

**T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İĞNEADA VE ÇEVRESİNDE EKOTURİZM POTANSİYELİNİN
BELİRLENMESİ VE KIRSAL KALKINMA AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Gülay ÇAKIR

TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. M. ÖMER AZABAĞAOĞLU

TEKİRDAĞ- 2011

Her hakkı saklıdır.

Doç Dr. M. Ömer AZABAĞAOĞLU danışmanlığında, Gülay ÇAKIR tarafından hazırlanan bu çalışma aşağıdaki jüri tarafından Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Doç Dr. Ahmet KUBAŞ

İmza:

Üye: Yrd. Doç. Dr. Recep ERBAY

İmza:

Üye: Doç. Dr. M. Ömer AZABAĞAOĞLU

İmza:

Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ..... tarih ve
.....sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Fatih KONUKÇU

Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

İĞNEADA VE ÇEVRESİNDE EKOTURİZM POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİ VE KIRSAL KALKINMA AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gülay ÇAKIR

Namık Kemal Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Ana Bilim dalı

Danışman: Doç. Dr. M. Ömer AZABAĞAOĞLU

Dünyada sanayi, tarım ve hizmet sektörlerinde yaşanmakta olan hızlı değişim, hizmet sektörü içerisinde yer alan turizm sektörünü de etkilemektedir. Turizm sektöründe meydana gelen bu değişim ve etkileşim beraberinde alternatif turizm çeşitlerini gündeme getirmiştir. Alternatif turizm çeşitlerinin gündeme gelmesiyle birlikte turizm sadece yaz aylarında yapılan bir faaliyet olmaktan çıkmış ve yılın on iki ayına yayılmıştır. Tüm bu değişim ve etkileşim içerisinde ön plana çıkan alternatif turizm çeşitlerinden biri de ekoturizm olmuştur.

Ekoturizm; eğlenmeyi, doğayı ve kültürel kaynakları anlayarak korumayı destekleyen, düşük ziyaretçi etkisi olan ve yerel halka sosyo-ekonomik fayda sağlayan, bozulmamış doğal alanlara, çevresel açıdan sorumlu seyahat ve ziyaretlerdir. Doğal kaynakların korunması yanında yöre insanına ekonomik fayda sağlamayı amaçlamasıyla da diğer turizm türlerinden ayrılmaktadır. Sahip olduğu doğal çekim kaynaklarının zenginliği ile ülkemiz bu anlamda büyük bir potansiyele sahiptir.

Bu araştırmanın amacı; Kırklareli ilinde İğneada ve çevresinin ekoturizm açısından taşıdığı potansiyeli ortaya koymak, bu mevcut potansiyelin faaliyete geçirilmesini sağlayarak bölgedeki kırsal alanların kalkınmasında destekleyici bir unsur olarak ekoturizm potansiyelinin ele alınmasını sağlamaktır.

Araştırma kapsamında yapılan anketlerin sonuçlarına göre, bölgeye gelen ziyaretçilerin tamamına yakını sadece denize girmek için İğneada'yı tercih etmekte ve bölgenin sahip olduğu ekoturizm olanakları hakkında fazla bilgiye sahip değillerdir. Bu sebeple İğneada ve çevresinin sahip olduğu doğal çekim kaynaklarının ekoturizm planlaması yapıldıktan ve gerekli altyapı çalışmaları tamamlandıktan sonra tanıtımının yapılması gerekmektedir. Bu sayede turist sayısı artacak ve buna bağlı olarak bölgeye ekonomik hareketlilik gelmesi sağlanacaktır. İğneada ve çevresinde yapılacak olan ekoturizm faaliyetleri sayesinde yöre halkına yeni istihdam alanları açılacak, ekonomik refah seviyesi yükselecek, bölgenin tanıtımı, aynı zamanda da doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilirliği sağlanacaktır. Ayrıca uygun ekoturizm etkinliklerinin belirlenmesi ve bunların gerçekleştirilebileceği alanların saptanması ile turizm işletmeleri, yöre halkı ve kamu yöneticilerinin ortaklaşa belirleyecekleri turistik ürünler ve hizmetler için altyapı oluşturulacaktır. Bu sayede de köylünün üretmiş olduğu ürünler değer kazanacaktır. Buna bağlı olarak köylerde üretim artacak ve ürün kalitesi yükselecektir. Ürün kalitesinin artması ile bölgeye gelen ziyaretçilerin memnuniyet düzeyleri de yükselecektir. Araştırmanın bir diğer önemli unsurunu da İğneada ve çevresine gelen ziyaretçilere uygulanan anket oluşturmaktadır. Ankette ziyaretçilerin geliş nedenleri, kalma süreleri boyunca talep ettikleri ve görmek istedikleri turistik hizmetler ve ürünler belirlenmiştir. Günümüzde mevcut olan haliyle İğneada ve çevresindeki turistik destinasyonun daha iyi bir turistik çekim merkezi haline nasıl getirilebileceği ve şuan turistik çekim merkezinde mevcut olmayan ancak ziyaretçiler tarafından talepte bulunan turistik hizmetleri ve ürünleri (hediyelik eşya, yöresel

yemek kùltürü, el sanatları gibi) geliştirerek bu potansiyelin nasıl ortaya çıkarılabileceği konusunda öneriler getirilmiştir. Bunun sonucunda da bu yapılacak olan çalışmaların yöre halkına ekonomik anlamda ne gibi katkılarının olacağını, dolayısıyla kırsal kalkınmaya da etkilerinin neler olabileceği üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, Kırklareli, İğneada, Kırsal Kalkınma, Sürdürülebilir Ekoturizm

2011, 166 sayfa

ABSTRACT

MSc. Thesis

DETERMINATION OF ECOTOURISM POTENTIAL OF İĞNEADA AND ITS ENVIRONMENTS AND EVALUATE TO AREA REGARDING RURAL DEVELOPMENT

Gülay ÇAKIR

Namık Kemal University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Agricultural Economics

Supervisor: Assoc. Prof. M. Ömer AZABAĞAOĞLU

The world of industry, agriculture and service sectors of the rapid changes taking place, in the service sector also affect the tourism sector. Interaction occurring in the tourism sector along with this change and alternative types of tourism has brought. Alternative types of tourism with the arrival of the agenda not only in the summer of tourism activity have ceased to be a twelve month of the year and spread. All of these changes and interaction in eco-tourism has been at the forefront of the alternative types of tourism.

Ecotourism, excitement, understanding the nature and protection of cultural resources that support, low socio-economic benefits to local people and visitors to have an impact, pristine natural areas, and visits from environmentally responsible travel. Besides the protection of natural resources to provide economic benefit to local people, tourism and other types are divided into. Its natural and cultural richness of different cultures, beliefs and history of our country where the wealth is a great potential in this regard.

Purpose of this study is demonstrate its potential for ecotourism and the environment İgneada, in the province of Kırklareli, providing that the existing potential to be active in the region as a factor supporting the development of eco-tourism potential of rural areas is to be addressed.

According to the results of surveys on the study, almost all of the visitors from the region just to the sea and the area has been chosen to enter the İgneada have more information about eco-tourism facilities are not. For this reason, its natural values in the vicinity of İgneada ecotourism planning is done and after the introduction of the necessary infrastructure work to be done. In this way, the area of economic mobility more tourists come to the region will be withdrawn. Local people through ecotourism activities to be held in and around İgneada new employment areas will be opened, will increase the level of economic prosperity in the region will be provided presentation and natural resource protection and sustainability will be ensured at the same time. In addition, determination of appropriate eco-tourism activities and tourism businesses to determine their areas carried out, jointly determined by the local people and public administrators will create the infrastructure for tourism products. Value products will be produced in this way, villagers. Accordingly, the villages will increase production and increase product quality. Satisfaction levels of visitors from the region will increase with the increase in product quality. Another important aspect of the research questionnaire administered to visitors who are in and around the İgneada. Reasons for visitors coming in the survey, duration of stay for tourist services and products they demand and they want to see determined. Currently available in and around tourist destination, as it İgneada better how to be brought into the center of a tourist attraction, and I do not exist in the center of tourist attraction, but requested by visitors, tourist services and products (souvenirs, local food culture, crafts, etc.) how to develop this potential deduced that suggestions have been

made about. As a result of this work will be local people, such as contributions to what would be the economic sense, so what could be the effects on rural development are emphasized

Keywords: Ecotourism, Kırklareli, İğneada, Rural Development, Sustainable Ecotourism.

2011, 166 pages

ÖNSÖZ

Günümüzde ülkelerin ekonomilerinde ödemeler dengesine pozitif katkısıyla turizm önemli bir sektör olarak kendini göstermektedir. Bu nedenle uzun yıllar turizm yalnızca ekonomik boyutu ile ele alınmıştır. Günümüzde ise turizm ekonomik etkilerinin yanında çevresel ve sosyo-kültürel etkileriyle de ele alınmaya başlanmıştır. Bu bağlamda turizmin gelişebilmesi ve sürdürülebilir olması için çevrenin korunmasının ne kadar önemli olduğu gündeme gelmeye başlamıştır. Böylece çevrenin korunarak doğal kaynakların kullanılması yoluyla gerçekleştirilen ekoturizm kavramı ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada İğneada ve çevresinde mevcut ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve bu potansiyelin nasıl kırsal kalkınma açısından değerlendirilebileceği üzerinde durulmuştur.

Bu çalışmanın hazırlanmasında, her türlü yardımı ve desteği ile bana yol gösterici olan Danışman Hocam Sayın Doç Dr. M. Ömer AZABAĞAOĞLU' na teşekkür ederim.

Ayrıca İğneada ve çevresindeki trekking rotaları hakkında paylaştığı bilgilerden dolayı Doğa Gönüllüsü Selçuk Aslan'a teşekkür ederim.

Çalışmayı tamamlayabilmem için beni sürekli teşvik eden, bu konuda her türlü anlayış ve desteği sunan sevgili eşim Ali ÇAKIR'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
ÇİZELGELER DİZİNİ	xi
FOTOĞRAFLAR DİZİNİ	xvi
1. GİRİŞ	1
2. KONU İLE İLGİLİ YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR	3
3. MATERYAL VE YÖNTEM	5
3.1. Materyal	5
3.2. Yöntem	5
4. ARAŞTIRMA ALANI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER	7
4.1. Araştırma Alanının Doğal Özellikleri	7
4.1.1. Coğrafi Konum	7
4.1.2. İklim	7
4.1.3. Doğal Bitki Örtüsü	8
4.1.4. Göller	10
4.1.5. Korunan Alanlar	12
4.1.5.1. Milli Parklar	12
4.1.5.2. Tabiatı Koruma Alanları	14
4.1.5.3. Doğal Sit Alanları	16
4.2. Araştırma Alanının Tarihçesi	17
4.3. Araştırma Alanının Kültürel Özellikleri	17
4.3.1. Nüfus	17
4.3.2. Eğitim	18
4.3.3. Sağlık	19
4.3.4. Ulaşım	19
4.3.5. Ekonomi	22
4.4. Araştırma Alanında Yapılan Ekoturizm Faaliyetleri	25
4.4.1. Doğa Fotoğrafçılığı	25
4.4.2. Mağara Turizmi	25
4.4.3. Trekking (Doğa Yürüyüşü)	30

4.4.4. Av Turizmi.....	31
4.4.5. Su Sporları Turizmi	32
4.4.6. Sportif Olta Balıkçılığı	33
4.4.7. Kamp Turizmi.....	33
4.4.8. Bisiklet Turizmi	34
4.4.9. Piknik Alanları ve Orman İçi Dinlenme Yerleri.....	35
4.4.10. Orienteering (Yön Bulma)	36
4.4.11. Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji) Turizmi	36
4.4.12. Kelebek Gözleme Turizmi	37
4.4.13. Yaban Hayatı (Fauna) Gözlemciliği	38
4.4.14. Botanik (Bitki İnceleme) Turizmi	40
4.4.15. Eko- gastronomi.....	43
4.4.16. Mantar Toplama Turizmi	46
4.5. Araştırma Alanına Yönelik Arz Olanakları	48
4.6. Bölgenin Ekoturizm Potansiyelinin Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi	51
5. KURAMSAL TEMELLER	53
5.1. TURİZM KAVRAMI	53
5.2. SÜRDÜREBİLİR TURİZM	53
5.3. ALTERNATİF TURİZM	55
5.4. EKOTURİZM.....	57
5.4.1. Ekoturizm Kavramı	57
5.4.2. Ekoturizmin Amacı.....	58
5.4.3. Ekoturizmin Özellikleri	59
5.4.4. Ekoturizmin İlkeleri.....	60
5.4.5. Ekoturizm Çeşitleri	60
5.4.6. Ekoturizm ve Kitle Turizmin Karşılaştırılması	61
5.4.7. Ekoturist Profili	65
5.4.8. Ekoturizm Ve Korunan Alanlar	67
5.4.9. Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik Ve Sosyal Etkileri	69
5.4.9.1. Çevresel Etkileri	70
5.4.9.2. Sosyal Etkileri	73
5.4.9.3. Ekonomik Etkileri	75
5.4.10. Ekoturizmin Kriterleri	77
5.4.11. Doğal Değerlerin Ekoturizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi	79

5.4.11.1. Doğa Fotoğrafçılığı	79
5.4.11.2. Mağara Turizmi	79
5.4.11.3. Trekkıng (Doğa Yürüyüşü)	81
5.4.11.4. Av Turizmi	82
5.4.11.5. Su Sporları Turizmi	83
5.4.11.6. Kamp Turizmi	84
5.4.11.7. Bisiklet Turizmi	85
5.4.11.8. Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji) Turizmi	86
5.4.11.9. Kelebek Gözlemeleme Turizmi	87
5.4.11.10. Yaban Hayatı (Fauna) Gözlemeleme Turizmi	88
5.4.11.11. Botanik (Bitki İnceleme / Flora) Turizmi	89
5.4.11.12. Orienteering (Yön Bulma) Sporu Turizmi	90
5.4.11.13. Piknik Alanları ve Orman İçi Dinlenme Yerleri	90
5.4.11.14. Eko- Gastronomi	91
5.4.11.15. Mantar Toplama Turizmi	91
5.5. SÜRDÜRÜLEBİLİR EKOTURİZM	92
5.5.1. Sürdürülebilir Ekoturizm Kavramı	92
5.5.2. Sürdürülebilir Ekoturizm Politikası ve Uygulamaları	92
5.5.2.1. Sürdürülebilir Ekoturizm Politikası	92
5.5.2.2. Sürdürülebilir Ekoturizm Uygulamaları	94
5.6. KALKINMA KAVRAMI	95
5.6.1.Kalkınma Kavramı.....	95
5.7. KIRSAL KALKINMA	96
5.7.1. Kırsal Kalkınma Kavramı	96
5.7.2. Kırsal Kalkınmanın Önemi	96
5.7.3. Kırsal Kalkınmanın Amaçları	97
5.7.3.1. Ekonomik Amaç	97
5.7.3.2. Sosyo – Kültürel Amaç.....	98
5.7.4. Kırsal Kalkınmanın İlkeleri	98
5.7.5. Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma	99
5.8. KIRSAL KALKINMA VE TURİZM İLİŞKİSİ	100
6. ZİYARETÇİLERE UYGULANAN ANKET ÇALIŞMASINA AİT BULGULAR	102
6.1. Ankete Katılanların Demografik Özelliklerine Ait Bulgular	103
6.2. Ankete Katılanların Sorulara Verdikleri Cevaplara Ait Bulgular	104

6.3. Ankete Katılanların “Ekoturizm” İle İlgili Yargılara Verdikleri Cevaplara Ait Bulgular	110
6.4. Ankete Katılanların “Ekoturizm” İle İlgili Yargılara Verdikleri Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılmalarına Ait Bulgular	112
6.5. Ankete Katılanların “Ekoturizm faaliyetlerinden hangilerinin İğneada’da yapılabileceği” İle İlgili Yargılara Verdikleri Cevaplara Ait Bulgular	118
6.6. Ankete Katılanların “İğneada ve çevresinde yapılan ekoturizm etkinliklerinde karşılaşılan sorunlar veya olumsuz konular nelerdir?” İle İlgili Yargılara Verdikleri Cevaplara Ait Bulgular	119
6.7. Ankete Katılanların “İğneada ve çevresinde yapılan eko-turizm faaliyetlerinde hangileri için devlet tarafından gerekli düzenlemelerin yeteri kadar yapıldığını düşünüyorsunuz?” İle İlgili Yargılara Verdikleri Cevaplara Ait Bulgular	122
6.8. Ankete Katılanların Demografik Özellikleri İle Sorulara Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması	124
6.9. Ankete Katılanların Ortalama Harcamaları İle Sorulara Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması	128
6.10. Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Yargılara İlişkin Cevaplarının Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşmasına Yönelik Analizler	132
6.11. Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Sorulara İlişkin Yargılarının Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşmasına Yönelik Analizler	137
6.12. Ankete Katılanların İğneada’da Yapılabilecek Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Düşüncelerinin Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşmasına Yönelik Analizler	141
7. SONUÇ ve ÖNERİLER	145
8. KAYNAKLAR	151
EKLER	162
EK 1 Anket Soruları	162
ÖZGEÇMİŞ	166

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 4.1: Kırklareli İli Siyasi Haritası	7
Şekil 4.2 : Kırklareli İli Orman Varlığı	10
Şekil 4.3: İğneada'da Bulunan Göller	11
Şekil 4.4: İğneada Longoz Ormanı Milli Parkı	14
Şekil 4.5: Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı	15
Şekil 4.6: İğneada'ya Ulaşım Haritası	20
Şekil 4.7: Yıldız Dağları ve Çevresinde Bulunan Mağaralar	29
Şekil 5.8: Komşu Ülkeler İle Türkiye'nin Kelebek Çeşitliliğinin Karşılaştırılması	88

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 4.1: Kırklareli-Demirköy Ve İğneada'nın Nüfus Sayıları	18
Çizelge 4.2: İlde Bulunan Sağlık Personel Sayısı	19
Çizelge 4.3.: İğneada'nın Bazı Merkezlere Olan Uzaklığı	21
Çizelge 4.4: Kırklareli İl'inde Bulunan Trenlerin Merkezlere Varış Süreleri	21
Çizelge 4.5. Demirköy'deki Toplam Ekilen Alan	22
Çizelge 4.6: Kırklareli'ndeki Turizme Yönelik Çalışmaların Yürütüldüğü Mağaralar	26
Çizelge 4.7: Yıldız Dağları Ve Çevresinde Bulunan Mağaraların İsimleri	29
Çizelge 4.8: Yıldız Dağları'nın Tatlı Su Balıkları Listesi	33
Çizelge 4.9: İğneada Gösterge Kuş Türleri	37
Çizelge 4.10: Yıldız Dağları'nda Bulunan Kelebek Türleri	38
Çizelge 4.11: İğneada Longoz Ormanları Bitkileri Listesi	41
Çizelge 4.12: Kırklareli'nin Yöresel Yemeklerinin Listesi	43
Çizelge 4.13: İlde Bulunan Turizm İşletme Belgeli Yeme-İçme Tesisleri	46
Çizelge 4.14: Yenen Ve İhracat Değeri Olan Mantarlar	47
Çizelge 4.15: Yenen Mantarlar	47
Çizelge 4.16: Yenmeyen Ve Şüpheli Mantarlar	47
Çizelge 4.17: Başlıca Zehirli Mantarlar	47
Çizelge 4.18: Başlıca Öldürücü Mantarlar	48
Çizelge 4.19: Kırklareli'nde Belge Türüne Göre Konaklama Tesisleri Kapasiteleri	48
Çizelge 4.20: Kırklareli'nde Bakanlık Belgeli Konaklama Tesislerinin Türleri	48
Çizelge 4.21: Turizm Yatırım Belgeli Konaklama Tesisleri	49
Çizelge 4.22: Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri	49
Çizelge 4.23: Kırklareli'nde Belediye Belgeli Konaklama Tesislerinin Türleri	49
Çizelge 4.24: İğneada'da Bulunan Kamu Konaklama Tesisleri	50
Çizelge 4.25: İğneada'da Bulunan Pansiyonlar	50
Çizelge 4.26: İğneada'da Bulunan Ev Pansiyonlarının Sahipleri ve Telefon Numaraları	50
Çizelge 4.27: İlde Bulunan Turizm İşletme Belgeli Seyahat Acentaları	51
Çizelge 5.28: Kitle Turizmi ve Ekoturizmin Karşılaştırılması	62
Çizelge 5.29: Kitle Turizmi ve Ekoturizm Pazarları Arasındaki Karşılaştırma	63
Çizelge 5.30: 1958-2007 Yılları Arasında Korunan Alanlar Listesi	67
Çizelge 5.31: Ekoturizmin Başlıca Olumsuz Etkileri ve Sonuçları	73
Çizelge 6.32: Araştırmaya Katılan Ziyaretçilerin Ekoturizm İle İlgili Yargılarının Güvenirlikleri	102

Çizelge 6.33: Ankete Katılanların Demografik Özellikleri	104
Çizelge 6.34: “İğneada’ya Geliş Sebebiniz Nedir?”	105
Çizelge 6.35: “İğneada’ya Kaçınıcı Gelişiniz?”	106
Çizelge 6.36: “İğneada’da Kalış Süreniz Nedir?”	106
Çizelge 6.37: “Sizce İğneada’nın Sahip Olduğu En Önemli Doğal Güzellik Nedir?”	106
Çizelge 6.38: “İğneada’nın 2007 Yılında Milli Park İlan Edildiğini Biliyor Musunuz?”	107
Çizelge 6.39: “Genel Olarak Nasıl Bir Çevre Ve Mekanda Hizmet Almak İstersiniz?	107
Çizelge 6.40: “İğneada’da Geceleme Söz Konusu Olduğunda Nerede Kalmak İstersiniz?”	107
Çizelge 6.41: “İğneada’da Kaldığımız Süre Boyunca Ortalama Ne Kadar Harcama Yapıyorsunuz?”	107
Çizelge 6.42: “İğneada’nın Yöresel Yemek Kültürünü Tanımak İster Misiniz?”	108
Çizelge 6.43: “İğneada’da Yöresel Yemek Kültürünü Yansıtan Yiyecek-İçecek İşletmelerinin Yeterli Olduğunu Düşünüyor Musunuz?”	108
Çizelge 6.44: “İğneada’yı Tekrar Ziyaret Etmeyi Düşünüyor Musunuz ?”	108
Çizelge 6.45: “İğneada’dan Ayrılırken Yanınızda Hediyelik Eşya Götürüyor Musunuz?” ..	109
Çizelge 6.46: “İğneada’dan Ayrılırken Yanınızda Ne Götürmek İstersiniz?”	109
Çizelge 6.47: “Ne Olması Durumunda İğneada’ya Gelmekten Vazgeçersiniz?”	110
Çizelge 6.48: Ankete Katılanların EKOTURİZM İle İlgili İfadelere Verdikleri Cevaplar	112
Çizelge 6.49: “İğneada Ekoturizm İçin Uygun Bir Yerdir.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması.....	113
Çizelge 6.50: “Milli Park Olması Korumaya Katkı Sağlamıştır.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması ...	113
Çizelge 6.51: “Ulaşım İmkanları ve Altyapı Yeterlidir.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması	114
Çizelge 6.52: “Milli Park İçinde Gezi Parkurları ve Gözlem Evleri Olmalıdır.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması.....	114
Çizelge 6.53: “İstanbul’a Yakın Olması Avantajdır.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş Ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması	115
Çizelge 6.54: “İğneada Ve Çevresine Ekoturizme Uygun Tesis Yapılmalıdır.”Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş Ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması	115

Çizelge 6.55: “Turizm İğneada’ya Birşey Kazandırmaz.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması	116
Çizelge 6.56: “Ekoturizmin Gelişmesi İçin Çevre Daha Fazla Korunmalıdır.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması.....	116
Çizelge 6.57: “Burada Gelişecek Turizm Çevre İle Uyumlu Olmalıdır.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması	117
Çizelge 6.58: “Yerli Ve Yabancı Turistlerin İğneada’ya Zararlı Olabileceğini Düşünüyorum.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş Ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması	117
Çizelge 6.59: “Turizmin Gelişmesi Olumsuz Yönde Zarar Vermeyecektir.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması	118
Çizelge 6.60: Ankete Katılanların “Ekoturizm Faaliyetlerinden Hangilerinin İğneada’da Yapılabileceği” İle İlgili Cevapları	119
Çizelge 6.61: Ankete Katılanların “İğneada ve Çevresinde Yapılan Ekoturizm Etkinliklerinde Karşılaşılan Sorunlar veya Olumsuz Konular Nelerdir?” Sorusuna Verdiği Cevaplar	121
Çizelge 6.62: “İğneada ve Çevresinde Yapılan Eko-Turizm Faaliyetlerinde Hangileri İçin DEVLET tarafından Gerekli Düzenlemelerin Yeteri Kadar Yapıldığını Düşünüyorsunuz?”	122
Çizelge 6.63: “İğneada Ve Çevresinde Yapılan Eko-Turizm Faaliyetlerinde Hangileri İçin YÖRE HALKI Tarafından Gerekli Düzenlemelerin Yeteri Kadar Yapıldığını Düşünüyorsunuz?”	123
Çizelge 6.64: “İğneada Ve Çevresinde Yapılan Eko-Turizm Faaliyetlerinde Hangileri İçin ÖZEL TEŞEBBÜS Tarafından Gerekli Düzenlemelerin Yeteri Kadar Yapıldığını Düşünüyorsunuz?”	123
Çizelge 6.65: Eğitim Durumu İle İğneada’ Ya Geliş Sebebinin Karşılaştırılması	124
Çizelge 6.66: Ziyaretçilerin İğneada’ya Geliş Sebebi İle Oturdukları Yerin Karşılaştırılması	125
Çizelge 6.67: Ziyaretçilerin Cinsiyetleri İle Geceleme Yaptıklarında Kalmak İstedikleri Yerin Karşılaştırılması.	125

Çizelge 6.68: İğneada'ya Gelen Ziyaretçilerin Cinsiyetleri İle Bölgeyi Tekrar Ziyaret Etme Konusundaki Düşüncelerinin Karşılaştırılması	126
Çizelge 6.69: Ziyaretçilerin İğneada'da Kalış Süreleriyle Oturdukları Yerin Karşılaştırılması	126
Çizelge 6.70: Ziyaretçilerin İğneada'ya Geliş Sebepleri İle Yaşlarının Karşılaştırılması ..	127
Çizelge 6.71: Ziyaretçilerin İğneada'ya Geliş Sebepleri İle Mesleklerinin Karşılaştırılması	128
Çizelge 6.72: Ziyaretçilerin Kalış Süresi İle Ortalama Harcamalarının Karşılaştırılması	128
Çizelge 6.73: İğneada'ya Gelen Ziyaretçilerin Cinsiyetleri İle Tatil Süresince Yaptıkları Ortalama Harcamanın Karşılaştırılması	129
Çizelge 6.74: Ziyaretçilerin Bölgeye Geldiklerinde Yaptıkları Ortalama Harcamaları İle Hane Halkının Ortalama Aylık Gelirlerinin Karşılaştırılması	129
Çizelge 6.75: Ziyaretçilerin İğneada'ya Geliş Sebepleri İle Ortalama Harcamalarının Karşılaştırılması	130
Çizelge 6.76: Ziyaretçilerin Gecelemede Kalmak İstedikleri Yer İle Ortalama Harcamalarının Karşılaştırılması	130
Çizelge 6.77: Ziyaretçilerin Hizmet Almak İstedikleri Çevre İle Ortalama Harcamalarının Karşılaştırılması	131
Çizelge 6.78: Ziyaretçilerin Bölgeyi Tekrar Ziyaret Etme Düşünceleri İle Ortalama Harcamalarının Karşılaştırılması	131
Çizelge 6.79: Ziyaretçilerin Yemek Kültürünü Tanımak İstemeleri İle Ortalama Harcamalarının Karşılaştırılması	132
Çizelge 6.80: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Yargılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması	133
Çizelge 6.81: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Yargılarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşması.....	134
Çizelge 6.82: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Yargılarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması	135
Çizelge 6.83: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Yargılarının Ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşması	136
Çizelge 6.84: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Sorunlara İlişkin Yargılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması	137
Çizelge 6.85: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Sorunlara İlişkin Yargılarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşması	138

Çizelge 6.86: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Sorunlara İlişkin Yargılarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması	139
Çizelge 6.86: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Sorunlara İlişkin Yargılarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması	139
Çizelge 6.87: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Sorunlara İlişkin Yargılarının Ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşması	140
Çizelge 6.88: Ankete Katılanların İğneada'da Yapılabilecek Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Düşüncelerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması	141
Çizelge 6.89: Ankete Katılanların İğneada'da Yapılabilecek Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Düşüncelerinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşması	142
Çizelge 6.90: Ankete Katılanların İğneada'da Yapılabilecek Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Düşüncelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması	143
Çizelge 6.91: Ankete Katılanların İğneada'da Yapılabilecek Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Düşüncelerinin Ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşması	144

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

Fotoğraf 4.1: İğneada Ormanlarından Bir Görüntü	9
Fotoğraf 4.2: Dupnisa Mağarası'ndan Bir Görünüm	26
Fotoğraf 4.3 :Yenesu Mağarası'ndan Bir Görünüm	27
Fotoğraf 4.4: Domuzdere Mağarası'ndan Bir Görünüm	28
Fotoğraf 4.5: Kıyıköy Mağarası'ndan Bir Görünüm	28
Fotoğraf 4.6: Trekking'e (Doğa Yürüyüşü) Katılanlardan Bir Görüntü	30
Fotoğraf 4.7: Kano Etkinliği	32
Fotoğraf 4.8: Kamp Turizmi	34
Fotoğraf 4.9: Bisiklet Turları	34
Fotoğraf 4.10: Kuş Gözlemciliği (Saka Kuşu)	36

1. GİRİŞ

Ülkemizde turizmin gelişim sürecine baktığımızda ilk yıllarda deniz-güneş-kum üçlüsünü kapsayan klasik turizm türünün yaygın olduğunu görüyoruz. Son yıllarda turizmin gelişim sürecine baktığımızda ise; turizm talebinden daha fazla pay almak isteyen ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de turizmi on iki aya yayabilmek için alternatif turizm türleri gündeme gelmiştir. Alternatif turizm türlerinin ortaya çıkmasının başlıca nedenleri olarak ise; şehirlerde yapılaşmanın artması ile insanların doğaya duydukları özlemin artması, yoğun çalışma koşullarının yarattığı stres ve bu stresten kurtulma çabaları, insanların eğitim seviyelerinin yükselmesine ve genel kültür düzeylerinin artmasına bağlı olarak turizm talebindeki beklenti ve eğilimlerin değişmesi ile çevre bilincinin giderek artmaya başladığı duyarlı insan topluluklarının oluşmasını gösterebiliriz. Tüm bu nedenler turizm talebinin yapısında değişimleri de beraberinde getirmiştir. Artık insanlar kitlesel turizm hareketlerine katılmak yerine bireysel turizm hareketlerine doğru yönelmeye başlamış, kalabalık destinasyonlar yerine doğal yapısı bozulmamış, kirlenmemiş destinasyonları talep etmeye başlamışlardır. Bu da beraberinde klasik turizm anlayışının yerine alternatif turizm anlayışını getirmiştir. İnsanların doğayla baş başa kalma ihtiyacına cevap vermek, çevreye zarar vermeden doğal ve kültürel kaynakları korumak, aynı zamanda koruyarak onun geliştirilmesine de aktif olarak katkı sağlamak alternatif turizm türlerinden biri olan ekoturizmle mümkündür.

Ekoturizm, çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözeten doğal alanlara karşı duyarlı seyahattir (Yürük 2010). Tanımdan da anlaşılacağı gibi ekoturizmin amaçlarından biri de yerel halkın refah düzeyini arttırmaktır. İğneada ve çevresinde yaşayan yöre halkının refah düzeyi Kırklareli merkez ilçeye özellikle sanayileşmenin yoğun olarak görüldüğü Lüleburgaz ilçesine göre çok daha düşük düzeydedir. İğneada merkezde insanların başlıca geçim kaynağı ev pansiyonculuğu ve balıkçılıktır. Çevresindeki köylerde ise daha çok hayvancılık ön plandadır. Eskiden orman köylerinde ormancılık önemli bir geçim kaynağı iken son yıllarda devletin uyguladığı politikalara bağlı olarak ormancılık önemini yitirmiştir. Tarım olanakları ise arazinin yapısına bağlı olarak sınırlı düzeydedir. Kırsal alanlardan başta Lüleburgaz, Çorlu olmak üzere Çerkezköy ve Saray gibi sanayinin yoğun olduğu bölgelere göç yaşanmaktadır. Bu göçte en büyük neden genç nüfusun İğneada ve çevresinde istihdam olanakları bulamamasıdır. Bu noktadan hareketle İğneada ve çevresinde kırsal alanda yaşayan insanların refah düzeyinin artması için başka bir ifade ile kırsal kalkınmayı destekleyici bir unsur olarak ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı da, İğneada ve çevresinin ekoturizm açısından taşıdığı potansiyeli ortaya koymak, bu mevcut potansiyelin

faaliyete geçirilmesini sağlayarak bölgedeki kırsal alanların kalkınmasında destekleyici bir unsur olarak ekoturizm potansiyelinin ele alınmasını sağlamaktır.

İğneada ve çevresinde yapılacak olan ekoturizm planlaması yöre halkına istihdam olanakları yaratacak, bölgenin ekonomik refahını yükseltecek, tanıtımını artıracak ve aynı zamanda doğal kaynaklarının korunmasını ve sürdürülebilirliğini sağlayacaktır. Ayrıca bölgeye uygun ekoturizm etkinliklerinin belirlenmesi ve bunların gerçekleştirilebileceği alanların saptanması ile turizm işletmeleri, yöre halkı ve kamu yöneticilerinin ortaklaşa oluşturabilecekleri turistik ürünler ve hizmetler için altyapı oluşturulacaktır.

Araştırmanın bir diğer önemli unsurunu da, İğneada ve çevresine gelen ziyaretçilere uygulanan anket oluşturmaktadır. Ankette ziyaretçilerin geliş nedenleri, kalma süreleri boyunca talep ettikleri ve görmek istedikleri turistik hizmetler ve ürünler belirlenmiştir. Günümüzde mevcut olan haliyle İğneada ve çevresindeki turistik destinasyonun daha iyi bir turistik çekim merkezine nasıl getirilebileceği ve şuan turistik çekim merkezinde mevcut olmayan ancak ziyaretçiler tarafından talepte bulunan turistik hizmetleri ve ürünleri (hediyelik eşya, yöresel yemek kültürü, el sanatları gibi) geliştirerek bu potansiyelin nasıl ortaya çıkarılabileceği konusunda öneriler getirilmiştir. Bunun sonucunda da yapılacak olan bu çalışmaların yöre halkına ekonomik anlamda ne gibi katkılarının olacağı, dolayısıyla kırsal kalkınmaya da etkilerinin neler olabileceği üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın önemi ve amacı ilk bölümde giriş kısmında yer almaktadır. İkinci bölümde, konu ile ilgili daha önceden yapılmış çalışmalar incelenmiştir. Üçüncü bölümde, araştırmada kullanılan materyal ve yöntemler anlatılmıştır. Dördüncü bölümde, araştırma alanı ile ilgili genel bilgiler ile alanda yapılan ekoturizm faaliyetleri hakkında bilgi verilmiştir. Beşinci bölümde turizm, sürdürülebilir turizm, alternatif turizm, ekoturizm ve ekoturizm çeşitleri, sürdürülebilir ekoturizm, kalkınma ve kırsal kalkınma konuları açıklanmıştır. Altıncı bölümde, bölgede yapılan anket çalışmasına ait bulgulara yer verilmiştir. Yedinci ve son bölümde ise sonuç ve öneriler bölümü yer almaktadır.

2. KONU İLE İLGİLİ YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR

Aşağıda ekoturizmin çeşitli bölgelerde uygulanmasına ilişkin bazı çalışmalardan örnekler yer verilmiştir.

Koçan (2011), Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi'nde yayınlanan "Mudurnu (Bolu) ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kapsamında İrdelenmesi" isimli makalesinde Mudurnu'nun doğal ve kültürel değerlerini analiz ederek ekoturizm potansiyeli belirlemiş ve ekolojik dengeye zarar vermeyen turizm çeşitlerinin uygulanmasına yönelik önerilerde bulunmuştur.

Aydın ve Türker (2010), Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi'nde yapmış oldukları "Artvin- Borçka Camili Biyosfer Rezerv Alanındaki Ekoturizm Potansiyelinin Orman Köylüleri Üzerindeki Sosyo-Ekonomik Etkilerinin İrdelenmesi" isimli makalede Uzundere İlçesi'nin sahip olduğu mevcut potansiyelin, doğal ve kültürel çevreye zarar vermeyecek ve ekonomik faydalar üretebilecek ekoturizm planlaması ile turizm sektörüne alternatif sunulması ve kazandırılması hedeflenerek bunların nasıl değerlendirilebileceği üzerinde durulmuştur.

Akpınar ve Bulut (2010) "Ülkemizde Alternatif Turizm Bir Dalı Olan Ekoturizm Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı ve Uygulama Alanları" isimli makalelerinde ekoturizmin tanımı, kapsamı, hedefi, çıkış amaçları ve ülkemizde bölgelere göre ekoturizm çeşitleri ve uygulama alanları belirlemişlerdir. Ayrıca ekoturizm kapsamında doğal ve kültürel değerlerin korunmasına yönelik son zamanlarda yapılmakta olan çalışmalar irdelenerek, sürdürülebilir bir yaklaşımla doğal çevrenin koruma, kullanma ve gelecek nesillere aktarılması doğrultusunda öneriler geliştirilmişlerdir.

Yılmaz (2010), III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi'nde yayınlanan "Artvin Kenti ve Çevresinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi" isimli makalesinde Artvin ili ve yakın çevresinde mevcut doğal ve kültürel kaynak değerleri eko turizm yönünden incelenerek, eko turizm potansiyeli ortaya konulmuştur. Bu kapsamda, sahip olduğu turizm kaynaklarının işlenmesi, çekiciliğinin ortaya çıkarılarak turiste sunulması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için öneriler getirilmiştir.

Dilek ve Kubaş (2009) I. Trakya Bölgesi Kalkınma ve Girişimcilik Stratejileri Sempozyumu'nda sundukları "Ekoturizm Girişimciliğinde Doğal Kaynakların Koruma-Kullanma Dengesi" isimli makalelerinde Tekirdağ Kastro koyunda bulunan kum zambakları incelenmiş ve ekoturizmin koruma-kullanma dengesi ilkesi göz önünde bulundurularak bu doğal kaynağın sürdürülebilir turizm açısından nasıl değerlendirilebileceği üzerinde durulmuştur.

Kuter ve Ünal (2009), Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi'nde yapmış oldukları "Sürdürülebilirlik kapsamında Ekoturizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri" isimli makalede ekoturizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel anlamda olumlu/olumsuz etkilerini ortaya konularak ekoturizm faaliyetlerinin amacına uygun olarak gerçekleştirilebilmesi için öneriler geliştirilmiştir.

Altanlar ve Akıncı Kesim (2009), "Akçakoca İlçesinin Ekoturizm Olanaklarının Değerlendirilmesi" isimli makalelerinde son yıllarda önemsenen ekoturizm faaliyetlerinden, Akçakoca için uygulanabilir olanları araştırılarak potansiyel alanlar önerilmiş ve önerilen bu alanlarda koruma-kullanma dengesinin sağlandığı sürdürülebilir bir ekoturizm planlamasının nasıl olması gerektiği konusunda planıcı gözüyle bazı öneriler getirilmiştir.

Özyavuz ve Şişman I. Trakya Bölgesi Kalkınma ve Girişimcilik Stratejileri Sempozyumu'nda (2009) sundukları "İğneada'nın Ekoturizm Potansiyeli ve Bölge Halkının Yararlanma Olanakları" isimli makalelerinde İğneada'nın ekoturizm faaliyetleri değerlendirilmiş ve yerel halkın ekonomisine etkileri incelenmişlerdir.

Şahin (2009) "Erzincan İli'nin Turizm Potansiyeli ve İldeki Ekoturizm Uygulamaları" isimli makalesinde Erzincan ilinde uygulaması mümkün olan ekoturizm faaliyet türlerini belirlenmiş, değerlendirme imkânları ve bu imkânların doğru projelerle uygulamaya geçilmesi için yapılması gerekenlere değinmiştir.

Kubaş ve İnan Türkiye VII. Tarım Ekonomisi Kongresi'nde (2006) sundukları "Trakya Bölgesi'nde Ekoturizm ve Kırsal Kalkınmada Yararlanma Olanakları" isimli makalelerinde Trakya Bölgesi'nin (Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne) sahip olduğu ekoturizm potansiyeli ortaya konularak kırsal kalkınma açısından bu potansiyelin nasıl kullanılabileceği üzerinde durulmuştur.

"Edremit Yöresinde Ekoturizme Yönelik Bir Talep Araştırması" isimli makalesinde Çevirgen (2004), ekoturizm aktivitelerine katılan turistlerin tercihleri, motivasyonları ve demografik özelliklerini belirlemiş ve Edremit yöresinde ekoturizmin nasıl geliştirilebileceği konusunda önerilerde bulunmuştur.

Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi'nde yayımlanan "Konya İli Karapınar İlçesi' nin Ekoturizm Yönünden Görsel Kalite Değerlendirmesi ve SWOT Analizi" isimli makalelerinde Önder ve Polat (2004), Konya İli Karapınar İlçesi 'nin doğal ve kültürel değerlerinin ekoturizm yönünden mevcut durumu ve ekoturistik faaliyetlere yönelik gelecekteki planlama ve uygulama kararlarına yardımcı olabilecek veriler Görsel Kalite Değerlendirmesi ve SWOT Analizi uygulanarak ortaya çıkarılmıştır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırma alanı, Marmara Bölgesi'nde yer alan Kırklareli ilinde bulunan İğneada ve çevresi temel alınmıştır. Araştırma alanı ekoturizm potansiyeli bulunan bölge ile sınırlandırılmıştır.

Araştırma alanı kapsamında bölgeye gelen turistlerle yüz yüze görüşmelerle yapılan anket sonuçlarından elde edilen veriler değerlendirilerek araştırmanın birincil verileri oluşturulmuştur. Bu verilerin yanı sıra, konuyla ilgili daha önce yapılmış çalışmalardan yararlanılmıştır.

Araştırma bölgesine gelen turistlere toplam 192 anket uygulanmıştır.

3.2. Yöntem

Araştırmada, öncelikle İğneada ve çevresinde mevcut bulunan ekoturizm olanakları ele alınmış ve bu mevcut imkanlarda ne tür ekoturizm faaliyetleri yapılabileceğinin üzerinde durulmuştur.

Araştırma temel olarak birincil ve ikincil kaynaklardan elde edilecek veriler üzerinde yürütülmüştür. Buna göre; ikincil veriler, basılı yayınlardan elde edildiği gibi, internet aracılığı ile de birçok veriye ulaşılmıştır. Konuya ilişkin olarak, ilgili kitap taramaları yapılmış ve ilgili veriler çalışmaya dahil edilmiştir.

Kitaplar dışında, Kırklareli Valiliği, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kırklareli İl Özel İdaresi, Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Kırklareli İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü gibi resmi kurumların sunduğu basılı veriler ve bunların internet siteleri de çalışmada önemli yer tutmuştur.

İkincil verilerin kullanılarak çalışma altyapısının oluşturulması ve literatür çalışmasının yapılmasının ardından, birincil veri toplama yöntemleri kullanılmaya başlanmıştır. İkincil veriler çalışmanın bilimsel olarak yönünü belirlemek ve araştırmaya temel oluşturmak için gerekli görülürken, birincil veriler veri toplama yöntemleri ile doğrudan elde edilen, araştırmanın özünü oluşturan ve özgün sonuçları ortaya koyan veriler konunun tam manasıyla açıklanmasını sağlar. Araştırmanın genel çerçevesinin çizilmesinde ikincil veriler önem taşımaktadır. Ancak, araştırmanın amaçlarına ulaşması açısından birincil verilerin toplanması kaçınılmazdır. Bu verilerin elde edilmesinde; anket yöntemi uygulanmıştır. Araştırmada, buraya gelen ziyaretçilerin ekoturizme bakış açıları hakkında

bilgi edinebilmek amacıyla anket formu hazırlanmıştır. Hazırlanan anket formları yüz yüze görüşme metoduyla uygulanmıştır. Anket yapılacak kişiler belirlenirken ihtimali örnekleme yöntemi kullanılmıştır

Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 17.0 programı kullanılmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (Frekans, Yüzde, Ortalama) kullanılmıştır. Ayrıca iki değişkeni karşılaştırmak için de çapraz tablolardan yararlanılmıştır. Çapraz tablolar, birimlerden aynı anda elde edilen iki değişkenin karşılıklı alt seçeneklerini birlikte gösteren tablolardır (Özdamar 2004).

Hipotez testlerinin analizinde ise; T-TESTİ ve ANOVA analizi kullanılmıştır. T-testi, iki örnekleme grubu arasında ortalamalar açısından fark olup olmadığını araştırmak için kullanılır. T-testi, bir gruptaki ortalamanın diğer gruptaki ortalamadan önemli derecede farklı olup olmadığını belirler (Kalaycı 2009). ANOVA testi ise, k bağımsız ya da k bağımlı gruptan elde edilen verilerin grup ortalamalarının ya da işlem ortalamalarının farklılığını test etmek için kullanılan bir yöntemdir (Özdamar 2004). Bu testler sayesinde değişkenler arasındaki ortalamaların aralarında bir fark olup olmadığı ile ilgili sonuçlara ulaşılmıştır.

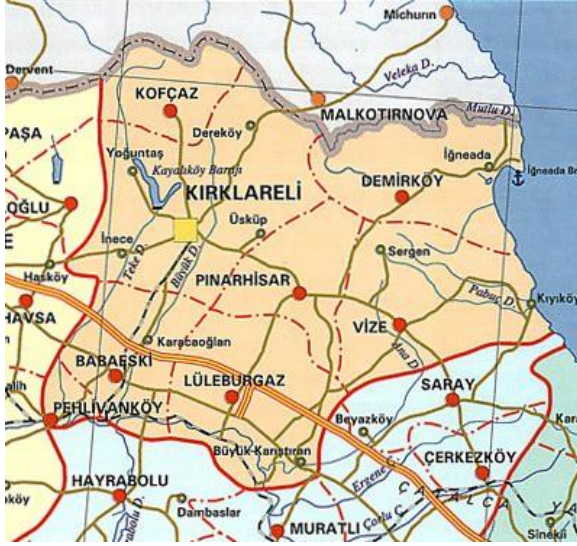
4. ARAŞTIRMA ALANI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

4.1. Araştırma Alanının Doğal Özellikleri

4.1.1. Coğrafi Konum

Kırklareli, Türkiye'nin kuzeybatısında, Marmara Bölgesi'nin Trakya kesiminde yer almaktadır. Dünyadaki konumu itibarıyla $41^{\circ} 13' 34''$ ve $42^{\circ} 05' 03''$ kuzey enlemleri ile $26^{\circ} 54' 14''$ ve $28^{\circ} 06' 15''$ doğu boylamları arasında yer almaktadır. Kuzeyinde Bulgaristan, doğusunda Karadeniz, güneydoğusunda İstanbul (Çatalca), güneyinde Tekirdağ (Saray, Çorlu, Muratlı ve Hayrabolu), batısında ise Edirne (Uzunköprü, Havsa, Merkez ve Lalapaşa ilçeleri) bulunmaktadır. Toprakları kuzeyden Bulgaristan sınırını oluşturan Rezve Deresi Vadisi, doğudan Karadeniz, güneyden Ergene Irmağı ana vadisi ve batıdan ise Ergene Irmağına karışan Teke Deresi'nin su bölüm çizgisi olan sırtlarla kuşatılmıştır. Yüzölçümü 6650 km^2 olup, il merkezinin denizden yüksekliği 203 metredir (Anonim 2000a).

Şekil 4.1: Kırklareli İli Siyasi Haritası

Kaynak: Anonim 2010a. <http://harita.sitesi.web.tr/b39.jpg>

İğneada ise, Kırklareli'ne bağlı Demirköy ilçesi sınırlarında ve güney ve batısında en yüksek yeri 1035 m. olan Istranca (Yıldız) Dağları eteklerinde bulunmaktadır. Doğusunda Karadeniz, kuzeyinde Bulgaristan yer alır. Kırklareli iline ve Lüleburgaz ilçesine 74 km. mesafedir (Özyavuz 2008).

4.1.2. İklim

Kırklareli iklimi yörelere göre farklılık göstermektedir. Kırklareli merkezde, karasal iklim hakimdir. Yıldız Dağlarının kuzeye bakan kesimlerinde Karadeniz iklimi görülür. Buna

bağlı olarak yazlar serin, kışlar ise soğuktur. Denizden uzak iç kesimlerde ise karasal iklim görülmektedir. Yazlar sıcak, kışlar soğuk ve zaman zaman kar yağışlı geçmektedir (Anonim 2010d).

İğneada ve çevresi, Karadeniz iklim tipinin özelliklerine sahiptir. Sıcaklık ve yağış özellikleri, bakı ve yükseltiye bağlı olarak değişmesine rağmen yaz ayları yağışlı, kış ayları ise serin ve yağışlı bir karakter gösterir. Yıllık yağış ortalamasının 800-1000 mm olduğu sahada, bu miktarın % 70'i sonbahar ve kış aylarında gerçekleşmektedir. Yaz aylarında ise bu oran %10'a düşer. Sıcaklık yükseltiye bağlı olarak değişmektedir.

Kıyı bölgelerinde denizin ılımanlaştırıcı etkisine bağlı olarak değerler daha yüksek iken yüksek sahalarda yükseltiye bağlı olarak düşmektedir. Bu farklılık yağışın türünü, karın yerde kalma süresini, bitki örtüsünü etkilemektedir (Güler 2007).

4.1.3. Doğal Bitki Örtüsü

Bitki örtüsü açısından değişiklik gösteren il topraklarının % 38' i ormanlıktır. Istranca Dağları'nın kuzey yamaçlarındaki ormanlarda 450 m'ye dek meşe, daha yükseklerde kayın egemendir. Güneye ve batıya doğru yükselti düştükçe meşe geniş alanları kaplar (Anonim 2010l).

Kırklareli Bölgesinde bitki örtüsünü 5 grupta toplamak mümkündür (Karaçam 1995).

1. Nemli Ormanlar
2. Kuru Ormanlar
3. Stepler (otu bol bozkırlar)
4. Maki (çalı ve ağaçlarla kaplı alanlar)
5. Kıyı Bitkileri

Yıldız Dağları'nın Karadeniz'e bakan yamaçları sık bir orman örtüsü ile kaplıdır. Bu ormanlar, kıyıda başlayarak dağların yamaçları boyunca 1000 metreye kadar yükselir. Buradaki ağaçlar geniş yapraklı olup, kış mevsiminde yapraklarını dökerler. Kayın ormanları, Yıldız Dağları'nın genel doğrultusu olan Kuzeybatı-Güneydoğu istikametinde Bulgaristan sınırı yakınlıklarına ve İğneada'nın güneyinde yer alan Panayır Deresi Havzası'na kadar devamlı bir şerit halinde gelişmektedir (Anonim 2000b).

Vadilerin denize yakın kesimlerinde meşe ormanları içinde azda olsa dişbudak, karaağaç, kızılbaş, gürgen, söğüt, ıhlamur, ceviz, kayın, akağaç, kavak gibi türler bulunmaktadır. Demirköy platosunda ormanlık alanlar genellikle iğne yapraklıdır (Anonim 2010l).

Fotoğraf4.1: İğneada Ormanları'ndan Bir Görüntü

Kaynak : Erhan Baycan (Fotoğrafçı)

Kastros Koyu'nun batı kesiminde Trakya'daki tek karaçam ormanı bulunmaktadır. Tabiatı koruma alanı ilan edilen Saka Gölü Longozu dişbudak, saplı meşe, kızılâğaç ağaçlarının dışında zengin bir floraya sahiptir (Anonim 2010l).

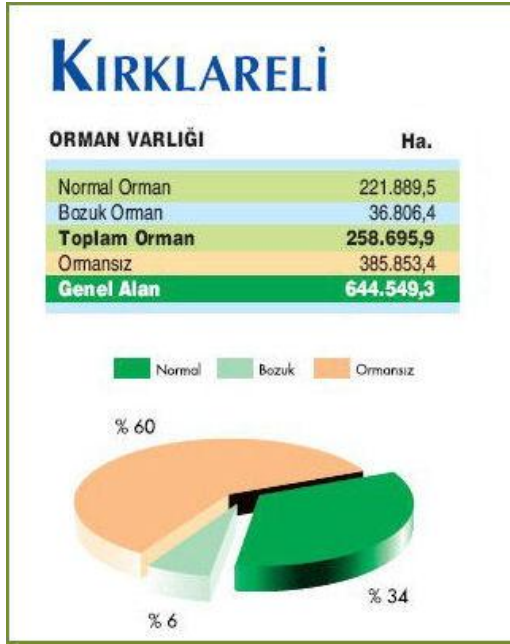
İğneada ve çevresi ülkemizde birbiriyle ekolojik olarak bağıli ekosistemler zincirini oluşturan ender yerlerden biridir. Dolayısıyla alanı besleyen su kaynakları ile ilişkili olan bu ekosistemlerden birisi çevre şartlarından olumsuz şekilde etkilenirse, diğeri ekosistemlerde etkilenecektir. Alan, akarsu, tatlı ve tuzlu su gölleri, kıyı kumulları, tatlı ve hafif tuzlu bataklıklar, longoz ormanları ve yaprak döken karışık oldukça boyulu ağaç türlerinden oluşan orman vejetasyon tiplerini bünyesinde barındırır.

Kıyı kumulları, longoz ormanları ile birlikte İğneada'nın en hassas ekosistemlerini oluştururlar. Alan içerisindeki kıyı kumulları, çevre şartlarından fazlaca etkilenmeden ve bozulmadan günümüze kadar gelebilmiş nadir ekosistemlerimizdendir. İğneada ve çevresinde bilinen, Türkiye'nin kuzeybatısı ve Bulgaristan'a endemik veya nadir bitkilerin büyük bir kısmı, kumulları üzerinde yaşamını sürdürmektedir (Güler 2007).

İğneada'nın doğusunda ve güneyinde, kıyı kordonları ile ağızları tıkanarak göl ve bataklık haline dönüşmüş saz ve bataklık bitkileri görülür. Bu saha dahilinde nemli alüvyal tabanları kaplayan ve 'Longoz' denilen orman topluluğı vardır (Anonim 2000b). Longoz ormanında arazi oldukça düz olup, eğim yok denecek kadar azdır. Longoz orman bitki topluluğı, sık sayılabilecek yüksek bir orman formasyonundadır. Avrupa'nın güneydoğusuna özgü bu dişbudak-meşe-kızılâğaç orman tipinin en sulak bölümlerinde kızılâğaç ve dişbudak, nispeten daha kuru bölümlerde ise saplı meşe başta olmak üzere çeşitli meşe türleri baskındır. Buna ek olarak tırmanıcı bitki türleri ormanın en belirgin özelliğidir. Longoz ormanlarının

haricinde kalan bölgede daha çok yaprak döken karışık orman örtüsü bulunur ve bu ormanlar floristik kompozisyon itibariyle longoz ormanlarına büyük oranda benzerlik gösterirler. Daha çok karışık meşe türlerinin oluşturduğu bu vejetasyon tipinde meşe toplulukları hakimdir (Güler 2007).

Şekil 4.2 : Kırklareli İli Orman Varlığı

Kaynak: Anonim (2010s), Orman Genel Müdürlüğü

<http://www2.ogm.gov.tr/ormvarligi/kirklareli.html>

4.1.4. Göller

Kırklareli'nde büyük göl yoktur. Çoğu denizle bağlantılı olan küçük göller, Istranca Dağları'nın doğusunda, oldukça büyük bir alan kaplayan İğneada çöküntü oluğunda toplanmıştır (Anonim 1982).

Longoz ormanları ile kumullar arasında büyüklükleri değişken lagün gölleri ve iç kısımlardaki orman içi göller, bölgenin sulak alanlarını oluşturmaktadır. Kuzeyden güneye doğru Erikli Gölü, Mert Gölü ve Saka Gölü birer lagün, Hamam ve Pedina Gölleri ise orman içi gölleridir (Anonim 2011f).

Mert ve Erikli gölleri Trakya bölgesinin kuzeydoğusunda, Kırklareli ili, Demirköy ilçesi, İğneada beldesi sınırları içerisinde kalan, Bulgaristan sınırına 15 km uzaklıkta iki lagün gölüdür (Anonim 2009h).

Şekil 4.3: İğneada'da Bulunan Göller

Kaynak: Anonim 2011b. <http://www.neredennereye.com/tatil-cennetleri/igneada/nasil-gidilir/>

Mert Gölü: Demirköy ilçesinde ve İğneada'nın 1 km güneyinde, Koca Göl olarak da bilinen bu göl Deringeçit Deresi'nin zamanla denizi doldurması ile oluşmuş bir lagün gölüdür. Göl, doğusunda bulunan Karadeniz'den bir kum seddesi ile ayrılmıştır. Ancak suların yükselmesi ile birlikte zaman zaman denizle birleşmektedir. Bu bölgedeki ormanlık alanlar, yağışların bol olduğu özellikle ilkbahar ve sonbaharda sular altında kalmaktadır. Bu nedenle bölge Mert Longozu (Koca Longoz) olarak da bilinmektedir. Bir bölümü sazlıklarla kaplı olan göl, kuzeybatısında yer alan Deringeçit Deresi ile beslenmekte ve fazla suyunu doğrudan Karadeniz'e akıtmaktadır (Anonim 2009h). Gölün 2/3'lük bir bölümünü sazlık ve bataklıklar oluşturmaktadır. Göl, Istranca Dağları'ndan akan Deringeçit Deresi ve birçok küçük dereciklerle beslenir. Küçük derecikler yaz aylarında kurumaktadır. Mert Gölü kuzeyden İğneada yerleşim alanı, güney ve batıdan ise Istranca Dağları ile kuşatılmıştır. Doğusunu ise Karadeniz sahili oluşturur (Kaya 1998).

Erikli Gölü: Demirköy ilçesi sınırları içinde, Karadeniz kıyısında ve İğneada'nın kuzeyinde bulunan Efendi Deresi'nin zamanla denizi doldurması ile oluşmuş bir lagün gölüdür. Gölün doğusu Karadeniz, güneyi İğneada yerleşim alanı, kuzey ve batısı ise ormanlık alandır. Büyük bir kısmı sazlıklarla çevrili olan göl, kuzeybatısında yer alan Efendi Deresi ile beslenmekte ve fazla suyunu doğrudan Karadeniz'e boşaltmaktadır (Anonim 2009h). Gölün yaklaşık 2/3'ünü sazlık ve bataklıklar oluşturmaktadır. Erikli gölü Kuzeyden

ve güneyden Istranca Dağları ile güneyden ise İğneada yerleşim alanı ile kuşatılmıştır. Erikli Gölünde 36 aquatik bitki türü ve 62 kuş türü yaşamaktadır.

Edirne Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 11.07.1991 gün ve 944 sayılı kararı ile Kırklareli ili, Demirköy ilçesi, İğneada Belediyesi sınırları içinde yer alan Mert ve Erikli Gölleri ve çevresindeki sulak alanlar "1.derece sit alanı" olarak tescil edilmiştir (Kaya 1998).

Saka Gölü: Demirköy ilçesinde ve İğneada'nın güneyinde yer almaktadır. Göl Bulanık Deresi'nin zamanla denizi doldurması ile meydana gelmiştir. Göl çevresindeki sazlık ve ormanlık alanlarla, Avrupa ve Türkiye'de nadir bulunan subasar ormanlarını oluşturmaktadır. Bu nedenle bölgeye Saka Longozu adı da verilmektedir (Anonim 2009h). Kızılağaç, karaağaç, dişbudak başlıca ağaç türleri olup ayrıca meşe, gürgen, kayın, kara kavak, ak kavak, söğüt, ihlamur ve ceviz bulunmaktadır. 1988 tarihinde Tabiatı Koruma Alanı olarak ilan edilmiştir (Akkaya ve ark. 2010).

Hamam Gölü: İğneada'nın 20 km. güneyinde, etrafı tamamen ormanlık alanla çevrili olan göl, Karadeniz'e 2 km. uzaklıkta, denizden yüksekliği yaklaşık 20 m.'dir. Yüzölçümü 19 hektar, en derin yeri 2,6 m'dir. Orman içinden gelen çok sayıda küçük derelerle beslenen göl fazla suyunu güneydoğusunda bulunan bir kanalla Bulanık Dere'ye boşaltmaktadır. Göl faunası içerisinde tatlı su levreği ve kerevit önemli bir yer tutmaktadır (Anonim 2009g).

Pedina Gölü: İğneada'nın 25 km. güneyinde Hamam Gölü'nün 5 km. batısında bulunan bu göl, Hamam Gölü gibi tamamen orman içerisinde. Gölün yüzölçümü 10 hektar, en derin yeri 2.10 m'dir. Göl orman içerisinden gelen küçük derelerin yanı sıra Pedina Deresi ile beslenmekte, fazla suyunu da bir kanalla Bulanık Dere'ye boşaltmaktadır (Akkaya ve ark. 2010).

4.1.5. Korunan Alanlar

Korunan alanlar, öncelikle biyolojik çeşitliliğin, doğal ve kültürel kaynakların sürdürülebilir korunmasını sağlamak amacıyla ayrılmış, çeşitli yönetim statüleri altında kendine özgü yasalar ve araçlarla yönetilen kara ve deniz parçalarıdır (Anonim 2009h).

4.1.5.1. Milli Parklar

Milli park; insan gücü ile oluşturulması mümkün olmayan, doğa harikalarını ve değişik manzaraları içerisinde toplayan görünüm serisidir. Diğer bir tanıma göre ise; bilimsel ve estetik bakımdan milli ve milletlerarası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerlerine sahip alanlardır (Şenol 2008). Milli parklarda tabii ve kültürel varlıklar nesilden

nesile intikal edecek şekilde muhafaza edilerek, özel bir koruma ve kullanma düzeni içinde, toplumun hizmetine sunulmaktadır (Başgelen 2006).

Kırlareli ili, Demirköy ilçesi, sınırları içerisinde İğneada Longoz Ormanları'nı kapsayan 3155 ha'lık alan sahip olduğu doğal kaynak değeri ve barındırdığı kültürel yaşamı korumak, etkin ve fonksiyonel kullanımı sağlamak amacıyla 2007 tarihinde milli park olarak ilan edilmiştir. Ulusal ölçekte ve Avrupa ölçeğinde korunabilmiş en önemli subasar (longoz) ormanlarının yer aldığı İğneada bölgesi içerdiği farklı ekosistemleriyle yöredeki birçok hayvan türü için kaliteli ve farklı yaşam alanları oluşturmaktadır (Anonim 2009h). Alanda, habitat çeşitliliği ve biyolojik çeşitlilik açısından zengin bir yapıya sahip olan ve ülke kuşağımızın en geniş subasar orman ekosistemi, Avrupa'da ise en büyük alüvyal subasar orman olma özelliği taşıyan İğneada Longoz Ormanları yer almaktadır. İğneada'da 3 ayrı bölgede Longoz Ormanı bulunmaktadır. Bunlar; Saka Gölü, Erikli Gölü ve Mert Gölü Longozu'dur.

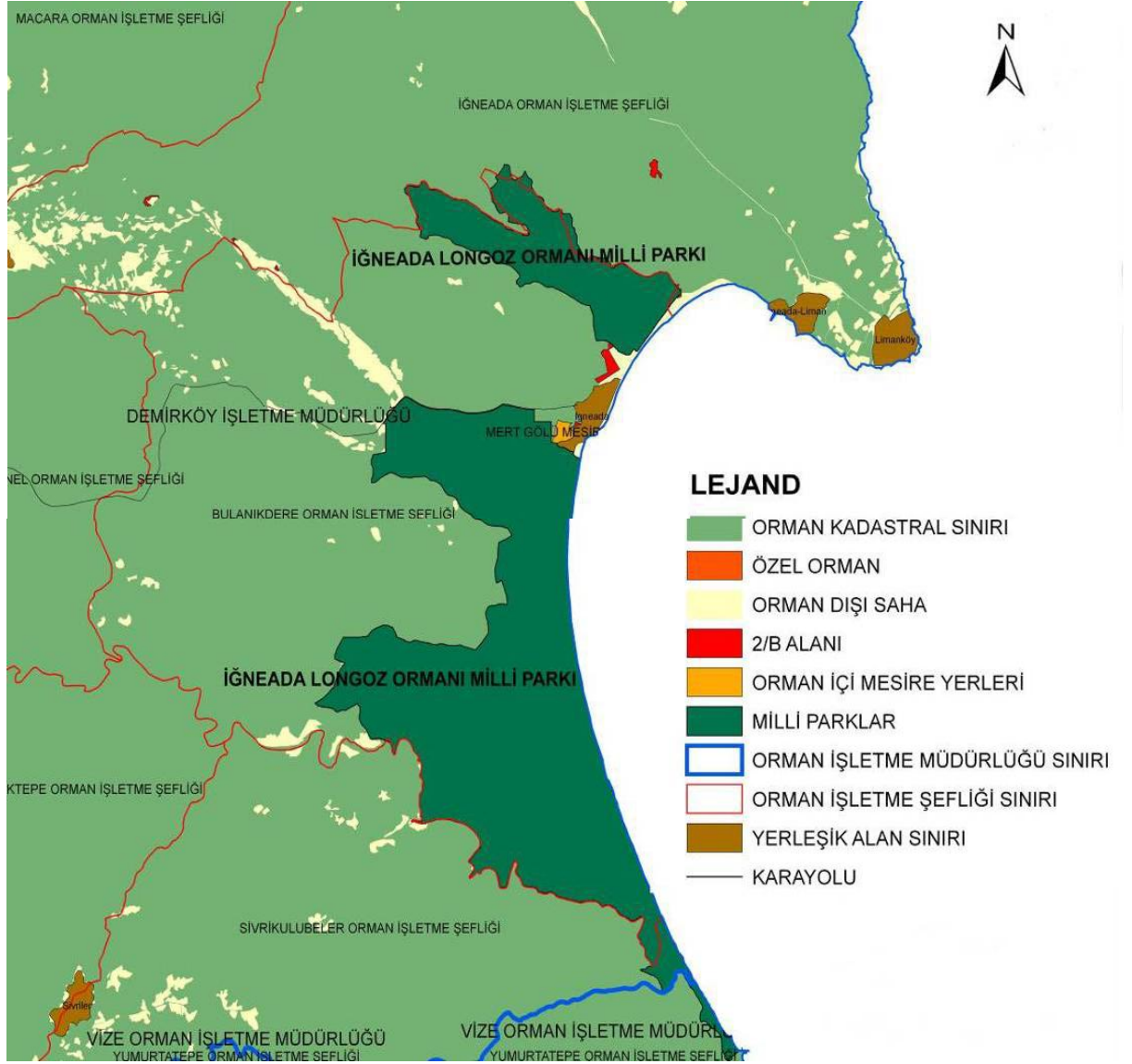
İğneada kıyı kumulları bölgedeki subasar ormanlar ile birlikte alanın en hassas ekosistemlerini oluşturur. İğneada kıyı kumulları çevre şartlarından fazlaca etkilenmeden günümüze kadar büyük oranda korunmuş nadir kumul ekosistemlerindedir. Nadir ve endemik bitkilerin büyük bir kısmı, bölgedeki kıyı kumulları üzerinde yaşamını sürdürmektedir. Bu nedenle korunması gereken habitatların başında kıyı kumulları gelmektedir (Anonim 2009h).

İğneada longoz ormanlarında geyik, karaca, yaban domuzu, kurt, tilki, çakal, yaban kedisi, sansar, porsuk, yarasa, su samuru gibi memeliler; cüce karabatak, ak kuyruklu kartal, küçük kerkenez, küçük yeşil ağaç kakan gibi toplam 194 kuş türü görülmekte; pürtüklü semender, gece kurbağası, oluklu kertenkele, yeşil kertenkele, ince kertenkele, yılan ve kaplumbağa gibi sürüngen ve iki yaşamlılar, büyük teke böceği, benekli bakır kelebeği gibi böcekler; dere hamsisi, deniz iğnesi, tatlı su kaya balığı, kurt balığı, noktalı inci balığı, acı balık, taş yiyen balık, Karaburun balığı gibi balıklar yaşamaktadır (Akkaya ve ark. 2010).

Avrupa'nın güneydoğusuna özgü Dişbudak-Meşe-Kızılağaç karışık orman tipinin Türkiye'de bulunan en önemli iki örneğinden birini içerir. Alan, kum bandı üzerindeki nitelikli bitki örtüsü ve uluslararası sözleşmelerle korunan bitki türlerinin bulunduğu zengin kumul ve sulak alan florası nedeniyle oldukça önemlidir. Küresel ve Avrupa ölçeğinde tehdit altında bulunan endemik ve nadir bitki türleri bu alanda yer almaktadır (Anonim 2009h).

Şekil 4.4: İğneada Longoz Ormanı Milli Parkı

Kaynak: Anonim (2009h). 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı - Plan Analitik Raporu, Trakya Kalkınma Ajansı. http://www.trakyaka.org.tr/uploads/pdf/cevre_plan.pdf

4.1.5.2. Tabiatı Koruma Alanları

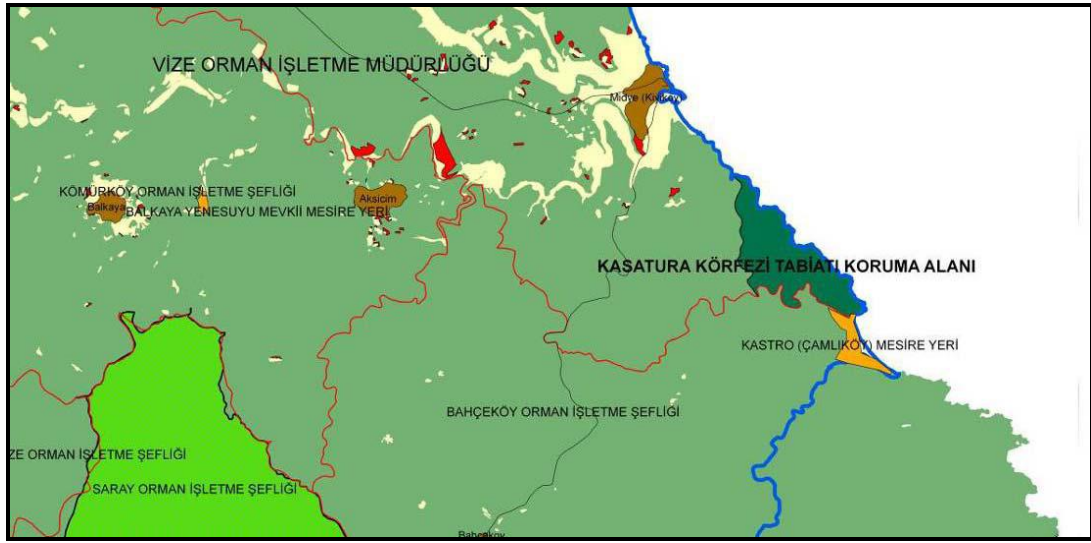
Tabiatı Koruma Alanları; bilimsel ve eğitim bakımından önem taşıyan, nadir, tehlikeye düşmüş veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve doğal olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri içeren ve mutlak korunması gerekli olup, sadece bilim ve eğitim amaçları ile kullanılmak üzere ayrılmış, turistik amaçlı kullanılmasına izin verilmeyen tabiat parçalarıdır (Erdoğan 2003).

Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı

Kırklareli ili, Vize ilçesi, Kıyköy köyü sınırları içerisinde 329 ha'lık alan 1994 tarihinde Tabiatı Koruma Alanı olarak ilan edilmiştir. Trakya Alt Bölgesi'nin tek doğal Karaçam Meşceresi'ne sahip alanıdır. Karaçam, Macar Meşesi, Sapsız Meşe, Saçlı Meşe, Gürgen, Dişbudak, Kayın, Akçaağaç, İhlamur, Kızılağaç sahadaki başlıca ağaç türlerini oluşturmaktadır (Anonim 2009h). Sahada; karaca, yaban domuzu, kurt, çakal, sansar, tilki, porsuk, tavşan bulunmaktadır (Anonim 2010g). Bakir kıyısı, temiz ve berrak denizi ve yer yer kayalık yapısı ile nesli tehlikeye düşmüş bir tür olan Akdeniz Foku'nun da yaşamasına elverişli bir habitat durumundadır (Erdoğan 2003).

Şekil 4.5: Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı

Kaynak: Anonim (2009h). 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı - Plan Analitik Raporu, Trakya Kalkınma Ajansı http://www.trakyaka.org.tr/uploads/pdf/cevre_plan.pdf

Saka Gölü Longozu Tabiatı Koruma Alanı

Marmara Bölgesinde, Kırklareli ili, Demirköy ilçesi, Sivrililer köyü sınırları içerisinde yer almaktadır. Saha; 1345 Ha. büyüklüğünde ve Demirköy'e 26 km. mesafededir (Anonim 2010f).

Çok sınırlı yayılışa sahip, yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bulunan subasar ormanların Avrupa çapında nadir ve eşsiz bir örneğini oluşturmaktadır. Özellikle, henüz bozulmamış doğal bir çevrenin yanı sıra Saka, Pedina ve Hamam Gölleri'nin varlığı alana estetik açıdan da güzellik ve değer katmaktadır (Erdoğan 2003).

Kızılağaç, karaağaç, dişbudak başlıca ağaç türleri olup, ayrıca meşe, gürgen, kayın, karakavak, akkavak, söğüt, ihlamur ve ceviz bulunmaktadır.

Geyik, karaca, tilki, kurt, tavşan, domuz, yaban kedisi, kuğu, yaban ördekleri, yaban kazları, çulluk, tahtalı, engerek, kör yılan, su yılanı, sazan, mercan, levrek, kerevit faunayı oluşturmaktadır (Anonim 2010f).

4.1.5.3. Doğal Sit Alanları

Doğal Sit alanları, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 5.11.1999/659 sayılı kararında tanımladığı üzere; Jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan korunması gereken alanlardır (Anonim 2008).

İlde bulunan doğal sit alanları aşağıda verilmiştir.

- Kırklareli Merkez Dingiloğlu Parkı 2. derece sit alanı (16 Pafta,736 ada,11 parsel)
  - Kırklareli Dereköy istikameti Dereköy yol kenarı 2. derece sit alanı (21.11.1999/1006 Tescil kararı)
  - Demirköy Sivriyer Köyü, Pedina Tepe Mevkii, Pedina Gölü ve çevresi 1. derece Doğal sit+ 1.derece Arkeolojik sit alanı.(24.08.1990/759 tescil kararı)
  - Demirköy, İğneada Mert Gölü ve çevresi 3.derece Doğal sit
  - Demirköy İğneada Erikli Gölü ve sahil çevresi, 2.derece doğal sit (11.07.1991/944 tescil kararı)
  - Demirköy Sivriyer Köyü, Hamam Gölü ve çevresi 1. derece Doğal sit.(24.08.1990/759 tescil kararı)
  - Demirköy, Dupnisa Mağarası 1.derece doğal sit (11.07.1991 /944 tescil tarihi)
  - Pınarhisar Ali Özer Parkı (30 L-IV b pafta – 6 ada- 2 parsel) (21.10.1992/1255 tescil kararı. Park içerisinde kalan tescilli çınar ve çam ağaçlarının korunması
  - Pınarhisar, Pekmezdere Mağarası 1. derece doğal sit (10.07.1991/942 tescil kararı)
  - Babaeski Alpulu Şeker Fabrikası içi Doğal Sit + Kentsel sit + Tarihi sit + Endüstriyel yapı (12.09.1997 /4108 tescil kararı
  - Vize, Kıyıköy Kazandere, Papuçdere yatakları (20.06.1990/717 tescil kararı)
  - Saka Gölü Longoz Ormanları 1.derece doğal sit (11.07.1991/944 Tescil kararı)
- (Anonim 2009g).

4.2. Araştırma Alanının Tarihçesi

Kırklareli, tarih öncesi çağlardan beri iskâna tabi tutulmuş önemli illerdendir. Neolitik çağdan itibaren (M.Ö. 6000) Kalkolitik, Tunç ve Demir Çağları'nda yoğun olarak insanların yaşadığı, ele geçen belgelerden anlaşılmaktadır. Bölgede ilk zamanlar siyasi birlik kuramamış yerli Trak toplumları, daha sonraki dönemlerde birbirinden bağımsız feodal beylikler veya şehir devletleri halinde varlıklarını sürdürmüşler, ancak kuzeyden İskit akınları, güneyden ise eski Yunan kültürel tazyiki hiç bir zaman eksilmemiştir. Bunların yanında, çok daha uzaklardan gelen Pers Kralı Darius (M.Ö.513) dahi bölgeyi bir süre hükümlüğü altında tutabilmiştir MÖ IV. yy'da parçalanan Odrys devletinden sonra Makedonya Kralı II. Philip Kırklareli de dahil tüm Trakya'yı istila etmiştir. Daha sonra bölgede Keltler, onun akabinde de Roma egemenliği dikkat çekmektedir. MS IV. yy'da Ostrogotlar Trakya'yı istila etmiş, bu istila sırasında Kırklareli de önemli oranda tahribe maruz kalmıştır. Trakya M.S. 441-447 yıllarında bu kez Hunlar'ın istilasına uğramıştır. Bu istila sırasında Philipopolis (Filibe) ve Arkadiopolis (Lüleburgaz) başta olmak üzere, 70 şehir ve kasabanın tahribe uğradığı bilinmektedir. Kırklareli Bizans dönemindeki tarihi boyunca da Balkanlardan inen tehlikelerin devamlı tehdidi altında kalmıştır. İmparator I. Justinianus (527-565) mevcut surları tekrar onartmış, Vize ve Kıyıköy surlarını ise inşa ettirme gereğini duymuştur. Bölge, daha sonra sırayla Avar akınları, Peçenekler ve Haçlı istilalarına maruz kalmıştır. Kırklareli Bizanslılar'dan Sultan I. Murat Hüdavendigar zamanında, Demirtaş Paşa tarafından (H. 765 - M. 1362) alınarak, Türk-Osmanlı yönetimine dâhil edilmiştir. 1. Dünya Harbinden sonra, iki yıl süreyle Yunan işgali altında kalan Kırklareli, 10 Kasım 1922 tarihinde ebedi özgürlüğüne kavuşmuştur (Anonim 2010e).

4.3. Araştırma Alanının Kültürel Özellikleri

4.3.1. Nüfus

Kırklareli 2010 yılı itibariyle TÜİK'in (Türkiye İstatistik Kurumu) adrese dayalı nüfus bilgilerine göre il nüfusu 168.709 erkek, 164.082 kadın olmak üzere toplam 332.791 kişidir. Nüfusun yüzde 65'i şehirlerde, yüzde 35'i kırsal kesimde yaşamaktadır.

Araştırma yapılan alanlardan İğneada merkez beldenin nüfusu ise 1.966 kişidir. Haziran-Eylül ayları arasında bölgenin nüfusu gelen yerli ve yabancı turistler sayesinde artmaktadır.

Çizelge 4.1: Kırklareli-Demirköy ve İğneada'nın Nüfus Sayıları (2010)

	İl/İlçe Merkezleri			Belde/Köyler			Toplam		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Kırklareli	219.333	111.582	107.751	113.458	57.127	56.331	332.791	168.709	164.082
Babaeski	27.712	13.83	13.882	22.329	11.216	11.113	50.041	25.046	24.995
Merkez	62.152	31.693	30.459	21.933	11.085	10.848	84.085	42.778	41.307
Kofçaz	672	343	329	2.126	1.099	1.027	2.798	1.442	1.356
Lüleburgaz	100.412	50.807	49.605	33.661	16.863	16.798	134.073	67.67	66.403
Pehlivan köyü	2.007	1.008	999	2.474	1.222	1.252	4.481	2.23	2.251
Pınarhisar	10.463	5.598	4.865	9.119	4.575	4.544	19.582	10.173	9.409
Vize	12.196	6.385	5.811	16.957	8.541	8.416	29.153	14.926	14.227
Demirköy	3.719	1.918	1.801	4.859	2.526	2.333	8.578	4.444	4.134
İğneada							1.966	1.009	957

Kaynak: Anonim (2011). Türkiye İstatistik Kurumu

http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=39&ust_id=11

Nüfus büyüklüğü bakımından ilçe merkezi 100.412 olan Lüleburgaz başta yer almakta, bu ilçeyi 62.152 nüfus ile Merkez, 27.712 nüfus ile Babaeski izlemektedir.

Kırklareli'nin nüfus yoğunluğu 51'dir. 1965 yılına kadar Kırklareli yoğunluğu ülke ortalamasının üzerinde olmuştur. Bunun nedeni ilin mübadele ve muhaceret yoluyla Balkan ülkelerinden aldığı göçtür. 1940-1945 yılları arasında II. Dünya Savaşı nedeniyle Kırklareli'nin nüfusu azalmış, 1950-1955 yılları arasında ise, yeniden yurtdışından gelen göçmen aileler ile nüfus artmaya başlamıştır. 1960'a kadar yüksek olan nüfus yoğunluğu bu yıldan itibaren il dışına göçün başlamasıyla beraber 1965'ten sonra azalmaya başlamıştır (Anonim 2010i). Kırklareli nüfusunun Türkiye genelinden oldukça farklı bir yaş yapısı vardır. Nüfusun 3 ana yaş grubu vardır. 0-14, 15-64, 65 + dağılımına bakıldığında, çalışma çağındaki 15-64 yaş arası nüfus ile yaşlı nüfus (65+) oranlarının genellikle ülke ortalamasının üzerinde olduğu görülür. Buna karşılık, genç nüfusun (0-14) payı ülke ortalamasının gerisinde kalmıştır. Kırklareli bir sınır şehri olduğu için askeri birliklerin sayısı her zaman yüksek olmuştur. Bu durum 15-64 yaş grubunun oranını ülke geneline göre yüksek göstermektedir (Anonim 2000b).

4.3.2. Eğitim

Kırklareli'nde okuma yazma oranı 2000 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre % 93'dür. 1970'te % 71, 1975'te % 75, 1980'de % 80, 1985'te % 86, 1990'da % 88 olan okuma yazma oranı 2000 yılında % 93'e çıkmıştır. 2000 sonuçlarını ilçelere göre

değerlendirdiğimizde okuma yazma oranının ilçe merkezleri için Merkez'de % 94, Babaeski'de % 94, Demirköy'de % 92, Koçaz'da % 96, Lüleburgaz'da % 95, Pehlivan köyü'de % 94, Pınarhisar'da % 94, Vize'de % 92, bucak ve köylerde % 91 olduğu görülmektedir (Anonim 2010j).

4.3.3. Sağlık

İlde 5'i kamu 2'si de özel olmak üzere 7 tane hastane, 2 tane sağlık merkezi, 46 tane sağlık ocağı, 55 tane köy sağlık evi, 3 tane verem savaş dispanseri, 2 tane aile planlama merkezi, 2 tane halk sağlığı laboratuvarı ve 10 tane de 112 Acil Yardım ve Kurtarma İstasyonu bulunmaktadır (Anonim 2010k).

Çizelge 4.2: İlde bulunan sağlık personel sayısı (2006)

İlde Bulunan Sağlık Personel Sayısı (2006)						
Uzman Hekim	Pratisyen Hekim	Diş Hekimi	Eczacı	Sağlık Memuru	Hemşire	Ebe
162	164	88	136	268	365	291

Kaynak: Anonim (2011). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK); http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.Do?tbid=6&ust_id=1.

4.3.4. Ulaşım

Karayolları

Kırklareli'nde ulaşımın alt yapısına bakıldığında, ülkemizin de genel bir sorunu olan mutlak tercihin karayoluna dayandığı görülmektedir. İl içinde karayolunun toplam uzunluğu 646 km olup, E 5 ve Edirne- Kınalı Otoyolu, ana arterleri oluşturmaktadır. İstanbul-Edirne bağlantısını sağlayan D-100 yolu ile Türkiye'nin Avrupa'ya bağlantısını sağlayan TEM otoyolu, Kırklareli'nin en önemli yollarıdır.

İldeki bir başka eksen de Silivri'den ayrılan Çerkezköy-Vize-Pınarhisar-Kırklareli ve Edirne bağlantılı yoldur. Kuzey-güney bağlantılı iki ulaşım ekseni vardır. Aziziye sınırına kadar uzanan Dereköy-Kırklareli-Babaeski-Pehlivan köyü karayolu, Bulgaristan ile bağlantıyı sağlarken, İğneada- Demirköy-Pınarhisar-Lüleburgaz karayolu da Karadeniz ile bağlantı yoludur. Ayrıca Büyükkarıştıran- Vize-Kıyıköy bağlantısı da kuzeydoğuda Karadeniz'e bağlanmaktadır. Bu eksen Büyükkarıştıran'ın biraz kuzeyinde yeniden Pınarhisar'a bağlanır. Koçaz İlçesi'nin de Kırklareli ile doğrudan bağlantısı vardır.

Bulgaristan ile bağlantıyı sağlayan yolun birinci sınıf devlet yolu şekline dönüştürülmesi için planlanan, Otoyol Aynalı- Kırklareli-Dereköy-Aziziye-Hudut Devlet

Yolunun yapımı halen devam etmektedir. Kırklareli'nin 177 köyden 155'inin yolu asfalttır ve bu durum Türkiye genelinin bir hayli üzerinde bir seviyedir (Anonim 2009g).

İğneada 153 km'si otoban olmak üzere İstanbul'a 250 km uzaklıkta yer almaktadır. İstanbul yönünden Edirne'ye doğru yol alan özel araçlılar Lüleburgaz ayrımında otobandan çıkarak Pınarhisar-Demirköy üzerinden Istranca ormanlarının eşsiz manzarası arasında İğneada'ya ulaşabilmektedirler. Önceleri dar, inişli çıkışlı keskin virajlarla dolu olan yol, son yıllardaki çalışmalar sonucu genişletilmiş, sonu görülmeyen virajlardan kurtarılmış, araç kullanımının keyifli hale gelmesi sağlanmıştır.

Yolculuk için otobüsü seçenler İstanbul - Esenler Otogarı'ndan Berk Turizm'e ait seferler ile 5 saatte gidebilmektedirler. Günde 5 sefer yapılan İğneada-İstanbul arası özel araçlarla yazın yaklaşık iki buçuk saat sürmektedir. Özel araçlarıyla gidecekler için takip edecekleri üç alternatif yol seçeneği bulunmaktadır. Birincisi; otoban ücreti vermek istemeyenler İstanbul - Silivri - Çorlu - Lüleburgaz üzerinden E-5 karayolunu kullanarak gelebilirler. Lüleburgaz'a geldiklerinde Pınarhisar istikametine dönüp, Poyralı - Yeniceköy - Demirköy hattı üzerinden İğneada'ya ulaşabilirler. İkinci alternatif yol seçeneği, Mahmutbey gişelerden otobana giren sürücüler Çerkezköy çıkışından otobanı terkederek Çerkezköy - Saray - Vize hattını takip ederek Poyralı köyüne ulaşip, buradan da Yeniceköy - Demirköy hattı üzerinden İğneada'ya ulaşabilirler. Üçüncü ve son seçenekte İstanbul Mahmutbey Gişelerden otobana giren sürücüler Lüleburgaz çıkışına geldiklerinde otobanı terk edip, buradan Pınarhisar istikametine dönerek Pınarhisar - Poyralı - Yeniceköy - Demirköy hattı üzerinden İğneada'ya ulaşabilirler (Anonim 2011a).

Şekil 4.6: İğneada'ya Ulaşım Haritası

Kaynak: Anonim (2011h). Karayolları Genel Müdürlüğü, <http://www.kgm.gov.tr/Site/CollectionImages/KGMimages/Haritalar/b1.jpg>.

Çizelge 4.3.: İğneada'nın Bazı Merkezlere Olan Uzaklığı

Merkezer	Uzaklık	Merkezer	Uzaklık
İğneada – Liman	5 km	İğneada – Limanköy	7 km
İğneada – Beğendik	12 km	İğneada – Sislioba	17 km
İğneada – Avcılar	19 km	İğneada – Demirköy	26 km
İğneada – Yeniceköy	50 km	İğneada – Poyralı	62 km
İğneada – Pınarhisar	68 km	İğneada – Kırklareli	100 km
İğneada – Lüleburgaz	100 km	İğneada – Vize	85 km
İğneada – Saray	112 km	İğneada – Çerkezköy	153 km
İğneada – Çorlu	142 km	İğneada – Silivri	165 km
İğneada – Edirne	184 km	İğneada – Tekirdağ	156 km
İğneada – İstanbul	262 km	İğneada – Ankara	660 km

Kaynak: Anonim (2011a). <http://igneada.tripod.com/ulasim.htm>.

Demiryolları

Demiryolu taşımacılığı Trakya bölgesinin ikinci önemli ulaşım sistemidir. Büyükkarıştıran Türk geldi'den il sınırlarına giren hat Alpulu - Pehlivan köy üzerinden Edirne'ye ulaşır ve Avrupa ile bağlantıyı sağlar. Babaeski ve Lüleburgaz ilçeleri de 6 km dolayında birer servis hattı ile demiryolundan yararlanmaktadırlar. Demiryolunun il sınırları içindeki kısmı 110 kilometredir (Anonim 2011i).

Çizelge 4.4: Kırklareli İl'inde Bulunan Trenlerin Merkezlere Varış Süreleri

Kırklareli İl'inde Bulunan Trenlerin Merkezlere Varış Süreleri			
<i>Istasyon Adları</i>	<i>Süre</i>	<i>Istasyon Adları</i>	<i>Süre</i>
Lüleburgaz – Halkalı	3.15	Pehlivan köy-- Halkalı	3.45
Lüleburgaz- Edirne	1.35	Pehlivan köy- Edirne	1.00
Lüleburgaz-İstanbul	3.45	Pehlivan köy-İstanbul	4.20
Lüleburgaz-Kapıkule	1.55	Pehlivan köy-Çerkezköy	2.05
Alpulu– Halkalı	3.30	Alpulu-Kapıkule	1.40
Alpulu- Edirne	1.20	Alpulu-İstanbul	4.00

Kaynak: Anonim (2011c). TCDD Trakya Ana Sayfası <http://www.tcddtrakya.tr.gg/>

Denizyolları

Kırklareli'nin 60 kilometreyi bulan Karadeniz kıyılarında, tek doğal liman Limanköy'dür. İğneada ve Kıyıköy, İl'in deniz ulaşımı açısından önemli iki merkezidir. Kırklareli'nin Karadeniz ile bağlantısı il merkezine 100 kilometre uzaklıktaki İğneada limanından olmaktadır. İğneada Limanı, balıkçı barınağı olarak yapılmış ve 1972 yılında hizmete girmiştir. Liman Tesisleri, Denizcilik Müsteşarlığı'na bağlı olarak, İğneada Liman Başkanlığı tarafından işletilmektedir. Liman'da iki adet rıhtım mevcuttur. İğneada

Limanı'ndan diğer limanlara 45 bin ton yük sevkiyatı yapılabilmektedir. Kıyıköy'de ise doğal bir kumsal ve iskele mevcuttur (Anonim 2009g).

Havayolları

İlde havalimanı bulunmadığından dolayı havayolu taşımacılığı yapılamamaktadır.

4.3.5. Ekonomi

Tarım

Toprak ve Su Kaynakları: İlin yüzölçümü 655.000 hektardır. Arazi varlığının % 41'i kültür arazisi, % 40'ı orman, % 5'i mera, geriye kalan % 14'ü ise kültür dışı arazidir. Tarım yapılan arazinin 55.635 hektarlık yani % 21'lik bölümünde sulama yapılabilmektedir. Bu alanın 43.635 hektarı (% 78'i) devlet, 12.000 hektarı (% 22'si) çiftçi imkanları ile sulanmaktadır.

Türkiye genelinde olduğu gibi ilde de çiftçi aile sayısına göre arazi dağılımı dengeli değildir. Bu bakımdan tarımla uğraşan aile sayısı fazla olduğundan ilde daha çok küçük işletmeler bulunmaktadır. Tarımsal işletmelerin yapısına baktığımızda, işletmelerin toprak büyüklüğü bakımından 50-200 dekar arasında yoğunlaştığı, çoğunluğunun hem hayvancılık, hem de bitkisel üretimi birlikte yaptıkları görülmektedir (Moran ve ark 2010).

Çizelge 4.5. Demirköy'deki Toplam Ekilen Alan (Da.)

KÖY ADI	TOPLAM TARIM ALANI	BAĞ ALANI	AĞAÇ ALANI (KAVAK, FIDANLIK v.b.)	YEM BİTKİSİ EKİLİ ALAN	SEBZECİLİK ALANI	HUBUBAT VE BAKLAGIL ALANI	KAPAMA MEYVECİLİK ALANI	TOPLAM EKİLEN ALAN	NADAS VE DİĞER
MERKEZ	10579	0	1260	130	216,9	599	615	2820,9	7758
ARMUTVEREN	5382	0	300	4	79,7	180	45	608,7	4773
İNCESIRT	3275	0	500	0	22,5	13	41	576,5	2699
BALABAN	2221	0	301	13	94,9	245	9	662,9	1558
SARPDERE	5652	0	500	0	27,2	135	2	664,2	4988
GÖKYAKA	3734	0	150	88	28,2	85	21	372,2	3362
YEŞİLCE	2630	0	300	28	27	130	7	492	2138
YİĞİTBAŞI	2567	0	25	77	17,4	184	174	477,4	2090
KARACADAĞ	1852	0	40	10	9,8	2	25	86,8	1765
HAMDİBEY	7921	0	50	25	32,2	110	82	299,2	7622
SİVRİLER	3084	0	875	20	49,1	257	73	1274,1	1810
BOZTAŞ	4580	0	152	20	63,3	670	0	905,3	3675
İĞNEADA	5688	2	184	15	79,2	110	6	396,2	5292

AVCILAR	3172	0	95	62	26,3	44	19	246,3	2926
BEĞENDİK	3600	1	10	74	27,8	398	77	587,8	3012
SİSLİOBA	2104	0	730	0	13,6	40	0	783,6	1320
LİMANKÖY	764	0	10	60	14,9	144	0	228,9	535
TOPLAM	68805	3	5482	626	830	3346	1196	11483	57322

Kaynak: Anonim (2011n). Kırklareli İl Tarım Müdürlüğü.
<http://www.kirklarelitarim.gov.tr/>

Bitkisel Üretim: İlin tarımsal yapısı içinde hububat, ayçiçeği, şeker pancarı, mısır, yemeklik tane baklagiller, bağ önemli rol oynamaktadır. Tarım ürünlerinde, ağırlıklı bitkisel ürünler buğday ve ayçiçeğidir. 2008 yılında 134.373 hektar buğday ekilmiş olup toplam 658.444 ton ürün elde edilmiştir. Böylece dekar başına ürün miktarı 490 kg olmaktadır.

Bitkisel üretim içinde ikinci ağırlıklı ürün ayçiçeğidir. 2008 yılında 71.450 hektar alana ayçiçeği ekilmiş olup, toplam 166.355 ton ürün elde edilmiştir. Böylece dekar başına ürün miktarı 232 kg olmaktadır. Kırklareli'nin, Türkiye ayçiçeği ekimindeki ve üretimindeki payı yıllara göre pek fazla değişmemekte ve takriben % 16 civarında olmaktadır (Anonim 2010n).

Hububat ve ayçiçeğinden sonra ağırlıklı ürünler sırasıyla şeker pancarı, mısır ve patatestir.

Sulanabilir sahalar içerisinde ikinci ürün ekilişi yıllara göre bir artış göstermektedir. İkinci ürün olarak hububat hasadı sonrası silajlık mısır, kuru fasulye ve hasıla biçilen ayçiçeği ile günlük ekilişlerde macar fiğ sonrası ayçiçeği ve mısır ekilişleri yapılmaktadır.

İlde bağ bahçe tarımı işlenebilir arazinin % 2'sinde yapılmaktadır. Bu sahanın % 80'ünde sebzeçilik, % 12'sinde bağcılık ve % 8'inde meyvecilik yapılmaktadır (Moran ve ark 2010).

Hayvancılık: İl düzeyinde 107.660 adet büyük baş, 238.484 adet küçük baş ve 348.620 adet kümes hayvanı mevcuttur. Hayvancılık nispeten fenni usullerle yapılmaktadır. Büyük baş hayvan mevcudunun % 97'sini kültür ırkı ve melezleri, % 3'ünü ise yerli ırk teşkil etmektedir (Gür ve ark 2003).

Su Ürünleri: İlde İğneada, Kıyıköy, Beğendik ve Limanköy Karadeniz sahilinde yer alan yerleşim yerleridir. Buralarda 1.288 ruhsatlı balıkçı tarafından 191 adet kayıtlı tekne ile balıkçılık yapılmaktadır.

Bunun dışında baraj ve göletler ile alabalık tesislerinde de balıkçılık faaliyetleri sürdürülmektedir. İlde su ürünleri yönünden önem arzeden Hamam, Mert ve Pedina gölleri olmak üzere üç adet tabi göl, Kırklareli, Armağan ve Kayalı barajları olmak üzere 3 adet baraj

ile 33 adet gölet mevcut olup, buraları balıklandırılmıştır. Kültür balıkçılığı kapsamında faaliyette bulunan 5 tesis bulunmaktadır (Anonim 2010n).

Sanayi

İlde sanayi daha çok D-100 karayolu etrafında ve özellikle Lüleburgaz'da yoğunlaşmıştır. Kırklareli'nde sanayi artan bir hızla gelişmektedir. Bunun temel nedenlerinin başında İstanbul sermayesinin çevreye yayılma çabası yatmaktadır (Gür ve ark 2003). Kırklareli imalat sanayi gelişmişlik sıralamasında 81 il içerisinde 14. sırada bulunmaktadır. Kırklareli'de toplam 267 sanayi tesisi bulunmaktadır. Bunların % 88'i Merkez, Babaeski ve Lüleburgaz ilçelerinde; geri kalan % 12'si diğer ilçelerde yer almaktadır. Merkezde 79, Babaeski'de 34, Demirköy'de 2, Kofçaz'da 2, Lüleburgaz'da 121, Pınarhisar'da 11, Vize'de 18 sanayi tesisi mevcuttur (Anonim 2010o). Kırklareli'ndeki mevcut sanayinin büyük bir bölümü gıda, tekstil, taş ve toprağa dayalı sanayi, kimya ve orman ürünleri sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Gıda sanayinin içerisinde ilin ve bölgenin tarım ürünü olan ayçiçeği, buğday ve sütü değerlendirmeye yönelik olan bitkisel yağ, süt ürünleri, un ve yem fabrikaları yer almaktadır. Bu sektördeki istihdam açısından bir kamu kuruluşu olan Türkiye'nin ilk şeker fabrikası olan Alpullu şeker fabrikası önde gelmektedir. Gıda sanayinden sonra yatırımların yoğunlaştığı diğer sektör ise tekstil sanayidir. Tekstil sanayindeki işletme sayısı gıda sanayisine nazaran oldukça az olmasına rağmen en fazla istihdam yaratan sektördür. Türkiye'nin cam sanayinde iki önemli kuruluşu olan Trakya Cam ve Kırklareli Cam fabrikaları 2500 kişi istihdamla önemli bir yer teşkil etmektedir. Özellikle orman alanlarına yakın olan Üsküp mevkiinde yarattığı istihdam fazla olmamakla birlikte orman ürünleri sanayi yer almaktadır. Kimya sanayinde insani ve zirai ilaç üreten firmalar mevcuttur. Pınarhisar ilçesinde çimento ve kireç fabrikaları bulunmaktadır.

Kırklareli ilinde sanayi Lüleburgaz ve Babaeski ilçeleri ve E-5 karayolunu civarında, Kırklareli merkez ile Kofçaz ve Kavaklı yolu civarında yoğunlaşmıştır. Kırklareli merkezde ve Vize'de iki OSB bölgede mevcut durumdadır. Kırklareli OSB %30'a yakın bir doluluk oranıyla hizmet verirken, Vize Özel Arslanbey OSB mevcut durumda boş olarak görülmektedir (Anonim 2009h).

Hizmetler

Ticaret: İlde çeşitli ticari kuruluşların faaliyetleri ile lüzumlu ihtiyaç maddeleri, dayanıklı tüketim maddeleri, her türlü sanayi ürünleri ile tarım ve hayvan ürünlerinin ticareti yapılmaktadır. Kırklareli'nin diğer illerle olan ticari ilişkilerinde en önemli yeri İstanbul

tutmaktadır.

Ülkemizi Bulgaristan'a bağlayan kapılardan biri olan Dereköy Gümrük Kapısı ilde bulunmaktadır. Bu kapıdan 2008 yılında 109.811 araç, 724.606 kişi; 2009 yılında 108.381 araç, 689.662 kişi; 2010 yılında 117.895 araç, 639.243 kişi giriş çıkış yapmıştır. İlde üç adet Ticaret ve Sanayi Odası bulunmaktadır. Kırklareli Ticaret ve Sanayi Odası, Merkez, Demirköy, Kofçaz ve Pınarhisar; Babaeski Ticaret ve Sanayi Odası, Babaeski ve Pehlivan köy; Lüleburgaz Ticaret ve Sanayi Odası Lüleburgaz ve Vize ilçelerini kapsamaktadır. Ayrıca, Kırklareli, Babaeski ve Lüleburgaz'da olmak üzere üç adet de borsa bulunmaktadır.

İlde 29 adet esnaf ve sanatkar odası ve bunların oluşturduğu bir Kırklareli Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği bulunmaktadır. İldeki esnaf ve sanatkar odalarına kayıtlı üye sayısı 11.875'dir (Anonim 2010p).

4.4. Araştırma Alanında Yapılan Ekoturizm Faaliyetleri

4.4.1. Doğa Fotoğrafçılığı

İğneada ve çevresi bulundurduğu farklı ekosistem ile Türkiye'nin önemli doğal alanlarından biridir. Bölgeye gelen ornito-fotoğrafçıları 194 farklı kuş türünü fotoğraflayabilirler. Ayrıca longoz ormanlarında ve göllerindeki biyolojik çeşitlilik içerisinde 159 tohumcul bitkiyi, 3 eğrelti bitkiyi fotoğraflayabilirler (Güler 2007). Öte yandan yaban hayatını fotoğraflamak isteyenler dağ keçisi, tavşan, sincap, kurt, çakal, saz kedisi, yaban kedisi, vaşak, kızıl geyik, isteyenler geyik, karaca, yaban domuzu, kurt, tilki, çakal, yaban kedisi, sansar, orman faresi, porsuk, yarası ve su samuru gibi memelileri, iki yaşamlı hayvanlardan pürtüklü semender ve gece kurbağasını, sürüngenlerden ise oluklu kertenkele, yeşilkertenkele ve ince kertenkeleyi bölgede görebilirler (Anonim 2009d). Bölge sahip olduğu tüm bu özelliklerinden dolayı "Doğa Fotoğrafçılığı" ile uğraşanlar için önemli bir fotoğraflama alanıdır ve bu nedenle bölgede zaman zaman fotoğraf toplulukları tarafından fotoğraf yarışmaları düzenlenmektedir.

4.4.2. Mağara Turizmi

Kırklareli il sınırları içinde pek çok mağara bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmı tarih öncesi dönemlerde, diğer bir kısmı ise Erken Hıristiyanlık sürecinde, bu din mensupları tarafından iskana tabi tutulmuş, turizm açısından önemli mağaralardır (Başgelen 2006). Doğal özellikleri itibarıyla dikkat çeken ve turizme yönelik çalışmaların yürütüldüğü 4 adet mağara bulunmaktadır.

Çizelge 4.6: Kırklareli’ndeki Turizme Yönelik Çalışmaların Yürütüldüğü Mağaralar

Mağara Adı	Mevkii	Uzunluğu
Dupnisa	Demirköy/Sarpdere	2720 m
Yenesu	Vize / Balkaya	1620 m
Domuzdere	Vize / Baklaya	300 m
Kıyıköy	Vize /Kıyıköy	305 m

Bunlardan en önemlisi, Kırklareli’nin yaklaşık 50 km. kuzeydoğusunda, Demirköy ilçesi, Sarpdere Köyü’nün 6 km. güneyinde bulunan Dupnisa Mağarası’dır (Anonim 2000b).

Fotoğraf 4.2: Dupnisa Mağarası’ndan Bir Görünüm

Kaynak: Anonim 2011 i. <http://www.kirklareli.gov.tr/foto-graf.asp>

Trakya’nın turizme açılan ilk ve tek mağarası olan Dupnisa Mağarası; Karadeniz’in serin ikliminin etkisi altındadır. Türkiye-Bulgaristan sınırını oluşturan Rezve Deresi’nin Istranca Dağları’nı derin vadilerle yarıdığı, vahşi görünümüne sahip bir bölgede yer alır (Anonim 2005).

Türkiye mağara literatüründe en çok bilinen mağaralardan biri olan Dupnisa mağarası, yaklaşık dört milyon yıldan beri oluşum ve gelişimini sürdüren büyük bir yer altı sistemidir. İçinde sürekli akışa sahip bir yer altı nehri ve bu nehrin oluşturduğu, derinliği yer yer 2 metreyi aşan göller bulunan mağarada, zengin damlataş oluşumları yer alır. Süt beyazdan kırmızı ve kahverenginin her tonunda renge sahip olan ve dev boyutlara ulaşan sarkıt, dikit ve sütunlar ile perde ve bayrak damlataşları ve damlataş havuzları, insanı büyüleyen ve insanda hayranlık uyandıran görünüme sahiptirler. Bu muhteşem görüntünün yanında, kısa mesafeler dahilinde değişiklik gösteren mağara havası, sağlık açısından oldukça önemlidir. Üst katlar sıcak (ortalama 17⁰) ve kuru (%60-70 mutlak nem) olmasına karşılık, ana mağara daha serin (10-12⁰) ve nemlidir.(%80-90) Bu farklılık, üst kat ile ana galeri arasında belirgin bir hava akımının meydana gelmesine neden olmaktadır (Anonim 2005).

Trakya'nın en uzun ikinci mağarası olan Dupnisa Mağarası 2003 yılında turizme açılmıştır. 2720 m. uzunlukta büyük bir yeraltı sistemi olan Dupnisa Mağarası'nın üst katını oluşturan ve içinde dev sarkıt, dikit ve sütunlarla kaplı olan Kuru Mağara'nın 250, Sulu Ana Mağara'nın 200 metrelik bölümü turizme açılmıştır. Buna karşılık, oluşum halinde damlataşlar bulunan ve koloniler halinde yarasaların yaşadığı büyük bir bölüm, mağaranın doğasını ve canlılarını korumak için ziyaret dışı bırakılmıştır (Anonim 2005). Yeşilin her tonunu içine alan bitki örtüsüyle kaplı bir bölgede bulunan ve ikinci Jeolojik zamanda gelişen mağaralar, birbirine bağlı iki kat ve üç mağaradan oluşmuştur. Bu nedenle bilimsel olarak "mağaralar sistemi" olarak tanınır. Mağaranın üst katını, Kuru ve Kız mağaraları oluşturur. Gelişimini tamamlamış bu mağaralardan 50-60 m. aşağıda Sulu Mağara yer alır. İçinden devamlı akışı olan bir yer altı nehri geçen ve deniz yüzeyinden 345 m. yukarıda giriş ağzı olan bu mağaranın toplam uzunluğu 1977 metredir. Son noktası ise, girişten 61 m. daha yukarıda yer alır (Anonim 2005).

Yenesu Mağarası; Vize İlçesi, Balkaya Köyünde bulunmaktadır. Trakya'nın üçüncü büyük mağarasıdır. Yenesu'nun içi, görünümleri son derece güzel, her türden damlataşlar (sarkıt, dikit, sütun duvar damlataşları, damlataş havuzları ve makarnalar) ile kaplıdır. Damlataş havuzu veya göllerin üzerine saçaklar şeklinde inen veya tabanından yükselen bu şekiller mağaraya sihirli bir hava kazandırmıştır (Anonim 2010m).

Fotoğraf 4.3. :Yenesu Mağarası'ndan Bir Görünüm

Kaynak: Anonim (2011d). http://www.vize.com.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=100

Domuzdere Mağarası; Vize İlçesi, Balkaya Köyü'nde bulunmaktadır. Domuzdere Mağarası'nın içi görünümleri çok güzel sarkıt, dikit, sütun, örtü ve duvar damlataşları ile kaplı, geniş ve yüksek salon veya galerilerden meydana gelmiştir (Anonim 2010m).

Fotoğraf 4.4: Domuzdere Mağarası'ndan Bir Görünüm

Kaynak: Anonim (2011d). http://www.vize.com.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=100

Kıyıköy Mağarası; Vize İlçesi, Kıyıköy Beldesinin 2 km. güneyinde bulunmaktadır. 305 metre uzunluğundadır. Menderesler çizerek gelişen ve yer yer damlataş çökellerine sahip olan Kıyıköy Mağarası turizm amaçlı kullanıma uygun özelliklere sahiptir (Anonim 2011 m).

Fotoğraf 4.5: Kıyıköy Mağarası'ndan Bir Görünüm

Kaynak: Anonim (2011e). <http://www.kiyikoy.gen.tr/tag/kiyikoy-magarasi-2>

Turizme kazandırılmayı bekleyen birçok mağara mevcuttur. Bunların isimleri aşağıdaki çizelgede ve buldukları yerlerde haritada yer almaktadır.

Çizelge 4.7: Yıldız Dağları ve Çevresinde Bulunan Mağaraların İsimleri

Yıldız Dağları Ve Çevresinde Bulunan Mağaraların İsimleri		
Bağlar / Vize	Kale I /Merkez	Domuzdere / Vize
Bezirgan / Demirköy	Kale II /Merkez	Mermer / Demirköy
Bostanlıktarla / Vize	Kale III /Merkez	Ocak / Vize
Çatalyol / Demirköy	Kıyköy / Vize	Pestilin / Vize
Ceneviz / Saray	Kızılağaç / Vize	Tirfez / Vize
Dupnisa / Demirköy	Kızlar / Demirköy	Uzuntarla / Vize
Sulu Kol / Demirköy	Kovantaşı / Vize	Yenesu / Vize
Kuru / Demirköy	Kozarka / Merkez	Yeşillik / Demirköy
Kız / Demirköy	Kurudere (Ağıl) / Vize	

Kaynak: Anonim (2010c). Yıldız Dağları Biyosfer Projesi ve 22 Mayıs Biyolojik Çeşitlilik Günü Etkinlikleri Bilgi Notu, Çevre ve Orman Bakanlığı, s.18, Kırklareli. <http://www.milliparklar.gov.tr/DKMP/Files/bilgiNotu.pdf>

Şekil 4.7: Yıldız Dağları ve Çevresinde Bulunan Mağaralar

Kaynak: Anonim (2010b). Yıldız Dağları'ndaki Mağaralar ve Faunaları, Yıldız Dağları Biyosfer Projesi Raporlar Serisi No:5, Boğaziçi Uluslararası Mağara Araştırma Derneği, s.48, Kırklareli. <http://www.bumad.org/site/images/stories/pdf/5CaveSurveys Report tr.pdf>

4.4.3. Trekking (Doğa Yürüyüşü)

Bölge, trekking etkinliği açısından yüksek bir potansiyele sahiptir. Alanın sahip olduğu uygun iklim koşulları ve topoğrafyası, zengin flora ve faunası, yöre halkının sosyo-kültürel yapısı da trekking parkurlarının geliştirilmesi ve kullanımında olumlu katkılar sağlamaktadır.

Fotoğraf4.6: Trekking'e (Doğa Yürüyüşü) Katılanlardan Bir Görüntü

Kaynak: Erhan Baycan (Fotoğrafçı)

İl'in topoğrafyası, yürüyüş turizmi açısından uygun koşullar taşımaktadır. İl'de yürüyüş güzergahlarının araştırılması, haritalanması gibi çalışmaların yapılarak, gelen turistlerin esas ya da yan faaliyet olarak yürüyüş turlarını benimsemesi sağlanabilir. (Anonim 2009g).

İğneada ve çevresi özellikle Istranca Dağları ile birlikte Trekking için uygun yerlerdir.

İğneada ve Çevresinde Trekking Yapılabilecek Rotalar

• Demirköy - Kadın kule – Monopetra – Velika köprüsü Rotası

12-16 km uzunluğunda zor bir parkurdur. Günübirlik yürüyüşler için uygun bir rotadır. Kamp için uygun bir alan yoktur. Bölgede korunması gereken anıt ağaçlar bulunmaktadır. Monopetra zirvesi doğal bir seyir terasıdır. Zirveden Istranca dağlarını ve ormanlarını 360⁰ görmek mümkündür. Ayrıca hiçbir yerleşimin görünmemesi insanı doğanın bir parçası gibi hissetmesini sağlamaktadır. Zirveden Karadeniz sahillerini görebilmek mümkündür. Monopetra'nın etrafında akan derelerde güzel şelaleler oluşmuştur. Rota yakınında çeşme bulunmamaktadır. Rota üzerinde eski şarap yolunun izleri görülmektedir. Rota başlangıç noktasında ya da Velika köprüsünde sonlandırılabilir.

- **Demirköy- Kartal kaya- Güneşli Göller- Monopetra (Tek kaya) Rotası**

Demirköy'den başlayıp Kartalkaya Monopetra Kadın kule de sonlanan günebirlik yürüyüş rotası oluşturulabilir. Yaz döneminde orman çok sık ve eğimin fazla olmasından dolayı aşırı zor bir rotadır. Deneyim ve kondisyon gerektirir.

Demirköy Güneşli göller kolay bir parkurdur ve günebirlik yürüyüşlerle, kamplar için uygun bir rotadır. Rota üzerinde çeşme ve uygun kamp yeri mevcuttur. Deneyimli ve küçük gruplarla Demirköy'den başlayıp Güneşli Göller Monopetra da sonlanan zor bir trans kampli bir rota yapılabilir. Bu bölgeye işaretleme ve uyarı levhası konulması gerekir.

- **İğneada Mert Gölü - Sivrilere Kalesi Rotası**

Günebirlik orta zorlukta bir yürüyüş rotasıdır. İskele mevkiinde uygun kamp yeri bulunmaktadır. Rota üzerinde çeşme bulunmamaktadır. Derelerden içme suyu temin edilebilir. Sivrilere kalesi, Mermer Mağarası ve Kız Mağarası rota üzerinde görülmesi gereken yerlerdendir. Ayrıca Hamam Gölü ve Saka Gölü de rota üzerinde ziyaret edilebilir.

- **Kızılağaç Cehennem Şelaleleri - Çingene kalesi Rotası**

16 km keyifli orta zorlukta günebirlik yürüyüş rotasıdır. Kalabalık eğitimli gruplar için uygun bir rotadır. Şelaleler ve Çingene kalesi görülmeye değer yerlerdendir. Ayrıca Kızılağaç köyü tarihi ve doğal açıdan güzel bir köydür. Köydeki eski evler restore edilip köy düzenlenebilir.

- **İğneada - Longozlar Yürüyüş Rotası**

15 km orta derecede bir yürüyüş rotasıdır. Rota üzerinde çeşme ve uygun kamp yeri mevcut değildir. Bulanık Dere ile Saka Gölü arasında bir yürüyüş parkurudur. Eğimi azdır ve uzun yürüyüş gerektiren bir rotadır. Longozların en iyi örneğinin görüldüğü bozulmamış bir alandır. Orman içinde çok güzel yürüyüş patikaları organize edilebilir.

- **İğneada – Mert gölü Yürüyüş Rotası**

4-5 km kolay seviyede bir yürüyüş rotasıdır. İğneada'ya gelmeden Milli Park tabelasından sağa dönülür. Mert gölü tabelasından başlayarak Mert Gölü'nü, gölün içindeki yoldan 6 ufak su geçişi ile yürümek mümkündür. 3 saat süreli kuş gözlemi için de uygun bir parkurdur. (Aslan 2011).

4.4.4. Av Turizmi

Yaban hayatı çok zengin olan Kırklareli, önemli av merkezlerinden biridir. Yıldız Dağları'nın yoğun ormanlarla kaplı yükseltileri büyük av hayvanlarının, ovalar ise kanatlı av hayvanlarının yaşama alanlarıdır. Kofçaz ilçesinin Kocayazı, Kula Köyleri ile Dereköy,

Demirköy, Kula Bulgaristan sınırına yakın ormanlarında domuz, kurt; İğneada Panayır iskelesi, Kıyıköy ve Kastros Koyları çevresinde ise geyik ve karaca görülür. Ergene havzasındaki vadiler ve yamaçlarda tilki, tavşan, dere kenarlarında da porsuk bulunur. İğneada yöresindeki akarsuların denize döküldüğü sazlık ve bataklıklarla, kıyıdaki ormanlarda kaz, ördek, çulluk ve bıldırcın bulunmaktadır (Anonim 2005).

İlde nesli gittikçe azalan ve yok olma tehlikesiyle yüz yüze gelen av hayvanlarını koruma altına almak, avcılığın daha bilinçli ve disiplinli yapılmasını sağlamak amacıyla, İl Av Komisyonu kararıyla Babaeski, Lüleburgaz, Pınarhisar ve Vize İlçeleri'nde yasak av sahaları belirlenmiştir (Anonim 2005).

4.4.5. Su Sporları Turizmi

İlde su sporlarında kano sporu gibi etkinlikler yapılabilir. Kano sporu, akarsular üzerinde yapılan bir su sporudur. Kırklareli'nde birçok akarsu mevcuttur. Bunlardan özellikle Kıyıköy'deki Pabuç Dere ve Kazan Derenin kano sporu açısından incelenip uygun olmaları halinde bu spor türünün organize edilmesi, yöreye gelen turistler açısından turizme çeşitlilik getirecek bir faktör olacaktır.

Kıyılarda yüzme, yelken, su kayağı ve kampçılık eğitiminin verildiği uluslar arası katılıma açık gençlik ve izcilik kampları kurulabilir. Su sporları olanaklarının bulunduğu tesislerin düzenlenmesi turistler için çekici bir unsur olacaktır (Anonim 2009g).

Fotoğraf 4.7: Kano Etkinliği

Kaynak: Anonim (2011 g). Istranca Ekoturizm Derneği,
http://www.istrancaekoturizm.org/?page_id=57&album=3&photo=35&cover=0&occur=1

4.4.6. Sportif Olta Balıkçılığı

İğneada'nın lagün, göl ve dere gibi farklı sulak alanlarında bilinen 30 balık türü yaşamaktadır. Bu balık türlerinden 8'i Bern Sözleşmesinde "korunması gereken tür" ilan edilmiştir. Bunlar; Dere Hamsisi (*Chalcalburnus chalcoides*), Deniz İğnesi (*Syngnathus abaster*), Tatlısu Kaya Balığı (*Neogobius fluviatilis*), Kurt Balığı (*Aspius aspius*), Noktalı İnci Balığı (*Alburnoides bipunctatus*), Acı Balık (*Rhodeus amarus*), Taş Yiyen Balık (*Cobitis taenia*) ve Kababurun Balığı'dır (*Chondrostoma nasus*). Balık çeşitliliğinin en fazla olduğu Mert, Erikli ve Saka lagün gölleri, üreme, beslenme ve korunma amacıyla denizden tatlı suya veya tatlı sudan denize göç eden kefal (*Mugil cephalus*) ve gümüş balığı (*Atherina boyeri*) gibi balık türlerine de ev sahipliği yapmaktadır. Bir tatlı su gölü olan Hamam Gölü'nde kerevit, alanı besleyen derelerin Istranca Dağları'ndan çıkan kaynaklarında ise kırmızı benekli alabalık (*Salmo trutta*) yaşamaktadır (Anonim 2011f). İğneada sulak alanı sürdürülebilir turizm kapsamında üreme zamanları dışında, korunması gereken balık türleri de korunarak, doğal yapıyı ve dengeyi bozmamak üzere önemli bir sportif olta balıkçılığı potansiyeline sahiptir.

Bölgede bulunan göller araştırma alanını balık türleri açısından zengin bir hale getirmektedir. Özellikle deniz ile bağlantısı olan Mert, Erikli ve Saka Gölleri'nden yılın belirli zamanlarında denizle bağlantı meydana gelir. Üreme, korunma ve beslenme amacıyla denizden tatlı suya veya tatlı sudan denize göç eden balık türleri açısından bu lagün gölleri çok önemlidir (Özyavuz 2008).

Çizelge 4.8: Yıldız Dağları'nın Tatlı Su Balıkları Listesi

Tatlı Su Balıkları		
Gambusya	Gökkuşluğu Alabalık	Dikence
Eğrez Balığı	Bıyıklı Balık	Dere Karabalığı
Kızılgöz	Mini İnci Balığı	Gümüş
Tatlı Su Kayabalığı	Kızıl Kanat	Pullu Sazan
Gümüş Havuz Balığı	Aynalı Sazan	

Kaynak: Anonim (2009c). Yıldız Dağları'nın Tatlı Su Balıkları Poster. Yıldız Dağları Biyosfer Projesi. <http://yildizdaglari.cevreorman.gov.tr/medialibrary/2010/07/balik-posterleribaski.pdf>.

4.4.7. Kamp Turizmi

Merkez ilçesinde bulunan Kocakaynaklar, Dolapdere, Dereköy Ormanları, Kavaklı Meşe Korusu'nda, Babaeski ilçesinde Şeytan Deresi civarında, Demirköy ilçesinde Limanköy'de kamp kurmaya elverişli alanlar mevcuttur (Anonim 2010e).

Fotoğraf 4.8: Kamp Turizmi

Kaynak : Erhan Baycan (Fotoğrafçı)

İğneada'da kamp için ayrılmış, alt yapı imkanlarıyla ziyaretçilere kolaylıklar sunan iki bölge tahsis edilmiştir. Bunlardan birisi **Mert Gölü** kıyısında bulunan bir meşe koruluğu içerisinde, diğeri ise İğneada'nın liman yolu çıkışında yer alan **Erikli Gölü** kıyısındadır. İzin alınmak kaydıyla İl Özel İdare Tesisleri'nin bulunduğu alanda kimi zaman kamp yapılmasına izin verilmektedir.

Bölgenin zengin bir orman varlığına sahip oluşu sebebiyle tahsis edilmemiş alanlar dışında kamp kurulması belediye ve jandarma tarafından denetlenmektedir ve cezai işleme tabidir (Anonim 2010t).

4.4.8. Bisiklet Turizmi

Demirköy Güneşli Göller Bisiklet Rotası: Orta zorlukta birkaç dere geçişi gerektiren keyifli bir rotadır. Günübirlik Demirköy'den başlanarak yapılabilir. Parkur Güneşli göllerden sonra Sivrilere Dede de sonlandırılabilir (Aslan 2011).

Fotoğraf 4.9. : Bisiklet Turları

Kaynak : Anonim (2011 g). Istranca Ekoturizm Derneği, <http://www.istrancaekoturizm.org/?pageid=57&album=3&photo=35&cover=0&occur=1>

4.4.9. Piknik Alanları ve Orman İçi Dinlenme Yerleri

Kırklareli'nin ormanlarında halkın gittikçe artan açık hava dinlenme ve eğlenme talebini cevaplayabilen alanlar düzenlenmiştir. Demirköy'de Mert Gölü, Vize'de İncekoru olmak üzere 2 adet orman içi dinlenme mekanı bu amaçla değerlendirilmektedir (Başgelen 2006).

Mert Gölü Mesire Yeri :

1990 yılında Orman İçi Dinlenme Yeri olarak Tefrik ve Tescil edilmiş olan saha 10.0 Ha. Olup A tipindedir (Çadırlı Kamp Alanı). Demirköy İlçesi, İğneada Beldesinde bulunan Mert Gölü Mesire yeri orman açısından oldukça zengindir. Yeşilin ve mavinin bir arada tüm güzelliklerini sunduğu eşsiz göl manzarası ve doğal yapısı ile gürültülü şehir yaşamından uzaklaşmak isteyenlerin ruhunu dinlendirebileceği bir yerdir. Piknik, çadır ve kamp alanları mevcuttur. Piknik masası, WC ve içme suyu bulunmaktadır.

İnce Kuru:

1984 yılında Orman İçi Dinlenme Yeri olarak tefrik ve Tescil edilmiş olan Kuru 4,2 Ha. olup B tipindedir. Kırklareli'ne 36 Km., Vize İlçesine 13 Km. ve Pınarhisar ilçesine 9 Km.dir. Pınarhisar - Vize yolu üzerinde, Sergen Köyü yol ayrımındadır.

Sahip olduğu eşsiz doğa manzarası ile yaz –kış, gününbirlik, piknik ve dinlenme imkanı sunmaktadır. Yeşilin tüm tonlarının bir arada bulunduğu bu yer; gürültülü şehir yaşamından uzaklaşp, doğa ile iç içe vakit geçirmek isteyenler için bulunmaz bir fırsattır. Sahada kontrol binası WC, Kır Kahvesi bulunmaktadır.

Velika Deresi: Demirköy yakınlarında, Karaman Bayırı'na 4 km. mesafededir. Dere boyu ve orman içi mesire yeri olup, masa, bank, WC, içme suyu gibi tesisler bulunmaktadır. Derede bol alabalık bulunmaktadır.

Koca kaynaklar: Dereköy'ün 13 km. kuzeyinde Karadere köyü yakınındadır. Sınırdan geçiş yapanlar için bir konaklama yeri olarak hazırlanmış, masa, bank, WC ve içme suyu bulunmaktadır.

Dolapdere: Dereköy'ün 7 km. kuzeyinde, Türkiye-Bulgaristan yoluna 100 m. mesafededir. Dinlenme yerinde masa, bank ve içme suyu vardır. Derede alabalık avlama olanağı bulunmaktadır.

Dereköy: Dereköy'de yol boyunca uzanan ormanlık alanların bir kısmı dinlenme yeri olarak düzenlenmiştir. Masa, bank, WC ve içme suyu bulunmaktadır.

Çifte Kaynaklar: Vize İlçesi'ne bağlı Sergen Köyü yakınındadır. Mesire alanında masa, bank bulunmaktadır (Anonim 2009g).

4.4.10. Orienteering (Yön Bulma)

Türkiye Orienteering Federasyonu Kırklareli İl Temsilcisi Gülistan Yılmaz Lüleburgaz ilçesi Sakızköy Korusu'nda orienteering için gerekli haritaların çıkarıldığını ve orienteering faaliyeti yapıldığını ifade etmektedir. İğneada ve çevresi orienteering sporu için Kırklareli'nde en uygun arazi yapısına sahip alanlardan biridir. Fakat bu potansiyel haritalama işlemi gerçekleştirilmediği için kullanılmamaktadır. Bölgede en kısa zamanda haritalamanın yapılması ve ekoturizm faaliyeti olarak hayata geçirilmesi gerekmektedir.

4.4.11. Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji) Turizmi

İğneada ornitolojik olarak Batı Palearktiğin önemli kuş göç yolları üzerindedir. Çeşitli bitki ve hayvan türlerine yaşam alanları oluşturmasıyla yüksek biyoçeşitlilik değeri içermektedir. Ayrıca, Avrupa kıtasında ender özellik gösteren kritik bir ekosistem ve sıcak nokta oluşu gibi nedenlerle Avrupa Kıtası ve Dünya doğa mirasını koruma açısından uluslararası öneme sahip bir alandır (Özyavuz ve Şişman 2009).

Avrupa-Afrika göç yolu üzerinde kuşlar için bir dinlenme noktası olan İğneada'nın sahip olduğu ekosistem çeşitliliği (orman, subasar orman, sulak alan, kumul ekosistemi) kuş türü zenginliğini arttırmıştır. Alan geçiş yapan kuş türleri tarafından ekolojik koridor olarak kullanılmakta ve 57 tür su kuşu ve 15 yırtıcı kuş türü tarafından beslenme, barınma ve üreme alanı olarak tercih edilmektedir (Anonim 2009h). Türkiye kuş varlığını oluşturan 454 kuş türünden yarıya yakını (194 tür) yıl içerisinde İğneada'da görülebilmektedir. Alan çok sayıda su kuşu ve yırtıcı kuşun, özellikle de leyleklerin (ak ve kara leylek) sonbahar göçünde geçiş yoludur. Bazı su kuşları (balıkçılar, kazlar, ördekler, su tavukları, yağmurcunlar vb.) ve yırtıcılar (kartallar, şahinler, doğanlar, delice'ler vb.) ise alanda üremektedir (Anonim 2009d).

Fotoğraf4.10: Kuş Gözlemciliği (Saka Kuşu)

Kaynak: Süleyman Uçar (Fotoğrafçı) <http://www.trakyagezi.com/trakya-kadraj/category/12.html>

Alanda görülen dokuz kuş türü, İğneada ekosisteminin sağlıklı işleyip işlemediğini gösteren gösterge tür olarak kabul edilmiştir. Bu türlerden Küçük Yeşil Ağačkakan ülkemizde sadece Kuzey Trakya'da yayılış göstermektedir. Cüce Karabatak, Ak Kuyruklu Kartal ve Küçük Kerkenez ise Avrupa Kırmızı Listesi'nde nesli tehlike altında olan ve/veya tehlike altına girebilecek türlerdir (Anonim 2009d).

Çizelge 4.9: İğneada Gösterge Kuş Türleri

İğneada Gösterge Kuş Türleri	
Kuğu (Cygnus olor)	Küçük karabatak (Phalacrocorax pygmeus)
Puhu (Bubo bubo)	Ötücü kuğu (Cygnus cygnus)
Alaca baykuş (Strix aluco)	Küçük kerkenez (Falco naumanni)
Yalıçapkını (Alcedo atthis)	Akkuyruklu kartal (Haliaetus albicilla)
Turna (Grus grus)	

Kaynak: Anonim (2009b). İğneada Longoz Ormanları Flora. Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi Projesi. Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, s.16, Kırklareli.

Bölgedeki 133 kuş türü, SPFS (Strickly Protected Fauna Species =Kesinlikle Koruma Altına Alınması Gereken Türler), 51 kuş türü PFS (Protected Fauna Species = Koruma Altına Alınması Gereken Türler) olmak üzere 184 kuş türü Bern Sözleşmesi'ne göre tehlike kategorisindedir (Özyavuz 2008).

İğneada'da özellikle Mert ve Erikli gölleri su kuşları için beslenme, barınma, konaklama ve yuvalanmaları açısından önemli bir sulak alandır. İki tarafının ormanla çevrili olması ve geniş bir sazlık alanın bulunması burada bulunan kuşlar için çok büyük avantajlar sağlamaktadır (Kaya 1998). Kuş gözlemciliği yapmak isteyenler tarafından İğneada sulak alanları ve çevresi sahip olduğu bütün bu potansiyel ile 4 mevsimde de ziyaret edilebilir.

4.4.12. Kelebek Gözleme Turizmi

Arazi çalışmaları ve literatür kayıtlarına göre Yıldız Dağları'ndaki kelebek tür sayısı 117'dir. Bunlardan 34 tür Geometridae, 23 tür Lycaenidae, 17 tür Satyridae, 43 tür ise diğer 11 familyaya aittir.

Bölgede kelebekler için belirlenen habitat tipleri şöyledir:

1. Longoz adlandırılan subasar ormanları
2. Tarım alanları
3. Orman içi açıklıklar

4. Karışık ormanlar
5. Dereler boyunca uzanan çalılıklar
6. Çam ekim alanları

Kelebekler özellikle orman içi açıklıkları, çayırları, yol kenarlarındaki ve dere kenarındaki açık alanları tercih ederler (Anonim 2009a).

Çizelge 4.10: Yıldız Dağları'nda Bulunan Kelebek Türleri

Kelebek Türleri			
Kırlangıç Kuyruk	Zümrüt	Büyük Sevbeni	Küçük Esmer Boncuk
Erik Kuyruk	Büyük İnci	Benekli İparhan	Büyük Mor Bakır Kelebeği
Büyük Beyaz Melek	Cengaver	Yırtık Pırtık	Benekli Bakır Kelebeği
Küçük Beyaz Melek	Bahadır	Çayır Esmeri	Orman Zıpzıpı
Sarı Azamet	Cadı	Küçük Zıpzıp Perisi	Sarı Antenli Zıpzıp
Diken Kelebeği	İparhan	Kutsal Mavi	

Kaynak: Anonim (2009a). Yıldız Dağları'nın Kelebekleri Poster. Yıldız Dağları Biyosfer Projesi. http://yildizdaglari.cevreorman.gov.tr/medialibrary/2010/07/kelebek_posteri_baski.pdf.

4.4.13. Yaban Hayatı (Fauna) Gözlemleme Turizmi

İğneada ve çevresi sahip olduğu farklı ekosistemler nedeniyle birçok yaban hayvanına barınma imkanı vermektedir. Alan ile ilgili yapılan çalışmalar ve GEF-II projesi kapsamında yapılan araştırmalar kapsamında alanda 49 memeli türünün varlığı saptanmıştır (Özyavuz ve Şişman 2009).

Memeliler

Memeli tür çeşitliliği oldukça yüksek olan İğneada ve çevresi, tüm Türkiye'deki memelilerin %34'ü ve Trakya'daki memelilerin %57'sini barındırmaktadır (Anonim 2009d). Sahada; geyik, karaca, yaban domuzu, kurt, tilki, çakal, yaban kedisi, sansar, orman faresi, porsuk, yarasanın yanı sıra temiz suların göstergesi su samuru gibi önemli yaban hayvanları yaşamaktadır (Özyavuz 2008). Alanın her yerinde varlığı tespit edilen Orman Faresi, etoburlar ve gece-gündüz yırtıcılarının besinini oluşturduğu için gösterge tür olarak tespit edilmiştir (Anonim 2009d).

Balıklar

Bölgede bulunan 5 göl bu alanı balık türleri açısından da zengin hale getirmektedir. Hamam ve Pedina gölleri orman içi göllerdir. Mert, Erikli ve Saka gölleri ise lagün gölleri olup yılın belirli zamanlarında denizle birleşirler. Üreme, korunma ve beslenme amacıyla denizden tatlı suya veya tatlı sudan denize göç eden balık türleri açısından bu lagün gölleri

çok önemlidir. Bölgedeki dere ve göllerde yaşayan 8 balık türü Bern listesinde “Korunması gereken türler (PFS)” kategorisindedir. Bunlar; Dere Hamsisi (*Chalcalburnus chalcoides*), Deniz İğnesi (*Syngnathus abaster*), Tatlısu Kaya Balığı (*Neogobius fluviatilis*), Kurt balığı (*Apus aspius*), Noktalı İnci Balığı (*Alburnoides bipunctatus*), Acı Balık (*Rhodeus amarus*), Taş Yiyen Balık (*Cobitis taenia*) ve Kababurun Balığı (*Chondrostoma nasus*) dir. En fazla balık türünün Erikli ve Mert Göllerinde bulunduğu proje sahasında ekonomik öneme sahip balıklardan Sazan (*Cyprinus carpio*), Tatlısu Kefali (*Leuciscus cephalus*), Kızılkanat (*Scardinius erythrophthalmus*), Gümüş Balığı (*Atherina boyeri*), Akbalık veya Kurtbalığı (*Apus aspius*) ve Has Kefal (*Mugil cephalus*) görülmektedir.

Longoz Ormanlarını besleyen derelerin Istranca Dağları’nda başlayan kaynaklarında yaşayan Kırmızı Benekli Alabalık Demirköy ve İğneada yöresindeki kaliteli yaşam alanlarının varlığını ispatlamaktadır (Anonim 2011j).

İki Yaşamlılar ve Sürüngenler

İğneada ve çevresi, 6 iki yaşamlı ve 11 sürüngen türüyle Trakya genelindeki ikiyaşamlı ve sürüngen sayısının yarısından fazlasını barındırmaktadır. Bunun nedeni sulak alanların özellikle de tatlı su ortamlarının, zengin bitki örtüsü ve böcekleriyle, iki yaşamlı ve sürüngen türleri açısından besin değeri yüksek, çekici bir yaşam ortamı oluşturmasıdır (Anonim 2009d). Bern Sözleşmesine göre kesinlikle korunması gereken ikiyaşamlı türlerden Pürtüklü Semender (*Triturus karelini*) ve Gece Kurbağası (*Bufo viridis*) ile sürüngen türlerinden Oluklu Kertenkele (*Ophisaurus apodus*), Yeşil Kertenkele (*Lacerta viridis*) ve İnce Kertenkele (*Ablepharus kitaibelii*) alanda yaşamaktadır. Bunların dışında Yılan ve Kaplumbağa türleri de dahil 17 tür ikiyaşamlı ve sürüngen türü yaşam alanı çok uygun bu bölgede barınır (Anonim 2011j).

Omurgasızlar

310 tür böcek bulunan İğneada ve çevresinde, yapılan çalışmalar sonucunda 123 türle Pedina ve Hamam Gölü arasındaki bölge en zengin bölge olarak tespit edilmiştir. Bölgede bulunan orman içi açıklıklar, böcek türleri için uygun yaşam alanları oluşturmaktadır. IUCN (Uluslararası Dünya Koruma Birliği) koruma kategorisinde yer alan Büyük Teke Böceği ve Benekli Bakır Kelebeği alanda kendine uygun yaşam ortamı bulmuştur. Bu türlerden Büyük Teke Böceği, orman içindeki ağaçlarda yaşamakta ve türün buradaki devamlılığı amacıyla izlenmektedir. Böcek türlerinden besin zincirinin en üstünde yer alan Helikopter böceği İğneada ve çevresi için gösterge böcek türü kabul edilmiştir. Sulak alanların civarında yaşayan ve kolayca gözlenebilen bu yaygın tür, diğer böcek türleri ile beslenerek böcek nüfusunun kontrolünde önemli rol oynamaktadır (Anonim 2009d).

4.4.14. Botanik (Bitki İnceleme / Flora) Turizmi

Longoz Bitkileri

İğneada Longoz Ormanları, Yıldız Dağları'ndan Karadeniz'e doğru akan derelerin beslediği Erikli, Mert ve Saka göllerinin, önlerinde bulunan kumul nedeniyle ilkbaharda fazla gelen sularla şişerek geriye doğru taşması ve düz araziye kaplaması sonucunda oluşmuştur.

Kış ve ilkbahar aylarında tamamen sularla kaplı olan, yaz ve sonbahar aylarında ise suyu çekilen bu ormanlar, oldukça boylu (8-15 metre) karışık orman ağaçlarından oluşan bir floristik kompozisyona sahiptir. Bu karışık ormanları; dişbudak, kayın, saplı meşe, sapsız meşe, ova akçaağacı, çınar yapraklı akçaağaç, üvez, ıhlamur, kızılbaş, mürver, kızılçık, karaağaç ve gürgen gibi ağaçlar oluşturur. Zengin bir orman altı florasına sahip olan bu ormanlar, alüvyal toprakların mikro-organizma faaliyetinin yoğunluğu nedeniyle çevresine göre daha sıcak olup burada yetişen ağaçlar ve diğer bitkiler daha erken vejetasyona başlarlar. Bu ormanların mevcut durumlarını korumaları yüksek taban su seviyesine bağlıdır. Gerek Avrupa'da gerekse Türkiye'de nadir bulunan bu ormanların habitatlarının korunması büyük önem arz etmektedir (Anonim 2009e).

Soğanlı Bitkiler

Alanda çok sayıda bulunan soğanlı bitkiler, ilkbahar ve sonbahar olmak üzere iki farklı mevsimde çiçek açarlar. Bu bitkiler arasında alanda en çok rastlanan; siklemen ve iki yapraklı ada soğanıdır. Mavi bataklık süseni ve kardelen daha çok orman içi açıklıklarda bulunurken, orkide türleri ve ters lüle ise orman altında sıkça görülür. Longoz ormanlarında suyun bol olduğu kesimlerde ise göl soğanlarını öbekler halinde görebilmek mümkündür (Anonim 2009e).

Kumul Bitkileri

Longoz ormanlarını çevreleyen göl ve bataklık alanlarıyla deniz arasında bir şerit oluşturan kıyı kumulları, önemli bir bitki alanıdır. Uzunluğu 18 km'yi bulan bu sahil şeridi en fazla genişliğe, Mert Gölü'nün doğusundan Panayır İskelesi'ne kadar olan bölümde ulaşır.

Bugüne kadar yapılan araştırmalarda İğneada kumullarında 46 bitki türü tespit edilmiştir. Bu bitkilerden Karadeniz Salkımı, Peygamber Çiçeği ve Crepis Macropus Avrupa'da yalnızca Trakya'nın Karadeniz sahillerinde görülen endemik bitkilerdir. Alanda yayılış gösteren Kum İncisi, Peygamber Çiçeği, Akyumak ve Kum Zambağı ise Bern Sözleşmesi ile koruma altına alınan nadir bitkilerdir.

Kıyı kumullarının gerisinde, kıyı kumulu-bataklık geçiş zonunda ise Alıç, Adi Kızılçık, Dağ Karaağacı, Akçakesme, Saplı Meşe, Karaçlı, Kuşkonmaz gibi bitkiler yayılış

gösterir ve denizden karaya doğru esen rüzgarların kumu içeri taşımasına izin vermeyen bir yükselti oluştururlar (Anonim 2009e).

Sulak Alan Bitkileri

İğneada'da yer alan göller ve çevresindeki diğer sulak alanlar birçok su bitkisi türünün yaşam alanıdır. Göl içlerinde su derinliğinin 50-100 cm olduğu alanlarda yayılış gösteren ve yer yer örtüşü %100'ü bulan bitki topluluğunun baskın türleri *Schoenoplectus lacustris*, *Phragmites australis*, *Thypha domingensis* ve *T. Angustifolia*'dır. Floristik kompozisyonu daha zengin olan taban suyu yüksek yarı tuzlu bataklık alanlarda *Bolboschoenus maritimus*, *Cladium mariscus*, *Juncus heldreichanus*, *Sparganium erectum*, *Atriplex patula*, *Chenopodium chenopodioides*, *Spergularia bocconii*, *Leucojum aestivum* (göl zambağı), *Limonium gmelinli*, *Cirsium creticum*, *Polypogon viridis* gibi bitkiler yayılış gösterir.

Hamam ve Pedina gölleri etrafındaki tatlısu bataklıkları ise, Türkiye'de örneğine çok az rastlanan Avrupa-Sibirya tatlısu florasını içermesi açısından oldukça önemlidir. Bu bataklıklarda görülen tehdit altındaki göl kestanesi ve nilüfer toplulukları yüksek su kalitesinin göstergesi olarak kabul edilir. Dere kenarlarındaki doğal setler boyunca yayılış gösteren kumlu mera toplulukları arasında, Türkiye için yeni bir tür olan *Logfia minima* ve nadir görülen bazı *Trifolium* türlerine rastlanır (Anonim 2009e).

Çizelge 4.11:İğneada Longoz Ormanları Bitkileri Listesi

Eğreltiler		
Geyikdili Eğreltisi	Atkuyruğu	Eğrelti Otu
Tohumlu Bitkiler		
Kanak	Ova Akçaagacı	Baldıran
Kilyos Moru	İsfendan	Çakır Dikeni
Pamuklu Otu	Tatar Akçaagacı	Deniz Çakır Dikeni
Papatya	Mızraksı Su Sinir Otu	Duvar sarmaşığı
Kızılağaç	Kardelen	Bodur Otu
Engerek Otu	Akçabardak	İpek Fidanı
Acı Hodan	Kum Zambağı	Sarı Papatya, Boyacı Papatyası
Kum Incisi	Çengel Sakızı	Kum Sarı Papatyası
Deniz Lahanası	Hindiba	Mayasıl Otu
Kum Şebboyu	Çan Çiçeği	Kilyos Peygamber Çiçeği
Yabani Turp	Çingirak Otu	Şerbetçi Otu
Mavi Süsen	Hasır Otu, Gındıra, Kofa	Adi Ceviz, Koz
Su Mercimeği	Erik Otu	Ada Çayı, Yeşil Ada Çayı
Yara Otu	Yarpuz, Yabani Nane	Dağ Çayı
Acı Yavşan	Koyungözü, Koyun Çiçeği	Kısamahmut Otu

Iri Su Mercimeği	Kuşkonmaz	Ağlayan Gelin
Çengel Otu	Kara yaprak	Dağ Akçaağacı
Kara Mürver	Göl Soğanı	Boğa Dikeni
Bataklık Gülü	Galdirik	Göz Dikeni
Ayı Otu	Ispit	Keleve
Çiçekli Hasır Otu	Otsu Mürver	Bodur Mürver
Başçıklı Karanfil	Yalancı Karanfil	Mayıs Papatyası
Papaz Külahı	Kızılcık	İğ Ağacı
Doğu gürgeni	Fındık	Akgürgen
Saz	Karagürgen	Çit Sarmaşığı
Topuklu Venüs Otu	Saz Otu	Kum Sarmaşığı
Deniz Sandalye Sazı Bataklık Sivri Sazı	Acı Ot, Dövülmüş Avrat Otu, Karaasma	Akasma, Adi Orman Asması
Fesçi Tarağı, Tarak Otu	Süpürge Çalsı	Bataklık Sütleğeni
Kum Sütleğeni	Bahçe Sütleğeni	Yalancı Çivit
Doğu Kayını	Saçlı Meşe	Kum Yoncası
Macar Meşesi	Mazı Meşesi	Mor Tirfil
Sapsız Meşe	Saplı Meşe	Kızılkantaron
Mor Çiğdem	Akkavak, Akçakavak	Koyun Kıran
Atdili, Tavşan Kirazı	Yıldız Sümbülü	Çoruh Meşesi
Dağ Soğanı	Dikenli Mersin	Uçgül
Tibbi Hatmi	Ebegümece	Silcan
Yabani Yasemin	Çiçekli Dişbudak	Anadolu Dişbudağı
Kurt Baharı	Pırnal	Çam Salebi
Orkide	Kuş Yuvası Orkidesi	Böcek Orkide
Katırtırnağı	Kesme	Orman Sümbülü
Gazel Boynuzu	Yoğurtçuk	Dikenucu
Tavşan Topuğu	Ters lale	Tavşanmemesi
Sarı Haşhaş	Sağır Kulağı	Bataklık Orkidesi
Şekerciboyası	Spiral Orkide	Dişli Orkide
Karaçam	Kunduz Otu	Su Çobandeğneği
Yılandili	Kum Çavdarı	Kargı, Kamış
Siklamen, Tavşankulağı	Sarı Karga Otu	Çuha Çiçeği
Mor Çiçekli Orman Gülü	Bataklık Düğün Çiçeği	Anemon
Düğün Çiçeği, Basur Otu	Mor Çiçekli Akasma	Su Düğün Çiçeği
Güvem, Dağ Eriği, Gök Erik	Karaçalı, Çalı Dikeni, İsa dikeni	Geyik Dikeni, Erişen, Kırmızı Alıç, Yemişen
Yaban Gülü, Şillan, İtburnu	Kırmızı Gül	Adi Muşmula, Gelinboğan
Yabani Erik, Alça, Alsa	Çayrisedefi	Ahlat
Çilek, Dağ Çileği	Yabani Elma, Acalma, Acuk	Böğürtlen
Kuş Üvezi, Mercan Ağacı	Mor Menekşe, Kır Menekşesi	Bataklık Süseni, Sarı Süsen
Aksöğüt, Sarı Söğüt	Boz Söğüt, Sorgun	Titrek Kavak, Dağ Kavağı
Süpürge Çalsı, İdrar Otu	Yüksük Otu	Riva Sığırkuyruğu
Sahil Sığırkuyruğu	Koza Kamışı, Kurbağa Otu	Küçük Çiçekli Ilgın
Gümüşü İhlamur	Göl Kestanesi, Su Cevizi	Hasır Otu, Hasır Sazı
Hercai Karaağaç	Akçaağaç Yapraklı Üvez	Yabani Asma
Yılan otu		

Kaynak: Güler N (2007). İğneada Longoz Ormanları Bitkileri Resimli Tanıma Kılavuzu. Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma Ve Milli Parklar Genel Müd., İstanbul.

Bölge hem sahip olduğu subasar (longoz) ormanları hem de nadir ve endemik bitki türleri sayesinde botanik turizmine ilgi duyan ekoturistlerin büyük ilgisini çekebilecek potansiyele sahiptir.

4.4.15. Eko- gastronomi

Kırklareli yöresine baktığımızda, çevre ve iklim şartlarının yemek kültürüne büyük etkisi olduğu görülmektedir. Halk arasında Balkan ya da dağ köyleri diye tabir edilen bölgelerde hayvancılık beslenme alışkanlıklarında ön plana çıkarken, ova olarak tabir edilen yerleşim yerlerinde tarımsal faaliyetlere dayalı beslenme alışkanlıklarının ön plana çıktığını, kıyı kesiminde ise deniz ve deniz ürünlerinden yapılan yemeklerin tüketildiğini görüyoruz (Çakır 2010).

Çizelge 4.12: Kırklareli'nin Yöresel Yemeklerinin Listesi

Çorbalar			
Terbiyeli Çorbası	İşkembe	Kıymalı Domates Çorbası	Sütlü Çorba (Doğum Çorbası)
Çiğerli Çorba	Tavuk Suyu	Misket Çorbası	Tavşan Çorbası
Sütlü Hamur Çorbası		Labada Çorbası	Kesme Çorbası
Isırgan Otu Çorbası		Ovmaç Çorba	Ot Çorbası
Çiğer Çorbası		Kulak Çorbası	Patates Çorbası
			Kuzu Kulağı Çorbası
			Mısır Çorbası(Kaşe)
			Yoğurt Çorbası
			Tavuk Suyu Çorba
			Tarhana Çorbası

Sebze Yemekleri			
Buzağlık Mantarı	Çamlık Mantarı	Gelincik Boranisi	Ekşimikli Menemen
Yalancı Kapama	Gelincik Yemeği	Mancar	Yaprak Sarma
Fırında Labada Sarma	Fırında Kırmızıbiber Dolması	Mısır Unlu Lahana Sarması	Gelincikli Isırgan Otu
İspanaklı Isırgan Otu	Patates Köftesi	Labada Sarması	Pirinçli Gelincik Yemeği
Labada Boranisi	İspanak Köftesi	Ekşimikli Biber	Sarımsaklı Patates

Et Yemekleri			
Kırklareli Köftesi	Çiğer Kapama	Keser Köfte	Bıldırcın Kebabı
Kuzu Kapama	Tavuk Kapama	Sulu Köfte	Oğlak Kapama
Sızdırmalı Pırasa	Kalle	Oğlak Kebabı	Papaz Yahnisi
Sızdırmalı Soğan Aşı	Unlu Tavuk		

Baklagiller			
Anız Fasulyesi	Börülce	Paspala Fasulyesi	

Tatlılar			
Yumurta Helvası	Höşmerim	Kaşık Helvası	Erik Bulamacı
Fırında İrmik Tatlısı	Kalbura Bastı	Kaymaçına	Gazozlu Kek
Acema Kule	Peçkada	Zerde	Tırtıl

Hamur İşleri			
Boşnak Böreği (Pita)	Akıtma	Çıplak	Boşnak Mantısı
Ekşimikli Kuru Pazi Böreği	Karma Aş	Isırgan Otlı Gözleme	Ekşimikli Kesme
Ekşimikli Yağlamaç	Kıvrım Böreği	Keçi Ayağı	Ekşimikli Kulak
Gelincik Otlı Börek	Kuskus	Köy Ekmeği	Nohutlu Ekmek
Kaygana	Kulak	Sini Mantısı	Yağlamaç
Mısır Çöreği	Lokma	Pirinçli Börek	Yağlı Çörek
Mısır Unlu Tuzlu Kek (Luçenik)	Kızarmış Ekmekli Kesme		

Spesiyaller			
Un Kaşası	Acı Sos	Üzüm Turşusu	Ekşimikli Kaçamak
Bulgur Pilavı (Doğum Pilavı)	Ahlat Turşusu	Treypa	Kaçamak
Kızılcıkdere Sucuğu	Ayran Paparası	Ekşimik Isıtması	Kavurmalı Kaçamak
Pırasa Bulamacı	Sızdırma	Hardaliye	Pekmezli Kaçamak
Domates Bulamacı	Tarhana Kaşası	Süt Bulamacı	Sütlü Biber Turşusu
Ekmek Paparası	Ayran Kaşası	Sulu Kaçamak	Urup
Plaksa (Mısır Unlu Börek)	Börülce li Tavuklu Pilav		

Yumurta Yemekleri			
Cici Papa (Yumurtalı Ekmek)	Oturma Yumurta	Sucuklu Yumurta	Soğanlı Top Yumurta
Sızdırmalı Yumurta	Tarla Yumurtası		

Salatalar			
Börülce Salatası (Papuda)	Gelincik Salatası	Yoğurtlu Turp	Kuzu Kulağı (Ekşi Ot)
Cevizli Turp	Piyaz	Manca	Çoban Salata

Komposto Ve Hoşaf lar			
Erik Kompostosu	Pancarlı Erik Kompostosu	Kızılcık	Vişne Kompostosu
Güvem			

Kışa Hazırlık			
Kurutulmuş Acı Biber	Kurutulmuş Kırmızı Biber	Kesme	Kışlık Pazi
Sivri Biber Kurutma	Erik Kuru su	Vişne Reçeli	Kuskus
Kurutulmuş Domates	Kokulu Tuz	Kuru Nane	Elma Kuru su
Kızılcık Marmelatı	Kuzu Otu	Tarhana	Pancar Pekmezi
İncir Reçeli.	Kırma Yufka		

Turşular			
Kırmızı Domates Turşusu	Kavun Keleş i Turşusu	Yeş il Domates Turşusu	Lahana Turşusu
Cin Biber Turşusu	Yağlı Turşu	Kıymalı Turşu	Patlıcan Turşusu

Kaynak: Çakır A (2010). Kırklareli Mutfağı. Kırklareli Valiliği, Ankara.

İğneada ve çevresinde Nisan ve Mayıs aylarında doğada kendiliğinden çıkan labada, gelincik, ısırgan, kuzukulağı, ebegümece gibi doğal otlar ziyaretçiler tarafından toplanabilmektedir. Bu otlarla birçok yöresel yemek yapılabilir. Bunlar; labada çorbası, kuzukulağı çorbası, ısırgan otu çorbası, ot çorbası, ot köftesi, labada sarması, labada boranisi, gelincik boranisi, maçiz, mancar, ısırgan otlı gözleme, gelincik otlı börek, kuzukulağı salatası, ot yemeğidir.

İğneada yol güzergahı üzerinde birçok doğal su kaynağı ve çeşme bulunmaktadır. Bu çeşmelerin birçoğunda köylüler tarafından yöresel yiyecek ve içecekler satıldığı satış tezgahları kurulmaktadır. Satılan bu yiyecek ve içecekler bölgeyi ziyaret eden ziyaretçiler tarafından geri dönüşlerde satın alınmaktadır.

Kırklareli'nin özgün içeceklerinin başında Hardaliye gelmektedir. Hardaliye olgun yaş üzümlerden hazırlanan bir içecektir. Bu sebeple eski dönemlerde son üzümlerden olan Papazkarası ve Pamit cinsi üzümler tercih edilmekteydi. Şimdilerde bu durum biraz değişmiştir. Cardinal ve Alphonse cinsi üzümler daha çok tercih edilirken, nasıl sonuçlar alınacağına tesbiti için Cabarnet, Cinsaut ve Öküzgözü cinsi üzümlerle de üretilme yoluna gidilmektedir.

Hardaliyenin hazırlanması üzümlerin en olgun dönemlerine rast gelecek şekilde bağbozumu sonrasında başlar. Bu sebeple Eylül ortalarından itibaren, Ekim ve Kasım ayları boyunca hardaliye yapımı sürdürülmektedir.

Hardaliye yapımındaki püf noktalardan birisi özellikle meşe odunundan hazırlanan alt kısmından 10-12 cm yükseklikte bir de musluğu bulunan fiçilerdir. Olgunlaşmış kendine has kokusu ve rengi olan üzümler yıkanıp, ezilmeden dikkatlice saplarından ayrılırlar. Hafif çatlatılan (fakat ezilmemesi şarttır) üzümler bir sıra fiçiyeye dizilir. Üzerine bir kat vişne yaprağı, onun üzerine de hafif çatlatılmış siyah hardal tohumu dizilir. Bu dizme işlemi fiçinin üzerinde 5-6 parmak boşluk kalıncaya kadar sürdürülür. Dizme işlemi bitince üzerine üzümlerden dökülen şıra ve üzüm tozu dökülür. Hardal tohumu üzüm şirasının mayalanmasını engelleyecek, dolayısıyla alkole dönüşmemesini sağlayacaktır. Hardaliyenin içime hazır olması için 20-22 gün beklenir. Elde edilen şıra tortusundan arındırılması için süzülüp içime hazır hale getirilir (Anonim 2011k).

Bölgedeki restaurantlarda ziyaretçiler tarafından en çok rağbet gören yemek kendine has lezzeti ve tadıyla Kırklareli bölgesindeki hayvanların etinden elde edilen meşhur Kırklareli köftesidir. Köfte dışında balık yemek isteyenlerin ilk tercihi İğneada merkezde mevsimine göre kalkan, mersin balığı ve kefaldir. İğneada merkez dışındaki yol güzergahlarında ise, alabalık restaurantları ziyaretçiler tarafından tercih edilmektedir.

Ziyaretçilerin en çok hediyelik tercih ettiği yiyeceklerden biri de pancar pekmezidir. Pancar pekmezi satın almak isteyenler İstanbul'dan İğneada'ya dönüş kavşağında yer alan Poyralı Köyü'nden pancar pekmezi satın alabilirler.

İğneada ve çevresindeki zengin bitki örtüsü İğneada balının kimliğini belirler. Özellikle beldenin Sislioba köyünde yetiştirilen ballar organik üretime sahip olduğu kadar, çeşitli kurumlarda yaptırılan tahliller buradan elde edilen balların Doğu Karadeniz'in "Anzer Balı" ile eşdeğer bir kaliteye eriştiğini de ortaya koymaktadır (Anonim 2010t).

Çizelge 4.13: İlde Bulunan Turizm İşletme Belgeli Yeme-İçme Tesisleri

Sınıfı / Kapasitesi	Adı	Adresi	Telefon
1. Sınıf Lokanta (300 kişilik ana yemek salonu, 150 kişilik alakart Lokanta)	İğneada Resort Otel	İğneada Köyiçi Mevkii, İğneada	(0288) 692 21 74
Özel Tesis (330 kişilik ana yemek salonu)	288 Cafe Restaurant	İğneada Köyiçi Mevkii, İğneada	(0288) 692 21 74
2. Sınıf Lokanta (70 kişilik lokanta)	Best Otel Bilgiç	K.İbrahim Mah. Dereüstü Sk. No: 1 KIRKLARELİ	(0288) 214 46 71 (0288) 214 32 63
2. Sınıf Lokanta (100 kişilik lokanta)	Akkuş Kaya Otel	Karacaibrahim Mah. Arpalı Aşağıpınar Turist Yolu KIRKLARELİ	(0288) 214 12 31 (0288) 214 40 20
1. Sınıf Lokanta (300 kişilik lokanta)	Lüleburgaz Yaman Otel	Kurtuluş Mah. İstanbul Asf. Mev. LÜLEBURGAZ	(0288) 427 36 13 (0288) 417 16 13
1. Sınıf Lokanta (180 kişilik lokanta)	Seçkin Restaurant	Dere Mah. İmar sınırı Belediye sınırı No:1 LÜLEBURGAZ	(0288) 412 88 22

Kaynak: Anonim (2009h). 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı - Plan Analitik Raporu, Trakya Kalkınma Ajansı. http://www.trakyaka.org.tr/uploads/pdf/cevre_plan.pdf

4.4.16. Mantar Toplama Turizmi

İğneada Longoz Ormanları'nda çok çeşitli mantarlar bulunmaktadır. Bu mantarlar, yenen ve ihracat değeri olan mantarlar, yenen mantarlar, yenmeyen ve şüpheli mantarlar, zehirli mantarlar ve öldürücü mantarlar olmak üzere çeşitli gruplara ayrılmaktadır.

Çizelge 4.14: Yenilen ve İhracat Değeri Olan Mantarlar*

Yenilen Ve İhracat Değeri Olan Mantarlar		
Boletus edulis	Hydnum repandum	Cantharellus tubeaformis
Boletus aereus	Craterelleus cornucopioides	Morchella elate
Amanita caesarea	Cantharellus cibarius	Hygrophorus marzuolus
Calocybe gambosa		

Kaynak: Anonim (2009b). Yıldız Dağları'nın Bilinen Mantarları Poster. Yıldız Dağları Biyosfer Projesi. <http://yildizdaglari.cevreorman.gov.tr/medialibrary/2010/07/mantarposteribaski.pdf>

Çizelge 4.15: Yenilen Mantarlar

Yenilen Mantarlar		
Lepista Nuda	Russala Virescens	Agaricus Campestris
Caprinus Comatus	Lactarius Deliciosus	Laccaria Amethystina
Pleurotus Ostreatus	Macrolepiota Procera	Fistulina Hepatica
Marasmius Areades		

Kaynak: Anonim (2009b). Yıldız Dağları'nın Bilinen Mantarları Poster. Yıldız Dağları Biyosfer Projesi. <http://yildizdaglari.cevreorman.gov.tr/medialibrary/2010/07/mantarposteribaski.pdf>

Çizelge 4.16: Yenmeyen ve Şüpheli Mantarlar

Yenmeyen Ve Şüpheli Mantarlar		
Heluella crispa	Scleroderma citrinum	Cortinarius violaceus
Clothrus ruber	Tricholoma saponaceum	Russula foetens
Phalles impudicus	Tricholoma sulphurcum	Stropharia euriginosa
Ganoderma lucidum		

Kaynak: Anonim (2009b). Yıldız Dağları'nın Bilinen Mantarları Poster. Yıldız Dağları Biyosfer Projesi. <http://yildizdaglari.cevreorman.gov.tr/medialibrary/2010/07/mantarposteribaski.pdf>

Çizelge 4.17: Başlıca Zehirli Mantarlar

Başlıca Zehirli Mantarlar		
Cliocybe candicans	Tricholoma pardium	Agaricus xanthoderma
Amanita muscaria	Boletus satanos	Ramaria formosa
Amanita pantherina	Entaloma lividum	Amphalotus alearius
Russala emetica		

Kaynak: Anonim (2009b). Yıldız Dağları'nın Bilinen Mantarları Poster. Yıldız Dağları Biyosfer Projesi. <http://yildizdaglari.cevreorman.gov.tr/medialibrary/2010/07/mantarposteribaski.pdf>

Çizelge 4.18: Başlıca Öldürücü mantarlar

Başlıca Öldürücü Mantarlar		
Inocybe patovillardir	Paxillus involutus	Galerina marginata
Cortinarius orellonus	Gyromitra esculanta	Lepiot he lucola
Amanita virosa	Sarcosphaera orassa	Amanita verna
Amanita phalloides		

Kaynak: Anonim (2009b). Yıldız Dağları'nın Bilinen Mantarları Poster. Yıldız Dağları Biyosfer Projesi. <http://yildizdaglari.cevreorman.gov.tr/medialibrary/2010/07/mantarposteribaski.pdf>

4.5. Araştırma Alanına Yönelik Arz Olanakları

Kırklareli'nde 2 adet Turizm Yatırım Belgeli Tesis, 5 adet Turizm İşletme Belgeli Tesis, 33 adet Belediye Belgeli Tesis olmak üzere toplam 39 adet konaklama tesisi mevcuttur.

Çizelge 4.19: Kırklareli'nde Belge Türüne Göre Konaklama Tesisi Kapasiteleri

Tesis Türü	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Turizm Yatırım Belgeli	2	165	358
Turizm İşletme Belgeli	5	263	532
Belediye Belgeli	33	642	1411
Toplam	39	1006	2153

Kaynak: Anonim (2009h). 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı - Plan Analitik Raporu, Trakya Kalkınma Ajansı. http://www.trakyaka.org.tr/uploads/pdf/cevre_plan.pdf

Kırklareli'nde 1 adet 4 yıldızlı otel, 1 adet 3 yıldızlı otel olmak üzere toplam 2 adet Turizm Yatırım Belgeli otel bulunmaktadır. Ayrıca 1 adet 3 yıldızlı, 4 adet 2 yıldızlı olmak üzere toplam 5 adet Turizm İşletme Belgeli otel bulunmaktadır.

Çizelge 4.20: Kırklareli'nde Bakanlık Belgeli Konaklama Tesislerinin Türleri

Tür Ve Sınıf	Turizm Yatırım Belgeli			Turizm İşletme Belgeli		
	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
4 Yıldızlı Otel	1	101	210	---	---	---
3 Yıldızlı Otel	1	64	148	1	89	184
2 Yıldızlı Otel	---	---	---	4	174	348
Toplam	2	165	358	5	263	532

Kaynak: Anonim (2009g). Kırklareli İl Çevre Durum Raporu, Kırklareli İl Çevre ve Orman Müdürlüğü. www.Cedgm.Gov.Tr/Ced/Files/İcd_Raporlari/Kirklareliicd2009.Pdf

Çizelge 4.21: Turizm Yatırım Belgeli Konaklama Tesisleri

Sınıfı	Adı	Adresi	Telefonu
4 Yıldızlı Otel	İğneada Resort Otel	İğneada Köyü Demirköy	(0288) 692 21 74
3 Yıldızlı Otel	Bilgiç Best Otel	Karakaş Mah. Sırt Bağlar Mevkii Kavaklı Yolu Üzeri Kırklareli	(0288) 214 46 71 (0288) 214 32 63

Kaynak: Anonim (2009g). Kırklareli İl Çevre Durum Raporu, Kırklareli İl Çevre ve Orman Müdürlüğü. www.Cedgm.Gov.Tr/Ced/Files/İcd_Raporlari/Kirklareliicd2009.Pdf

Çizelge 4.22: Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri

Sınıfı	Adı	Adresi	Telefonu
3 Yıldızlı Otel	Lüleburgaz Yaman Otel	Kurtuluş Mah. İstanbul Asf. Mev. LÜLEBURGAZ	(0288) 417 36 13 (0288) 417 16 13
2 Yıldızlı Otel	Grand Şampiyon Hersekli Otel	Fevzi Çakmak Bulvarı KIRKLARELİ	(0288) 212 21 88 (3 Hat)
2 Yıldızlı Otel	Best Otel Bilgiç	K. İbrahim Mah. Dereüstü Sk. No: 1 KIRKLARELİ	(0288) 214 46 71 (0288) 214 32 63
2 Yıldızlı Otel	Akkuş Kaya Otel	Karacaibrahim Mah. Arpalı Aşağıpınar Turist Yolu KIRKLARELİ	(0288) 214 12 31 (0288) 214 40 20
2 Yıldızlı Otel	Trakya Resort Otel	Sarıca alı Taşköprü Mevkii E-5 Karayolu Üzeri LÜLEBURGAZ	(0288) 43147 24 (0288) 43147 25

Kaynak: Anonim (2009g). Kırklareli İl Çevre Durum Raporu, Kırklareli İl Çevre ve Orman Müdürlüğü. www.Cedgm.Gov.Tr/Ced/Files/İcd_Raporlari/Kirklareliicd2009.Pdf

Kırklareli’nde belediye belgeli 18 adet otel, 1 adet motel ve 14 adet pansiyon olmak üzere toplam 33 adet konaklama tesisi bulunmaktadır.

Çizelge 4.23: Kırklareli’nde Belediye Belgeli Konaklama Tesislerinin Türleri

Tesis Türü	Otel	Motel	Pansiyon	Toplam
Tesis Sayısı	18	1	14	33
Oda Sayısı	480	15	147	642
Yatak Sayısı	1008	35	368	1411

Kaynak: Anonim (2009h). 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı - Plan Analitik Raporu, Trakya Kalkınma Ajansı. http://www.trakyaka.org.tr/uploads/pdf/cevre_plan.pdf

İğneada'da kamuya ait konaklama tesisleri bulunmaktadır. Bu tesislerin isimleri çizelge 4.24. 'te yer almaktadır.

Çizelge 4.24.: İğneada'da Bulunan Kamu Konaklama Tesisleri

İğneada'da Bulunan Kamu Konaklama Tesisleri
İğneada Milli Eğitim Dinlenme Tesisleri (Öğretmenler Kampı)
İğneada İl Özel İdare Dinlenme Tesisleri
YSE Eğitim ve Dinlenme Tesisleri
TPAO Eğitim ve Dinlenme Tesisleri

Kaynak: Anonim (2010t). Trakya Gezi Rehberi <http://www.trakyagezi.com/sehir-rehberi/kirklareli/295-igneada-gezi-rehberi.html>

İğneada'da konaklama tesislerinin bir türü olan pansiyonlarda bulunmaktadır. Bu pansiyonların isimleri çizelge 4.25 'te yer almaktadır.

Çizelge 4.25. :İğneada'da Bulunan Pansiyonlar

İğneada'da Bulunan Pansiyonlar	
Deniz Pansiyon	Karaca Pansiyon
Gül Pansiyon	Murat Pansiyon
Işık Pansiyon	Nur Pansiyon
Kesimoğlu Apart Pansiyon	Sayan Pansiyon
Şirin Pansiyon	Yasin Pansiyon
Uğur Pansiyon	İğneada Emlak Ofisi (Pansiyon Danışma)

Kaynak: Anonim (2010t). <http://www.trakyagezi.com/sehir-rehberi/kirklareli/295-igneada-gezi-rehberi.html>

Kısıtlı yaz döneminden yararlanmak için "ev pansiyonculuğu" yaygın olarak İğneada'da yapılmaktadır. Sahip oldukları ikinci evlerini, yazlıklarını veya evlerinin bir bölümünü "ev pansiyonu" olarak kiraya verenler, işletmecilik anlayışı ile hizmet vermemelerine rağmen yer bulmanın zorlaştığı yaz döneminde oldukça rağbet görmektedir.

Çizelge 4.26.: İğneada'da Bulunan Ev Pansiyonlarının Sahipleri ve Telefon Numaraları

Pansiyon Sahibi	Telefon Numarası	Pansiyon Sahibi	Telefon Numarası
Ahmet Savur	0 288 692 28 90	İsmail Çilenti	0 288 692 20 46
Ahmet Kara	0 288 692 21 87	Kahraman Girgin	0 543 746 21 17
Ahmet Kuşku	0 288 692 22 02	Kemalettin Kmay	0 537 762 63 73

Ali Güzelyıldız	0 288 692 25 82	Kevser Ergeç	0 537 838 48 09
Ayhan Ağuşoğlu	0 288 692 25 12	Mustafa Başoğlu	0 537 711 53 60
Ayten Sagun	0 537 584 12 39	Nuriye şen	0 536 735 53 39
Erdinç Karabulut	0 543 420 80 87	Ömer Ülgün	0 544 281 02 08
Erdoğan Toprakçı	0 288 692 22 00	Sebahattin Üzölmez	0 535 550 23 32
Gülden İlkyaz	0 288 692 21 47	Serhat Edin	0 288 692 20 72
Gülten Avcı	0 542 587 98 39	Sıdka Destanoğlu	0 555 482 00 03
Günnur Edin	0 546 055 39 94	şafak Sıray	0 288 692 24 23
Hakan Önal	0 544 210 05 88	şaziye Uluocak	0 288 692 24 25
Havva Göre	0 545 397 46 63	Tansek Işık	0 544 692 26 66

Kaynak: Anonim (2010t). Trakya Gezi Rehberi <http://www.trakyaagezi.com/sehir-rehberi/kirklareli/295-igneada-gezi-rehberi.html>

Kırklareli’nde turizm işletme belgeli seyahat acentası sayısı toplam 6 adettir. Bunların 5’i A grubu seyahat acentasıyken, 1’i ise C grubu seyahat acentasıdır.

Çizelge 4.27: İlde Bulunan Turizm İşletme Belgeli Seyahat Acentaları

Grubu	Adı	Adresi	Telefonu
A	şampiyon Hers. Tur. Seyahat Acentası	Özerler Mah.Fatih Cad. No:9 K:1 Lüleburgaz/ KIRKLARELİ	(0288) 417 80 80
A	Souran Tour Seyahat Acentası	Belediye sarayı Iř Hanı Zemin Kat No:5 Lüleburgaz/ KIRKLARELİ	(0288) 417 41 73
A	Korur Tur. Seyahat Acentası	Karakaş Mah. Karakaşbey Sok.No:14 KIRKLARELİ	(0288) 212 20 66
A	Melih Tur. Seyahat Acentası	Mustafa Kemal Bulvarı Grand Hotel Alt Kat. KIRKLARELİ	(0288) 212 21 88
A	Hyperion Tur. Seyahat Acentası	Kocasinan Mah. İnönü Cad. No:7/9 Lüleburgaz/ KIRKLARELİ	(0288) 417 41 73
C	Salda Tur. Seyahat Acentası	Karakaş Mah. Karakaşbey Sok. Ticaret Odası Büroları No:3/2 KIRKLARELİ	(0288) 214 78 85

Kaynak: Anonim (2009g). Kırklareli İl Çevre Durum Raporu, Kırklareli İl Çevre ve Orman Müdürlüğü. www.Cedgm.Gov.Tr/Ced/Files/Icd_Raporlari/Kirklareliicd2009.Pdf

4.6. Bölgenin Ekoturizm Potansiyelinin Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi

Kırklareli ilinde sanayinin yoğun olduğu bölgeler ile kırsal alanlar arasındaki sosyo-ekonomik durum ve gelişmişlik düzeyi aynı seviyede değildir. Bu durum günümüzde birçok ilin mevcut sorunlarından biridir. Birçok il gibi Kırklareli de sanayileşmenin yoğun olduğu bölgeler ile kırsal alanlar arasındaki dengesizliği gidermek için çözüm yolları üretmelidir. İgneada ve çevresinde kırsal kalkınmayı sağlamak için sadece tarım, ormancılık ve balıkçılık

faaliyetleri yeterli değildir. Kırsal kalkınmayı sağlamak için bölge sahip olduğu doğal çekim kaynaklarını da kullanmalıdır. Doğal çekim kaynakları tek başına ekonomik değeri olan varlıklar değillerdir. Ekonomik değer kazanabilmesi için turizme kazandırılması gerekir. Bunun içinde bölgede ekoturizm faaliyetleri yapılmalıdır. Bu sayede İğneada ve çevresinin diğer bölgelerle arasındaki soysa- ekonomik dengesizlik en aza indirilebilir ya da giderilebilir. Bölgede turizm sektörü ne kadar sağlıklı ve çabuk gelişirse kalkınmada doğru orantılı olarak kendini gösterecektir. Bir başka ifade ile İğneada ve çevresinde kırsal kalkınma unsuru olarak ekoturizm potansiyeli değerlendirilebilir. Bu sayede İğneada ve çevresinde göç sorun olmayacaktır. Bunun yanında istihdam artacak ve ek gelir sağlayacak alternatif faaliyetler ortaya çıkacaktır.

5. KURAMSAL TEMELLER

5.1. TURİZM KAVRAMI

Turizm sözcüğünün kökenini, Latince'de dönme hareketini ifade eden "tornus" sözcüğü oluşturmaktadır. İngilizce'deki "touring" deyimini ile "tour" deyimleri de bu sözcükten türemiştir. "Tour" dairesel bir hareketi, bazı site ve yörelerin ziyaretini, iş ve eğlence amacıyla yapılan yer değiştirme hareketini ifade eder (Akat 1997). "Touring" deyimini, zevk için yapılan, eğitsel ve kültürel özellik gösteren seyahatler için kullanılır. Özetle "tour" hareket edilen yere dönmek şartıyla yapılan kısa ya da uzun süreli seyahatleri ifade eder. Burada geçen "tour" kökü, bir hareketi, dolaşmayı ve başlangıç yerine geri dönüşü ifade eder (Sezgin 1995).

Günümüzde turizm kavramı ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Ancak, turizmin bir hizmet endüstrisi olması yani merkezinde insan faktörünün bulunması, bu bağlamda, diğer değişkenleri de (psikolojik, ekonomik, politik vs.) beraberinde getirmesi, ortak bir tanım yapılmasını zorlaştırmaktadır. Çağımızın en çok üzerinde durulan ekonomik ve toplumsal olaylarından biri haline gelen turizm olayını ve kavramını açığa kavuşturmak amacıyla yapılan çalışmalar; aslında, XIX. Yüzyılın sonlarına kadar uzanmaktadır. İlk turizm tanımı, 1905 yılında Guyer-Feuler tarafından ortaya atılmıştır. Turizmi 'ulusların ve toplulukların birbirine yakınlaşmasını sağlayan modern çağa özgü bir olay' olarak tanımlayan yazar, bundan sonraki yollarda yapılacak tanımlamaların da temelini atmıştır (Kozak ve Kayar 2007).

Genel olarak kabul gören tanımlardan birini şu şekilde ifade edebiliriz: Turizm, insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına seyahatleri ve buralardaki, genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep ederek geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünüdür (Kozak ve ark 2008).

5.2. SÜRDÜREBİLİR TURİZM

Dünyada en hızlı büyüyen sektörler içinde yer alan turizm, doğal ve kültürel kaynaklara bağımlıdır. Dolayısıyla bu kaynakların zarar gördüğü bir ortamda turizmden söz edilemez. Bu bakımdan sürdürülebilirlik kavramı turizm açısından büyük önem taşımaktadır. Turizmde sürdürülebilir bir gelişmenin sağlanabilmesi için ev sahibi bölgenin doğal, tarihi, kültürel kaynaklarının, temel ekolojik süreçlerinin ve biyolojik çeşitliliğinin zarar görmesi ve devamının sağlanması gerekmektedir (Demir ve Çevirgen 2006).

Sürdürülebilir kalkınmanın, çevresel değerler üzerinde bir olumsuz etkiye neden olmadan, ekonomik kalkınmanın devam ettirilmesini özellikle vurguladığı göz önünde

bulundurularak, sürdürülebilir turizm; ‘sektörü besleyen doğal çevre ve insan kaynaklarını olumsuz yönde etkilemeden, turizm kapasitesini ve turizm ürünlerinin kalitesini artırmak’ olarak tanımlanabilir (Kahraman ve Türkay 2006).

Turizm alanında sürdürülebilirlik anlayışı, sürdürülebilir turizmin hammaddesi olan çevreye daha fazla önem verilmesi gerektiğini ortaya koyan yeni bir turizm kültürü ortaya çıkarmaktadır. Bu anlayış, yenilenemeyen kaynakların etkin kullanım (gerektiğinde yeniden kullanım ve dönüşüm ile) ile gelecek nesillere en az kayıpla aktarılmasını savunmaktadır (İçöz ve Yılmaz 2006).

Genel bir tanım yapmak gerekirse; Sürdürülebilir turizm, insanın etkileşim içinde bulunduğu ya da bulunmadığı çevrenin bozulmadan veya değiştirilmeden korunarak, kültürel bütünlüğün, ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve yaşamı sürdüren sistemlerin idame ettirildiği ve aynı zamanda tüm kaynakların ziyaret edilen bölgedeki insanların ve turistlerin ekonomik, sosyal ve estetik gereksinmelerini doyuracak şekilde ve gelecek kuşakların da aynı gereksinmelerini karşılayabilecekleri biçimde yönetildiği bir kalkınma şeklidir (Çakılcıoğlu 2011).

Dünya Turizm Örgütü sürdürülebilir turizmi şu şekilde tanımlar: Ev sahibi ülkenin yaşam kalitesini geliştiren, misafirler için yüksek kaliteli hizmet tecrübesi sağlayan ve alanların çevre kalitesini artıran bir turizm biçimidir (Erdoğan 2003).

Sürdürülebilir turizm aşağıda belirtilen koşulları yerine getirmelidir (İçöz ve Yılmaz 2006).

- Sürdürülebilir turizm, turizm gelişiminde en önemli unsur olan doğal kaynakları en uygun düzeyde kullanmalı, gerekli ekolojik süreçlerin devamlılığını sağlamalı, kültürel mirasın ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına yardımcı olmalıdır.

- Sürdürülebilir turizm, yerel halkın sosyokültürel yapısına saygı göstermeli, turistik destinasyonun kültürel mirasını ve geleneksel değerlerini korumaları, kültürlerarası anlayış ve hoşgörünün geliştirilmesini sağlamalıdır.

- Sürdürülebilir turizm, uzun verimli ekonomik girişimlerin gerçekleşmesini sağlamalı, turizmin sosyoekonomik faydalarının turistik destinasyondaki tüm çıkar grupları arasında eşit dağıtımını gerçekleştirmeli ve yoksulluğun önlenmesine yardımcı olmalıdır.

Sürdürülebilir turizmin amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Turizmin çevreye ve ekonomiye yapabilecekleriyle ilgili bilinci arttırmak
- Kalkınmada eşitliği desteklemek.
- Ev sahibi toplumun yaşam kalitesini desteklemek.

- Ziyaretçilere yüksek kalite sağlamak.
- Bu amaçlarla birlikte çevrenin kalitesini sürdürmek ve arttırmaktır (Özkök 2008).

Sürdürülebilir bir turizm, insanın ve çevrenin birlikte varlığı ile olasıdır. Temel yaklaşım, insanın doğal çevre üzerindeki etkisini en aza indirmek değil, ancak doğal çevrenin insan üzerindeki etkisini en üst noktaya çıkarabilmektir.

Sürdürülebilir turizmin gelişmesi, doğal alanların korunması, yenilenmesi ve ekolojik dengenin korunması ile olasıdır. Turizmin kaynağı olan bu değerlerin korunmaması durumunda, turizmin geleceğinin yerel, bölgesel ve ülkesel düzeyde bozunuma uğraması kaçınılmazdır (Çakılcıoğlu 2011).

5.3. ALTERNATİF TURİZM

Turizm; istihdama, altyapıya, üstyapıya ve diğer sektörlere olumlu etkisi ve gelir kaynağı olması nedeniyle özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından önemli bir sektör olarak kabul edilmekte ve gelişimini hızla sürdürmektedir. Dünya turizm sektörü, uzun yıllar kitlesel turizm üzerine kurulmuştur. Ancak, değişen turist profili ve kitlesel turizmin fiziksel ve sosyal çevreye verdiği olumsuz koşullar görülmeye başlandığında, turizm sektörünün sürdürülebilirliğini sağlamak ve gelecekteki bütün turizm gelişmelerine yol gösterebilmek amacıyla kitlesel turizme alternatif oluşturabilecek, çevre sorunlarına daha duyarlı alternatif turizm modelleri gündeme gelmeye başlamıştır (Altanlar ve Kesim 2009).

Alternatif turizm, geleneksel turizm faaliyetlerinin eski güncelliğini yitirmesi, insanların turizmden bekledikleri faydaları en üst düzeyde karşılamak, turistlerin değişen istek ve arzularına karşılık verebilmek ve çevre faktörlerini turizm faaliyetlerine açarak korumak amacıyla geliştirilen turizm çeşitleridir. Diğer bir deyişle, geleneksel turizm faaliyetleri dışında icra edilen tüm turizm çeşitleri alternatif turizm olarak da adlandırılmaktadır (İnce ve Duman 2007). Alternatif turizm esas olarak arzu edilmeyen turizm türü olan kitle turizminin karşıtı olarak değerlendirilir.

Alternatif turizm aşağıdaki olumlu özellikleri ve nedenlerinden dolayı gelişmiştir:

- Kaynakların azalması, niteliklerinin bozulması,
- Sürdürülebilir turizm anlayışının çıkması,
- Turizmin bütün yıla yayılması anlayışının gelişmesi,
- Tüketicilere klasik kitle turizminde (deniz, kum, güneş) sıkılması,
- Tüketicilere değişik zevk, heyecanların, tatil olanaklarının yaratılması,
- İnsanların tatilden ve turizmden daha farklı beklentilere girmesi,

- Turizmin temelini oluşturan kaynakların değerlerini korumakta ve iyileştirmektedir.

- Yerel halkın yaşam kalitesini artırmak ve ziyaretçileri cezp etmek için alternatif turizm için ek gelişmeler sağlamaktadır.

- Yerel halkın yaşam kalitesinin olumsuz olarak etkilediği, sosyal ve doğal çevrenin taşıma kapasitelerinin aşıldığında ya da parçalanmanın olduğu durumlarda alternatif turizm ilkeleri nedeniyle olumsuz büyüme ve gelişme de kontrol görevi üstlenmektedir.

- Alternatif turizm alanlarındaki çevresel değerler ve kültürel miras için gerekli olan bakım, koruma, iyileştirme çalışmalarına gelir artışı sağlamaktadır,

- Alternatif turizm kapsamında el sanatları, hizmet işleri, v.b. yeni iş olanaklarının da yaratılması ekonomik kalkınmada katkı sağlamaktadır,

- Gerek yerel halk, gerekse turistlerin çevre eğitimi almaları bilinçli nesillerin gelişimine katkı sağlamaktadır şeklinde özetlenebilir (Nayir 2009).

Alternatif turizmin yararları şu şekilde sıralanmaktadır: (Dilek ve Kubaş 2009).

- *Birey ve aile için yararı:* Yerel halkın evlerinde konaklamak aileye direkt olarak gelir sağlar.

- *Yerel topluma sağlayacağı yarar:* toplumda ev standartlarını yükseltirken, yerel kültür mirasının ve çevrenin değerini arttıran hizmetleri geliştirir.

- *Ev sahibi ülke açısından:* alternatif turizm gelirlerinin ülke dışına sızmasını önlemeye yardımcı olur.

- *Uluslar arası ilişkiler açısından:* uluslar arası bölgeler arası ve kültürler arası anlayış ve hoşgörüyü arttırır.

- Turizme temel teşkil eden kaynakların kalitesinin arttırır, sürekliliğini sağlar.

Kitle turizmine bir tepki olarak gelişen alternatif turizm politikalarının ortak çevresel özellikleri şöyle sıralanabilir (Akşit 2007).

- Bölgenin taşıma kapasitesini zorlamayan sınırlı katılım
- Turizmin mekân ve zaman açısından yayılması
- Yavaş ve denetimli gelişim
- Küçük ölçekli turistik işletmeler
- Çevreye uyumlu, özgün turizm mimarisi
- Yerel halk ve turist arasındaki iletişimde uyumluluk
- Geleneksel ve özgün değerlerin korunması
- Yöre halk na turistik istihdamda öncelik vermek

5.4. EKOTURİZM

5.4.1. Ekoturizm Kavramı

Ekoturizm kavramı kökeni Yunanca oikos (ev) ve logos (kelime)'a dayanan, organizmalar ve onların çevresi ile ilişkilerini inceleyen ve bilimsel anlamda ekoloji olarak adlandırılan kelimedenden ortaya çıkmıştır. İnsan diğer organizmalar gibi çevresi ile etkileşim halindedir. Ekoloji doğal olarak biyolojik toplulukların korunması kadar, yerel kültürlere saygıyı da gerektirmektedir. Buradan hareketle ekoturizm, ev sahibi bölgenin farklı özelliklerinin en az hasar görmesini sağlayacak ziyaret etkinliklerini ifade etmektedir (Kuter ve Ünal 2009).

Günümüzde turizmin doğaya uyumlu ve sürdürülebilirlik ilkelerine uygun bir şekilde gelişmesi, yerel toplum ve kültür için bir tehdit oluşturmaması gerektiği konusunda tüm dünyada bir görüş birliğine varılmıştır. Turizm, ekosistemlerinin korunması için gelir sağlamalı ve çevre konusunda eğitici olmalıdır. Bu koşulları yerine getirebilecek turizm türü eko turizmdir (İçöz ve Yılmaz 2006).

Eko-turizm olgusu ilk olarak 1987 yılında Ceballas-Lascurian tarafından, insanın olumsuz etkilerinin nispeten az olduğu alan manzara, bitki örtüsü ve hayvanların yanı sıra geçmişte ve günümüzde halen bulunan kültürel kaynak değerlerine hayranlık duymak, hoşlanmak ve özel bir çalışma yapmak için yapılan seyahatler olarak tanımlanmıştır (Öztürk 2005).

Ekoturizm, biyolojik çeşitliliğin korunması ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamak için yöre halkına esas uğraşları dışında bazı ek gelirler elde etmeyi hedefleyen bir turizm şeklidir (Dilek ve Kubaş 2009).

Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yapılan tanımlamada ekoturizm; doğayı, içinde barındırdığı sosyal ve kültürel değerleri bilinçli bir biçimde koruma anlayışıyla eğlenmeyi amaçlayan, az yoğun ziyaretçi baskısı olan, yerel halka sosyo ekonomik yarar sağlayan, bozulmamış doğal çevrede çevreyi koruma önceliğiyle gerçekleştirilen gezi ve ziyaretler olarak tanımlanmıştır (Akesen 2009).

Dünya Koruma Birliği (The World Conservation Union - IUCN) ekoturizmi, çevresel sorumluluk taşıyarak seyahat etme ve bozulmamış doğal alanları doğadan yararlanma amacıyla ziyaret etme eylemi olarak tanımlamakta, kullanıcının olumsuz etkisinin az olduğunu ve yerel halka sosyo-ekonomik yönde gelişme sağladığını belirtmektedir (Altanlar ve Kesim 2009).

2002 yılının Mayıs ayında, Kanada'nın Quebec kentinde, 133 ülkeden gelen 1100 delegenin katılımıyla yapılan "Dünya Ekoturizm Zirvesi"nde tüm ülkelerin benimsediği ortak

bir tanım saptandı. Buna göre ekoturizm, "yeryüzünün doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini güvence altına alan, bunun yanı sıra yerel halkların ekonomik kalkınmasına destek olurken, sosyal ve kültürel bütünlüklerini koruyup gözetilen bir yaklaşım ya da tavır" olarak benimsendi (Nayir 2009).

Üst gelir grupları ve çok geniş bir kitle olarak orta sınıf tüketicilerin talep ettiği ekoturizm; bir yeri ziyaret eden turistler, ilk deneyim yolu ile o yeri tanıma olanağı sağlayan; turistin anlayışını ve beğenisini geliştiren; uygun davranışlarını, koruma etiğini zenginleştiren; bir eğitim deneyimi içeren, çevreye karşı sorumlu, olumsuz etkileri azaltmak için çeşitli çalışmalar ortaya koyan, yerel ekonominin girdilerini en fazla ortaya çıkaran bir turizm çeşididir (Özyavuz ve Şişman 2009).

Ekoturizm etkinlikleri için doğal ve kültürel olmak üzere iki çekim kaynağı bulunmaktadır. Doğal çekim kaynaklar; Biyolojik çeşitlilik (bitki ve yaban hayvanı tür ve genetik çeşitliliği, ekosistem çeşitliliği) ilginç jeomorfolojik oluşumlar (mağara, kanyon, fosil alanlar, şelale, v.b), hidroloji (göller, nehir, termal kaynaklar vb.), ilginç iklim özellikleri (nem, sıcaklık, gün ışığı v.b) ve manzara noktaları vb. sayılabilir. Kültürel çekim kaynakları ise, tarihi ve arkeolojik kalıntı ve eserler, yöresel festivaller, folklor, yöresel mimarisi ve ürünler arazi kullanım desenleri vb. olmak üzere sınıflandırılabilir. Bu kaynakların ilginç ve ender rastlanılan türden olması ve özellikle keşfetme ve takdir değerinin yüksek olduğu kaynak değerlerinin çekiciliğini daha fazla artırabilecektir. Ekoturizm kapsamı içinde özellikle biyolojik çeşitlilik ile ilgili değerler her zaman diğer değerlerden daha yüksek çekiciliğe ve önceliğe sahiptir (Gül ve Özalpın 2007b).

5.4.2. Ekoturizmin Amacı

Ekoturizm geniş alanlardaki ekolojik yapıyla birlikte düşünülmesi gereken bir turizm türü olduğundan, bütün turizm çeşitlerinde bunların dengesini bozacak müdahalelerden kaçınılması ana amaçtır. Ekoturizm de, kitle turizminin aksine turist sayısını aza indirmek ve turizmi yıl içinde yaymak, doğal çevreye yapılan baskıyı azaltmak, tahribatı düzeltmeye değil, önlemeye yönelik planlar yapmak ve uzun vadeli ekonomik çıkarları gözetmek daha ön plandadır. Bireyler veya küçük gruplar halinde insanların doğal çevreyi ve yerel halkın yaşantısını yerinde yaşayarak öğrenmesi amacıyla el değmemiş doğal alanlara seyahat etmelerinin sağlanması ekoturizm turlarıyla gerçekleştirilebilir. Böylece kontrollü turlar sayesinde hem çevresel bozulmayı önlerken, hem de yerel halkın ekonomik kazancının sağlanması amacı da gerçekleştirilebilmektedir (Arslan 2005).

WTO'ya göre ekoturizmin amaçları;

- Turizmin doğal ve geleneksel çevreye verdiği tahribatın en alt düzeye indirilmesi
- Turistlere ve yerel halka doğanın ve geleneksel sosyo-kültürel çevrenin korunmasına yönelik eğitim verilmesi
- Turizmin yerel halkın ihtiyaçlarının karşılayan, yerel yönetim ve halkla işbirliği içinde gelişen sorumlu bir ticaret olarak özendirilmesinin sağlanması
- Koruma kapsamındaki (doğal ve sosyo-kültürel) alanların yönetim için kaynak ayrılması
- Turizmin negatif etkisinin en alt düzeye indirilmesi amacıyla sosyo-kültürel ve doğal çevreye yönelik uzun vadeli takip ve değerlendirme programlarının desteklenmesi
- Turizmin yerel halkın geçimine katkıda bulunmasını sağlayacak şekilde geliştirilmesinin temini
- Turizmin gelişiminin yörenin sosyal ve çevresel kapasitesini artıracak şekilde gelişmesinin temini
- Çevreyle uyumlu, doğal ve geleneksel sosyo-kültürel yaşamla iç içe geçen, yöresel bitki örtüsünü ve yaban hayatını koruyan turizmin alt yapı yatırımlarının gerçekleştirilmesidir” (Kuter ve Ünal 2009).

5.4.3. Ekoturizmin Özellikleri

- *Turist Tipi:* Doğal alanlara ve kültürel çevrelere seyahati seven, yerel kültürleri ve bölgeleri öğrenme ve değerini anlama isteğinde olan kişilerden oluşur.
- *Yer:* Genellikle doğal, bazen koruma alanları veya kültürel çekicilikleri kapsar.
- *Faaliyetler:* Çevreye en düşük etki ile kaynakların kullanılması ve çevresel eğitimin desteklenmesine dayanır.
- *Olanaklar:* Çevre dostu teknolojilerin ve yerel kaynakların kullanılmasını gerektirir.
- *Gelişme Yaklaşımı:* Ekonomik gelişme ile koruma amaçlarının birleştirilmesine dayanır.
- *Gelişme Süreçleri:* a-) Toplum ve çevre üzerinde en az seviyede olumsuz etkiler oluşturmalı ve yerel halkı aktif olarak kapsamalıdır, b-)Yerel topluluğa ekonomik faydalar sağlamalıdır (Çevirgen 2004).

5.4.4. Ekoturizmin İlkeleri

Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (UET); sivil toplum örgütleri, özel şirket işletmeleri, devletler, akademisyenler ve yerel topluluklar ile bir araya gelerek çok katılımlı tartışmaların sonucunda ekoturizmin ilkelerini aşağıdaki gibi belirlemiştir (Albayrak 2010).

- Varış noktalarına zarar verebilecek doğal ve kültürel etkileri en aza indirmek,
- Yerel gereksinimleri karşılayacak ve yörenin doğası ve kültürünü korumaya yönelik olarak ortaya çıkacak faydanın yaygınlaştırılması için yerel yönetimler ve toplum ile işbirliği içinde çalışacak sorumlu bir işletmeciliğin önemini vurgulamak,
- Doğa ve koruma alanlarının yönetimi ve muhafazası için doğrudan gelir yaratmak,
- Ekoturizmin varış noktalarından olması düşünülen bölgeler veya doğal alanlar için ziyaretçi yönetim planlarının ve turizm gelişme alanlarının düzenlenmesi gereğini ortaya koymak,
- Etkilerin değerlendirilmesi ve olumsuz olanların en aza indirilmesi için uzun dönemli kontrol programları kadar, sosyal ve çevre temeline dayalı çalışmaların kullanılmasını teşvik etmek,
- Özellikle doğal ve koruma alanlarının içinde ve çevresinde yaşayan toplulukların, yerel işletmelerin ve ev sahibi ülkenin ekonomik faydalarını artırmak için çaba göstermek,
- Araştırmacıların yerel halk ile işbirliği içinde belirledikleri çevresel ve sosyal kabul edilebilir değişim sınırlarını aşmayacak bir turistik gelişmeyi sağlamak,
- Petrol kaynaklarının kullanımını azaltacak, yerel bitki örtüsü ve yaban hayatını koruyacak şekilde doğal ve kültürel çevre ile uyumlu bir alt yapının geliştirilmesini temin etmek,

5.4.5. Ekoturizm Çeşitleri

Gül ve Özeltin'a (2007a) göre, doğal veya kültürel ortamda yapılacak ekoturizm etkinliklerini, kavramsal ve temel özellikleri dikkate alınarak aşağıdaki gibi gruplandırmak mümkündür:

- Yaban hayatı – bitki gözlem ve inceleme
- Mağara, kanyon, peribacaları, şelale gibi jeomorfolojik oluşumları gözlem ve inceleme
- Tarihi, arkeolojik, dinsel ve geleneksel kültürel obje ve alanların gözlem ve inceleme
- Ekoturizm tabanlı doğa sporları.

Erdoğan'a (2003) göre ise, ekoturizm kapsamında yapılan başlıca ekoturizm etkinlikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Yayla Turizmi
- Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji)
- Foto safari
- Yaban Hayatı Gözlemciliği
- Sportif Olta Balıkçılığı
- Bisiklet Turizmi
- Balon Turizmi
- Sualtı Dalış
- Tarım ve Çiftlik Turizmi
- Av Turizmi
- Botanik Turizmi
- Kamp Karavan Turizmi
- Mağara Turizmi
- Trekking
- Dağcılık
- Akarsu Turizmi
- Yamaç Paraşütü
- Atlı Doğa Yürüyüşü

5.4.6. Ekoturizm ve Kitle Turizmin Karşılaştırılması

Kitle turizmi, büyük gruplara, kısa sürede, hızlı ulaşım araçlarıyla, sabit bir program içinde, zamanı kısıtlı ve konfor seven geniş bir kitleyi kendine çekmektedir. Turizm yörelerine yabancı işletmelerin hâkim olduğu bu turizm sekinde, çevresine göre daha zengin doğal ve kültürel özellik gösteren yerlerde, plansız bir gelişmeyle yatak kapasitesini yükseltmeyi amaçlayarak yeni yapılaşmaları da beraberinde getirmektedir (Yağcı 2000).

Ekoturizmin kitle turizmine karşıt olarak geliştirildiği söylenebilir. Kitle turizmi doğal kaynakların ve peyzajın bozulmasına, çevre kirliliğine, kültürel değişimlere yol açmıştır. Ayrıca kitle turizminden elde edilen gelirin önemli bir bölümü o yörenin dışına, özellikle bu konuda uzmanlaşmış uluslararası büyük firmalara gitmektedir. Oysa ekoturizm, bölgeye gelen ziyaretçilere doğanın korunduğu bir perspektifte ve yöre halkının da bu sektör içinde elde edilen geliri paylaştığı bir yaklaşımı önermektedir (Neyişçi 1998).

Ekoturizm, küçük ölçekli ve yerel otoriteye dayalı olarak toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılamak için toplumsal gelişmeyi ön plana çıkarmaktadır. Bu açıdan kitle turizmine önemli bir alternatif olarak görülmektedir. Kitle turizmi çevre üzerinde tahrip edici bir potansiyele sahipken, ekoturizm flora, fauna, habitat ve yaban hayatına zarar vermeden ekosistemin korunmasını teşvik eder. Turizmin sürdürülebilir gelişmesi için bütün kaynakların verimli kullanımının devamını da sağlamaktadır. Kitle turizmi öncelikle turistlerin gereksinimlerinin tatminine yönelikken, ekoturizm tüm kaynakların uygun kullanımını vurgulayarak toplumun ekonomik, sosyal, kültürel gereksinimlerinin karşılanması ile toplumun gelişmesini ön plana çıkarmaktadır. Ekoturizm, yerel yaşam tarzları, yerel toplumun ekonomik refahı ve değerlerini ön plana çıkararak yerel kimliği, kendi kendine başarma duygusunu ve bunlarla gurur duymayı amaçlar (Demir ve Çevirgen 2006b).

Çizelge 5.28: Kitle Turizmi ve Ekoturizmin Karşılaştırılması

	Kitle Turizmi	Ekoturizm
ÖLÇEK	* Büyük ölçekli ve yöreye uygun olmayan	*Turistlerin destinasyona zarar vermeyecek seviyede ve küçük ölçekli
FİZİKSEL ÇEVREYE ETKİLER	*Yeni, gelişmiş çekici olmayan binalar *Aşırı yapılaşmanın yol açtığı kirlilik	* Küçük yeni binalar, * Altyapı üzerinde ilave az bir talep
EV SAHİBİ TOPLUMLA İLİŞKİLER	*Resmi ilişkiler *Turizm endüstrisine katılmayan yerel halkla sınırlı ilişkiler	*Samimi ilişkiler *Yerel halkın tümü ile karşılıklı iletişim
SOSYO-KÜLTÜREL ETKİLER	*Yerel kültüre dışarıdan transfer *Bölge dışından işgücü göçü	*Yerel kültüre çok az etki *İşgücünün tamamen yerel toplumdaki karşılanması
EKONOMİK ETKİLER	*Turizm gelirlerinin çoğu destinasyon dışındaki işletmelere gider *Turizm baskın bir ekonomik aktivitedir.	*Turizm gelirlerinin çoğu yerel ekonomide kalır *Turizmden elde edilen ilave gelir geleneksel faaliyetleri tamamlar.
YÖRENİN ÖNEMİ	*Havası ve suyu iyi olan herhangi bir yer olabilir. *Özel bir yer olması önemli değildir.	*Özel bir alanda ve başka yerde bulunamayacak farklı deneyimler sunar.
TURİSTLERİN DENEYİM KALİTESİ	*Kısa süreli rahatlama ve bronzlaşma	*Gidilen yerlerde insanların nerede ve nasıl yaşadıklarının öğrenilmesi ile uzun dönemli bir deneyim elde etme
TURİST DAVRANIŞLARI	*Yerel kültür ve geleneklere karşı hassas olmama *Yerel insanların yaşayışında farklılık olmaması *Zevkine düşkün	*Yerel kültür ve geleneklere hassas davranma *Yerel insanların yaşayışı ile ilgilenme. *Sorumlu

Kaynak: Demir, C. ve Çevirgen, A. (2006b). *Ekoturizm Yönetimi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Çizelge 28’de genel olarak ekoturizm pazarında; doğa, macera, kültür ve eğitim unsurları ile birlikte çevresel korumacılık ve sorumluluk bilincinin ön plana çıktığı görülmektedir. Kitlesele olarak ortaya çıkan geleneksel turizmde yatırımcıların ana amacı kar maksimizasyonu iken turistlerin ise hoşça vakit geçirmek ve eğlenmektir. Ekoturizm ise ekonomik, sosyal ve estetik değerleri ortaya çıkartırken öte yandan çevresel kaynakların sürdürülebilirliğini ve tatmin edici bir karlılığı hedefler. Sadece yatırımcılar ve turistler değil, aynı zamanda yerel yönetimler ve yerel halk da turizmden fayda sağlar. Pazarın bu temel özellikleri geleneksel turizm pazarından farklı olarak konaklama, hizmetler, programlar ve motivasyonlar gibi diğer unsurlara da yansımaktadır. Geleneksel turizm, turizm pazarının büyük bir bölümünü oluşturmakla beraber geleneksel turistlerin ekoturizm pazarına doğru bir eğilim içinde oldukları da görülmektedirler (Demir ve Çevirgen 2006b)

Çizelge 5.29: Kitle turizmi ve ekoturizm pazarları arasındaki karşılaştırma

TURİZMİN UNSURLARI	Geleneksel Turizm Pazarı	Ekoturizm Pazarı
İMKANLAR/ KONAKLAMA	*Mutlaka yataklı konaklama *Lüks konaklama *Büyük ölçekli tasarım ve faaliyetler	* Deneyimin gerektirdiği konaklama * Koruma etiğinin parçası olarak konaklama * Çevre ile bütünleşmiş konaklama * Çevreye duyarlı planlama, tasarım ve faaliyetler
HİZMET	*Müşterilerin fonksiyonel gereksinimleri	* Onların aktiviteleri, entelektüel, manevi ve diğer gereksinimlerini anlayan, müşterilerin toplam deneyimi
LÜKS	*Müşteriye sunulan hizmetin yapısı *Orta derecede lüks *Eğlence *Hizmet	* Çevresel olarak müşteriye uygun * Orta derecede bütçe * Eğitim, memnuniyet, takdir etme * Stil
PAZARLAMA	*Kitle pazarları *Eğlenme *İmaja dayalı satış *Yeşil imaj (eko imaj)	* Özel pazar bölümü–doğa, macera, kültür, eğitim * Çevresel koruyuculuk, kırsal etik, aydınlanma * Yarar ve sorumlulukları tanımlama * Yeşil gerçek (eko etik)
PROGRAMLAMA	*Alana dayalı aktiviteler *Tatil süresince iletişim, olası bir eğitim *Gözleme ve rahatlama *Çok azı rehberli özel aktiviteler	*Alana dayalı deneyimler ve alan dışı doğa ile ilgili aktivite ve deneyimler *Tatil öncesi, sonrası ve süresince iletişim ve eğitim *Deneyim ve aktif olma *Genellikle rehberli, birbiri ile bağlantılı aktivite ve deneyimler
MOTİVASYON	*Gece hayatı, çekicilikler, yemek, alışveriş	*Kalabalık olmayan, yerleşim yerlerinden uzak, doğa ve kültür hakkında bilgi edinme, vahşi yaşamı gözleme ve fiziksel efor

YARARLAR	*Tatil süresince tüketici yararları	*Toplum, kaynaklar gibi değişik faydalar *Tatilden sonra da devam eden yararlar
BAŞARI ÖLÇÜLERİ	*Hacim esaslı *Ziyaretçi sayısı *Harcanan para	*Ziyaretlerin tekrarı ve ağızdan ağıza reklam *Müşterinin aydınlatılması ve sorumluluğu *Toplumun/operatörün yaşam kalitesi, kültürel yenilenme ve gurur *Tatil süresini uzatma *Olumlu ekonomik etki ve geçerli iş alanları *Kaynakların korunması

Kaynak: Demir, C. ve Çevirgen, A. (2006b). Ekoturizm Yönetimi. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Çizelge 29'da geleneksel turizm ve ekoturizm pazarları arasında, konaklama, hizmetler, motivasyonlar gibi çeşitli kriterler açısından mevcut ve gelecekteki eğilimler dikkate alınarak yapılan bir karşılaştırma gösterilmiştir (Demir ve Çevirgen 2006a).

Ekoturizm, kitle turizminin aksine, turizmi yıl içine yaymak, doğal çevreye yapılan baskıyı azaltmak, tahribatı düzeltmeye değil, önlemeye yönelik planlama ve uzun vadeli ekonomik çıkarı gözetmektedir (Neyişçi 1998).

Ekoturizm hareketinin olumlu sosyal ve çevresel etkisi olsa da, iyi planlanmadığı durumlarda, kitle turizmi kadar çevresel tahribata sebebiyet verebilmektedir. Bunun nedeni ekoturizm destinasyonlarının hassas ekosistemler olması ve bu bölgelerde yapılacak herhangi bir turizm hareketinin doğal kaynakların yok edilmesi, hatta çevresel kirliliğin yaratılmasına neden olabilmektedir (Yürük 2010).

Kitle turizmiyle ekoturizm arasındaki farklar şu şekilde sıralanabilir:

- Kitle turizminde sınırlar kar amaçlı zorlanır. Ekoturizm de kar amaç değildir.
- Kitle turizmi zor denetlenir, çevreye saygısızdır, saldırgandır. Ekoturizmde kullanıcı çevreye sahip çıkarak denetimi sağlar.
- Kitle turizminde uzun vadeli, toplumsal ve sosyal çıkarlar düşünülemez, süreklilik ve istikrar yoktur. Ekoturizm ise her şeyden önce doğal ve ekolojik çevrenin korunmasını esas alan bir yapıdadır.
- Kitle turizmi genelde yaz aylarında yapılırken, ekoturizm yılın 12 ayı yapılabilir.
- Kitle turizminde insanlar belirli bir programa uymak zorundadırlar. Ekoturizmde ise insanlar isteklerine göre seyahat edebilir ve planlarını kafalarına göre değiştirebilirler.

- Kitle turizmde genelde turistler modern yaşama biçimlerini gittikleri mekana da taşırlar. Ekoturizmde ise geleneksel yaşam biçimi daha çok yaygındır.
- Kitle turizmde anlama ağırlık kazanır. Ekoturizm de ise deneyim ve yasama ile öğrenme esastır.
- Ekoturizm kitle turizmi gibi doğal ortamı ve ekolojik dengeyi tahrip etmez, koruma esastır.
- Kitle turizmde zaman kısıtlı olduğu için hızlı ulaşım vardır. Ekoturizm de ise yavaş ulaşım söz konusudur.
- Kitle turizmde modern binalar yapmak zorunludur. Ekoturizm de ise terk edilen yayla ve köy evleri restore edilerek kullanılabilir (Orhan 2008).

5.4.7. Ekoturist Profili

Ekoturist ziyaret ettikleri bölgenin kültürünü, geleneklerini ve doğal özelliklerini öğrenmek ve deneyim kazanmak amacıyla yedi gün veya daha fazla bulunmak üzere seyahat yapan kişilere denir. Ekoturist değerbilirlik, katılımcılık ve duyarlılık ruhu içinde, nispeten doğal güzelliklerini koruyan alanları ziyaret eden kişi olarak tanımlanmaktadır (Orhan 2008).

Ekoturistler için, fiziksel olarak hareketli olmak, yeni ve basit hayat tarzlarıyla tanışmak, kendileriyle benzer ilgi alanlarına sahip insanlara rastlamak, kültürel aktivitelerde bulunma önemli dürtülerdir. Ekoturizme katılan turistler bu özelliği ile vahşi ve el değmemiş bir doğa içerisinde genellikle de ulusal ve bölgesel parklarda bulunmayı tercih etmektedirler (Şenol 2008).

Eko-turizm turlarına katılanlar genellikle küçük gruplardır. Gruplardaki kişi sayısı çoğu zaman 25 kişiyle sınırlıdır. Eko-turizm merkezlerinde yer alan konaklama ünitelerinin kapasiteleri ortalama 100 yatak civarındadır. Bu alanda çalışan seyahat acentaları / tur operatörlerinin de ağırlık olarak küçük ve orta ölçekli işletmeler olduğunu söylenebilir (Gökdeniz ve ark. 2003).

Ekoturist tiplerini şu şekilde sıralayabiliriz:

1. *Gerçek Ekoturistler:* Bu turistler, ekoturizm ile ilgili tanımlamaların tamamına uyan en sorumlu gruptur.
2. *Ekoturistliğe Yatkın Olanlar:* Bunlar, doğaya ve onu anlamaya yönelik bir eğilime sahip olan, fakat tatillerini planlarken ve ondan beklentilerinde bu eğilimlerini göstermeyen gruptur.

3. *Olası Ekoturistler*: Bu grup, doğa ile ilgili tatillere ve aktivitelere ilgi duyan ve ekoturizmin ne olduğunu genel olarak idrak etmiş, fakat doğayı anlama ve öğrenmeyi özel bir motivasyon olarak tatilleri ile ilişkilendirmemiş turistleri ifade etmektedir.

4. *Ekoturist Olmayanlar*: Bu grup, hem doğa ile ilgili turizme karşı bir sorumluluk duymayan hem de ekoturizmin ne olduğunu idrak etmemiş turist grubudur (Demir ve Çevirgen 2006b).

Ekoturist olarak nitelenen turistler için bir değerlendirme yapıldığında, bunların başlıca seyahat etme nedenleri ve amaçları şunlardır:

Ekoturistlerin aradıkları ve amaçları; Doğa ve kırsal yaşamla etkileşim, sosyal etkileşim, bilme, tanıma, keşfetme, eğitim, bilimsel merak, bilgilenme, risk arayışı, kendini keşfetme, kendini gerçekleştirme, ekoturizmde teorik olarak doğanın kıymetini bilme, doğayı seyretme, bozmadan kullanma, doğayla iç içe olma, doğadan bir şekilde zevk alma gibi amaçlar vardır (Erdoğan 2003).

Ekoturistler ile kitle turisti arasındaki en temel ayrım ekoturistlerin daha çok doğa için gelmiş olmasıdır. Teoride ekoturistin doğaya ve çevreye duyarlı olan turist olduğu varsayılmasına rağmen ekoturizm faaliyetlerinin uygulanmasında hizmet veren (yöneticiler, yöre insanları, operatörler vb.) ve hizmet alanların (turistler, ziyaretçi/kullanıcılar gibi) hepsinin çevreye duyarlı olduğu veya ekoturizmin amaçları ile uygun hareket edeceği beklenmemelidir. Ancak temel hedef ekoturizm ile ilgili hizmeti alan ve verenlerin doğa koruma sorumluluğunda olmaları ve bu yönde bilgilendirilmeleri ve bilinçlendirilmelidir (Nayir vd 2008).

Her şey dahil paket turlardan elde edilen gelirin % 80'i havayolları, oteller ve diğer uluslar arası şirketler tarafından paylaşılmasına karşın, ekoturistler genellikle yöresel satın alma ve kiralama yaptıkları için, gelirlerinin bazen % 95'i oranında yerel ekonomiye katkı sağlamaktadırlar. Yine yapılan araştırmalarda, ekoturistlerin 35-54 yaş grubunda, yüksek eğitilmiş, ortanın üzerinde geliri olan kişiler oldukları; doğa ve kültürün yanı sıra gastronomiye ilgi duydukları dünyada yapılan araştırmalardan anlaşılmaktadır. 2002 yılında uluslararası turizmde, geleneksel turistlerin %62 si tatil amaçlı seyahat ederken, eko turizm amaçlı seyahat edenlerin oranı %4 olarak belirlenmiştir. Buna karşılık toplam turizm gelirleri içindeki harcama payları %7' dir (Güneş 2008).

Dünyadaki hızlı gelişmeler gösteriyor ki geleneksel destinasyonlardan (deniz-kum-güneş) uzaklaşma görülmekte ve turist profili değişmektedir. Ekoturizm pazarının giderek büyüdüğü 90'lı yıllarda, 43 milyon Amerikalının ekoturizm faaliyetine katıldığı,

Yunanistan'a gelen 3 milyon İngiliz turistin %19'unun ekoturist olduğu belirlenmiş, ayrıca Avrupa ülkelerinin pek çoğunun ülke turizmi için ayırdıkları payın önemli bir kısmının bu amaca yönelik harcadığı yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır (Akpınar ve Bulut 2010).

5.4.8. Ekoturizm ve Korunan Alanlar

Ülkemiz, doğal ve kültürel kaynak değerleri ile rekreasyon/turizm yönünden zengin ve çeşitlilik arz eden bir potansiyele sahiptir. Kaynak değerlerinin bilimsel, sosyal ekonomik, tıbbi, ekolojik, ahlaki ve etik gerekçelerle yerinde korunmasına yönelik ülkemizde yasal olarak korunan doğal alanların 3 temel kanunla kullanımı ve çerçevesi belirlenmiştir (Nayır vd. 2008).

- 2873 sayılı Milli Parklar Kanununa göre (Milli Parklar, Tabiat Anıtları, Tabiat Parkları ve Tabiatı Koruma Alanları) bu alanlardan sadece Milli Parklar, Tabiat Anıtları, Tabiat Parkları ve Orman Mesire Alanları olmak üzere yasal olarak turizm/rekreasyon amaçlı kullanılabilirliğini ifade etmektedir. Bu alanlar, orman alanlarının sadece yaklaşık % 3,5'ini oluşturmaktadır (Gül vd. 2006).

- 2872 sayılı Çevre Kanununa göre ayrılmış Özel Çevre Koruma Bölgeleri turizm/rekreasyonel amaçlarla kullanma imkanı sunmaktadır.

- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında özellikle Doğal Sit Alanlar yasaya göre rekreasyon/turizm amaçlarına hizmet verebilecek potansiyel alanlardır (Nayır 2009)

Milli Park, tabiat parkı vb. yerlerin oluşturulmasındaki temel amaç, bu alanlarda bulunan tür ve genetik çeşitliliği, doğal ve kültürel değerleri korumaktır. Bu öncelik göz önünde bulundurularak, bu alanlarda yapılan düzenlemelerle, uygun yerler turizm ve rekreasyon amaçlı olarak halkın dinlenme ve eğlenmesine açılmaktadır (Erdoğan 2003).

Çizelge 5.30: 1958-2007 Yılları Arasında Korunan Alanlar Listesi

	Milli Park	Tabiat Parkı	Tabiat Anıtı	Tabiatı Koruma Alanı	Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	A Tipi Mesire Yerleri**	B Tipi Mesire Yerleri**
1958-2007	39	22	105	32	80	108	208

Kaynak: Anonim (2010r). Orman Genel Müdürlüğü.

www.ogm.gov.tr/ormistatistik/DKMP/korunan_alanlar.xls

(**) A tipi Mesire Yerleri gece konaklama imkanı bulunan, B tipi Mesire yerleri gece konaklama olanağı ve tesisleri bulunmayan Mesire yerleridir.

1980 yılından beri turizm sektörünün ve endüstrisinin yeni yatırım, mal ve hizmet satışı yapmak, pazar genişlemesini sağlamak, dolayısıyla yeni kar alanları oluşturmak amacıyla özellikle doğal alanlarda giderek yoğunlaştığı ve çeşitlendiği görülmektedir. Aslında ekoturizm girişimlerinin temel nedenlerinden biri, turizm endüstrisinde sürekliliği ve sürdürülebilirliği sağlamanın turizm amaçlı kullanılan kaynakların korunmasına ve geliştirilmesine bağlı olduğunun farkına varılmaya başlanmasıdır. Kullanım yoluyla kazanç sağlayan bir ticari faaliyet özellikle ekoturizm ile çevreyi koruma arasında kurulan bu tür ve benzeri bağlar, bir faaliyetin doğasını açıklamaktan çok, bir pazarlama, özendirme ve propaganda biçimi olarak görülebilmektedir. Bu çalışmalar küreselleşme-yerelleşme eğilimlerinin baskısı sonucu ortaya çıksa da, söz konusu yoğun talep ve eğilimlerin olması bu tür korunan alanlarda turizm/rekreasyon faaliyetlerinin yapılmasını ve özellikle kullanım amaçları içinde olmasını zorunlu kılmaktadır (Gül ve Özalpın 2007a).

Birinci derecede kar amacı güden ve ekonomik yararlanmaya odaklanan turizm sektörü, çoğunlukla orman rejiminde olan korunan alanlarda ve diğer doğal alanlarda ön plana çıkmıştır (Arpa 2001).

Bu amaçla korunan doğal alanlarda özellikle ekoturizm faaliyetleri önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekoturizm, korunan alan yönetimlerine bilinç geliştirme olanağı yaratan özellikle doğal ve kültürel kaynak değerlerinin minimum zarar görmesi açısından önemli bir fırsattır. Bununla birlikte, korunan alanların etkilediği halkın gelir sorunlarının çözülmesinde de ekoturizm önemli bir işlev görebilmektedir. Yerel değerlere yönlendirilmiş, yerel halkın faydalandığı ekoturizm etkinlikleri hem korunan alan hem de yerel halk için önemli bir gelir kaynağı durumundadır. Planlamada yerel halkın katılımı ekonomik ve ekonomik olmayan faydaların yerel halka ulaştırılmasının garantiye alınmasında önemli rol oynayacaktır (Gül ve Özalpın 2007a).

Günümüzde bilimsel ve teknik anlamda yasa ile koruma altına alınan doğal alanların temel koruma gerekçeleri, özellikle rekreasyon/turizm amaçlarıyla çoğunlukla çelişmekte ve rekabet edememektedir. Böylece biyolojik çeşitlik başta olmak üzere söz konusu korunması arzulanan doğal ve kültürel değerlerin olumsuz etkilenmesine yol açabilmektedir. Bu nedenle korunan doğal alanlarda özellikle ekolojik tabanlı anlayışı yerleştirmek, planlanması ve yönetimini bu merkezde gerçekleştirmek gerekmektedir. Özellikle Milli Parklar, Tabiat Parkları ve Mesire alanlarına yılda yaklaşık 10 milyonun üzerinde ziyaretçinin geldiği tahmin edilmektedir. Böylece kesin ve detaylı olmamakla birlikte sınırlı düzeyde bazı veriler bulunmasına rağmen ne yazık ki ekoturizm ile ilgili istatistiki veriler bulunmamaktadır. Sayıları giderek artan turizm şirketleri korunan alanlara veya ormanlık alanlara ekoturizm

adında çeşitli geziler düzenlenmekte ancak nicelik ve nitelik olarak ekoturizm eylem boyutu tam olarak bilinmemektedir. Çoğu kez bu alanlardan sorumlu birimlerin bile haberi olmayabilmektedir (Nayir 2009).

Ekoturizmin özellikle korunan alanlarda uygulanmasına yönelik teşvik edilme ve uygulama sebeplerini incelemek gerekirse;

- Ekosistemler üzerine olan etkileri en alt düzeye indirmek,
- Bu alanlarda yaşayanlar için alternatif ekonomik kaynaklar sağlamak,
- Alanların doğal ve kültürel değerleri ortaya çıkarmak,
- Ziyaretçilerin ve alanlarda yaşayanların bilgilendirilmelerini sağlamak,
- Uygulamaları bütün ilgi gruplarının katılımıyla gerçekleştirmek,
- Yöre insanının içinde yaşadığı değerlere sahip çıkarak korumasını sağlamak,
- Bu alan için sürdürülebilir bir mali mekanizmanın kurulmasını sağlamak,
- Bilimsel ve eğitsel çalışmalara olanak sunmak,
- Faaliyetlerin olumlu ve olumsuz etkilerini ortaya koymak.

Bu amaçlara göre, gerek statü kazandırılmış ve gerekse diğer potansiyel alanlar gibi biyolojik çeşitlilik ve doğal-kültürel kaynaklar açısından zengin alanlar için ekoturizm bir koruma aracı olarak da kullanılabilir (Akın 2008).

Mevcut korunan doğal alanların uzun devreli gelişme planlarının yapılmamış olması ya da yapılan planlarında etkin, katılımcı ve uygulanabilir olmaması, kaynak koruma nedenlerinin ilgili kitlelere yeterince tanıtılmaması veya benimsetilememesi ve izleme/denetleme işlemlerinin yapılamaması gibi nedenler bu tür alanların geleceğini önemli ölçüde olumsuz etkilemektedir.

Sonuçta özellikle mevcut doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin zarar görmesine içsel ve dışsal sorunların giderek daha da artmasına yol açmaktadır. Ayrıca sorumlu kuruluş/kurum ve diğer paydaşlarına ekoturizm çıktılarından çok yönlü yarar sağlamamasına yol açmaktadır. Bununla birlikte tur organizatörleri veya şirketleri sadece kendi gelirini artırmaya yönelik bu uygulamalar, genel anlamda ekoturizm kavram çerçevesine ve özüne de ters düşmektedir. Bu alanlardan sorumlu ve yetkili birimler, ekoturizm konusunda hangi alanda, nasıl ve ne şekilde davranacağı konusunda planı olmadığı için eylemsel ve yatırım açısından da hiçbir şey yapılamamaktadır (Nayir 2009).

5.4.9. Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik Ve Sosyal Etkileri

Ekoturizm, tüm turizm faaliyetlerinde olduğu gibi gelişme gösterdiği bölgede pek çok çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkiye sahip bir turizm çeşididir. Ekoturizm faaliyetleri

iyi organize edilmediği takdirde, kitle turizmi gibi çevrenin tahrip olmasına ve maddi-manevi kültür unsurlarının bozulmasına neden olabilmektedir. Fakat doğal ve kültürel varlıkların korunması yönündeki bilinci artırma ve ev sahibi toplum için alternatif iş ve gelir olanakları yaratma temeline dayalı olan ekoturizm, fiziksel, ekonomik ve sosyo-kültürel çevre üzerinde en düşük olumsuz etkiye sahip turizm çeşidi olarak karsımıza çıkmaktadır (Yılmaz 2008).

5.4.9.1. Çevresel Etkileri

Türkiye’de kimi dağlık alanlarda kurulan tesislerin belirli bir planlamaya dahil olmadan, yanlış yer seçimi yapılarak inşa edildiği görülür. Bu da başta görüntü kirliliği olmak üzere, kimi yerlerde atıkların içme suyuna karışması gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Ayrıca yüksek dağlardaki kamp yerlerinde tırmanma ve yürüyüş rotaları üzerinde başta plastik olmak üzere diğer katı atıklar da atılmaktadır (Erdoğan 2003).

Ekoturizm her ne kadar çevre dostu hedeflere sahip olsa da doğru yönetilmediğinde olumsuz etkileri olabilir. Zaten en hassas, nadir ve çoğu zaman savunmasız çevresel ve kültürel değerlerin var olduğu yerlerde yapılabilecek ekoturizmin olumsuz çevresel etkiler konusunda büyük bir tehdit de oluşturabileceğini söylemek mümkündür.

Ekoturizmin olası etkileri arasında aşırı kalabalığın yarattığı tehdit, erozyon, ormanların tahribi, artan ulaşım olanaklarının ve inşa faaliyetlerinin yarattığı tahribat, nadir kaynaklar için artan rekabet ortamı, tüm bu etkileri absorbe etme yeteneğinin çok az olduğu ekoturizm merkezlerinde yıkıcı etkilere yol açacaktır.

Bununla beraber ekoturizm, çok olumlu çevresel ve sosyal etkilere de yol açabilir. Zaten bu nedenle ekoturizmin üzerine bu kadar çok düşülmektedir.

Daha basit ve sade hizmetlerle yetinebilen ekoturistler çevresel etkileri minimize edebilmektedir. Ekoturizmde mass turizmde olduğu gibi büyük yatırımlar gerektirmez, küçük yatırımlar yeterli olabilmektedir. Ekoturizm faaliyetlerinin çoğu ulusal parklarda cereyan etmektedir. Bu parklarda ekoturizmin doğru ve yeterli kaynaklarla yönetilmesi çok önemlidir. Aksi takdirde süreç içinde ekoturizmin aşırı kullanım, çevresel tahribat ve potansiyel faydaların gittikçe azalması gibi olumsuz etkileri görülecektir (Yücel 2002).

Ekoturizmin gelişme gösterdiği bölgelerde yaratacağı olumlu ekonomik etkiler şunlardır:

- Turizmle ilgili olarak oteller, restoranlar, hediyelik eşya satan dükkanlar, seyahat hizmetleri gibi yöredeki diğer ekonomik faaliyetlerin gelişmesine katkıda bulunur.
- Yerel ekonomide çeşitlilik yaratarak, özellikle tarıma dayalı aktivitelerle yeterli istihdam sağlayamayan yerel halka doğrudan veya dolaylı yeni iş imkanları yaratır.

- Turistlerden elde edilecek gelirlerle destinasyona ve özellikle yerel halka doğrudan bir ekonomik katkı sağlar.

- Yöreye has el sanatları ve yiyecekler gibi yerel ürünlere olan talebi arttırır. Yerel halka kültürel öğeler taşıyan el sanatları ürünlerini satma fırsatı yaratarak, sağladığı ekonomik katkı ile aynı zamanda yerel kültürün korunması için bir araç olabilir.

- Arazilerin marjinal tarımsal amaçlı kullanımını önleyerek, doğal bitki örtüsünü yok etmeyecek şekilde verimli kullanılmasını teşvik eder.

- Eğer iyi yönetilirse, koruma alanları ve park yöneticileri için kendini finanse edebilecek bir sistemi oluşturabilir. Böylece doğal alanların korunmasında bir araç olarak önemli bir fonksiyonu üstlenebilir (Demir ve Çevirgen 2006b).

Bunun yanında ekoturizm gelişimi, korunmuş bir çevreye ve doğal kaynaklara bağlı olmaktadır. Ekonomik bir bakış açısıyla ekoturizm, kitle turizminin yarattığı yoğunluğu engelleyerek, çevrenin ve doğal yaşamın korunmasını sağlama yoluyla turistik bir çekim merkezi oluşturarak yerli halka ve turiste fayda, devlete ise finansal destek sağlamaktadır. Ekoturizm özellikle gelişmekte olan ülkelerde çevresel kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin korunmasının desteklenmesinde önemli bir araç olarak görülmektedir. Örneğin, 1990'ların ortalarından itibaren pek çok Afrika ülkesinde ekoturizme yönelik 105 proje için yaklaşık 2 milyon Amerikan Doları harcama yapılırken, 1988–2003 yılları arasında “Afrika’da Korunmuş Alanlar”ı destekleyen 55 projeden 32’si Dünya Bankası tarafından finanse edilmiştir (Yılmaz 2008).

Bugün ekoturizm, hassas ekosistemlerin ve doğal alanların sadece korunması değil, aynı zamanda iyileştirilmesine katkı sağlaması bakımından geliştirilebilecek en iyi turizm şekli olarak görülmektedir (Demir ve Çevirgen 2006b). Dünyada birçok uluslararası dernek de ekoturizmin geliştirilmesini desteklemektedir (Yılmaz 2008).

Ekoturizm faaliyetlerinin yapıldığı doğal çevre üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmada yardımcı olası tedbirlerden bazıları şunlardır: (Akın 2008).

- Ekoturizm faaliyetlerinin yapıldığı bölgelere girişte ücret alınması, ekolojisine iliksin bilimsel nitelikteki bilgilerin bu faaliyetlerin programlarına dahil edilmesi,

- Nesli tükenmekte olan canlıların korunması, üremelerinin sağlanması,
- Doğal çevrenin rehabilitasyonuna ve ağaçlandırılmasına önem verilmesi
- Koruma altındaki bölgelerde izin kağıdı kullanılması,
- Tesis yapımlarını, turizmin gereksinimlerini karşılayacak düzeyde tutmak,

- Korunan alanlara turistlerin ziyaret çeşitlerini ve sayılarını sınırlamak (gereği halinde).

Kuş gözlemciliği, doğa yürüyüşü, bitki inceleme (botanik) gibi ekoturizm kapsamında yapılan turizm faaliyetleri, devletin doğal kaynakların yönetimini düzenlemesine yardımcı olan faaliyetlerdir. İdeal durumda, bir ekoturist yaban hayatını gözlemlemek için bu tür doğal alanları ziyaret eder ve sonuçta para bırakır. Yerel yönetim ile yöre halkı, bu bölgelere ekoturist ziyaretlerinin devamlılığını sağlamak için doğal olarak, bu alanları korumaya ve iyileştirmeye yönelik bir takım güdülere ve belirli bir ekonomik güce sahip olur.

Yukarıda da bahsedildiği gibi, iyi organize edilmemiş ve yönetilmemiş ekoturizm faaliyetleri kitle turizmi kadar çevrenin tahrip olmasına neden olabilir. Bir turizm faaliyeti olarak ekoturizm çevreyi tahrip edebilecek bir potansiyele sahiptir. Çevre üzerinde olumsuz etkileri ile başlanır. Ancak, bu hedeflerin başarılı olabilmesi, dikkatli bir planlama ve yönetim gerektirir. İlgili önemli konulardan biri, ekoturizmin yabani hayata verdiği zarardır. Ekoturizm kapsamında yapılan bazı turizm türlerinde (örn, vahşi yaşam turlarında) hayvanlarla kurulan yakın etkileşim, çoğu zaman hayvanların doğal olmayan davranışlar sergilemesine neden olmaktadır. Yine kuş gözlemciliğinde kuş gözlemcilerinin inceleme yapmak veya yakından gözlemlemek amacıyla kuşlara ıslık çalması ve yüksek sesli müzik açması gibi davranışları kuşların etkilenmesine ve yöreyi terk etmesine neden olabilmektedir. Örneğin Brezilya'da ekoturistlerin fotoğraf çekmeleri ve Belize sahillerinde sürat motoru kullanmaları tropikal kuşların bu bölgeleri terk etmelerine neden olmuştur. Yine turistlerin kontrol dışı hareketleri sonucu oluşan orman yangınları, bitki ve yabani hayvan habitatına büyük zarar verebilmektedir. Ekoturizmin fiziksel çevre üzerindeki olumsuz etkisi ile ilgili diğer konu da yeşil alanların çığnenmesidir. Turistlerin, kuş ve yabani hayvan aramaları esnasında sık sık aynı patika yolu kullanmaları, bitki örtüsünün yok olmasına ve zamanla o bölgelerde çöplerin birikmesine neden olmaktadır.

Ekoturizmin çevreyi olumsuz yönde etkilemesi ile ilgili olarak verilebilecek en çarpıcı örneklerden biri de, Antartika'da meydana gelen bir çevre felaketidir. Antartika'nın çevresinde 300 kadar ekoturisti taşıyan bir gemi 250.000 galon (yaklaşık 947.000 lt) yağmı kazara 20.000 penguenin yuva yaptığı bir bölgenin denizine dökmüştür. Dolayısıyla tüm bu olumlu ve olumsuz etkiler ile verilen örnekler, ülkedeki otoritelerin ve girişimcilerin, ekoturizmin potansiyel etkilerini çok iyi değerlendirmelerini ve gerekiyorsa olumsuz etkilerini en aza indirecek önlemleri almalarını gerektirdiğini göstermektedir (Yılmaz 2008).

Çizelge 5.31: Ekoturizmin Başlıca Olumsuz Etkileri ve Sonuçları

Faktörler	Etkiler Ve Sonuçlar
AŞIRI KALABALIK	Çevresel stres ve yaban hayatında davranış bozukluğu; taşıma kapasitesi aşılması, stres, yer değiştirme
AŞIRI YAPILAŞMA	Mimari açıdan kent benzeri gelişim ve görsel kirlilik; estetik değerlerin azalması, doğallığın bozulması
YOL VE PATİKALAR	Doğal hayata zarar; değişen su yolları; hayvanlara geçiş zorluğu: Estetik bozulmalar, bitki örtüsüne zararları
MOTORLU ULAŞIM	Yaban hayatını rahatsız etme; hava kirliliği; estetik kirlilik; doğallığın kaybı; gruplar arası rekabet
GÜRÜLTÜ	Doğal seslerin bozulması; yaban hayatı ve ziyaretçileri rahatsız etme ve stres yaratma
ÇÖPLER	Görsel kirlilik, yaban hayatının çöple beslenmeye alışması; böcekler; sağlığa zarar
TAHRİPÇİLİK	Doğal ve kültürel değerlerin tahribi ve bozulması
ARAÇLARLA HIZ YAPMA	Yaban hayatına zarar ve bazen ölümü; güvenliğin azalması; rahatsız edici ses ve toz; kirlilik
ARAZİDE ARAÇ KULLANMA	Toprak sıkışması, bitkilere ve yaban hayatına zarar vermesi; doğal alanların bozulması, yaban hayatının tahrip olması
ATIKLARLA BESLENMESİ	Yaban hayatında beslenme ve avlanma davranışlarında bozulmalar; turistler için tehlike: hayvan ölümü
HATIRA EŞYA TOPLANMASI	Doğal ve kültürel değerlerin kaybı; uygun olmayan davranışların görülmesi
ENERJİ HATLARI	Bitki tahribi ve erozyon; estetik bozulmalar

Kaynak: ERDOĞAN, Nazmiye: Çevre ve (Eko) Turizm. Erk Yayınları, Ankara 2003, s.156

5.4.9.2. Sosyal Etkileri

Turizmin geliştirilmesi amacıyla yerel ve doğal alanlarda önemli değişiklikler yapılmaktadır. Yerel topluluklarda, insanlar toraklarından ve yüzlerce yıldır kullandıkları deniz ve doğadan mahrum bırakılmaktadır. Geleneksel üretim faaliyetleri ortadan kaldırılmakta onun yerine mevsimlik faaliyete dayanan bir kültür ve ticari bir ilişki biçimi kurulmaktadır. Böylece, bir kültür tümü ile ortadan kaldırılarak turizm endüstrilerine fonksiyonel bir yapı kurulmaktadır. Doğal alanlar bir zaman koruma alanı iken turizm amaçlı bir kullanıma uğratılmaktadır. Özellikle de yerel topluma ekonomik fırsatlar verilmediği zaman, turizmde yer almak istiyorlar mı istemiyorlar mı veya nasıl yer almak istiyorlar gibi sorular cevaplanmadığı sürece sosyal etkiler daha da artacaktır (Erdoğan 2003).

Çevre koruma bilincinin yanında hem ziyaretçi hem de ev sahibi toplumda kültürel bir bilinç ve saygı oluşturmak, doğal çevreyi olduğu kadar bu çevrede bulunan kültürel değerleri korumak, aynı zamanda geliştirmek ve ev sahibi ülkenin sosyal ve kültürel ortamına olan duyarlılığı yükseltmek ekoturizmin sayılan en önemli ilkelerindedir.

Ekonomik ve çevresel etkilerinin dışında ekoturizmin sosyal ve kültürel bir takım etkileri de bulunmaktadır. Ekoturizmin olumlu sosyal etkileri şöyledir;

- Yatırım fırsatları oluşturma yoluyla yeni iş ve gelir olanakları sağlanması, toplumda istikrarın ve refahın artmasını sağlar.
- Ekoturizm deneyimlerinin, bireysel katılımı gerektirmesi, ev sahibi topluma ve ekoturistlere yönelik bir takım estetik ve manevi faydaları ve zevkleri yaratmasına neden olur. Başka bir ifadeyle ekoturizm hem ziyaretçiler hem de ev sahibi toplum için olumlu deneyimler sağlar.

Fiji'de ekoturizmin yoğun olarak gerçekleştirildiği iki köy üzerinde yapılan bir araştırma, köyde ekoturizmin geliştirilmesi sonrası eğitim ve gelir düzeyinde önemli artışlar meydana geldiğini göstermiştir. Halkın zaruri ihtiyaçları dışında kalan harcanabilir gelirlerindeki artış, geleceklerine ilişkin beklentilerinde de bir değişime neden olmuş, bu beklentilerinin olumlu bir yönde gelişme gösterdiği gözlemlenmiştir. Ancak, diğer yandan bu köylerde meydana gelen aşırı alkol tüketimi halkın rahatsızlık duymasına neden olmuştur. Dolayısıyla kumar, alkol tüketimi ve suç oranlarındaki artış, ekoturizmin toplumun yapısı üzerinde oluşturduğu tehlikelerden bazılarıdır (Yılmaz 2008).

Ekoturizmin sosyo-kültürel çevre üzerindeki olumsuz etkileri ise;

- Festivaller, şovlar, gösteriler gibi kültürel faaliyetlerin bir ticari etkinlik olarak turistlere sunulmaya başlanması bu değerlerin orijinal yapısını bozmakta ve kültürel bozulmalara neden olabilmektedir.
- Ekoturizmin yerel sosyal sistem üzerinde olumsuz etkileri görülebilmektedir. Bu etkiler; konaklamalar, hizmetler, alt yapı gibi yerel olanakların turistlerle paylaşılması, yönetim ve profesyonel kadrolar için yöre dışından büyük yetki ve yüksek ücretlerle istihdam sağlanması, kumar, çeşitli suçlar, alkol tüketimi gibi faaliyetlerin artması, ziyaretçi sayılarının artmasıyla dilde ve yerel kültürde bir erozyon olması gibi durumların ortaya çıkardığı rahatsızlıklar şeklinde belirtilebilir (Kuter ve Ünal 2009).

Yine bu sayılanlara ek olarak ekoturizmin sosyal ve kültürel yozlaşmanın yaşanması, yabancı bir değer sisteminin zorla empoze edilmesi ve bölgeye yönelik göçlerin artması gibi olumsuz etkileri de bulunmaktadır. Ancak Clifton ve Benson (2006) tarafından yapılan

araştırmada, ekoturistlerin özellikle gittikleri yörenin yerel normlarına, kültürüne ve inanışına ilişkin önceden bilgi almaya gönüllü oldukları ve farklı kültürleri anlamaya yönelik olarak istekli davrandıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Yani, farklı geçmişe, farklı yaşam tarzına ve farklı kültüre sahip olmaları sonucu ortaya çıkan olumsuz etkilere rağmen, ev sahibi toplum ile ziyaretçiler arasındaki sosyal etkileşim iki grup arasındaki isteklilik ve anlayışa bağlı olarak meydana gelmektedir (Yılmaz 2008).

Elbette ki, turizmin bir şekli olarak ekoturizmi, suç oranlarında artış meydana gelmesi, gelenekselliğin ve otantizmin yok olması, aile değerlerinin bozulması, yöresel ürünlerin ticarileşmesi ve değer erozyonu gibi olumsuz etkilerinin olmayacağını düşünmek imkansızdır. Nitekim 2001 yılında Otavalo Deklarasyonunda Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (The International Ecotourism Society) tarafından, ekoturizmin olumsuz sosyal ve kültürel etkilerini en aza indirmeye yönelik hazırlanan uyum projesinde, öncelikle turizmin yukarıda sıralanan bu etkilerinin değerlendirilmeye alınması gerektiği bildirilmiştir. Çalışmada ekoturizmin olumsuz sosyo-kültürel etkilerinin minimum düzeye indirilmesi ile ilgili olarak yapılan öneriler su şekilde ifade edilmiştir;

—Turizm rnlerinin olumlu sonuçlar vermesi için tarafsız bir şekilde eğitim ve ğretim fırsatlarının sunulması,

—Toplumların kimlik, dil, örf ve adetlerini ifade eden değerlerine, sembollerine ve kültürel unsurlarına saygı gösterilmesi ve bunların sonuna kadar korunması,

— Bölgesel ve ulusal bir düzeyde temsil edilen toplumların örgütsel yeteneklerinin güçlendirilmesi,

— Dünya çapındaki diğer toplumlar ve kültürlerle dayanışmanın güçlü bir duyarlılıkla güçlendirilmesini kolaylaştırmak için toplumlar arasındaki değişim sürecinin geliştirilmesi (Yılmaz 2008).

5.4.9.3. Ekonomik Etkileri

Bir ülkede veya yörede doğal kaynakların kullanımı söz konusu olduğunda yatırımın ekonomik etkileri, yönetimin karar vermesinde çevresel faktörlerden daha belirleyici bir unsur olmaktadır. Bu nedenle, bu bölümde ekoturizmin etkilerinden söz ederken ilk olarak ekonomik etkileri ele alınmıştır. Öyle ki kimi kaynaklarda ekoturizmde geçen “eko” sözcüğünün turizmin aslında ticari bir faaliyet olması nedeniyle “ekonomi”yi temsil ettiği ileri sürülmektedir. Ekoturizm, yörenin ve bölgenin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunurken alternatif iş olanakları ve girişimcilik fırsatları yaratması yoluyla yerel ekonomiyi de çeşitlendirmektedir (Yılmaz 2008).

Aynı zamanda, ekoturizmin fiziksel çevre üzerindeki olumlu etkilerinin artırılmasında, sağlayacağı ekonomik katkılar da büyük önem taşımaktadır. Ekoturizmin ortak amacı, işletmeler için karlılık, toplum için iş imkanları ve koruma alanları için gelir sağlanması gibi ekonomik faydalar yaratmaktır (Demir ve Çevirgen 2006b).

Ekoturizmin ekonomik etkilerine bakıldığında, diğer turizm türlerinde olduğu gibi doğrudan ekonomik etkileri, dolaylı ekonomik etkileri ve olumsuz ekonomik etkileri şeklinde bir sınıflama yapılabilir.

Ekoturizmin doğrudan ekonomik etkileri şu şekilde sıralanabilir;

- Gelir yaratır ve iş olanakları sağlar (Örneğin, Brezilya’da sadece el yapımı mendil satışından 1 kişi 1 yılda ortalama 2336 Amerikan doları kazanmaktadır. Yine, Kosta Rika’da 1995 yılında çiftçilerin kazandığı para miktarının kişi başına 12 bin dolar olduğu tespit edilmiştir.)

- Kırsal alanlar için ekonomik fırsatlar yaratır. Özellikle pek fazla gelişme gösterememiş kırsal bölgelerde ekoturizmin yaratacağı yatırımlar ve iş olanakları yöre halkı için önem taşır.

Ekoturizm için doğrudan ekonomik faydanın yanı sıra, dolaylı ekonomik faydanın da bölgede kalması çok önemlidir. Eğer turistlere sunulacak ürünler için gerekli malzemeler dışarıdan alınıyorsa burada ‘leakage’ yani ‘ekonomik gelirin dışarıya sızması’ yaşanmaktadır (Yücel 2002).

Dünya Bankası’nın yapmış olduğu araştırmaya göre, gelişmekte olan ülkelerin turizmden elde ettikleri gelirlerinin yaklaşık % 55’inin turist gönderen ülkelere geri dönmektedir. Örneğin Kenya, her yıl milli parklarını ziyaret eden ve safarilere katılan kişiler için yazılmış rehber kitapları ve bu turlarda kullanılan araçları dışarıdan ithal ederek, elde etmiş olduğu gelirlerin yaklaşık % 45’ ini başka ülkelere geri vermektedir (Akın 2008).

Ekoturizmin dolaylı ekonomik etkileri ise şu şekilde sıralanabilir;

- Gelir yaratma ve iş olanakları sağlama yoluyla çarpan etkisi yaratır (İşletmenin diğer sektörlerden mal ve hizmet satın alması, aynı zamanda ekoturizmden elde edilen gelirin çalışanlar tarafından mal ve hizmet satın almak üzere kullanılması),

- Kitle turizmini harekete geçirir,
- Kültür ve tarih turizmi gibi turizm türlerini destekler,
- Gelirin yine ekoturizme yönelik ekolojik alanların korunmasında kullanılması için politik ve finansal destek sağlar.

Ekoturizmin olumsuz ekonomik etkileri aşağıda sıralanmıştır

- Yerel toplumun ekoturizme yönelik beklentilerinin sınırlı olması, onların doğal ve kültürel kaynaklarını koruma konusundaki isteklerini azaltmak gibi bir sonucu da beraberinde getirmektedir.

- Yöredeki oteller ve benzeri tesislerin su ve enerji gibi kaynakları aşırı tüketmeleri, bölgedeki fiyatları arttırmakta, elektrik ve su kesintilerine neden olabilmektedir (Kuter ve Ünal 2009).

Diğer taraftan, ekonomik beklentiler açısından yeterli talebin olmayışı, hem ekoturizm alanında yatırım yapan yatırımcıları hem de yerel halkı olumsuz etkilemektedir. Eko turizm faaliyetlerinin ekosisteme zarar vermemesi açısından küçük gruplarla ve ziyaretçi sayılarının sınırlandırılarak gerçekleştirilmesi ekonomik açıdan bir ikilem yaratabilmektedir (Demir ve Çevirgen 2006b).

5.4.10. Ekoturizmin Kriterleri

Bir etkinliğin ekoturizm kapsamında olabilmesi için taşıması gereken bazı temel nitelikler şu şekilde özetlenebilir;

- Mevcut doğal ve kültürel kaynağa zarar vermemeli ve doğal çevreyi tüketmemelidir,

- Söz konusu etkinlik, doğal ve kültürel kaynak değerlerinin korunması, geliştirilmesi ve ekolojik bütünlüğe doğrudan katkıda bulunacak net bir yarar sağlamalıdır,

- Doğa ve çevre etiğini ve çevre açısından uygun davranış biçimlerini teşvik etmelidir,

- Etkinlikler, insana değil doğaya dönük olmalıdır. Yani ekoturist doğayı olduğu gibi kabul etmeli, kendine göre düzeltme ve değiştirme beklentisinde içersinde olmamalıdır,

- Dışsal değerlerden çok içsel değerler üzerinde yoğunlaşmalıdır,

- Doğal alan ve gelişmemiş alanlarda doğal çevreye eşlik eden kültürel unsurlarla ilk elden buluşma imkanı sağlamalıdır,

- Etkinlik sürecine yöre insanlarının aktif katılımını sağlayacak potansiyele sahip olmalıdır. Böylece onların bu imkandan faydalanması suretiyle alanın doğal ve kültürel kaynaklarına daha çok değer verilmesi sağlanmalıdır.

- Ekoturizm etkinliğinde, hissedilen macera heyecanı ya da fiziksel başarı elde etme düşüncesi kadar doğaya katkı, öğrenme ve takdir ölçüleri ile tatmin olma özelliği olmalıdır (Gül ve Özalpın 2007).

Ekoturizm potansiyelini belirlemeye yönelik kriterlerden belli başlıları şöyle sıralanmaktadır (Dönmez 2008).

A) Doğal Özellikler (1.derecede önemlidirler)

- Yüksek tür çeşitliliği,
- Yaban hayvanlarının varlığı (iri cüsseli hayvanlar), ilginç hayvan türleri,
- Hayvanların kolay görünebilir olması,
- İlginç vejetasyon formları
- Peyzaj çeşitliliği
- Tür ve peyzaj elementlerinin enderliği (nadir türler ve ekosistemler)

B) Çekici Diğer Öğeler

- Arkeolojik alanlar ve kalıntılar
- Yerel kültür
- Spor olanakları (Yüzme, rafting, dağcılık vs.)

C) Ulaşılabilirlik / Altyapı

- Turizm merkezlerine veya uluslar arası havaalanlarına yakınlık
- Kolay ulaşılabilirlik (iç hatlar, kaliteli yol bağlantıları),
- Korunan alana ulaştıran yolların peyzaj özellikleri,
- Yakın çevredeki diğer korunan alanların varlığı,
- Konaklama ve yerel mutfak kültüründeki hijyenik koşullar

D) İklim

- Çok yüksek olmayan sıcaklık, nem, yağış veya yağışsız bir periyodun varlığı

E. Politik ve sosyal koşullar

- Tutarlı politik / sosyal durum
- Can güvenliği
- Yerel halkın konukseverliği

5.4.11. Doğal Değerlerin Ekoturizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi

5.4.11.1. Doğa Fotoğrafçılığı

Doğa fotoğrafı, doğal bir yaşam alanı içindeki canlı, evcil olmayan hayvanlar ve tarımsal olarak yetiştirilmeyen bitkileri, jeolojik oluşumları ve böceklerden buz dağlarına kadar, doğal sürecin geniş çeşitliliğini tanımlar.

Evcil, kafes içinde saklanan veya her türlü yöntemle özgürlüğü kısıtlanmış hayvanlarla tarımsal olarak yetiştirilen bitkilerin fotoğrafları, doğa fotoğrafı olarak değerlendirilemez. İnsanlar veya kasırga ve med-cezir akıntıları gibi doğal güçler tarafından değişikliğe uğratılmış bir çevreye uyum sağlamaya çalışan baykuş ya da leylek gibi canlıları konu alan doğa görüntülerinde, insan unsuru en az düzeyde olmak şartıyla kabul edilebilir.

Hangi fotoğrafik araç kullanılırsa kullanılsın, orijinal görüntü fotoğrafçı tarafından çekilmiş olmalıdır. Orijinal görüntüye yapılacak her türlü müdahale ve değişiklik, hataların hafif bir rötüşü ile sınırlı olup, orijinal görüntünün içeriğini değiştirmemelidir. Yukarıdaki şartlar yerine getirildikten sonra, tüm doğa fotoğraflarında artistik becerinin en üst düzeyinin kullanılması için her türlü çaba gösterilmelidir (Sağlamtimur, 2011).

Türkiye, el değmemiş pek çok doğal güzellikleri, flora ve fauna zenginliği, kültürü, folklorü, müziği, yaşam şekli, yemekleri ve insanı ile fotosafari için oldukça elverişli bir ülkedir. Bu amaçla başta turizm bakanlığı olmak üzere pek çok seyahat acenteleri, fotosafari turları düzenleyerek, ülkemizin bu eşsiz güzelliklerini tanımaya ve keşfetmeye yönelik çalışmalar yürütmektedir (Akpınar ve Bulut 2010).

5.4.11.2. Mağara Turizmi

Doğal süreçler sonucunda oluşmuş yer altı oluşuna *mağara* ve bu alanların ziyaret edilmesine de *mağara turizmi* denmektedir. Mağaralar oluşum ve gelişim özellikleri ile iklimik durumu, o mağaranın hangi amaçlarla kullanılacağına göstergesidir. Bu bağlamda, günümüzde mağaralar pek çok amaçla kullanılmaktadır. Doğal soğuk hava depolamacılığı, hayvansal ürünlerin (tulum peyniri, yağ vs) olgunlaştırılması ve korunması, kültür mantarcılığı, yetiştiriciliği, sıvılaştırılmış gaz-doğalgaz ve akaryakıt depolanması, askeri amaçlarla sığınak ve korunak, yarası gübresi üretimi, plaser minarel çıkarımı, yer altı suyu havzalarının belirlenmesi ve yüze çıkarılması, kaynak sularının kirlenme odaklarının ve koruma yöntemlerinin belirlenmesi ve bölgesel özelliklerin tespit edilmesi yaygın kullanım alanı örneklerini teşkil etmektedir. Bununla birlikte mağara en çok turizm faaliyetleri için kullanılmaktadır (Batman ve Eraslan 2007).

Ülkemizde mağaralara turistik önem kazandıran başlıca faktörler ise şunlardır:

- Sarkıt ve dikitler gibi tabiat harikalarını içermeleri
- Dini nedenler
- Yerleşme tarihine ışık tutmaları (Yalçın 2007).

Mağaralar, genellikle kırsal alanlarda bulunur. Bu nedenle, kırsal alanların gelişiminde son derece önemli olabilir. Ancak, bu süreçte mağaraların doğal sistemlerinde, büyük turist gruplarının, mağaranın lokal iklimini ve çevresel koşullarını değiştirme potansiyeli olduğunun unutulmaması gerekir. Örneğin, turizme açılan mağaralarda zaman içerisinde, ziyaretçilerin üzerinde çamur, toz ve besin maddelerin taşınması, ışık tesisatları, su buharının alınıp havaya karbondioksit verilmesi gibi doğrudan, mağara içi iklimin değişmesi, havalanma rejimindeki değişiklikler, ziyaretçinin orada bulunması nedeniyle ortamın ısınması, nem ve karbondioksit oranındaki değişimler gibi dolaylı fiziksel etkileri olduğunu saptamıştır (Kozak ve Bahçe 2009).

Turizm çeşitliliği açısından ülkemizdeki mağaralar, önemli bir potansiyel arz etmektedir. Mağara oluşumları açısından önemli bir nitelik olan karstlaşma ülkemizde Toroslar, Orta Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Trakya ve Kuzeybatı Anadolu bölgelerinde büyüklü küçüklü yüzlerce mağara oluşumuna neden olmuştur. Önceleri bilimsel ve sportif amaçlı etkinliklerin konusu olan mağaralar, günümüzde mağara içinde ve çevresinde yapılan gerekli düzenlemelerle turizmin hizmetine sunulmaktadır (Bakırcı 2002).

Yapılan tahminlere göre ülkemizde yaklaşık 55 bin mağara bulunmaktadır. Mağara sayısı çok olmasına rağmen araştırma yapılan mağara sayısı birkaç yüzü geçmez, araştırılmayı bekleyen daha birçok mağara vardır. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından turizm hareketlerini diğer bölgelere ve yılın 12 ayına yaygınlaştırmak amacıyla yapılan turizmin çeşitlendirilmesi çalışmalarında mağara turizmi üzerinde çalışmalar artış göstermektedir (Erdoğan 2003).

Türkiye’de mağaraların turizme açılması için, mağaranın bir takım doğal ve kültürel değerlere sahip olması ve bunun da Bakanlıkça onaylanması gerekir. Bakanlık bir mağarayı turizme açarken;

- Maden Teknik ve Arama Genel Müdürlüğü’nce bir ön etüt yapılması ve turizm amaçlı kullanıma elverişli olduğunun belirlenmesine,
- Turizmin yoğun olduğu yerleşme merkezlerine yakın olmasına,
- Günübirlik ulaşımın kolay ve rahat sağlanabilmesine, (Yerleşim merkezlerine azami uzaklık iki saat olmalı)

- İlginç morfolojik oluşumlara ve kültürel değerlere sahip olmasına,
- Mağara büyük-küçük herkesin ziyaretini rahat yapabileceği / düzenlenebileceği mekanlara sahip olması gibi kıstasa dikkat eder (Kozak ve Bahçe 2009).

5.4.11.3. Trekking (Doğa Yürüyüşü)

Trekking, bir bölgenin dağlık kesimlerinde, dağcılık tekniği gerektirmeden, zor ve sarp yerlere girmeden, küçük patikaların takip edildiği, belirli zorluklar ve özellikler gösteren doğa koşullarında, yaş gruplarına uygun ve zamanla sınırlı olarak düzenlenen uzun yürüyüşlerin genel adıdır (Erdoğan 2003).

Başlangıçta doğasever insanların, doğal güzellikleri yaşamak ve doğada bulunmak amaçlı gerçekleştirdikleri kişisel veya grup etkinlikleri olarak başlayan trekking, günümüzde alternatif turizm çatısı altında giderek ekonomik boyut kazanmış ve büyümüştür. Trekking, genellikle kentin stresinden kurtulmak isteyenlerin, haftasonunda ya da gününbirlik, şehre yakın parkurlarda profesyonel bir rehber eşliğinde gerçekleştirdikleri bir spordur (Açıksöz ve ark 2006).

Ülkemiz, Alp-Himalaya kıvrım kuşağı üzerinde yer alması nedeniyle flora ve faunasıyla çok zengin olan dağ ve sıradağlara, dolayısıyla dağ-doğa yürüyüşü için önemli bir potansiyele sahiptir (Bakırcı 2002).

Doğa yürüyüşü etkinliğinin gerçekleştirilebileceği alanlarda dikkate alınması gereken değerlendirme faktörleri ve bu faktörlere ait değerler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Açıksöz ve ark 2006):

- İnsanların fazlaca zorlanmadan yürüyebilecekleri bir eğime sahip olan (% 0-15),
- Yürüyüşü zorlaştırmaması açısından taban suyu düzeyinin düşük olduğu; çamur, bataklık vb durumların olmadığı,
- Sahip olduğu iklimsel değerler nedeni ile insan sağlığına olumlu katkıları olabilecek rakımlarda (800-2000 m arası) bulunan,
- Can güvenliği açısından taş düşmesi, heyelan ve çığ riskinin olmadığı,
- İklimsel faktörlerin rahatça dolaşıma engel olmayacak sınırlar içinde olduğu (aşırı soğuk, aşırı rüzgâr, aşırı nemli, aşırı yağışlı, aşırı sıcak olmayan, açık günlerin sayısının fazla olduğu ve sis durumunun dolaşımı engellemediği),
- Farklı habitatları barındıran mikro-klimaların bulunduğu,
- Yöre halkının etkinliği yapmak isteyenlere bakış açısının olumlu olduğu,
- Gerekli durumlarda kısa sürelerde ulaşılabilecek sağlık tesisleri, konaklama-barınma ve haberleşme olanaklarının var olduğu,

- Ulaşımın kolay ve kısa sürede sağlanabildiği,
- İnsanların güvenle dolaşabilecekleri (insan ilişkilerinin olumlu olduğu) ve dolaşmaktan keyif alabilecekleri (şimdiki alan kullanımının orman, çayır-mera vb olduğu ve doğal olayları, doğal hayatı ve doğal oluşumları gözlemleyebilecekleri) bölgeler.

Trekking gününbirlikten bir aya kadar uzunlukta olabilir. Meraklıları doğayla bütünleşme, fiziksel kondisyonlarını ve yeteneklerini zaman zaman ölçme ve sürekli değişen bitki örtüsünü gözleme, buzul göllerin kenarında kamp kurma gibi amaçlarla olaya yaklaşmaktadırlar (Erdoğan 2003).

5.4.11.4. Av Turizmi

Avcılık, bütün dünyada doğanın önemli bir unsurunu oluşturan, serbest yaşayan tüm hayvanların bilinçli korunması, çevre ile yaban hayvanlarının sayısal varlıkları arasında gerekli olan dengenin bilinçli şekilde sağlanabilmesi ve mümkün olduğu kadar çok sayıda yaban hayvanı çeşitlerinden sürekli yararlanabilme olanağı şeklinde tanımlanmaktadır. Çok değişik türdeki yaban hayvanlarının varlığını, yaşam ve beslenme alanları ile dengeli bir şekilde korumak; bitki çeşidi zenginliği de dahil her cins av hayvanı için gerekli olan yaşama ortamlarının korunması suretiyle, barınma ve beslenme alanlarının tahrip edilmesini önlemek; yaban hayvanlarının soylarının tükenmemesi için gerekli önlemleri almak; devamlı izlemek suretiyle av hayvanlarının aşırı üremesine engel olmak; yasak avlanmalara ve bulaşıcı hastalıklara karşı koruyucu önlemler almak; yaban hayvanlarının korunmalarını sağlamak amacı ile yapılan çalışmalara yardımcı olmak; tarımın, ormanların ve balıkçılığın korunmasına aykırı olan karar ve uygulamalara mümkün olduğu ölçüde engel olmak ve avcılığın yasa ve kurallara uygun olarak yapılmasını ve bunun için gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak sürdürülebilir avcılık anlayışının temel amaçları şeklinde sıralanmaktadır (Batman ve Eraslan 2007).

Avcılık, insanlığın varoluşu ile başlayan ve birtakım değişikliklere uğrayarak bugüne kadar gelen ve bugünde varlığını sürdüren bir olgudur (Batman ve Eraslan 2007). Av turizmi ise, av ve yaban hayatı kaynaklarının denetim altında yerli ve yabancı avcılarının kullanımına sunulmasını, bu kaynakların rekreasyonel ve turistik yönlerden değerlendirilerek ülke turizmine ve ulusal ekonomiye katkıda bulunmasını amaçlayan etkinliklerdir (Şafak 2003).

Bu turizm çeşidinde avlanmak üzere seyahat eden insanlara dönük hizmetler sunulmaktadır. Bazen avlanacak olan hayvanlar önceden üretme çiftliklerinde beslenmekte ve avlanmaları için doğaya bırakılmakta ve ardından da, bu hayvanlara yönelik av turizmi yapılmaktadır (Kozak ve ark 2008).

Av turizmi, doğal ortamlarında sayıları fazla veya yeterli olan türlerin avlanmasına izin verilerek, kontrollü bir şekilde ve ekolojik, yerel değerler öncelik verilerek yapılan bir turizm biçimi şeklinde de açıklanabilir. Avcılar, av turizmi faaliyetleri ile yaban hayvanlarının boynuz, diş, post benzeri hatıra değeri taşıyan kısımlara sahip olmakla birlikte, değişik kültürleri tanıma ve değişik yerleri görme olanağı elde etmektedirler (Kozak ve Bahçe 2009).

Av turizmi, bilinçli ve kurallara uygun olarak yapılması durumunda her yönden olumlu etkileri olan bir turizm türüdür. Bir yandan ülkenin yaban hayatını koruyup geliştirirken, diğer yandan da önemli bir gelir kaynağını oluşturmaktadır. Av turizminin önemsendiği ülkelerde av hayvanları sayıca artmakta, çevreye ve yaban hayatına özen gösterme duygusu gelişmektedir. Ayrıca, av turizminin yapıldığı yörelerde, usulsüz avcılığın azaldığı ve oto kontrolün sağlandığı da görülmektedir (Kozak ve ark 2008).

Türkiye, farklı coğrafi ve iklim özelliklerine sahip bir ülke olması nedeniyle, çok sayıda av ve yaban hayvanının yaşaması ve barınması için uygun bir ortama sahiptir. Diğer bir deyişle; Türkiye'nin coğrafi yapısı, bitki örtüsü ve yaban hayatı bakımından av turizminin gelişmesine elverişli konumdadır. Ancak, uzun yıllardan beri vahşi doğal hayata dönük teknik gelişmelerin bir sonucu olarak sürdürülen bilinçsiz uygulamalar, doğada serbestçe yaşayan hayvanların azalmasına ve yok olmalarına neden olmuştur ve olmaya da devam etmektedir. Bu bağlamda, Anadolu Parsı'nı soyu tükenenlere ve Kelaynak Kuşları'nı da soyu tükenmekte olan hayvanlara örnek olarak verilebilir. Çok uzun süre devam eden ve bilinçsizce yapılan vahşi hayvan katliamlarına ve hayvanların doğal yaşam ortamlarının yok edilmesine rağmen, Türkiye av turizmi açısından oldukça iyi bir potansiyele sahiptir (Batman ve Eraslan 2007).

5.4.11.5. Su Sporları Turizmi

Su sporları akarsu, göl ve denizlerde yapılan daha çok rekreatif amaçlı spor turizmi çeşitleri olarak tanımlanmakta, bu bağlamda yapılan turistik faaliyetler ise su sporları turizmi olarak nitelendirilmektedir. Zengin doğal kaynaklara sahip olan Türkiye su sporları için ziyaretçilerine önemli bir su sporları turizmi potansiyeli sunmaktadır (Batman ve Eraslan 2007).

Su sporlarının dalları; yüzme, yelken, kürek, kano, su kayağı, rüzgar sörfü, su altı sporları olarak sayılabilir.

5.4.11.6. Kamp Turizmi

Kampingler; karayolları güzergâhları ve yakın çevrelerinde, deniz, göl, dağ gibi doğal güzelliği olan yerlerde kurulan ve genellikle müşterilerin kendi imkanlarıyla geceleme, yeme-içme, dinlenme, eğlence ve spor ihtiyaçlarını karşıladıkları en az on ünitelik tesislerdir (Işık ve Kılınç 2010).

Günümüzde geliştirilmekte olan bir diğer ekoturizm türü de karavan turizmidir. Kamp kurma diğer turizm şekillerine oranla insana daha fazla doğayla baş başa kalma olanağı sağlayan turizm şeklidir (Yalçın 2007).

İnsanlar, kentsel ortamların fiziksel ve psikolojik baskılarından kısa süreli de olsa uzaklaşmak ve doğa ile iç içe olmak istemektedir. Bu amaçla doğal alanlarda gerçekleştirilebilen rekreatif etkinliklere yönelmektedir. Doğada olma isteğini yüksek düzeyde karşılaması, farklı sportif aktivitelere ve konaklama biçimlerine olanak sunması gibi özelliklerinden dolayı kamp etkinliği oldukça fazla tercih edilmektedir (Işık ve Kılınç 2010).

Çevredeki dağ ya da akarsu manzarası tüm öğeleri ile kampçının gözleri önünde bulunmaktadır. Toprak, akarsu, iklim, bitki örtüsü, fauna çevreye renk katan elemanlardır. Bütün bunlar insanı güncel sıkıntılardan uzaklaştırarak, ruha huzur vermektedir. Ruh ve beden sağlığını kuvvetlendirirken, kişinin doğa yaşamı hakkındaki bilgisini genişletir.

Özellikle doğal güzelliklerden yararlanmak, istenilen yerde mola verme rahatlığından yararlanmak isteyen turistler için geliştirilmiş bir turizm türüdür. Karavan turizminin gelişmesi aynı zamanda kamping türü tesislerin de gelişmesine neden olmuştur. Bu turizm türü özellikle ekonomik anlamda gidilen ülkeye fazla bir getirisi olmadığı için 1980'li yıllarda fazla teşvik edilmemekle beraber, özellikle 1990'lı yıllarda fazla yatırım gerektirmemesi, doğal güzellikleri korunması ve yumuşak turizm, doğa turizmi konularının gündeme gelmesi ile önem kazanmaya başlamıştır. Günümüzde karavan turizmi artık alternatif turizm kapsamında yer alan ve özellikle çevreci zihniyetle barışık olması nedeniyle dikkate alınan ve geliştirilmek istenen bir turizm türü olmaktadır. Karavan turizmi aynı zamanda sağlık nedeniyle seyahat eden turistlere de iklim, spor, sessiz doğa, manzara, doğa ile iç içe olma özellikleriyle hizmet etmektedir (Yalçın 2007).

Ülkemiz, gününbirlik dinlenme, eğlenme ve piknik amaçlı kullanımların yanı sıra, çadır ve karavanlı kamp yapma olanağına sahip, pek çok doğal alanlara sahiptir. Gözlerden uzak doğa ile baş başa vakit geçirmek isteyen insanlar için oldukça büyük imkanlar sunmaktadır (Akpınar ve Bulut 2010).

5.4.11.7. Bisiklet Turizmi

Boş zaman faaliyeti olarak bisiklet kullanma, özellikle Avrupa ülkelerinde oldukça popüler bir rekreasyon haline gelmiştir. Bugün Avrupa'da modern karayolu taşımacılığında 500 milyondan fazla bisiklet kullanıldığı tahmin edilmektedir. Yeni bisiklet modellerinin ortaya çıkışı ve ileri teknoloji ile üretilmiş bisiklet ekipmanlarının geliştirilmesi, bir spor dalı ve rekreasyon faaliyeti olarak bisiklet turlarına olan talebi artırmıştır. Bu olanaklarla birlikte yeni oluşan ve gittikçe yaygınlaşan ekolojik bilinç de bisiklet turizminin gelişmesine neden olmuştur (Yılmaz 2008).

Ekoturizm kapsamında gençlere yönelik olarak gerçekleştirilen turizm türlerinden biri de bisiklet turizmi olmaktadır. Rekreasyonel spor türü olarak da literatürde yer alan bu tür, doğa ile bütünleşmeye dönük, seyahat eden turistlerin rağbet ettikleri bir turizm türü olarak gelişmiştir (Yalçın 2007).

İnsan gücünü işe çeviren, pedal veya benzeri bir mekanizma ile çalışan iki tekerlekli motorsuz taşıt aracı ile özel pistte, yolda veya açık arazide ferdi ve takım halinde yapılan spor dalı bisiklet sporu turizmi olarak nitelendirilmektedir (Batman ve Eraslan 2007).

Bisiklet turizmi, yeni yaygınlaşmaya başlayan bir turizm türüdür. Bütün dünyada hızla yayılan doğa turizmi anlayışına paralel olarak ülkemizde de bisiklet turları son yıllarda seyahat acentaları tarafından doğal güzelliklere sahip kırsal alanlarda düzenlenmektedir. En eski motorsuz ulaşım araçlarından biri olan bisiklet performans geliştirmenin yanı sıra doğayı keşfetmenin verdiği zevkle bütünleşir. Doğanın daha derinlerine yol olmayan yerlerine gidebilmek, her yerden rahatlıkla geçebilmesi, gerekirse elinize alıp taşınabilecek kadar hafif olması ile kısa sürede çok yer gezebilmek, aynı zamanda sürat yapıp kötü arazi koşulları ile de mücadele edebilmenin verdiği macera duygusu ile yaygın bir spor olmuştur (Erdoğan 2003).

Bisiklet turizminin gelişmesi için alınması gereken önlemler bir araştırmada şöyle sıralanmaktadır:

- Doğal güzellikleri olan alanları birbirine bağlayan tali yollar düzenlenmeli
- Amatör bir sporcunun günde ortalama 15-20 km. profesyonel bir sürücünün de günde ortalama 40 km. yol alabileceği dikkate alınarak mola yerleri düzenlenmelidir (köy evi, çadır, kamp vb.).
- Bu doğrultuda tur güzergâhlarının belirlenmesi, tanıtılması amacıyla seyahat acentaları bu yönde faaliyetlerde bulunmalıdır (Yalçın 2007).

5.4.11.8. Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji) Turizmi

Özellikle kıtalar arasında, güney-kuzey ve kuzey-güney bazen doğu-batı ve batı-doğu yönünde göç eden kuşların kullandıkları köprülerden en önemlilerinden biri belki de en önemlisi Anadolu'dur denebilir. Gerek kara, gerekse su habitatlarıyla bu kuşlara, yılda en az iki kez ev sahipliği, birçoğuna ise üremeleri için konak görevi yapan kara parçası yine Anadolu'dur (Bakırcı 2002).

Kuş gözlemciliği doğayı kuşların dünyasından tanımayı sağlayan bir gözlem sporudur. Sağlıklı bir çevrenin en iyi göstergesi olan kuşlar her türlü yaşam ortamında bulunurlar. Kent içerisinde parkta, sulak alanda, bozkır, orman, çöl gibi hemen her yerde kuş gözlemciliği yapılabilir. Kuş gözlemciliğinin mevsimi, zamanı da sınırlı değildir; 365 gün 24 saat yapılabilir. Türkiye'de şimdiye kadar 450 çeşit kuş türü kaydedilmiştir (Selimoğlu 2004).

Kuş gözlemciliği ile ilgili faaliyetleri doğayı ve hayvanları seven herkesin rahatlıkla yapabileceği bir aktivitedir. Bunun için biraz zaman ve çalışmaya ihtiyaç vardır. Yaşanılan yerde bulunan bir park, bahçe ya da koruluk kuşların görülebildiği alanlardır. Böyle yerler farklı türleri görmeyi ve kuşların davranışlarını yakından izlemeyi kolaylaştıracaktır. Mevsimler değiştikçe park, bahçe ve korulukta izlenen kuş türleri de değişmektedir (Saydan ve Küçükaslan 2007).

Kuş gözlemcileri, kuşları doğal ortamlarında gözlemlemek isteyen ve aktivitelerinin düşük çevresel etkileri olan genellikle eğitilmiş ve gelir düzeyi iyi insanlar olduklarından, kuş gözlemciliği eko-turizmin oldukça ümit verici bir dalıdır (Şekercioğlu 2002). Diğer eko-turizm çeşitleriyle karşılaştırıldığında, kuş gözlemciliği, yerel halka en çok ekonomik katkının sağlanması, yereldeki insanların biyoçeşitliliğin değeri hakkında eğitilmesi ve doğal alanların başarılı bir şekilde muhafazası ve korunması için yerel insanların teşviki konusunda en çok potansiyele sahip olanıdır (Şekercioğlu 2005).

Kuş gözlemciliği, kuşların türüne göre belli bir uzaklıktan yapılmalı ve kuşlar rahatsız edilmemelidir. Herhangi bir şekilde, kuşların barınma ve üreme alanlarında rahatsız edilmeleri, hassas kuşların bir daha o bölgeye gelmemesine ve doğal zincirde bir halkanın koparak, zincirin diğer halkalarını da olumsuz yönde etkileyecektir (Kozak ve Bahçe 2009).

Çevre koşullarına oldukça duyarlı olan kuşlar, orman kaybının, sulak alan tahribatının ya da fazla tarım ilacı kullanmanın etkileri gibi konuların önceden habercisi olabilirler. Bu anlamda kuş gözlemciliği, sağlıklı ve kapsamlı bir çevre koruma stratejilerinin unsurları arasındadır (Kozak ve ark 2008).

Kuş gözlemciliğindeki amaçları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Kuşlar her yerde kolay gözlemlenebilirler.

- Kuş gözlemciliği, doğada daha fazla zaman geçirmeye, doğanın bir parçası olmaya ve doğayı fark etmeye yardımcı olur.

- Kuşları tanımayı, korumayı, bunu izleyerek kuşların yaşam alanlarını ve giderek tüm doğayı tanımayı ve korumayı amaçlar. Amatör kuş gözlemcisi olarak başlayan hobi, giderek doğa ve çevre korumacılığa dönüşür.

- Kuşlar vasıtasıyla doğayı ve çevreyi tanımaya, sorunları saptayıp, çözüm yolları aramaya iter (Kozak ve Bahçe 2009).

Genelde, kuş gözlemcileri eğitilmiş ve iyi gelirli insanlardır. Amerika’da bir kuş gözlemcisinin ortalama yıllık geliri 50.000 \$’ın üzerindedir ve üçte biri en azından üniversite mezunudur. Yüksek doğa bilinci taşımaları ve kuşlar için önemli miktarlarda para harcamaları, kuş gözlemcilerini ideal eko-turistler yapmaktadır. ABD’de 800.000’in üzerinde insana iş imkanı sağlayan kuş gözlemciliği ile ilgili harcamaların 1996 yılında 23 milyar doların üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. Sadece 1996’da, tahmini 17.7 milyon üzerinde kuş gözlemcisi, kuş gözlemek için evlerinden en az 1 mil (1.6 km) uzağa gitmişler ve kullandıkları ekipman hariç sadece gezi masrafı olarak 7.6 milyar dolar para harcamışlardır (Şekercioğlu 2005).

İyi eğitimleri ve yüksek beklentileri ışığında, diğer eko-turistlere nazaran, kuş gözlemciler çevresel etkilerini azaltmak için daha çok caba göstermekte, çeşitli ekosistemlerin farklılığına ve önemine saygı duymakta ve gezileri sırasında istenilen korunan alan giriş ücretlerini ödemektedirler (Şekercioğlu 2002).

Türkiye’de kuş gözlemciliği son yıllarda hızla yayılmaktadır. Bu turizm çeşidi geliştirilirken yerel potansiyeller değerlendirilmeli ve bu destinasyonlar için özel projeler geliştirilmelidir. Özel uzmanlık isteyen kuş gözlemciliği, ülkemizin turizm faaliyetlerini tüm yıla yayılmasına ve atıl kaynakların kullanılmasına imkan sağlayacak büyük bir potansiyele sahiptir (Saydan ve Küçükaslan 2007).

5.4.11.9. Kelebek Gözleme Turizmi

Türkiye, kelebek gözlemek için en iyi ülkelerden biridir. Sahip olduğu farklı iklimsel özellikleri sayesinde oluşan inanılmaz çeşitlilikteki bitki örtüsü, kelebekler için ideal besin bitkilerini ve nektar kaynaklarını barındırır. Birçok Avrupa, Asya, Orta Doğu ve Afrika türüne ev sahipliği yapan Anadolu toprakları bunun yanı sıra, sadece Türkiye’ye özgü birçok türe de sahiptir (Anonim 2009f).

Şekil 5.8: Komşu Ülkeler İle Türkiye'nin Kelebek Çeşitliliğinin Karşılaştırılması

Kaynak: Anonim (2009f). Büyüleyici Kelebek Çeşitliliği İle Türkiye. Doğa Koruma Merkezi. http://www.dkm.org.tr/docs/kelebek_brosur_pdf/kelebekbrosur.pdf

5.4.11.10. Yaban Hayatı (Fauna) Gözlemleme Turizmi

Yaban hayatı gözlemciliği tüm dünyada ve turizm endüstrisinde popüler olmaya başlamıştır.

İnsanların her zaman ilgi ve merak duyduğu konuların başında gelmektedir. Bu nedenle yaban hayatı oldukça geniş ilgi alanına sahiptir. Ekoturizm etkinliği açısından bakıldığında sadece yaban hayatını gözlem ve inceleme değil aynı zamanda yaban hayvanı türlerinin korunması, üretilmesi, envanterinin çıkarılması, bakımı, geliştirilmesi yanında türlerin yaşam alanlarının korunması, onarılması, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi gibi etkinlikler de gerçekleştirilmelidir. Ayrıca hayvanat bahçeleri ile ilişkilendirilmek suretiyle ekoturizm etkinliği bütünleştirilmelidir. Yaban hayatının ekoturizm kapsamında değerlendirilmesinde en çok kuş gözlem ve inceleme önemli bir yer tutmaktadır. Kuş gözlem ve inceleme (Bird watching) etkinliğini özellikle kuş envanterinin çıkarılması, kuş bilimine (Ornitoloji) katkıda bulunma, kuş türlerinin korunması, üretim ve yetiştirilmesi, kuş yaşam alanlarının korunması ve iyileştirilmesi konularında değerlendirmek gerekmektedir. Bunun dışında diğer yaban hayatını da (Dağ keçisi, tavşan, sincap, kurt, çakal, saz kedisi, yaban kedisi, vaşak, kızıl geyik vb.) gözlem, inceleme, koruma ve iyileştirilmesi kapsamında ekoturizmle ilişkilendirmek mümkündür (Gül ve Özalpın 2008a).

5.4.11.11. Botanik (Bitki İnceleme / Flora) Turizmi

Bitki tür ve genetik çeşitliliğin fazla olduğu özellikle nadir, tehlike altında, hassas, endemik, rastlanılmayan, ekonomik, tıbbi ve aromatik amaçlı bitki türleriyle birlikte yaşam alanları ve farklı ekosistemlerin yerinde görülmesi, bilgilendirilmesi, gözlemlenmesi, incelenmesi, korunması, üretilmesi ve yetiştirilmesi amacıyla yapılan bir etkinliktir (Gül ve Özalp 2008a).

Bu bağlamda, nadir görülen ve yerel özellik taşıyan bitkiler anlamına gelen endemik bitkilerin incelenmesi ve görülmesi amacıyla gerçekleştirilen seyahatler, botanik turizmin içinde önemli bir yer tutmaktadır. Endemik alanlar, küçük bir alan olabileceği gibi dağ, ova, vadi veya ada gibi büyük bir alan da olabilir. Bu alanların ziyarete açılmadan önce çok iyi analiz edilmesi gerekir. Dünya mirası olarak kabul edilen bu alanlarda yaşayan bazı türler oldukça hassastır ve insanların aşırı derecede yaklaşmaları durumunda yok olabilmektedirler (Kozak ve Bahçe 2009).

Botanik turizmi, doğa turizminin içerisinde yer alan ama turist açısından özel ilgi gerektiren, bitki türlerinin görülmesini ve incelenmesini amaçlayan turizm türüdür. Bu turizm çeşidi, günübirlik geziler, doğa yürüyüşleri ve piknikler ile başlayıp, doğayı tanımak, gördüğü bitkileri incelemek, yeşilin içerisinde karışarak doğadan alacağı bir numune bitkiyi kendi yaşam mekanlarına katmayı kapsamaktadır (Saydan ve Küçükaslan 2007).

Ülkemiz, oldukça zengin bitki örtüsüne sahiptir. Avrupa'nın birçok ülkesi yanında komşu ülkeler arasında da oldukça zengindir. Türkiye'nin Floristik zenginliği Avrupa florası ile karşılaştırıldığında açıkça ortaya çıkar. Avrupa'nın tamamında tür sayısı 12.000 civarında iken Türkiye'de bu sayı 9.000 civarındadır. Türkiye endemik (dünyada yalnız herhangi bir bölgede yetişen türler) türler açısından da dikkat çeken ülkelere birisidir. 9.000 türün yaklaşık 3.000 tanesi endemik olur bütün Avrupa ülkelerinin endemik türlerinin sayısı 2.500 kadardır (Bakırcı 2002).

Turizm baskısının yoğun olduğu yörelerimizde doğanın korunması için Orman Bakanlığı tarafından milli park, doğayı koruma alanı, doğa parkı ve doğa anıtı gibi koruma amaçlı alanlar tesis edilerek özellikle endemik bitki türlerimizin korunmasına çalışılmaktadır. Ancak son zamanlarda bu nadir bitki ve hayvan türlerimizin ticaretinin uluslar arası düzeyde yapılması, bu türlerin hızla azalıp, yok olmasına neden olmuştur. Bu konuda turizmin, özellikle ekoturizmin ilkelerine bağlı olarak yapılan doğa turizmi etkinlikleri ile trekking, foto safariler vb. faaliyetler endemik türlerin korunmasında etkili olabilecektir (Erdoğan 2003).

Alternatif turizm türlerinin içerisinde yer alan ve dünya turizm pazarına sunulması halinde ülke ekonomisi için büyük getirisi olacağı düşünülen botanik turizmi için ülkemizde

henüz hazır tur programlarının bulunmayışı, uzman kişilerin yetiştirilmeyişi ve fauna dünyasına ilişkin yeterli derecede Türkçe kaynağın bulunmayışı botanik turizminin önünde büyük bir engel teşkil etmektedir (Saydan ve Küçükaslan 2007).

5.4.11.12. Orienteering (Yön Bulma) Sporu Turizmi

Orienteering kavramı, bireyin kendisiyle ve rakipleriyle rekabet etmesini, doğal ya da yapay bir alanda yer ve yön bulma becerisini, haritayı ve aynı harita üzerinde işaretlenmiş hedefleri sırası ile bulabilmeyi içermektedir. Kısaca orienteering: haritada işaretlenmiş hedefleri sırası ile bulma yarışıdır. Orienteering bireyin motor becerilerini, özgüvenini, kaslarını geliştirir. Diğer bir ifade ile bireyin psikolojisini ve fizyolojisini olumlu yönde etkiler.

Orienteering cinsiyet ayrımı gözetmeksizin her yaşta insana hitap etmektedir. Parkurlar, katılımcıların fiziksel kapasitelerine göre farklı zorluklarda hazırlanabilmektedir (Gül ve Özalpın 2008b).

Parkur birbirinden uzak ve ters yönlerde konan kontrol noktaları ile çizilir. Yarışmacıların harita ve pusulayı hakkıyla kullanabilmeleri için noktalar iyice gizlenmiştir. Bu yüzden orienteering, koşarken satranç oynamak olarak tanımlanmaktadır. Kontrol noktalarında her biri farklı olan şifreler ya da zimbalar bulunur. Yarışmacılar bu şifreleri toplamak ya da ellerindeki kartı her kontrol noktasında zımbalamak zorundadırlar. Yarışmacıların birbirini izleme gibi bir kolaylığa yönelmemeleri için iki dakika arayla start verilir (Ahipaşaoğlu ve Çeltek 2006).

Başlatma esnasında önce parkurla ilgili bilgiler iletilmektedir. Peş peşe başlayan katılımcılara farklı parkurlar verilerek birbirlerini takip etmeleri engellenmiş olmaktadır. Yön bulma her yaşta ve kondisyondaki insanın yapabileceği bir spor olur asıl amacı, doğada sportif veya gezme amacı ile bulunan insanların harita/pusula bilgilerini arttırmak, bilgilenen kişilerin ise bu araçları kullanım alışkanlıklarını geliştirmektir (Batman ve Eraslan 2007).

5.4.11.13. Piknik Alanları ve Orman İçi Dinlenme Yerleri

Orman içi dinlenme yerleri, ülkemizde rekreasyonel ve estetik kaynak değerlerine sahip orman parçalarının gerekli hizmet tesisleriyle donatılmak suretiyle, halkın düzenli piknik ve kamp yapmasına elverişli mekanlar haline getirilmesi amacıyla yapılan çalışmalardır. Bu çalışmalar ülkemizde ilk olarak 1956 yılında Belgrad Ormanı ile başlamış ve devam eden süre içerisinde bu güne kadar kaynak özellikleri ve kullanım fonksiyonlarına göre toplam 254 adet Orman İçi Dinlenme Yeri seçilmiş ve tescil edilmiştir (Erdoğan 2003).

Orman içi dinlenme yerleri, bitki örtüsü, yaban hayatı ve fiziksel yapı özelliğine ve estetik değere sahip, manzara bütünlüğü içinde, halkın dinlenme ve eğlenme kullarılarına uygun tabiat parçaları olarak bilinirler (Sarıkaya 1997). Orman içi dinlenme alanlarında gelişmiş güzel piknik ve kamp kullanımının belli bir düzen içerisinde düzenlemek ve yürütmek, toplumun giderek artan açık hava rekreasyonu gereksinimini, koruma ve kullanma dengesi içerisinde karşılamayı amaçlamaktadır (Yalçın 2007).

5.4.11.14. Eko- Gastronomi

Eko-gastronomi; tarım ve yemeğin üretim, satış ve tüketimini içeren tüm sosyal, psikolojik, kültürel ve politik öğelerle ilişkili bir süreç olarak açıklanabilir.

Eko-gastronomi araştırmalarının amacı, sürdürülebilir gelişmenin geleneksel ilkelerini içeren bir gastronomi uygulamaktır. Eko-gastronomi, çevresel sürdürülebilirliğe karşı eko-beslenme sorumluluğu taşıdığı ve topluluk üyelerinin en uygun sağlık standartlarına bağlı kaldığında, topluluğun sosyal ve ekonomik olarak gelişebileceğini ortaya koymaktadır. Bu açıdan, eko-gastronomi aynı zamanda sürdürülebilir gastronomi olarak da adlandırılmakta ve gelişen bir sistemin diğer tüm unsurlarıyla iletişime geçmektedir. Bu nedenle; bir topluluğa gelen turistler gibi geçici ziyaretçiler, gittikleri topluluğun üyesiymiş gibi düşünülmalıdır. Benzer bir biçimde, turistler de kendilerini bu topluluğun üyesiymiş gibi hissetmelidir. Başka bir tanımla eko-gastronomi, çevreye duyarlı olarak yiyecek üretmektir. Hazırlanan ve yenilen yiyeceklerin, akıl ve bedenimizi beslemesidir. Eko-gastronomi aşağıdaki konuları kapsar: (Yurtseven ve Kaya 2010).

- Yerel yiyecek üretimini, bakkalları ve manavları yaşatmak,
- Ev yemekleri yapımını yaşatmak,
- Yerel mutfak bilgilerini gelecek kuşaklara aktarmak ve çocuklara lezzet eğitimi vermek,
- Mutluluk ve çeşitlilik hakkı sağlamak,
- Turizmin gastronomik özgünlüğe ve topluluk refahına olumlu etkisini sağlamak.

5.4.11.15. Mantar Toplama Turizmi

Bilimsel bir nitelikte tanımlanmamış ve yenilebilirliği güncel kaynaklardan kontrol edilmemiş her mantar tehlikelidir. Eskiden yenilebilir olarak bilinen pek çok mantarın zehirli olduğu günümüzde kanıtlanmıştır.

Sadece fotoğraf ve resimden benzetme yoluyla mantar toplanmamalı ve yenmemelidir. Pek çok yenilen mantarın doğada son derece benzer zehirli hatta “öldürücü” ikizleri vardır.

Mantarları öldürücü-zehirli ve yenebilir olarak sınıflandırmaya yarayan hiçbir teknik ve metod yoktur. Halk arasında mantarlar konusunda pek çok yanlış inanışlar vardır (hayvanlar yiyorsa zehirsizdir, yaşlılar bilir vb.) bu tür genellemelere inanılmaması gerekmektedir.

Bozulan her mantar zehirli moleküller üretir. Naylon torba gibi hava geçirmez ortamlarda mantarlar çok çabuk bozular ve zehirli hale gelir. Mantar toplarken kesinlikle naylon torba kullanılmamalıdır. En zehirli mantarların bile doğada çok önemli rolleri vardır. Kesinlikle hiçbir mantar gereksiz yere tahrip edilmemelidir (Anonim 2009b).

5.5. SÜRDÜRÜLEBİLİR EKOTURİZM

5.5.1. Sürdürülebilir Ekoturizm Kavramı

Sürdürülebilir Ekoturizm, yeryüzünün doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini güvence altına alan, yöre halkının ekonomik kalkınmasına destek olan, sosyal ve kültürel değerleri koruyup gözetilen bir yaklaşımdır.

Özetle, çevreye en az zararı veren, kültürel değerlere sahip çıkan, yöre halkına gelir ve istihdam yaratan, ekolojik sistemi koruma yönünde sorumluluk taşımakta olan bir sanayi olarak adlandırabiliriz (Dönmezer 2005).

5.5.2. Sürdürülebilir Ekoturizm Politikası ve Uygulamaları

5.5.2.1. Sürdürülebilir Ekoturizm Politikası

Dünyanın birçok ülkesinde, yapılan araştırmalarda ekoturizm politikaları incelenmiştir. Araştırmalar farklı sonuçlarla gelmektedir. Bu sonuçlarla birlikte bazen idealleştirilmekte ve bazen gerçekleşme olasılıkları olan normatif politika önerileri öne sürülmektedir. Bunlardan bazıları;

- Kuruluşların kendi başlarına tek bir amaç doğrultusunda, reklamını yaptığı ekoturizm, doğru işlemeyen stratejilere ve sonuçlara neden olmaktadır. Etkili ekoturizm politikalarının gelişmesi için hükümetler, çevre ve diğer sosyal gruplar, özel sektörler, akademik ve yerel kuruluşların birlikte çalışması gerekmektedir.

- Ekoturizmin gelişmesinde hükümetin rolü, gelişmenin düzenli bir şekilde yürütmesine izin veren, yasal bir ortam sağlamaktır. Ekoturizm planları ile ilgili her sektörü, grubu, yerel kuruluş üyelerini, devlet kurumlarını, seyahat acentalarını vb. içine katmalıdır.

- Birçok yerde korunan alanları tehlikeye sokan gelişmelere karşı, hükümetin harekete geçmesi geç olmakta veya yavaş kalmaktadır. Bu sorunu uzman personelin

olmaması veya azlığı, sürekliliğin olmaması, ilginin azlığı veya olmaması daha da ciddi duruma getirmektedir.

- Ekoturizmle ilgili gelişme yerel seviyede olmaktadır. Bu bağlamda, liberal Pazar ekonomisinde, yerel sermaye ve mahalli yönetimin önemi artmaktadır. Ekoturizmle ilgili olarak gelişme stratejileri aşağıdan yukarıya aşağıya doğru olan stratejilerin dengeli bir karışımı olmalıdır.

- Ekoturizm projeleri, kitle turizmi gibi geniş kitleleri çeken turizm alanları dışında, uzun dönemli yatırım gerektirir. Bu da doğal olarak ekoturizm politika ve planlarında finansman sorununun nasıl çözüleceği sorusunu gündeme getirmektedir.

- Ekoturizm yaygınlaştıkça yerel yaşam üzerinde olumsuz etkiler de yaratmaktadır. Yerel yaşam biçiminde değişmelere neden olmakta, yerelde fiyatları artırmakta, insanları yerlerinden etmekte, ayrılmalarına neden olmakta, toprak spekülasyonları yaratmakta, insanların topraksız kalmalarına neden olmaktadır. Dolayısıyla, bu sorunla ilgili politikaların geliştirilmesi de önem kazanmaktadır.

- Politika oluştururken, ekoturizmin yerele olan zararları ile faydaları kitle turizminden farklı olarak çevreyi ne kadar koruduğu ve yerel yaşama ne kadar olumlu katkılar yaptığı incelenmelidir (Erdoğan 2003).

Sürdürülebilir politika uygulama söz konusu olduğunda çeşitli engellerle karşılaşmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından ele alındığında çevre hakkında bilgi ve deneyim eksikliği, politika uygulamalarına karşı güvensizlik, kaynak ve eşgüdüm yetersizliği gibi sorunlar gözlemlenmektedir. Ayrıca potansiyel çevre sorunlarının bilinmemesi, net politika önlemleri geliştirmede ve zaman, mekan, yöntem belirlemedeki zorluk ve kamu oyununun katılımının sınırlı olması mevcut uygulama sorunları arasında yer almaktadır (Dulupçu 2010).

Sürdürülebilirlik olgusunun doğası gereği küresel nitelik taşıması, ulusal ekonomilerin doğal çevrenin korunması yönündeki duyarlılığını arttırıcı etki yaratmaktadır. Gelişmekte olan ekonomilerde, bu konudaki fiziki- beşeri altyapı yetersizliğine ek olarak, ekonomik gelişmenin bu ülkelerde öncelikli mesele olması, sürdürülebilir politikanın eyleme dönüşmesini engellemektedir (Dulupçu 2010).

Ekoturizm politikası kapsamında uyulması gereken başlıca ilkeler şu şekilde sıralanabilir:

- Ülke düzeyinde, ayrıntılı doğal kaynak envanterleri çıkartılmalı ve ekolojik yönden hassas yöreler belirlenmelidir.

- Rekreatyonel turizm yönünden kaynak değeri yüksek olan yörelerin ekolojik taşıma kapasiteleri belirlenerek, kapasitelerin aşılması ve aşınmış olduğu kritik yöreler için acil önlemler alınmalıdır.
- Çevresel etki değerlendirme (ÇED) ve görsel etki değerlendirme yoluyla, turistik veya diğer projelerin çevreye uygunluk kontrolleri hızlandırılmalı ve çağdaşlaştırılmalıdır.
- Kitlesele turizm yerine bireysel turizm teşvik edilmelidir.
- Yeni yapılanma yerine, mevcut yapıların yeniden kullanımı teşvik edilmeli, yöresel uğraşlar (tarım, el sanatları) korunup uygulanmalıdır.
- “Kırleten tahrip eden, bozan öder.” prensibi uygulanmalıdır.
- Doğayı korumanın yöntemlerinden biri doğayı kentlere taşımak, doğal dengeleri, kentleşmekte olan alanların içinde oluşturmaya çalışmaktır. Kent dışı alanlarda, kentsel uygunlukların yaratılmasına olanak sağlanmamalıdır.
- Duyarlı alanların korunabilmesi ve iyi yönetilmesi için iyi bir yöntem olan, Ekolojik Peyzaj Planlama çalışmalarının uygulanması sağlanmalıdır (Yağcı 2000).

5.5.2.2. Sürdürülebilir Ekoturizm Uygulamaları

1980’li yıllar artık turizmin yükselip zirvede yerini aldığı hatta doyum noktasına ulaşmış, turizm sektörü içinde yeni arayışlara girildiği dönemlerdir. “Deniz, kum, güneş” turizminin artık modası geçmekte ve turiste cazip gelmemektedir. Turist daha ilginç, egzotik, farklı, kimlikli olanı aramakta bu sebeple değişik isimlerle ifade edilen bu turizm şekli ortaya çıkmaktadır (Altan 2008).

Sadece ülkemizde değil tüm dünyada turizmde tüketim kalıpları değişmektedir. 2000’li yıllarda alternatif turizm dediğimiz çevre ve doğa ile bütünleşmiş tatilleri ön planda tutan, iş ve eğlence hayatını zevk içinde geçirmeye çalışan kişilerin talep ettiği turizm tipinin öne çıkması beklenilmektedir. Bu konuda yapılan projeksiyonlara göre, alternatif turizmin global bazda %20-30 mertebesinde olan pazar payının hızla artarak %40’lara kadar çıkması beklenilmektedir (Altan 2008).

Sürdürülebilir turizm günümüzün gelişen turizm olgusu olmanın yanı sıra ekonomik, kültürel ve sosyal değerlerin kullanılması anlamına gelmektedir. Özellikle teknoloji ile beraber yok olmaya yüz tutmuş kültürel değerlerin gün ışığına çıkarılıp sergilenmesi ve değerlendirilmesi sürdürülebilir turizm politikalarının amacına ulaştığını göstermektedir (Altan 2008).

Turizm anlayışının toplumsal sorumluluk, ekolojik kapasite ve ekonomik verimlilik ile beraber anıldığı bir turizm şekli olan sürdürülebilir turizmin Türkiye’de ve dünyada yansımalarına rastlanmaktadır. Dünyada sürdürülebilir turizm daha yaygınlaşmakla beraber Türkiye’de teorik anlamda sürdürülebilir turizm altyapısı oluşturulmuş ancak uygulamada hala eksiklikler giderilmemiştir.

Turizme başka bir bakış açısı getirerek hem turizm potansiyelini artırmak hem ekonomiye desteği fazlaştırmak, hem yerel halkın bu sektörden maddi ve manevi kar sağlanmasını gerçekleştirmek hem de doğayı, ekolojiyi alt üst etmeden turizmi yaygınlaştırmak adına yeni bir turizm anlayışı geliştirilmiştir. Turizmi “sürdürmek” özveri ve bilinçli uygulamalar gerektirmektedir. Şu an sürdürülebilir turizmde bilinçli ve duyarlı turistler yer almaktadır. Çünkü bu turizm çeşitleri diğerlerinden oldukça farklı görülmektedir.

Araştırmalar doğrultusunda pek çok sürdürülebilir turizme katılan turistin Avrupa, Kuzey Amerika ve Japonya’da olduğu tespit edilmiştir. Bu turist tiplerinin çok paraları vardır ve gelişen ülkelerdeki pek çok emsallerden fazla boş zamana sahiplerdir. Ortalama Amerikalı bir ekoturist (bay veya bayan) profesyonel veya emekli, 31 ve 50 yaşları arasında, yurtdışına mükemmel seyahatler yapma imkanına sahip görülmektedir (Altan 2008).

Amerika’dan Ekvatora kadar yapılan bir araştırmaya göre bu grubun %25’i yılda 90.000 dolar gelire sahip olmakta, % 27’si de 30.000 ve 60.000 dolar arasında kazanmaktadır. Yine bir istatistiğe göre pek çok parklara sahip Latin Amerika’da ekoturistler diğer turistlerden çok para harcamaktadırlar (Altan 2008).

5.6. KALKINMA KAVRAMI

5.6.1. Kalkınma Kavramı

Kalkınma kavramı, dar anlamıyla, “bir toplumun ekonomik açıdan arzulanan yaşam standardına kavuşturulması ve sosyal davranışlarda olumlu bir değişimin sağlanması” olarak tanımlanabilir (Esengün ve ark 2010).

Kalkınma, gelişme ve büyüme kavramları arasında büyük çaplı bir ilişki olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte, büyüme genel olarak, sayısal verilerdeki artışı ifade etmektedir. Yani, ülke veya bölge ekonomisinde görülen üretim artışı, istihdam oranının artması, girdi oranlarında yükselme gibi sayısal değer artışları büyüme olarak nitelendirilirken, bu sayısal artış kalemlerinin yanında buna bağlı olarak ortaya çıkan yaşam düzeyinin yükselmesi, sosyal, kültüre vb. alanlardaki gelişmeler hep birlikte kalkınma olgusunu ortaya çıkarmaktadır. Bu bakış açısıyla, kalkınmanın toplumun genel refah düzeyiyle ilgili bir kavram olduğu söylenebilir (Kahraman ve Türkay 2006).

5.7. KIRSAL KALKINMA

5.7.1. Kırsal Kalkınma Kavramı

Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde Türkiye'de yapılması istenilen yapısal değişiklikler içerisinde Türkiye'nin sosyal ve ekonomik yapısı içerisinde kırsal alanın kalkındırılması öncelikli konular arasında gelmektedir. Kırsal kalkınma; tarım (bahçe, tarla, hayvan yetiştiriciliği vb. faaliyetler), ormancılık, balıkçılık ve bu alanlarda kalite, pazarlama üretim artışı vb. çalışmalar, kırsal sanayi, ekoloji, çevre, turizm, su, konut, eğitim, alt ve üst yapı hizmetleri gibi farklı alanlardaki gelişmişlik farklarını azaltacak bir yaklaşımdır (Kiper 2009).

Kırsal kalkınma; kırsal alanda, sürdürülebilir doğal kaynak kullanımını esas alarak, bir taraftan kırsal kesimin gelir düzeyinin ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi yoluyla gelişmişlik farklarının azaltılması amacına yönelik, diğer taraftan çevresel ve kültürel değerlerin korunmasını ve geliştirilmesini gözeterek, yerelde farklılaşan sosyal, kültürel ve ekonomik özellikleri, ihtiyaçları, potansiyelleri ve dinamikleri dikkate alarak çok sektörlü yaklaşımla planlanan faaliyetler bütünü olarak kabul edilmektedir (Anonim 2006).

Kırsal kalkınma; kırsal alanlar için, tarımsal gerilemeleri önlemek, ekonomik etkinlikleri zenginleştirmek ve yöre kaynaklarının korunarak geleneksel kırsal etkinlikleri canlandırmak süreçlerini içeren bir yaklaşımdır (Kiper 2009).

Kırsal kalkınma, “ kırsal alanda yaşayan ve geçimini tarım sektöründen veya benzer kırsal mesleklerden sağlayan birey ve toplulukların insanca yaşam koşullarına kavuşturulması için onlarda önce bu yönde bir gereksinme duygusu yaratma, sonra da bu duygu yönünde çaba harcamaları için onlara maddi ve manevi açıdan tüm yardımların yapılması ile demokratik yoldan bu toplulukların ekonomik, toplumsal, kültürel kalkınmalarını sağlama uğraşısı” olarak ayrıntılı bir biçimde tanımlanmıştır (Akesen 2009).

Kırsal kalkınmanın özü, kent-kır arasındaki sosyo-kültürel ve ekonomik farklılıkların optimum bir dengeye kavuşturulması ile kırsal nüfusu yerinde kalkındırmayı amaçlayan politik bir tercihtir (Ahipaşaoğlu ve Çeltek 2006).

5.7.2. Kırsal Kalkınmanın Önemi

Kırsal kesimde yaşayan insanların doğa ile iç içe yaşamak zorunda olduğu, temel ekonomik faaliyetlerinin tarım, hayvancılık, balıkçılık, el sanatları ve ormancılık gibi katma değeri oldukça düşük olan işkollarından oluştuğu ve kırsal bölgelerde altyapı çalışmalarının da genel olarak yetersiz olduğu göz önüne alındığında, buralarda yaşamın zorlukları daha da belirgin hale gelmektedir. Dünyada yaşanan küreselleşme akımı piyasaların daha da rekabetçi bir şekle dönüşmesine ve dolaylı olarak da gelir dağılımının gittikçe bozulmasına

neden olmaktadır. Sonuçta bölgesel eşitsizlik problemleri gittikçe daha belirgin duruma gelmektedir.

Kırsal alanlarda yaşanan zorluklar, teknoloji kullanımının yaygınlaşması, makineleşme sayesinde tarım sektöründe işgücü fazlalığının ortaya çıkması ve hızlı nüfus artışı gibi nedenlerle, kırsal kalkınmanın sağlanamadığı durumlarda kentlere göç olgusu ortaya çıkmakta; göçün yoğun miktarda ve kısa sürede gerçekleşmesi ise kentsel alanlarda çeşitli kültürel, ekonomik, sosyal ve yapısal sorunların gündeme gelmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla kentsel alanların sorunlarının çözülebilmesi veya en azından hafifletilebilmesinin kırsal kalkınmanın sağlanabilmesi ile yakından ilgili olduğu görülmektedir.

Ayrıca toplumsal barışın ve adaletin inşası, bölgeler ve yöreler arasında ekonomik ve sosyal kaynaşmanın sağlanması, sanayi ve hizmet sektörlerinin gereksinim duyduğu sermaye birikimi, hammadde ve işgücü hareketlerinin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için kırsal alanların desteklenmesi, yaşam ve ekonomik faaliyet koşullarının iyileştirilmesi gerekmektedir (Girgin 2000).

5.7.3. Kırsal Kalkınmanın Amaçları

5.7.3.1. Ekonomik Amaç

Toplumların kalkınmışlık derecelerinin tespitinde kullanılan ölçütlerden birisi de ekonomik verilerdir. Ülkenin ihracatı, ithalatı, milli geliri toplumların refah düzeyine doğrudan etki eden faktörlerdir. Kırsal kalkınma da insanların gereksinimlerinin daha iyi karşılanmasını sağlayacak ve refah düzeyini yükseltecek tedbirler alır. Bu ise işsizlik sorununun çözümünden, gelir dağılımının düzeltilmesine kadar geniş bir alanı kapsar. Kırsal kesimde ekonomik amaç, sınırlı bulunan üretim olanakları karşısında üretimi en iyi biçimde sağlamaktır. Bunu yapabilmek için, sermaye ve emek karşılığında elde edilen üretimi artırmak temel amaçtır.

Tarımsal kalkınmanın ekonomik hedefleri, tarım toplumunun genel kalkınma hareketine ve ekonomik göstergeler olan milli gelire katkısı açısından tespit edilmiş hedeflerdir. Kalkınmada başlıca amaç toplumun refah düzeyini yüksek tutmaktır. Bunu sağlamak için yapılacak çalışma şudur:

1. GSMH artırılmalıdır. Çünkü refah düzeyinin yükselmesini sağlayan ve üretime dolaylı olarak katkıda bulunan sağlık, eğitim, beslenme gibi yatırımların finansmanını sağlayacak olan milli hasıladır.

2. Üretimin artmasının refah düzeyinin yükselmesine yardımcı olabilmesi için, üretimin bütün faaliyet dallarında marjinal verimliliğinin eşit olması gerekir.

3. Refah düzeyini, sosyal adalet ve fırsat eşitliği ilkesine göre yükseltmek için, tüketim mallarının ve hizmetlerin dağılımında marjinal faydası da bütün fertler için birbirine yakın derecede olmalıdır (Çakar 2007).

Kalkınmanın somut göstergelerinden birisi de hiç kuşku yok ki, bireysel gelirin artmasıdır. Çünkü toplumun refah düzeyini gösteren en önemli göstergelerden biri gelirdir. Gelirin bütün topluma yayılması için, hem ekonomik hem de sosyal tedbirlerin birlikte ele alınması gerekir. Bireysel gelirin hızla artırılabilmesi için, eldeki olanakların iyi bir şekilde organize edilmesi ve yeni üretim teknikleri ve olanaklarının devreye sokulması gerekir. Üretim teknikleri ve kaynakların devreye girmesi yerel topluluklara yeni iş ve gelir olanağı sağlayacaktır. Bu durum yeni iş sahalarının kurulmasını yani bir anlamda küçük sanayi tesislerinin kurulmasını gündeme getirmektedir (Yıldırak 1991).

Kırsal alanda yoksulluğun yok edilmesi ve yaşam yükseltilebilmesi için, gelir artışının sağlanması yeterli değildir. Aynı zamanda sağlanan bu gelirin, adaletli bir biçimde dağıtılmasını sağlayacak politikaların da oluşturulması gerekir. Kırsal alanda kalkınmanın sağlanabilmesi ve kırsal alandan kente göçün dengeli bir şekilde olması için, gelir artışından özellikle dar gelirli insanların yararlanması gerekir. Ancak gelir artışının sağlanması ve topluma yayılması hiç de kolay gözüküyor (Çakar 2007).

5.7.3.2. Sosyo – Kültürel Amaç

Kırsal alanda, gelir düzeyinin diğer sektörlere göre düşük olması, sosyal hizmetlerin kent merkezlerinde toplanması, eğitimsizlik gibi pek çok faktör, tarım toplumu ile kent toplumu arasında büyük bir farkların oluşmasına neden olmaktadır. Bu farkları ekonomik, sosyal ve kültürel alanda görmek olasıdır. Kalkınma bir bütün olmakla birlikte, sosyal kalkınma denince daha çok, kişiler arasında dengeli bir gelir ilişkisinin sağlanması anlaşılmaktadır. Kişilerin gelirlerinde artış sağlamak, kişiler arasındaki gelir farklılıklarını gidermek ya da makul bir noktaya çekmek sosyal kalkınmada temel hedeflerden biridir. Yine kişilere daha iyi bir yaşam olanağı sağlamak, kişilerin temel gereksinimlerini giderecek olanaklar hazırlamak sosyal kalkınmanın amaçlarındandır (Çakar 2007).

5.7.4. Kırsal Kalkınmanın İlkeleri

Kalkınmada en önemli unsur toplumun kendisi olduğuna göre, bunların sosyo-kültürel ve ekonomik durumlarının araştırılması gerekir. Sosyo-kültürel yapıyı dikkate almayan bir köy kalkınması girişiminin başarısız olma olasılığı büyüktür. Kalkınma planlarının uygulanmasında, bir ziraatçı uzmanın, köylüye tavsiye ettikleri yenilikler, köylünün ilgisizliği

ile karşılaşabilmektedir. Çünkü kalkınmakta olan ülkelerde birçok topluluk değişmeyi kabul etmekte isteksizdir. İlkelerin uygulanması toplumun yapısına göre değişiklik gösterebilir. Bu ilkeler:

1. Kalkınma programları köy toplumuna uygun olmalıdır.
2. Kırsal kalkınmayı sağlayacak programlar kademeli olmalıdır.
3. Kırsal kalkınmada yöre halkının çıkarları ön planda tutulmalıdır.
4. Kalkınma girişimlerinde demokratik yöntemler kullanılmalıdır.
5. Kırsal kalkınma etkinlikleri halkı kapsamalıdır.
6. Programları esnek olmalı ve gerektiğinde değiştirilebilmelidir.
7. Yörenin kültürel yapısı göz önünde bulundurulmalıdır.
8. Köydeki yerel önderlerden ve kurumlardan yararlanılmalıdır.
9. Kırsal kalkınma girişimleri ulusal politika ilkelerine ters düşmemelidir (Yıldırak 1991).

5.7.5. Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma

Turizmde Sürdürülebilir Kalkınma; gelecekteki fırsatları koruyup geliştirmeyi gözeterek, bugünkü turistlerin ve ev sahipliği yapan bölgelerin ihtiyaçlarını karşılama ilkesini benimser. Bu şekilde tüm kaynakların yönetimi; kültürel bütünlüğün, zorunlu ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve yaşam destek sistemlerinin devamlılığı sağlanırken, ekonomik, sosyal ve estetik gerekler karşılanacak şekilde öne çıkarılır (Akşit 2007).

Uluslararası Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) tarafından 1980 yılında yayınlanan Dünya Korumacılığı Stratejisi, 1987'deki Brundtland Raporu'nda, Sürdürülebilir Kalkınma; Bugünün gereksinmelerini, gelecek kuşakların gereksinmelerini karşılama kabiliyetinden ödün vermeden karşılayan kalkınma olarak tanımlanmış ve bu tarihten itibaren çok yaygın kullanılan bir kavram olmuştur. Rapor ekonomik büyümenin çevre dostu bir perspektiften gerçekleştirilebileceği varsayımından yola çıkarak, hem dünyadaki çevre sorunlarının üstesinden gelebilmek, hem de yoksulluğu önlemek için gelişmekte olan ülkelerin önemli rol oynadığı ve yeniden yapılanmayı sağlayacak uzun dönemli bir büyüme çağına girilmesi gerektiğini öne sürmektedir (Çakılcıoğlu 2002).

Sürdürülebilir kalkınmanın temelinde kaynakların korunması ve geliştirilmesi bulunmaktadır. Kaynakların sürekli olarak, korunarak değerlendirilmeleri, özellikle yenilenebilen kaynakların kendilerini yenileme sınırları aşılmadan kalkınmaya destek olabilmeleri, çevreyi koruyan kalkınma felsefesinin temelini oluşturmaktadır (Çakılcıoğlu 2002).

Sürdürülebilir kalkınmayı hedefleyen ülkelerde çevre politikalarıyla uyumlu, nüfus, gelir dağılımı, eğitim, hukuk, sanayileşme, dış ticaret, bayındırlık politikaları gibi tüm makro ve mikro nitelikteki politikalar birlikte ele alınmaktadır. Atık santrallerinin kurulması, cam şişelerin ve ambalaj malzemelerinin yeniden değerlendirilmesi, araçlarda kurşunsuz ve biyobenzin kullanılması, elektrikle çalışan otomobiller, vb. gibi çalışmalar, sürdürülebilir kalkınma düşüncesini güçlendiren etmenlerdir. Ancak çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması açısından bölgeler arası farklılıklar, cinsiyet ayrımı, eğitim seviyesinin düşüklüğü ve yaygın olmayışı ve kitle turizminin doğal ve sosyal ortam üzerinde yaratmış olduğu problemlerin de dikkate alınması gerekmektedir. Kısacası, kalkınmanın sürdürülebilir olması için gerek fiziki gerekse beşeri sermayeye yapılan yatırımların değeri, kullanılan doğal kaynakların değerine en azından eşit olmalıdır (Akşit 2007).

5.8. Kırsal Kalkınma ve Turizm İlişkisi

Kırsal kalkınma; tarım, ormancılık, balıkçılık ve bu alanlarda kalite, pazarlama üretim artışı vb. çalışmalar, kırsal sanayi, ekoloji, çevre, turizm, su, konut, eğitim, alt ve üst yapı hizmetleri gibi farklı alanlardaki gelişmişlik farklarını azaltacak bir yaklaşımdır. Kırsal alanların tarımsal üretim, doğal ve kültürel kaynak değerleri gibi güçlü yönleri Türkiye’de kırsal kalkınma politikalarının başarısı için uygun koşulların varlığını göstermektedir. Sorun, güçlü yanların değerlendirilmesinde ve potansiyelin harekete geçirilememesindedir. Bu kapsamda turizm kırsal kalkınma aracı olarak kullanılabilir (Kiper,2009). Günümüzde gelişmekte olan ülkelerin hepsinin temel sorunu sahip oldukları mevcut kaynaklarıyla kalkınma hamlelerini gerçekleştirememektir. Ayrıca bölgelerarası dengesizlikler sorunu gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi bazı gelişmiş ülkelerde hatta ülkemizin sınırları içinde dahi yoğun olarak görülmektedir. Bu sorunu diğer birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de turizm sayesinde gidermek mümkündür. Çünkü turizm sektörünün gelişmesi ile kalkınma arasında doğru yönlü bir ilişki vardır. Turizm sektörü, kaynakların etkin bir şekilde kullanılarak bölgeler arasındaki dengesizliklerin giderilmesi ve bölgesel bir kalkınmanın sağlanması konusunda önemli bir yere sahiptir (Çeken, 2008). Beş Yıllık Kalkınma Planlarında kırsal alanda istihdamın artırılması ve gelirin çeşitlendirilmesi için yeni üretim dallarında çalışmaların teşvik edileceği ve tarım dışı ekonomi kollarının destekleneceği belirtilmektedir. Çünkü son yıllarda birçok kalkınma uzmanı, kırsal alanların (özellikle dağlık ve ormanlık bölgelerin) yalnızca geçimlik tarım ve ormancılık faaliyetleri ile kalkındırılmasının olanaksız olduğu görüşünde hem fikirdirler. Bunun için kırsal alanlarda göç sorununu çözecek, atıl işgücünü değerlendirecek ve ek gelir sağlayacak alternatif

faaliyetlere (kırsal sanayi ve kırsal turizm gibi) gereksinim vardır. ABD, Avusturya, İsviçre ve İngiltere gibi gelişmiş ülkelerde yaygın olmakla birlikte; Türkiye’de yeni yeni telaffuz edilmeye başlanan alternatif turizmin orman içi ve çevresi köylerde uygulamaya konulması, bu yerlerin sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel yönden gelişmesine katkı sağlayacağı bir gerçektir (Esengün ve ark 2010). Türkiye’nin en önemli sorunlarından biri, işsizlik, altyapısızlık ve sosyal donatımsızlık nedeniyle kırdan kente yoğun nüfus akımıdır. Bu akım bir yandan kırsal alanı ıssızlaştırırken bir yandan da kentlerde aşırı nüfus yığılmasına ve buna bağlı olarak gecekondulaşmaya, orman alanları da dahil, kamu mülkiyetindeki taşınmazların yağmalanmasına, altyapı yetersizliğine, işsiz genç nüfusun ve suçluluk oranının artmasına neden olmaktadır. Kırsal alanda ek iş yaratılması, bu işin turizm sektörü gibi sosyal yönü zengin bir alanda olması, gelişmiş kentsel yörelerde az gelişmiş kırsal alana hem ekonomik hem de sosyal katkı sağlayacaktır (Akpınar 2005). Küreselleşme ve teknolojik gelişme ile birlikte oluşan yarışmacı ekonomik ortamda yerel kalkınmayı sağlamak ve sürdürülebilir kılmak; ülkeler, bölgeler ve kentlerin yaşanabilirliğinde önemli bir yer oluşturmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde yerel kalkınmayı sağlamak ve sürdürmek daha da önem kazanmakta ve özellikle turizm bunu sağlamada anahtar bir rol üstlenmektedir. Ulaşım ve iletişim konularında sağlanan gelişmeler sonucunda küresel erişilebilirliğin artması, potansiyellerin değerlendirilmesi noktasında önemini ortaya koymuş; bunun sonucunda da iletişim olanaklarını iyi kullanarak elindeki potansiyeli değerlendirebilmiş bölgeler gerek yerel gerekse de küresel anlamda kazanımlar elde etmeye başlamışlardır. Ekoturizm, turizmle ilgili olarak oteller, restoranlar, hediyelik eşya satan dükkanlar, seyahat hizmetleri gibi yöredeki ekonomik faaliyetlerin gelişmesine katkıda bulunur. Yerel ekonomide çeşitlilik yaratarak, özellikle tarıma dayalı aktivitelerle yeterli istihdam sağlayamayan yerel halka doğrudan veya dolaylı yeni iş olanakları yaratır. Turistlerden elde edilecek gelirler bölgedeki doğal ve kültürel kaynakların koruma ve bakımlarına maddi olanak sağlar. Yöreye özgü el sanatları ve yiyecekler gibi yerel ürünlere olan talebi arttırarak ekonomik katkı ile birlikte yerel kültürün korunması için araç olarak önemli bir görev üstlenir (Koçan 2011).

6. ZİYARETÇİLERE UYGULANAN ANKET ÇALIŞMASINA AİT BULGULAR

Anketin uygulanmasında anket formları İğneada'ya gelen ziyaretçilere dağıtılmış ve formlar doldurulduktan sonra toplanmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu Ek-1'de sunulmuştur. Kapsamlı bir araştırma sonucunda ortaya çıkan bu sorularda, anketi cevaplayanların yargılara verdikleri cevaplar en olumsuz seçenek en alt, en olumlu seçenek ise en üst düzey puanı (1= Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Kısmen Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Kısmen Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum) alacak şekilde sıralanmıştır.

Çizelge 32 'de araştırmaya katılan ziyaretçilerin Ekoturizm, İğneada'da yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri ve İğneada ve çevresinde yapılan ekoturizm etkinliklerinde karşılaşılan sorunlar veya olumsuz konularla ilgili yargılarının güvenilirlikleri incelenmiştir.

Çizelge 32'de araştırmaya katılan ziyaretçilerin ekoturizm ile ilgili yargılarının güvenilirlik katsayıları incelendiğinde boyutların tamamının güvenilirlik değerlerinin 0,60-0,80 değerleri arasında olduğu ve ölçeğin oldukça güvenilir bir ölçek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin İğneada'da yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri ile ilgili düşüncelerinin güvenilirlik katsayıları incelendiğinde boyutların tamamının güvenilirlik değerlerinin 0,80-0,100 değerleri arasında olduğu ve ölçeğin yüksek derecede güvenilir bir ölçek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin İğneada ve çevresinde yapılan ekoturizm etkinliklerinde karşılaşılan sorunlar veya olumsuz konularla ilgili yargılarının güvenilirlik katsayıları incelendiğinde boyutların tamamının güvenilirlik değerlerinin 0,60-0,80 değerleri arasında olduğu ve ölçeğin oldukça güvenilir bir ölçek olduğu görülmektedir.

Çizelge 6.32.: Araştırmaya Katılan Ziyaretçilerin Ekoturizm İle İlgili Yargılarının Güvenirlikleri

Boyutlar	Güvenirlik Katsayısı
Ekoturizm ile ilgili yargılar	0,760
İğneada'da yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri ile düşünceler	0,908
İğneada ve çevresinde yapılan ekoturizm etkinliklerinde karşılaşılan sorunlar veya olumsuz konularla ilgili yargılar	0,747

6. 1. Ankete Katılanların Demografik Özelliklerine Ait Bulgular

Ankete toplam 192 kişi katılmıştır. Katılanların cinsiyet dağılımına bakıldığında, % 43,8 'i (84 kişi) erkek ve % 56,3'ü (108 kişi) kadından oluşmaktadır.

Ankete katılanların yaş dağılımına bakıldığında, % 16,7 'i (32 kişi) 16–25 yaş aralığında, % 26,5'i (51 kişi) 26–35 yaş aralığında, % 25,5'i (49 kişi) 36–45 yaş aralığında, % 17,2'si (33 kişi) 46–55 yaş aralığında ve % 14,1'i (27 kişi) ise 56 ve üstü yaş aralığında yer almaktadır. Bu sonuçlara bakıldığında bölgeye gelen ziyaretçilerin daha çok 26-45 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Ankete katılanların eğitim durumlarına bakıldığında % 1'si (2 kişi) ilkokul mezunu, % 3,6'sı (7 kişi) ortaokul mezunu, %33,9'u (65 kişi) lise mezunu, %57,3'ü (110 kişi) üniversite mezunu ve %4,2'si (8 kişi) de lisansüstü mezunudur. Bu veriler ışığında, bölgeye gelen ziyaretçilerin % 60'a yakını üniversite mezunlarının oluşturduğu görülmektedir. Bu da gösteriyor ki, bölgeyi eğitim düzeyi yüksek insanlar tarafından tercih etmektedir.

Ankete katılanların meslek dağılımına bakıldığında 1. sırada % 19,8 (38 kişi) ile memurlar, 2. sırada % 14,1 (27 kişi) ile emekliler ve 3. sırada ise % 11,5 (22 kişi) ile öğrenciler yer almaktadır. Bu da gösteriyor ki, bölgeyi ziyaret eden kişiler daha çok orta gelire sahip meslek grupları tarafından tercih edilmektedir.

Ankete katılanların oturdukları yere bakıldığında ilk sırada %42,7 (82 kişi) ile İstanbul gelmektedir. 2. sırada % 33,3 (64 kişi) ile Kırklareli, 3. sırada % 7,3 (14 kişi) ile Edirne ve 4. sırada ise % 5,7 (11 kişi) ile Tekirdağ yer almaktadır. Bu sonuçlar doğrultusunda, bölgeye gelen ziyaretçilerin yarısına yakınının yoğun ve stresi metropol yaşantısından kaçan İstanbulluların olduğu görülmüştür. Bölge bazında incelediğimizde ise, İğneada ve çevresine %89.5 ile en çok Trakya Bölgesi'nde yaşayan insanların geldiği görülmektedir.

Ankete katılanların ortalama hane halkının aylık gelir durumlarına baktığımızda ilk sırada %47,4 (91 kişi) ile 2001 TL - 3000 TL arasında olduğu görülmektedir. 2. sırada % 30,2 (58 kişi) ile 1001 TL - 2000 TL arasında, 3. sırada ise % 14,6 (28 kişi) ile 0-1000 TL arasında aylık geliri olan kişiler bölgeyi ziyaret etmektedir. Sonuçlara baktığımızda bölgeye gelen ziyaretçilerin % 50'ye yakını 2001 TL - 3000 TL arasında bir gelire sahip olduğu görülmektedir. Bu veriler ışığında bölgeye gelen insanların orta gelir düzeyine sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Çizelge 6.33: Ankete Katılanların Demografik Özellikleri

Demografik Değişkenler	Kategori	Kişi Sayısı	%
Cinsiyet	Bay	84	43,8
	Bayan	108	56,2
Yaş	16-25 yaş arası	32	16,7
	26-35 yaş arası	51	26,5
	36-45 yaş arası	49	25,5
	46-55 yaş arası	33	17,2
	56 ve üstü	27	14,1
Eğitim Durumu	İlkokul	2	1,0
	Ortaokul	7	3,6
	Lise	65	33,9
	Üniversite	110	57,3
	Lisansüstü	8	4,2
Meslek	Serbest	21	10,9
	Kasap	1	0,5
	Ev Hanımı	17	8,9
	Öğrenci	22	11,5
	Turizmci	15	7,8
	Halkla ilişkiler	5	2,6
	Mühendis	20	10,4
	Güvenlik	2	1,0
	Satış müdürü	2	1,0
	Elçilik mensubu	1	0,5
	Diş hekimi	4	2,1
	Memur	38	19,8
	Emekli	27	14,1
	Öğretmen	7	3,6
	Doktor	10	5,2
Oturdukları Yer	İstanbul	82	42,7
	Kırklareli	64	33,3
	İzmir	3	1,6
	Tekirdağ	11	5,7
	Ankara	3	1,6
	Bulgaristan	9	4,7
	Antalya	4	2,1
	Kütahya	1	0,5
	Edirne	14	7,3
	Çanakkale	1	0,5
Hane Halkının Aylık Gelir Durumu	0-1000	28	14,6
	1001-2000	58	30,2
	2001-3000	91	47,4
	3001-4000	6	3,1
	4001-5000	2	1,0
	Cevap yok	7	3,6

6.2. Ankete Katılanların Sorulara Verdikleri Cevaplara Ait Bulgular

Çizelge 34' te ankete katılan ziyaretçilerin İğneada'ya geliş sebepleri yer almaktadır. İlk sırada % 66'lık (127 kişi) bir oranla "Denize girmek" seçeneği işaretlenmiştir. Bu cevabı takip eden 2. sıradaki geliş sebebi ise, % 10,9'luk (21 kişi) bir oranla "Doğa yürüyüşü" dür.

Bu da gösteriyor ki, İğneada ve çevresi sahip olduğu ekoturizm olanaklarını etkin olarak kullanamamaktadır. Bölgeye gelen ziyaretçiler için öncelikli tercih sebebi deniz olduğu görülmektedir.

Çizelge 6.34: “İğneada’ya geliş sebebiniz nedir?”

İğneada’ya Geliş Sebebi	Kişi Sayısı	%
Denize Girmek	127	66,1
Doğa Yürüyüşü	21	10,9
Kuş Gözlemleme	3	1,6
Kampçılık	2	1,0
Eğlence	6	3,1
Geleneksel Ve Doğal Köy Yaşamını Gözlemlemek	5	2,6
Boş Zamanı Değerlendirme	1	0,5
Piknik Yapmak	9	4,7
Fotoğrafçılık	7	3,6
Balıkçılık	3	1,6
Avcılık	8	4,2
TOPLAM	192	100,0

Çizelge 35’te ankete katılan ziyaretçilerin İğneada’ya kaçınıcı kez geldikleri sorulmuştur. Çizelgeye bakıldığında 1. sırada % 16,7’lik (32 kişi) bir oranla 10 kez yanıt verilmiştir. 2. sırada %16,1’lik (31 kişi) oranla 5 kez, 3. sırada ise %13’lük (25 kişi) oranla 20 kez cevabı verildiği görülmektedir. Verilen cevaplardan anlaşılacağı gibi bölgeye gelen insanlar ziyaret sonrası memnun ayrıldıkları için tekrar ziyarete gelmektedirler.

Çizelge 6.35: “İğneada’ya kaçınıcı gelişiniz?”

İğneada’ya Geliş Sayısı	Kişi Sayısı	%
1	19	9,9
2	13	6,8
3	12	6,3
5	31	16,1
8	12	6,3
10	32	16,7
15	18	9,4
20	25	13,0
24	3	1,6
25	4	2,1
30	23	12,0
TOPLAM	192	100,0

Çizelge 36’da ankete katılan ziyaretçilerin İğneada’da kalış süreleri sorulmuştur. Çizelgeye baktığımızda 1. sırada % 19,8 (38 kişi) ile 6-10 gün arası, 2. sırada % 19,3 (37 kişi) ile günübirlikçiler ve 2-5 gün kalanlar yer almaktadır. 3. sırada ise, % 15,6 (30 kişi) ile 21-30

gün arası yer almaktadır. Kalış sürelerine baktığımızda gün sayısının uzamasının nedeni olarak İğneada'da yazlığı olanların ön plana çıktığını söyleyebiliriz.

Çizelge 6.36: “İğneada’da kalış süreniz nedir?”

İğnedada’da Kalış Süresi	Kişi Sayısı	%
Günübirlilik	37	19,3
2-5 gün	37	19,3
6-10 gün	38	19,8
11-15 gün	27	14,1
16-20 gün	23	12,0
21-30 gün	30	15,6
TOPLAM	192	100,0

Çizelge 37’de ankete katılan ziyaretçilere İğneada’nın sahip olduğu en önemli doğal güzellik nedir diye sorulmuştur. Verilen cevaplara bakıldığında ilk sırada % 47,9’luk (92 kişi) bir oranla Longoz Ormanları cevabı verilmiştir. Bunu takip eden 2. sıradaki cevap ise % 28,1 (54 kişi) ile denizdir. Sonuca bakıldığında bölgeye gelen ziyaretçilerin yarısına yakını bölgede bulunan Longoz ormanlarını önemli doğal güzellik olarak görmektedir. Ziyaretçilerin %66,1’i bölgeye denize girmek için gelmektedir. Fakat aynı ziyaretçilerin sadece %28,1’i İğneada’nın sahip olduğu güzellik olarak denizi göstermiştir.

Çizelge 6.37: “Sizce İğneada’nın sahip olduğu en önemli doğal güzellik nedir?”

	Kişi Sayısı	%
Bitki Türleri	17	8,9
Su Kaynakları	5	2,6
Kuş Türleri	13	6,8
Deniz	54	28,1
Longoz Ormanları	92	47,9
Yeryüzü Şekilleri	11	5,7
TOPLAM	192	100,0

Çizelge 38’de ankete katılan ziyaretçilere İğneada’nın 2007 yılında Milli Park ilan edildiğini bilip bilmedikleri sorulmuştur. Çizelge incelendiğinde % 60,9 (117 kişi) evet, biliyorum; % 39,1 (75 kişi) ise hayır, bilmiyorum cevabını vermiştir. Bu da gösteriyor ki bölgeye gelen ziyaretçilerin yaklaşık olarak %40’ı bilgi sahibi olmadan bölgeyi ziyaret etmektedir.

Çizelge 6.38: “İğneada’nın 2007 yılında Milli Park ilan edildiğini biliyor musunuz?”

	Kişi Sayısı	%
Evet	117	60,9
Hayır	75	39,1
TOPLAM	192	100,0

Çizelge 39’da ankete katılan ziyaretçilere genel olarak nasıl bir çevre ve mekanda hizmet almak istedikleri sorulmuştur. 1. sırada % 56,3 (108 kişi) ile geleneksel mekanlarda, 2. sırada ise % 43,8 (84 kişi) ile de modern mekanlarda hizmet almak istediklerini belirtmişlerdir. Ekoturizm faaliyetine katılan ziyaretçiler geleneksel mekanlarda hizmet almayı tercih ederler. Sonuçlar da bunu destekler niteliktedir.

Çizelge 6.39: “Genel olarak nasıl bir çevre ve mekanda hizmet almak istersiniz?”

	Kişi Sayısı	%
Geleneksel Mekanlar	108	56,3
Modern Mekanlar	84	43,8
TOPLAM	192	100,0

Çizelge 40’ta ankete katılan ziyaretçilere İğneada’da geceleme yaptıklarında nerede kalmak istedikleri sorulmuştur. İlk sırada % 54,7’lik (105 kişi) oranla otelde kalmak istediklerini belirtmişler. 2. sırada %14,6 (28 kişi) ile akraba-arkadaş yanında, 3. sırada ise %13’lük (25 kişi) oranla kamp alanında çadır/uyku tulumunda kalmak istediklerini belirtmişlerdir. Bölgeye gelen ziyaretçilerin yarısından fazlası tatilleri süresince otelde kalmak istediklerini ifade etmişlerdir. Neden olarak pansiyonların yeterli kalitede olmadıkları ve iyi hizmet vermedikleri düşünülebilir.

Çizelge 6.40: “İğneada’da geceleme söz konusu olduğunda nerede kalmak istersiniz?”

	Kişi Sayısı	%
Pansiyonculuk yapan bir ailenin yanında	18	9,4
Kamp alanında çadır/uyku tulumunda	25	13,0
Akraba arkadaş yanında	28	14,6
Köy evinde	16	8,3
Otelde	105	54,7
TOPLAM	192	100,0

Çizelge 41’de ankete katılan ziyaretçilere İğneada’da kaldıkları süre boyunca ortalama ne kadar harcama yaptıkları sorulmuştur. İlk sırada % 26’lık (50 kişi) oranla 800 TL ve üzeri harcama yaptıkları görülmektedir. Bu cevabı % 24 (46 kişi) ile 1-200 TL harcama izlemiştir.

Çizelge 6.41: “İğneada’da kaldığımız süre boyunca ortalama ne kadar harcama yapıyorsunuz?”

Ortalama Harcama	Kişi Sayısı	%
Harcama yapmıyorum	6	3,1
1-200 TL	46	24,0
201-400 TL	36	18,8
401-600 TL	14	7,3
601-800 TL	40	20,8
800 TL ve üzeri	50	26,0
TOPLAM	192	100,0

Çizelge 42’de ankete katılan ziyaretçilere İğneada’nın yöresel yemek kültürünü tanımak isteyip istemedikleri sorulmuştur. %86,5’lik (166 kişi) büyük bir oranla evet, tanımak isterim cevabı verilmiştir. Bu da gösteriyor ki, bölgeye gelen ziyaretçiler tatilleri süresince yemek kültürünü tanımak ve tatmak istemektedirler. Bu veriler ışığında bölgede gastronomi turizmi için gerekli talebin olduğu ifade edilebilir.

Çizelge 6.42.: “İğneada’nın yöresel yemek kültürünü tanımak ister misiniz?”

	Kişi Sayısı	%
Evet	166	86,5
Hayır	26	13,5
TOPLAM	192	100,0

Çizelge 43’te ankete katılan ziyaretçilere İğneada’da yöresel yemek kültürünü yansıtan yiyecek-içecek işletmelerinin yeterli olup olmadığı sorulmuştur. % 87’lik büyük bir oranla hayır, yeterli değil cevabı verilmiştir. Bu da gösteriyor ki, bölgeye gelen ziyaretçiler yöresel yemek kültürünü tanıyıp, tadabilecekleri yiyecek-içecek işletmeleriyle ilgili arz olanaklarının yetersizliğinden ya da olmamasından şikayet etmektedirler.

Çizelge 6.43.: “İğneada’da yöresel yemek kültürünü yansıtan yiyecek-içecek işletmelerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?”

	Kişi Sayısı	%
Evet	25	13,0
Hayır	167	87,0
TOPLAM	192	100,0

Çizelge 44’te ankete katılan ziyaretçilere İğneada’yı tekrar ziyaret etmeyi düşünüp düşünmedikleri sorulmuştur. % 90,1’lik (173 kişi) büyük bir oranla evet, düşünüyorum cevabı vermişlerdir. Sonuçlara bakıldığında, bölgeye gelen ziyaretçiler tatilleri süresince iyi vakit geçirerek memnun bir şekilde evlerine geri döndükleri söylenebilir.

Çizelge 6.44: “İğneada’yı tekrar ziyaret etmeyi düşünüyor musunuz?”

	Kişi Sayısı	%
Evet	173	90,1
Hayır	19	9,9
TOPLAM	192	100,0

Çizelge 45’te ankete katılan ziyaretçilere İğneada’dan ayrılırken yanınızda hediyelik eşya götürüyor musunuz diye sorulmuştur. %76’lık bir oranla hayır, götürmüyorum cevabı verilmiştir. Bu sonucu ortaya çıkaran en büyük neden bölgede hediyelik eşyaya yönelik herhangi bir ekonomik faaliyetin yapılmamasıdır.

Çizelge 6.45: “İğneada’dan ayrılırken yanınızda hediyelik eşya götürüyor musunuz?”

	Kişi Sayısı	%
Evet	46	24,0
Hayır	146	76,0
TOPLAM	192	100,0

Çizelge 46’da ankete katılan ziyaretçilere İğneada’dan ayrılırken yanlarında ne götürmek istedikleri sorulmuştur. İlk sırada % 34,9 (67 kişi) ile bölgeyi simgeleyen hediyelik biblo, eşya cevabı verilmiştir. 2. sırada % 28,6 (55 kişi) ile köy ürünleri, 3. sırada ise % 17,7 (34 kişi) ile yöresel el sanatları götürmek istedikleri görülmektedir. Verilere baktığımızda, ziyaretçilerin bölgeden ayrılırken yanlarında özellikle bölgeye has hediyelik biblolar, köy ürünleri, yöresel el sanatlarından örnekler ve yöreyi tanıtıcı kitap, broşür gibi yayınlar götürmek istediklerini görüyoruz. Burada dikkat çekici olan noktalardan biri yöresel el dokumalarına olan ilgisizliktir. Bir diğer dikkat çekici nokta ise; yöresel yemek kültürünü tanıma ve tatma isteğinin aksine ziyaretçilerin İğneada’dan ayrılırken yanlarında yöresel yiyecek-ışecekleri götürmek istememeleridir. Oysaki bölgede başta hardaliye, peynir çeşitleri, balık, pancar pekmezi, kızılılık olmak üzere birçok yöresel ürün bulunmaktadır. Bu isteksizliğin başlıca nedeni olarak yöresel yemek kültürünün yeterince tanıtılmamasını gösterebiliriz.

Çizelge 6.46: “İğneada’dan ayrılırken yanınızda ne götürmek istersiniz?”

	Kişi Sayısı	%
Yöresel el sanatları	34	17,7
Yöresel el dokumaları	3	1,6
Yöreye ait yemekler	4	2,1
Bölgeyi simgeleyen hediyelik biblolar	67	34,9
Köy ürünleri	55	28,6
Yöreyi tanıtıcı kitap broşür	29	15,1
TOPLAM	192	100,0

Çizelge 47’de ankete katılan ziyaretçilere ne olması durumunda İğneada’ya gelmekten vazgeçecekleri sorulmuştur. % 56,8’lik (109 kişi) bir oranla çevresel sorunlar ve doğal kaynaklar tüketildiği takdirde bölgeye gelmekten vazgeçecekleri cevabını vermişler. Verilen cevaptan da anlaşılacağı gibi bölgenin turistik çekim merkezi olmasının en büyük sebebi doğal çekim kaynaklarının varlığı ve doğal çevre koşullarıdır. Bunların tüketilmesi ve yok olması durumunda İğneada ve çevresi turizm cazibesini yitirecektir.

Çizelge 6.47: “Ne olması durumunda İğneada’ya gelmekten vazgeçersiniz?”

	Kişi Sayısı	%
Çevresel sorunlar doğal kaynakların tüketilmesi	109	56,8
Kalabalığın artması	25	13,0
Ulaşımın daha rahat ve konforlu hale getirilmemesi	24	12,5
Çarpık yapılaşma	13	6,8
Kaliteli hizmet sunulmaması	21	10,9
TOPLAM	192	100,0

6.3. Ankete Katılanların “Ekoturizm” İle İlgili Yargılara Verdikleri Cevaplara Ait Bulgular

Ankete katılanların “EKOTURİZM” ile ilgili ifadelere verdikleri cevaplar Çizelge 48’de yer almaktadır.

Ankete katılan ziyaretçilere İğneada ve çevresinin ekoturizm için uygun bir yer olup olmadığı sorulmuştur. Bu ifadeye 5’li likert ölçeğinde, 3,43’lük değerlendirme yapmışlardır. Bu sonuç da, cevapların kısmen katılıyorumu yakın olduğunu göstermektedir.

Ankete katılan ziyaretçilere İğneada’nın Milli Park olmasının doğal yapıyı korunmasına bir katkısının olup olmadığı sorulmuştur. Bu ifadeye 5’li likert ölçeğinde, 3,59’lük değerlendirme yapmışlardır. Bu sonuç da, cevapların kısmen katılıyorumu yakın olduğunu göstermektedir.

Ankete katılan ziyaretçilere İğneada ve çevresinin ulaşım imkanları ile mevcut tesislerin ekoturizm için uygun ve yeterli olup olmadığı sorulmuştur. Bu ifadeye 5’li likert ölçeğinde, 3,39’lük değerlendirme yapmışlardır. Bu sonuç da, cevapların kararsızımına yakın olduğunu göstermektedir.

Ankete katılan ziyaretçilere Milli Park içinde gezi parkurları ve yaban hayatı gözlem evleri olmalı mıdır diye sorulmuştur. Bu ifadeye 5’li likert ölçeğinde, 3,79’lük değerlendirme yapmışlardır. Bu sonuç da, cevapların kısmen katılıyorum seçeneğine yakın olduğunu göstermektedir. Bu da gösteriyor ki, milli park içerisinde trekking, kuş gözleme, yaban hayatı gözleme gibi ekoturizm imkanlarının kullanılabilmesi için muhakkak çevre düzenlemelerinin yapılması gerekir.

Ankete katılan ziyaretçilere İğneada ve çevresinin İstanbul’a yakın olmasının bir avantaj olup olmadığı sorulmuştur. Bu ifadeye 5’li likert ölçeğinde, 3,57’lik değerlendirme yapmışlardır. Bu sonuç da, cevapların kısmen katılıyorumu yakın olduğunu göstermektedir. Bu da gösteriyor ki, İğneada’nın İstanbul’a yakın olması hem günübirlik hem de hafta sonu tatili için gelenler açısından tercih nedenleri arasındadır.

Ankete katılan ziyaretçilere İğneada ve çevresine ekoturizm için uygun tesislerin yapılıp yapılmaması sorulmuştur. Bu ifadeye 5'li likert ölçeğinde, 3,80'lik değerlendirme yapmışlardır. Bu sonuç da, cevapların kısmen katılıyorum seçeneğine yakın olduğunu göstermektedir. Sonuçta bölgeye çevreye duyarlı, ekoturizm için uygun tesisler yapılarak daha fazla turist gelmesi sağlanabilir.

Ankete katılan ziyaretçilere turizmin getirisinden çok götürüsü olduğu ve bu nedenle de İğneada ve çevresine bir şey kazandırıp kazandırmayacağı sorulmuştur. Bu ifadeye 5'li likert ölçeğinde, 2,90'lik değerlendirme yapmışlardır. Bu sonuç da, cevapların kararsızına yakın olduğunu göstermektedir. Ekoturizm koruma-kullanma ilkesi doğrultusunda yapılan bir turizm çeşitidir. Bu bölgede mevcut ekoturizm olanakları ziyaretçilerin kullanımına açılarak hem bu doğal kaynaklar ekonomik bir değer kazanabilir, hem de bu olanakların korunması sağlanabilir.

Ankete katılan ziyaretçilere bu yörede ekoturizmin gelişmesi için çevrenin daha fazla korunması ve geliştirilmesi gerekip gerekmediği sorulmuştur. Bu ifadeye 5'li likert ölçeğinde, 3,82'lik değerlendirme yapmışlardır. Bu sonuç da, cevapların kısmen katılıyorum daha yakın olduğunu göstermektedir. İğneada'da ekoturizmin sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için mevcut doğal çekim kaynakların koruma-kullanma dengesi içinde kullanılması gerekmektedir.

Ankete katılan ziyaretçilere bölgede gelişecek olan turizmin çevre ile uyumlu olması gerekip gerekmediği sorulmuştur. Bu ifadeye 5'li likert ölçeğinde, 4,07'lik değerlendirme yapmışlardır. Bu sonuç da, cevapların kısmen katılıyorum seçeneği yönünde cevap verildiğini göstermektedir. Çünkü burada turizmin daha da gelişmesi isteniyorsa mevcut kaynakların korunması ve gelecek nesillere bozulmadan, kirlenmeden aktarılması gerekir.

Ankete katılan ziyaretçilere İğneada'ya gelen turistlerin bölgeye herhangi bir zararları olabileceğini düşünüp düşünmedikleri sorulmuştur. Bu ifadeye 5'li likert ölçeğinde, 3,33'lük değerlendirme yapmışlardır. Bu sonuç da, cevapların kararsızına yakın olduğunu göstermektedir.

Ankete katılan ziyaretçilere bölgede turizmin gelişmesi çevreye olumsuz yönde zarar vermeyeceği konusundaki düşünceleri sorulmuştur. Bu ifadeye 5'li likert ölçeğinde, 3,42'lik değerlendirme yapmışlardır. Bu sonuç da, cevapların kısmen katılıyorum yakın olduğunu göstermektedir. Çünkü turizm faaliyetleri sürdürülebilir turizm kapsamında çevreye duyarlı bir şekilde yürütüldüğü zaman, çevreye olumsuz etkileri minimum düzeyde olacaktır.

Çizelge 6.48: Ankete Katılanların EKOTURİZM İle İlgili İfadelere Verdikleri Cevaplar

YARGI CÜMLELERİ	Ortalama	Standart Sapma
Doğal değerleriyle İğneada ve çevresi ekoturizm için uygun bir yerdir.	3,43	1,711
İğneada'nın Milli Park olması alanın doğal yapısını korumaya katkı sağlamıştır.	3,59	1,529
İğneada ve çevresinin ulaşım imkanları ve mevcut tesisleri (altyapı) ekoturizm için uygun ve yeterlidir.	3,39	1,534
Milli park içinde gezi parkurları ve yaban hayatı gözlem evleri olmalıdır.	3,79	1,501
İğneada ve çevresinin İstanbul'a yakın olması bir avantajdır.	3,57	1,603
İğneada ve çevresine ekoturizm için uygun tesisler yapılmalıdır.	3,80	1,664
Turizmin getirisinden çok götürüsü vardır, bu nedenle Turizm İğneada ve çevresine bir şey kazandırmaz.	2,90	1,669
Bu yörede ekoturizmin gelişmesi için çevre daha fazla korunmalı ve geliştirilmelidir.	3,82	1,555
Bu yörede gelişecek turizm çevre ile uyumlu olmalıdır.	4,07	1,497
İğneada'ya gelen yerli ve yabancı turistlerin İğneada'ya herhangi bir zararları olabileceğini düşünüyorum.	3,33	1,685
Burada turizmin gelişmesi çevreye olumsuz yönde zarar vermeyecektir.	3,42	1,606

6.4. Ankete Katılanların “Ekoturizm” İle İlgili Yargılara Verdikleri Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılmalarına Ait Bulgular

Ankete katılanlara “İğneada ekoturizm için uygun bir yerdir.” yargı cümlesi sorulmuştur. Bu ifadeye 5’li likert ölçeğinde, cinsiyet değişkenine göre baktığımızda hem baylar hem de bayanların cevaplarının kararsız seçeneği yönünde olduğu görülmektedir. Yaş değişkeni açısından ortalamalara baktığımızda bütün cevapların kararsızım ve kısmen katılıyorum aralığında olduğu görülmektedir. Eğitim durumu değişkenine göre baktığımızda ise, ortalamaların kısmen katılmıyorum ile kararsızım aralığında sonucu çıkmıştır. Diğerlerinden farklı olarak sadece lisansüstü eğitim durumu olan ziyaretçilerin İğneada'nın kesinlikle ekoturizm için uygun bir yer olduğu yönünde cevap vermişlerdir. Bu da gösteriyor ki, özellikle eğitim seviyesi yüksek olan kişiler bu bölgenin ekoturizm için uygun bir yer olduğunu düşünmektedirler.

Çizelge 6.49: “İğneada Ekoturizm İçin Uygun Bir Yerdir.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması

İğneada Ekoturizm İçin Uygun Bir Yerdir	Cinsiyet		Yaş					Eğitim Durumu				
	Bay	Bayan	16-25 yaş arası	26-35 yaş arası	36-45 yaş arası	46-55 yaş arası	56 ve üstü	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü
Ortalama	3,63	3,28	2,94	3,41	3,49	3,64	3,70	3,50	2,29	3,48	3,38	4,75

Ankete katılanlara “İğneada’nın milli park olması alanı korumaya katkı sağlamıştır.” yargı cümlesi sorulmuştur. Bu ifadeye 5’li likert ölçeğinde, cinsiyet değişkenine göre baktığımızda baylar 3,75’lik, bayanlar ise 3,47’lik ortalama ile bu konudaki düşüncelerini kararsız ve kısmen katılıyorum aralığında değerlendirme yapmışlardır. Yaş değişkeni açısından ortalamalara baktığımızda 3,28 – 4,00 aralığında ortalamalar değişmektedir. Bu sonuç da, cevapların kararsızım ve kısmen katılıyorum aralığında olduğunu göstermektedir. Sadece 46 ve üstü yaşa sahip insanların milli park olmasının bölgeye katkı sağladığı konusuna kısmen katıldıklarını ifade etmişlerdir. Eğitim durumu değişkenine göre baktığımızda ise, ortalamaların 3,14 – 4,00 (ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite) aralığında olduğu görülmektedir.

Çizelge 6.50: “Milli Park Olması Korumaya Katkı Sağlamıştır.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması

Milli Park Olması Korumaya Katkı Sağlamıştır.	Cinsiyet		Yaş					Eğitim Durumu				
	Bay	Bayan	16-25 yaş arası	26-35 yaş arası	36-45 yaş arası	46-55 yaş arası	56 ve üstü	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü
Ortalama	3,75	3,47	3,28	3,45	3,51	3,91	4,00	4,00	3,14	3,54	3,63	3,88

Ankete katılanlara “Ulaşım imkanları ve altyapı yeterlidir.” yargı cümlesi sorulmuştur. Çizelgedeki sonuçlara baktığımızda hem yaş, hem cinsiyet hem de eğitim durumu değişkeni

açısından baktığımızda, bütün cevapların kararsızım ve kısmen katılıyorum aralığı yönünde çıktığı görülmektedir.

Çizelge 6.51: “Ulaşım İmkanları ve Altyapı Yeterlidir.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması

Ulaşım İmkanları ve Altyapı Yeterlidir.	Cinsiyet		Yaş					Eğitim Durumu				
	Bay	Bayan	16-25 yaş arası	26-35 yaş arası	36-45 yaş arası	46-55 yaş arası	56 ve üstü	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü
Ortalama	3,39	3,38	3,38	3,22	3,31	3,64	3,56	3,00	3,14	3,54	3,33	3,25

Ankete katılanlara “Milli park içinde gezi parkurları ve gözlem evleri olmalıdır.” yargı cümlesi sorulmuştur. Çizelgedeki sonuçlara baktığımızda ankete katılanların cinsiyet, yaş ve eğitim durumu değişkenlerine verdikleri cevapların geneli kararsızım ile kısmen katılıyorum aralığında olduğu görülmektedir. Sadece lisansüstü eğitim düzeyi olan kişiler kesinlikle milli park içinde parkur ve gözlem evlerinin bulunması gerektiği yönünde cevap vermişlerdir. Kelebek gözlemciliği, kuş gözlemciliği yapan kişiler genellikle eğitim düzeyi yüksek olan kişilerden oluşmaktadır. Bu sebepten dolayı özellikle bu grup turistleri bölgeye çekebilmek için milli park içinde gözlem evlerinin yapılması gerekmektedir.

Çizelge 6.52: “Milli Park İçinde Gezi Parkurları ve Gözlem Evleri Olmalıdır.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması

Milli Park İçinde Gezi Parkurları ve Gözlem Evleri Olmalıdır.	Cinsiyet		Yaş					Eğitim Durumu				
	Bay	Bayan	16-25 yaş arası	26-35 yaş arası	36-45 yaş arası	46-55 yaş arası	56 ve üstü	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü
Ortalama	3,81	3,77	3,56	3,73	4,06	3,67	3,81	3,00	3,43	3,97	3,65	4,63

Ankete katılanlara “İstanbul’a yakın olması avantajdır.” yargı cümlesi sorulmuştur. Çizelgedeki sonuçlara baktığımızda ankete katılanların cinsiyet, yaş ve eğitim durumu değişkenlerine verdikleri cevapların geneli kararsızım ile kısmen katılıyorum aralığında

olduğu görülmektedir. Diğer cevaplardan farklı olarak, 56 yaş ve üstü ve lisansüstü eğitime sahip kişilerin bölgenin İstanbul'a yakın olmasının avantaj olduğuna kısmen katıldıkları yönünde cevap vermişlerdir. Ayrıca ilkokul eğitimine sahip kişiler kesinlikle bu yargıya katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Çizelge 6.53: “İstanbul’a Yakın Olması Avantajdır.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması

İstanbul'a Yakın Olması Avantajdır.	Cinsiyet		Yaş					Eğitim Durumu				
	Bay	Bayan	16-25 yaş arası	26-35 yaş arası	36-45 yaş arası	46-55 yaş arası	56 ve üstü	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü
Ortalama	3,74	3,44	3,16	3,41	3,69	3,64	4,07	1,00	2,71	3,71	3,55	4,25

Ankete katılanlara “İğneada ve çevresine ekoturizme uygun tesis yapılmalıdır.” yargı cümlesi sorulmuştur. Çizelgedeki sonuçlara baktığımızda ankete katılanların cinsiyet, yaş ve eğitim durumu değişkenlerine verdikleri cevapların geneli kararsızım ile kısmen katılıyorum aralığında olduğu görülmektedir. Diğer cevaplardan farklı olarak, 36 ve üstü yaşa sahip olan kişilerin bu alanda ekoturizme uygun tesis yapılmasına kısmen katıldıklarını ifade etmişlerdir. Eğitim düzeyi açısından baktığımızda ise, lisansüstü eğitim düzeyinde olanların bu yargıya kesinlikle katıldıkları görülmektedir.

Çizelge 6.54: “İğneada ve Çevresine Ekoturizme Uygun Tesis Yapılmalıdır.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması

İğneada ve Çevresine Ekoturizme Uygun Tesis Yapılmalıdır.	Cinsiyet		Yaş					Eğitim Durumu				
	Bay	Bayan	16-25 yaş arası	26-35 yaş arası	36-45 yaş arası	46-55 yaş arası	56 ve üstü	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü
Ortalama	3,93	3,69	3,09	3,61	4,06	3,94	4,33	3,00	3,29	3,80	3,76	4,88

Ankete katılanlara “Turizm İğneada'ya bir şey kazandırmaz.” yargı cümlesi sorulmuştur. Çizelgedeki sonuçlara baktığımızda ankete katılan baylar kısmen katılmıyorum

ile kararsızım aralığında cevap verirlerken bayanlar kararsızım yönünde cevap vermişlerdir. Yaş değişkeni açısından baktığımızda cevaplar kısmen katılmıyorum ile kararsızım aralığında yer almaktadır. Eğitim durumuna baktığımızda ise, genelde cevaplar kısmen katılmıyorum ile kararsızım aralığında yer alırken, sadece ilkokul mezunlarının bu yargıya kesinlikle katılmadıkları görülmektedir.

Çizelge 6.55: “Turizm İgneada’ya Birşey Kazandırmaz.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması

Turizm İgneada’ya Birşey Kazandırmaz.	Cinsiyet		Yaş					Eğitim Durumu				
	Bay	Bayan	16-25 yaş arası	26-35 yaş arası	36-45 yaş arası	46-55 yaş arası	56 ve üstü	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü
Ortalama	2,75	3,01	3,03	2,61	3,12	2,88	2,89	1,00	2,71	2,62	3,17	2,00

Ankete katılanlara “Ekoturizmin gelişmesi için çevre daha fazla korunmalıdır.” yargı cümlesi sorulmuştur. Çizelgedeki sonuçlara baktığımızda ankete katılanların cinsiyet, yaş ve eğitim durumu değişkenlerine verdikleri cevapların geneli kararsızım ile kısmen katılmıyorum aralığında olduğu görülmektedir. Diğer cevaplardan farklı olarak, lisansüstü eğitim düzeyinde olanların bu yargıya kesinlikle katıldıkları görülmektedir.

Çizelge 6.56: “Ekoturizmin Gelişmesi İçin Çevre Daha Fazla Korunmalıdır.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması

Ekoturizmin Gelişmesi İçin Çevre Daha Fazla Korunmalıdır.	Cinsiyet		Yaş					Eğitim Durumu				
	Bay	Bayan	16-25 yaş arası	26-35 yaş arası	36-45 yaş arası	46-55 yaş arası	56 ve üstü	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü
Ortalama	3,80	3,84	3,34	3,84	4,10	3,67	4,04	3,00	3,86	4,06	3,62	4,88

Ankete katılanlara “İğneada’da gelişecek turizm çevre ile uyumlu olmalıdır” yargı cümlesi sorulmuştur. Çizelgedeki sonuçlara baktığımızda ankete katılan baylar ve bayanlar kısmen katılıyorum yönünde cevap vermişlerdir. Yaş değişkeni açısından baktığımızda cevaplar kısmen katılıyorum oranında çıkmıştır. Eğitim durumuna baktığımızda ise, ilkokul, ortaokul mezunu olanlar yargıya kararsızım cevabı verirlerken, lise ve üniversite eğitime sahip kişiler kısmen katılıyorum, lisansüstü eğitim düzeyinde olanlar ise kesinlikle bu yargıya katıldıklarını ifade etmişlerdir.

Çizelge 6.57.: “Burada Gelişecek Turizm Çevre İle Uyumlu Olmalıdır.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması

Burada Gelişecek Turizm Çevre İle Uyumlu Olmalıdır.	Cinsiyet		Yaş					Eğitim Durumu				
	Bay	Bayan	16-25 yaş arası	26-35 yaş arası	36-45 yaş arası	46-55 yaş arası	56 ve üstü	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü
Ortalama	4,26	3,92	3,69	3,96	4,12	4,21	4,44	3,00	3,14	4,25	3,98	4,88

Ankete katılanlara “Yerli ve yabancı turistlerin İğneada’ya zararlı olabileceğini düşünüyorum.” yargı cümlesi sorulmuştur. Çizelgedeki sonuçlara baktığımızda ankete katılan baylar ve bayanlar kararsızım yönünde cevap vermişlerdir. Yaş değişkeni açısından baktığımızda cevaplar kararsızım ve kısmen katılıyorum aralığında çıkmıştır. Eğitim durumuna baktığımızda ise, genel olarak kararsızım yönünde cevap verilmiştir. Sadece ortaokul mezunu olanlar kısmen katılıyorum yönünde cevap vermişlerdir.

Çizelge 6.58: “Yerli ve Yabancı Turistlerin İğneada’ya Zararlı Olabileceğini Düşünüyorum.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması

Yerli ve Yabancı Turistlerin İğneada’ya Zararlı Olabileceğini Düşünüyorum.	Cinsiyet		Yaş					Eğitim Durumu				
	Bay	Bayan	16-25 yaş arası	26-35 yaş arası	36-45 yaş arası	46-55 yaş arası	56 ve üstü	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü
Ortalama	3,40	3,27	3,25	2,92	3,47	3,58	3,63	3,00	3,71	3,20	3,42	2,88

Ankete katılanlara “Turizmin gelişmesi olumsuz yönde zarar vermeyecektir.” yargı cümlesi sorulmuştur. Çizelgedeki sonuçlara baktığımızda ankete katılan bay ve bayanların yarısından fazlası kısmen bu yargıya katıldıklarını ifade etmişlerdir. Sonuçları eğitim durumu açısından değerlendirdiğimizde ise, ortaokul ve üstü eğitim alan kişilerin turizmin gelişmesinin bölgeye olumsuz yönünde zarar vermeyeceği konusuna kısmen katıldıkları yönünde cevap verirken, ilkokul mezunları turizmin gelişmesi bölgeye olumsuz yönde kesinlikle zarar vereceğini düşündükleri yönünde cevap vermişlerdir. Bu sonuca baktığımızda, bölgede turizmin gelişebilmesi için özellikle yerel halka bu konuyla ilgili eğitimler verilerek, turizmin bölgeye ne gibi yararları olabileceği anlatılarak, onların da bu konuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bu eğitimler verilmediği takdirde, bu düşünceye sahip olanlar bölgede turizmin gelişebilmesi için bir engel teşkil edeceklerdir.

Çizelge 6.59: “Turizmin Gelişmesi Olumsuz Yönde Zarar Vermeyecektir.” Yargı Cümlesine Verilen Cevapların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumu Açısından Karşılaştırılması

Turizmin Gelişmesi Olumsuz Yönde Zarar Vermeyecektir.	Cinsiyet		Yaş					Eğitim Durumu				
	Bay	Bayan	16-25 yaş arası	26-35 yaş arası	36-45 yaş arası	46-55 yaş arası	56 ve üstü	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü
Ortalama	3,50	3,36	3,09	3,27	3,59	3,30	3,93	1,50	3,71	3,42	3,41	3,88

6.5. Ankete Katılanların “Ekoturizm faaliyetlerinden hangilerinin İğneada’da yapılabileceği” İle İlgili Yargılara Verdikleri Cevaplara Ait Bulgular

Ankete katılanların “Ekoturizm faaliyetlerinden hangilerinin İğneada’da yapılabileceği” ile ilgili verdikleri cevaplar Çizelge 55’te yer almaktadır.

Ankete katılan ziyaretçilere İğneada’da 13 farklı ekoturizm faaliyetlerinin hangilerinin bölgede yapılabileceği konusundaki yargıları sorulmuştur. Bütün cevaplar kısmen katılıyorum seçeneği yönünde olmuştur. Bu da gösteriyor ki, alana gelen ziyaretçilerin hepsi bu alanda, belirtilen ekoturizm faaliyetlerinin hepsinin yapılabileceği konusunda olumlu düşünmektedirler.

Çizelge 6.60: Ankete Katılanların “Ekoturizm Faaliyetlerinden Hangilerinin İğneada’da Yapılabileceği” İle İlgili Cevapları

İğneada’da Yapılabilecek Ekoturizm Faaliyetler	Ortalama	Standart Sapma
Kuş Gözleme	4,03	1,078
Kelebek Gözleme	3,96	1,137
Bisiklet Gezisi	4,12	1,163
Bitki Gözleme	4,26	0,983
Trekking (Doğa Yürüyüşü)	4,31	1,138
Fotoğrafçılık	4,12	1,366
Avcılık	4,07	1,268
Mağaracılık	4,13	1,092
At gezisi	4,06	1,248
Yaban Hayvanı Gözleme	4,10	1,144
Sportif Olta Balıkçılığı	3,95	1,424
Orienteering (Yön Bulma)	3,90	1,317
Kampçılık	4,19	1,087

6.6. Ankete Katılanların “İğneada ve çevresinde yapılan ekoturizm etkinliklerinde karşılaşılan sorunlar veya olumsuz konular nelerdir?” İle İlgili Yargılara Verdikleri Cevaplara Ait Bulgular

Ankete katılanların “İğneada ve çevresinde yapılan ekoturizm etkinliklerinde karşılaşılan sorunlar veya olumsuz konular nelerdir?” sorusuna verdiği cevaplar Çizelgesi 61’de yer almaktadır.

Ankete katılan ziyaretçilere İğneada ve çevresinde yapılan ekoturizm etkinliklerinde karşılaşılan sorunlardan veya olumsuz konulardan biri ulaşımın olup olmadığı sorulmuştur. Ziyaretçiler bu yargıya “kararsızım” ile “kısmen katılıyorum” yönünde cevap vermişlerdir. Bölge ormanlık bir alan olduğundan dolayı yolları hem çok virajlı, hem de tek şerit olmasından dolayı ziyaretçiler bölgeye ulaşırken oldukça zorluk çekmektedirler.

Ankete katılan ziyaretçilere ekolojik konaklama imkanlarının kısıtlı olup olmadığı sorulmuştur. Ziyaretçiler bu yargıya “kısmen katılıyorum” yönünde cevap vermişlerdir. Bu bölgede önceleri daha çok ikinci konut ve pansiyonculuk geliştiği için günümüzde ekolojik konaklama imkanları yok denecek kadar azdır.

Ankete katılan ziyaretçilere bölgede turistik tesislerin yetersiz yada hiç olup olmadığı sorusu sorulmuştur. Ziyaretçiler bu yargıya “kısmen katılıyorum” yönünde cevap vermişlerdir. Bölgede turistik tesislerin birçoğu maalesef istenen kalite düzeyinde olmadığından dolayı buraya gelen ziyaretçiler çoğu zaman istedikleri hizmeti

alamamaktadırlar. Bu yüzden bölgede bulunan özellikle turistik tesislerin hem sayısının hem de kalitelerinin artırılması gerekmektedir.

Ankete katılan ziyaretçilere bölgede doğa tahribatı ve çevre kirliliği olup olmadığı konusundaki düşünceleri sorulmuştur. Ziyaretçiler bu yargıya “kısmen katılmıyorum” ile “kararsızım” yönünde cevap vermişlerdir.

Ankete katılan ziyaretçilere dinlenme noktalarında wc, restaurant gibi hizmet tesislerinin yetersiz ve temiz olmadığı konusundaki düşünceleri sorulmuştur. Ziyaretçiler bu yargıya “kesinlikle katılıyorum” yönünde cevap vermişlerdir. Bu sonuca bakıldığında, mevcut tesislerin muhakkak elden geçirilmesi ve de kaliteli hizmet vermeleri konusunda yönlendirilmeleri gerekmektedir. Çünkü kaliteli, temiz hizmet bulamayan turistler bir daha bu bölgeyi tercih etmeyecekleri açıktır. Bunu bölgede bulunan hizmet işletmelerine de anlatmak gerekmektedir.

Ankete katılan ziyaretçilere bölgedeki yol işaretleri ve bilgilendirme levhalarının yetersiz olup olmadığı sorulmuştur. Ziyaretçiler bu yargıya “kısmen katılıyorum” yönünde cevap vermişlerdir. Bu sonuca göre, bölgeye gelen ziyaretçilerin İğneada’ya giderken daha rahat ulaşabilmeleri için muhakkak yol işaretleri ve bilgilendirme levhalarıyla yönlendirilmeleri gerekmektedir. Böylece ziyaretçilerin bölgeye ulaşmaları daha kolay olacaktır.

Ankete katılan ziyaretçilere bölgede sağlık, haberleşme gibi kamu hizmetlerinin eksik olup olmadığı sorulmuştur. Ziyaretçiler bu yargıya “kısmen katılıyorum” yönünde cevap vermişlerdir. Bu da gösteriyor ki, bölgeye gelen ziyaretçi sayısının artması sonucunda sağlık, haberleşme gibi kamu hizmetinin de artırılması gerekmektedir.

Ankete katılan ziyaretçilere gezi alanlarının tanıtıcı yayınları ve haritalarının olmadığı yargısı sorulmuştur. Ziyaretçiler bu yargıya “kesinlikle katılıyorum” yönünde cevap vermişlerdir. Bu da gösteriyor ki, bölgenin tanıtımı için muhakkak tanıtıcı yayınların ve haritaların Bakanlık tarafından bastırılıp gelen ziyaretçilere dağıtımının yapılması sağlanmalıdır.

Ankete katılan ziyaretçilere rehber sayısının yeterli değil yargısı sorulmuştur. Ziyaretçiler bu yargıya “kesinlikle katılıyorum” yönünde cevap vermişlerdir. Bu bölgeyi tanıtacak bölgesel rehberler yetiştirilerek, bölgeye gelen ziyaretçilerin ihtiyaç duyduğu rehberlik hizmetleri sağlanmalıdır. Ayrıca bölgenin sahip olduğu ekoturizm olanaklarına yönelik kuş gözlemciliği, flora turizmi, fauna turizmi gibi uzmanlık gerektiren konularda alanında uzman rehber yetiştirilerek bu ihtiyacın karşılanması gerekmektedir.

Ankete katılan ziyaretçilere rehberlerin yeterince bilgi sahibi olmadığı yargısı sorulmuştur. Ziyaretçiler bu yargıya “kısmen katılıyorum” ile “kesinlikle katılıyorum” aralığında cevap vermişlerdir.

Ankete katılan ziyaretçilere bölgede yaşayan yerel halkın turistlere karşı bakış açısının olumsuz olduğu yargısı sorulmuştur. Ziyaretçiler bu yargıya “kısmen katılıyorum” yönünde cevap vermişlerdir.

Ankete katılan ziyaretçilere bölgede çeşitli el sanatları ve kültürel kimlikleri yansıtan etkinliklerin mevcut değil yargısı sorulmuştur. Ziyaretçiler bu yargıya “kesinlikle katılıyorum” yönünde cevap vermişlerdir. Bu da gösteriyor ki, bölgeye gelen ziyaretçilere baktığımızda kendi evlerine dönerken yanlarında götürecekleri kültürel değer taşıyan eşyalar bulamamakta, bundan dolayı bölgede el sanatları mutlaka geliştirilmelidir.

Ankete katılan ziyaretçilere bölgede güvenliğin yetersiz olması yargısı sorulmuştur. Ziyaretçiler bu yargıya “kısmen katılıyorum” yönünde cevap vermişlerdir. Bu yüzden, özellikle turistlerin yoğunlaştığı yaz döneminde güvenlik sayısının artırılması gerekmektedir.

Çizelge 6.61: Ankete Katılanların “İğneada Ve Çevresinde Yapılan Ekoturizm Etkinliklerinde Karşılaşılan Sorunlar Veya Olumsuz Konular Nelerdir?” Sorusuna Verdiği Cevaplar

İğneada ve çevresinde yapılan ekoturizm etkinliklerinde karşılaşılan sorunlar veya olumsuz konular nelerdir?	Ortalama	Standart Sapma
Ulaşım (Bozuk, plansız ve yetersiz yollar vb.)	3,48	1,556
Ekolojik konaklama imkanları çok kısıtlı	4,29	1,068
Turistik tesisler yetersiz ya da yok	4,18	1,116
Doğa tahribatı ve çevre kirliliği var	2,66	1,768
Dinlenme noktalarında wc, restaurant gibi hizmet tesisleri yetersiz ve temiz değil.	4,44	1,067
Yol işaretleri ve bilgilendirme levhaları yetersiz.	3,83	1,503
Kamu hizmetleri eksik. (Sağlık, haberleşme, sosyal hizmetler vb.)	4,31	1,187
Gezi alanlarının tanıtıcı yayınları ve haritaları yok.	4,81	0,812
Rehber sayısı yeterli değil	4,75	0,844
Rehberler yeterince bilgi sahibi değil.	4,61	1,007
Yerel halkın turistlere bakış açısı olumsuz.	4,18	1,199
Çeşitli el sanatları ve kültürel kimlikleri yansıtan etkinlikler mevcut değil.	4,74	0,733
Güvenliğin yetersiz olması.	3,90	1,416

6.7. Ankete Katılanların “İğneada ve çevresinde yapılan eko-turizm faaliyetlerinde hangileri için devlet tarafından gerekli düzenlemelerin yeteri kadar yapıldığını düşünüyorsunuz?” İle İlgili Yargılara Verdikleri Cevaplara Ait Bulgular

Ankete katılanların “İğneada ve çevresinde yapılan eko-turizm faaliyetlerinde hangileri için **devlet** tarafından gerekli düzenlemelerin yeteri kadar yapıldığını düşünüyorsunuz?” sorusuna verdiği cevapların çizelgesi aşağıda yer almaktadır.

Çizelge 62’de ankete katılanlar, İğneada ve çevresinde yapılan ekoturizm faaliyetlerinde *devlet* tarafından yapılan düzenlemelerin kesinlikle yetersiz olduğu yönünde sonuç ortaya çıkmıştır. Bu da gösteriyor ki, devlet bölgede daha fazla yatırımlar ve düzenlemeler yaparak, bölgenin ekoturizm alanında gelişmesini sağlamalıdır. Böylece hem bölgeye gelecek olan turist sayısının artması, hem de bölgede yaşayan yerel halkın da bu gelişmeden ekonomik kazanç elde etmesi sağlanacaktır.

Çizelge 6.62.: “İğneada ve çevresinde yapılan eko-turizm faaliyetlerinde hangileri için DEVLET tarafından gerekli düzenlemelerin yeteri kadar yapıldığını düşünüyorsunuz?”

ETKİNLİKLER	DEVLET	
	Ortalama	Standart Sapma
Kuş Gözlemleme	1,41	0,895
Kelebek Gözlemleme	1,34	0,724
Bisiklet gezisi	1,32	0,792
Bitki Gözlemleme	1,22	0,623
Doğa yürüyüşleri (Trekking)	1,34	0,802
Fotoğrafçılık	1,28	0,760
Avcılık	1,42	0,975
Mağaracılık	1,36	0,863
At gezisi	1,18	0,556
Yaban hayvanı gözlemleme	1,26	0,708
Sportif Olta Balıkçılığı	1,26	0,710
Orienteering (Yön bulma)	1,21	0,601
Kampçılık	1,32	0,824

Çizelge 63’te ankete katılanlar, İğneada ve çevresinde yapılan ekoturizm faaliyetlerinde **yöre halkı** tarafından yapılan düzenlemelerin kısmen yetersiz ile kararsızım aralığında cevap verildiği görülmektedir. Bu da gösteriyor ki, yöre halkı bölgede yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri için herhangi bir düzenleme yapmamaktadır. Bu yüzden yöre halkına ekoturizmin bölgeye getireceği olumlu katkıların neler olduğu anlatılarak bölgede yapılacak olan düzenlemelerde yöre halkının da desteği alınmalıdır.

Çizelge 6.63: “İğneada ve çevresinde yapılan eko-turizm faaliyetlerinde hangileri için YÖRE HALKI tarafından gerekli düzenlemelerin yeteri kadar yapıldığını düşünüyorsunuz?”

ETKİNLİKLER	YÖRE HALKI	
	Ortalama	Standart Sapma
Kuş Gözlemleme	2,03	1,261
Kelebek Gözlemleme	2,27	1,406
Bisiklet gezisi	2,80	1,462
Bitki Gözlemleme	2,59	1,430
Doğa yürüyüşleri (Trekking)	2,79	1,490
Fotoğrafçılık	2,51	1,471
Avcılık	3,19	1,544
Mağaracılık	2,88	1,506
At gezisi	2,49	1,452
Yaban hayvanı gözlemleme	2,51	1,429
Sportif Olta Balıkçılığı	2,95	1,560
Orienteering (Yön bulma)	2,48	1,471
Kampçılık	2,69	1,447

Çizelge 64’te ankete katılanlar, İğneada ve çevresinde yapılan ekoturizm faaliyetlerinde **özel teşebbüs** tarafından yapılan düzenlemelerin kesinlikle yetersiz ve kısmen yetersiz aralığında olduğu görülmektedir. Bu da gösteriyor ki, bölgede ekoturizmin geliştirilebilmesi için sadece devletten değil, özel teşebbüsten de gerekli düzenlemelerin yapılması beklenmektedir. Bu yüzden de bölgede gelişebilecek ekoturizm faaliyetlerine yönelik gerekli olan tesisler, düzenlemeler için özel teşebbüse teşvikler verilmelidir.

Çizelge 6.64: “İğneada ve çevresinde yapılan eko-turizm faaliyetlerinde hangileri için ÖZEL TEŞEBBÜS tarafından gerekli düzenlemelerin yeteri kadar yapıldığını düşünüyorsunuz?”

ETKİNLİKLER	ÖZEL TEŞEBBÜS	
	Ortalama	Standart Sapma
Kuş Gözlemleme	1,77	1,155
Kelebek Gözlemleme	1,49	0,867
Bisiklet gezisi	1,72	1,126
Bitki Gözlemleme	1,50	0,946
Doğa yürüyüşleri (Trekking)	1,78	1,267
Fotoğrafçılık	1,55	1,029
Avcılık	2,01	1,238
Mağaracılık	1,71	1,163
At gezisi	1,65	1,103
Yaban hayvanı gözlemleme	1,37	0,768
Sportif Olta Balıkçılığı	1,73	1,183
Orienteering (Yön bulma)	1,30	0,691
Kampçılık	1,76	1,237

6.8. Ankete Katılanların Demografik Özellikleri İle Sorulara Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması

Çizelge 65'te ankete katılan ziyaretçilerin eğitim durumlarıyla İğneada'ya geliş sebepleri karşılaştırıldığında en çok üniversite mezunlarının bölgeyi ziyaret ettikleri ve gelen ziyaretçilerin geliş sebebi olarak da ilk sırada denize girmek, ikinci sırada ise doğa yürüyüşü seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. 2. sırada ise, lise mezunlarının alana geldikleri ve onların da geliş sebeplerinin denize girmek olduğu sonucu çıkmaktadır.

Çizelge 6.65: Eğitim Durumu İle İğneada'ya Geliş Sebebinin Karşılaştırılması

Eğitim Durumu	İĞNEADA'YA GELİŞ SEBEBİ											Toplam
	Denize girmek	Doğa yürüyüşü	Kuş Gözlemleme	Kampçılık	Eğlence	Geleneksel ve doğal köy yaşamını gözlemlemek	Boş zamanı değerlendirme	Piknik yapmak	Fotoğrafçılık	Balıkçılık	Avcılık	
İlkokul	1	---	---	1	---	---	---	---	---	---	---	2
Ortaokul	5	1	---	---	---	---	---	---	1	---	---	7
Lise	49	3	---	---	2	2	1	2	1	1	4	65
Üniversite	68	16	2	1	4	2	---	7	4	2	4	110
Lisans üstü	4	1	1	---	---	1	---	---	1	---	---	8
Toplam	127	21	3	2	6	5	1	9	7	3	8	192

Çizelge 66'da ankete katılan ziyaretçilerin İğneada'ya geliş sebepleri ile oturdukları yer karşılaştırılmıştır. Sonuçlara baktığımızda, İğneada'ya gelen ziyaretçilerin birçoğu çevre illerden gelmektedir. Bu ziyaretçilerin bölgeye geliş sebeplerine baktığımızda ise, ilk sırayı denize girmek, 2. sırayı ise doğa yürüyüşü almaktadır. Bir önceki tabloyla bağlantılı olarak bölgeye gelen ziyaretçilerin geliş sebeplerini çeşitlendirebilmek için, muhakkak ziyaretçilere İğneada'nın sahip olduğu diğer doğal ve kültürel zenginliklerin neler olduğunun tanıtımının yapılması gerekmektedir. Ayrıca bölgede mevcut ekoturizm imkanlarının gelen ziyaretçilere tanıtımının yapılmasıyla ziyaretçilerin buradaki kalış sürelerinin de uzaması sağlanabilir.

Çizelge 6.66: Ziyaretçilerin İğneada'ya Geliş Sebebi ile Oturdıkları Yerin Karşılaştırılması

Oturlan Yer	İĞNEADA'YA GELİŞ SEBEBİ											Toplam
	Denize girmek	Doğa yürüyüşü	Kuş Gözlemleme	Kampçılık	Eğlence	Geleneksel ve doğal köy yaşamını gözlemlemek	Boş zamanı değerlendirme	Piknik yapmak	Fotoğrafçılık	Balıkçılık	Avçılık	
İstanbul	58	8	1	1	1	2	---	4	4	1	2	82
Kırklareli	38	8	---	1	4	3	1	3	2	1	3	64
İzmir	1	2	---	---	---	---	---	---	---	---	---	3
Tekirdağ	8	1	---	---	---	---	---	1	---	---	1	11
Ankara	2	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	3
Bulgaristan	8	---	---	---	1	---	---	---	---	---	---	9
Antalya	1	---	---	---	---	---	---	1	1	1	---	4
Kütahya	---	---	1	---	---	---	---	---	---	---	---	1
Edirne	10	2	1	---	---	---	---	---	---	---	1	14
Çanakkale	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1
Toplam	127	21	3	2	6	5	1	9	7	3	8	192

Çizelge 67'de ankete katılan ziyaretçilerin cinsiyetleri ile geceleme yaptıklarında kalmak istedikleri yer karşılaştırılmıştır. Tabloya baktığımızda, geceleme yapmak için hem bay hem de bayan ziyaretçiler en çok oteli tercih etmektedirler. 2. tercihleri de arkadaş-akraba yanında kalmayı tercih ettikleri görülmektedir. Bu sonuçlar gösteriyor ki, bölgede geceleme yapıldığında kalmak için hem bay hem de bayanlar aynı tercihlerde bulunmaktadır.

Çizelge 6.67: Ziyaretçilerin Cinsiyetleri ile Geceleme Yaptıklarında Kalmak İstedikleri Yerin Karşılaştırılması

Gecelemede Nerede Kalmak İstersiniz?	Cinsiyet		Toplam
	bay	bayan	
Pansiyonculuk yapan bir ailenin yanında	8	10	18
Kamp alanında-Çadır/uyku tulumunda	12	13	25
Akraba- arkadaş yanında	13	15	28
Köy evinde	6	10	16
Otelde	45	60	105
Toplam	84	108	192

Çizelge 68'de ankete katılan ziyaretçilerin cinsiyetleri ile bölgeyi tekrar ziyaret etme konusundaki düşünceleri karşılaştırılmıştır. Bayanların bölgeyi tekrar ziyaret etme düşüncesi erkeklere oranla daha fazladır. Bu da gösteriyor ki, bayanlar bölgeyi ziyaret etmeyi daha fazla düşünmektedir.

Çizelge 6.68: İğneada'ya gelen ziyaretçilerin cinsiyetleri ile bölgeyi tekrar ziyaret etme konusundaki düşüncelerinin karşılaştırılması

Cinsiyet	Tekrar Ziyaret Etmeyi Düşünür Müsünüz?		Toplam
	Evet	Hayır	
bay	76	8	84
bayan	97	11	108
Toplam	173	19	192

Çizelge 69'da ankete katılan ziyaretçilerin İğneada'da kalış süreleriyle oturdukları yer karşılaştırılmıştır. Sonuçlara baktığımızda en çok bölgeye gelenlerin çevre iller olan İstanbul, Kırklareli ve Tekirdağ'dan oluştuğu görülmektedir. Bu kişiler, genellikle de günübirlik gelmeyi tercih etmektedirler. Bu da gösteriyor ki, İğneada'nın çevre illere yakın olması günübirlik de olsa insanların gelmesi için bir tercih nedeni olmaktadır.

Çizelge 6.69: Ziyaretçilerin İğneada'da kalış süreleriyle oturdukları yerin karşılaştırılması

Kalış Süresi	Oturulan Yer										Toplam
	İstanbul	Kırklareli	İzmir	Tekirdağ	Ankara	Bulgaristan	Antalya	Kütahya	Edirne	Çanakkale	
Günübirlik	16	11	---	6	---	2	1	---	1	---	37
2-5 gün	12	16	1	1	1	---	---	1	5	---	37
6-10 gün	17	14	1	1	---	1	2	---	2	---	38
11-15 gün	15	5	1	1	1	2	---	---	2	---	27
16-20 gün	10	7	---	---	---	1	1	---	3	1	23
21-30 gün	12	11	---	2	1	3	---	---	1	---	30
Toplam	82	64	3	11	3	9	4	1	14	1	192

Çizelge 70'de ankete katılan ziyaretçilerin İğneada'ya geliş sebepleri ile yaşları karşılaştırılmıştır. Buna göre, İğneada'ya gelen ziyaretçilerin yarısından fazlası denize girmek için gelmektedirler. Bu kişilerin yaş aralığı ise, 26-55 yaşdır. Bu sonuca göre, bölgeyi ziyaret edenlerin daha çok orta yaş grubu tarafından tercih edildiği görülmektedir. Sonuca baktığımızda gençlerin de bölgeyi tercih etmelerinin sağlanabilmesi için muhakkak bölgede yapılan ekoturizm faaliyetlerinin daha fazla tanıtımının yapılması gerekmektedir. Bölgeye gelen ziyaretçiler ya bölgeye denize girmek ya da doğa yürüyüşü yapmak için gelmektedirler. Diğer faaliyetlere katılım ise yok denecek kadar azdır. Bu yüzden daha çok ziyaretçinin bölgeye gelmesi isteniyorsa, mutlaka imkanlar iyileştirilmeli ve tanıtılmalıdır.

Çizelge 6.70.: Ziyaretçilerin İğneada'ya geliş sebepleri ile yaşlarının karşılaştırılması

İğneada'ya Geliş Sebebi	Yaş					Toplam
	16-25 Yaş arası	26-35 Yaş arası	36-45 Yaş arası	46-55 Yaş arası	56 Ve üstü	
Denize girmek	17	33	29	28	20	127
Doğa yürüyüşü	5	4	8	1	3	21
Kuş gözlemleme	---	1	1	---	1	3
Kampçılık	---	1	1	---	---	2
Eğlence	2	1	1	---	2	6
Geleneksel ve doğal köy yaşamını gözlemlemek	2	3	---	---	---	5
Boş zamanı değerlendirme	1	---	---	---	---	1
Piknik yapmak	2	1	5	1	---	9
Fotoğrafçılık	1	3	1	2	---	7
Balıkçılık	1	1	1	---	---	3
Avcılık	1	3	2	1	1	8
Toplam	32	51	49	33	27	192

Çizelge 71'de ankete katılan ziyaretçilerin İğneada'ya geliş sebepleri ile meslekleri karşılaştırılmıştır. Buna göre, İğneada'ya gelenlerin geliş sebeplerinin en çok denize girmek olduğu ve ziyaret eden kişilerin mesleklerine baktığımızda ise en çok memur ve emeklilerin olduğu görülmektedir. Bu da gösteriyor ki, bölge orta gelirli kişiler tarafından daha çok tercih edilmektedir.

Çizelge 6.71: Ziyaretçilerin İğneada'ya geliş sebepleri ile mesleklerinin karşılaştırılması

İğneada'ya Geliş Sebebi	Meslek														Toplam	
	Serbest	Kasap	Ev hanımı	Öğrenci	Turizmci	Halkla ilişkiler	Mühendis	Güvenlik	Satış müdürü	Elçilik mensubu	Dış hekim	Memur	Emekli	Öğretmen		Doktor
Denize girmek	15	1	9	14	10	2	10	1	1	1	3	30	22	2	6	127
Doğa yürüyüşü	2	--	2	2	1	1	3	1	1	--	--	1	2	4	1	21
Kuş gözlemleme	--	--	--	--	1	--	1	--	--	--	--	--	--	--	1	3
Kampçılık	1	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2
Eğlence	1	--	--	2	--	--	--	--	--	--	1	1	1	--	--	6
Geleneksel ve doğal köy yaşamını gözlemlemek	--	--	--	1	--	2	--	--	--	--	--	2	--	--	--	5
Boş zamanı değerlendirme	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1
PiknikYapmak	1	--	2	1	--	--	2	--	--	--	--	--	--	1	2	9
Fotoğrafçılık	--	--	2	--	1	--	2	--	--	--	--	2	--	--	--	7
Balıkçılık	--	--	--	--	1	--	1	--	--	--	--	1	--	--	--	3
Avcılık	1	--	1	1	1	--	1	--	--	--	--	1	2	--	--	8
Toplam	21	1	17	22	15	5	20	2	2	1	4	38	27	7	10	192

6.9. Ankete Katılanların Ortalama Harcamaları İle Sorulara Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması

Çizelge 72'de ankete katılan ziyaretçilerin kalış süresi ile yaptıkları ortalama harcamaları karşılaştırılmıştır. En fazla harcama 2-5 gün kalma süre zarfında 800 TL ve üzeri yapıldığı görülmektedir.

Çizelge 6.72: Ziyaretçilerin Kalış Süresi ile Ortalama Harcamalarının Karşılaştırılması

Kalış Süresi	Ortalama Harcama						Toplam
	Harcama yapmıyorum	1-200 TL	201 TL-400 TL	401 TL – 600 TL	601 TL – 800 TL	800 TL Ve üzeri	
Günübirlik	6	6	11	---	12	2	37
2-5 gün	---	5	7	5	1	19	37
6-10 gün	---	8	3	5	13	9	38
11-15 gün	---	2	5	3	7	10	27
16-20 gün	---	10	6	---	---	7	23
21-30 gün	---	15	4	1	7	3	30
Toplam	6	46	36	14	40	50	192

Çizelge 73'te ankete katılan ziyaretçilerin cinsiyetleri ile tatil süresince yaptıkları ortalama harcamalar karşılaştırılmıştır. Ziyaretçilerden en çok bayanların para harcadığı görülmektedir. Ortalama yaptıkları harcama ise, 800 TL ve üzeri harcama 1. sırada yer alırken, 2. sırada ise 1-200 TL ortalama harcama yaptıkları yönünde cevap vermişlerdir.

Çizelge 6.73: İğneada'ya gelen ziyaretçilerin cinsiyetleri ile tatil süresince yaptıkları ortalama harcamanın karşılaştırılması

Cinsiyet	Ortalama Harcama						Toplam
	Harcama Yapmıyorum	1 TL-200 TL	201 TL – 400 TL	401 TL-600 TL	601 TL – 800 TL	800 TL Ve üzeri	
bay	2	18	19	7	18	20	84
byan	4	28	17	7	22	30	108
Toplam	6	46	36	14	40	50	192

Çizelge 74'te ankete katılan ziyaretçilerin bölgeye geldiklerinde yaptıkları ortalama harcamaları ile hane halkının ortalama aylık gelirleri karşılaştırılmıştır. Bölgeye gelen ziyaretçilerin aylık geliri 2001 TL- 3000 TL aralığında bulunan kişilerin tatilleri süresince daha fazla harcama yaptıkları görülmektedir.

Çizelge 6.74: Ziyaretçilerin bölgeye geldiklerinde yaptıkları ortalama harcamaları ile hane halkının ortalama aylık gelirlerinin karşılaştırılması

Ortalama Harcama	Hane Halkının Aylık Geliri						Toplam
	0-1000 TL	1001 TL-2000 TL	2001 TL-3000 TL	3001 TL-4000 TL	4001 TL -5000 TL	Cevap yok	
Harcama yapmıyorum	1	2	2	1	---	---	6
1-200 TL	6	10	28	1	---	1	46
201 TL-400 TL	5	12	17	1	---	1	36
401 TL-600 TL	2	4	5	1	---	2	14
601 TL-800 TL	6	13	18	0	2	1	40
800 TL ve üzeri	8	17	21	2	---	2	50
Toplam	28	58	91	6	2	7	192

Çizelge 75'te ankete katılan ziyaretçilerin İğneada'ya geliş sebepleri ile bölgeye geldiklerinde yaptıkları ortalama harcamaları karşılaştırılmıştır. Bölgeye gelen ziyaretçilerin İğneada'ya geliş sebeplerinin ilk sırasında yer alan denize girmek seçeneğini işaretleyen ziyaretçilerin en fazla 1-400 TL ve 601- 800 TL üzeri harcama yaptıkları görülmektedir.

Çizelge 6.75: Ziyaretçilerin İğneada'ya Geliş Sebepleri ile Ortalama Harcamalarının Karşılaştırılması

Ortalama Harcama	İğneada'ya Geliş Sebebi											Toplam
	Denize girmek	Doğa yürüyüşü	Kuş Gözlemleme	Kampçılık	Eğlence	Geleneksel ve doğal koy yaşamını gözlemlemek	Boş zamanı değerlendirme	Piknik Yapmak	Fotoğrafçılık	Balıkçılık	Avcılık	
Harcama yapmıyorum	6	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	6
1-200 TL	32	10	---	---	3	---	---	---	---	---	1	46
201TL -400 TL	25	3	---	---	---	---	---	6	---	---	2	36
401TL-600 TL	8	---	3	---	---	---	---	---	---	3	---	14
601TL-800 TL	30	---	---	2	---	---	---	3	---	---	5	40
800 TL ve üzeri	26	8	---	---	3	5	1	---	7	---	---	50
Toplam	127	21	3	2	6	5	1	9	7	3	8	192

Çizelge 76'da ankete katılan ziyaretçilerin İğneada'da geceleme yapmak istedikleri yer ile bölgeye geldiklerinde yaptıkları ortalama harcamaları karşılaştırılmıştır. Bölgeye gelen ziyaretçilerin İğneada'da kalmak istedikleri yer olarak otel seçeneği en fazla işaretlenmiştir. Bu seçeneği işaretleyenlerin yaptıkları ortalama harcama ise, 601 TL -800 TL ve üstü olduğu görülmektedir.

Çizelge 6.76: Ziyaretçilerin Gecelemede Kalmak İstedikleri Yer İle Ortalama Harcamalarının Karşılaştırılması

Ortalama Harcama	Gecelemede Nerede Kalmak İstersiniz?					Toplam
	Pansiyonculuk yapan bir ailenin yanında	Kamp alanında çadır/uyku tulumunda	Akraba arkadaş yanında	Köy evinde	Otelde	
Harcama yapmıyorum	---	---	---	---	6	6
1-200 TL	6	1	12	12	15	46
201TL -400 TL	---	9	5	1	21	36
401TL-600 TL	1	3	2	---	8	14
601TL-800 TL	10	1	6	---	23	40
800 TL ve üzeri	1	11	3	3	32	50
Toplam	18	25	28	16	105	192

Çizelge 77’de ankete katılan ziyaretçilerin İğneada’da hizmet almak istedikleri çevre ile bölgeye geldiklerinde yaptıkları ortalama harcamaları karşılaştırılmıştır. Bölgeye gelen ziyaretçilerin ortalama harcaması en fazla olan (800 TL ve üzeri) kişilerin geleneksel mekanlarda kalmayı tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada ortalama harcamayı en fazla yapan (601 TL – 800 TL) kişilerin ise modern mekanları tercih ettikleri görülmektedir.

Çizelge 6.77: Ziyaretçilerin Hizmet Almak İstedikleri Çevre İle Ortalama Harcamalarının Karşılaştırılması

Ortalama Harcama	Nasıl Bir Çevrede Hizmet Almak İstersiniz?		Toplam
	Geleneksel mekanlar	Modern mekanlar	
Harcama yapmıyorum	6	---	6
1-200 TL	24	22	46
201TL -400 TL	23	13	36
401TL-600 TL	10	4	14
601TL-800 TL	5	35	40
800 TL ve üzeri	40	10	50
Toplam	108	84	192

Çizelge 78’de ankete katılan ziyaretçilerin İğneada’yı tekrar ziyaret etme konusundaki düşünceleri ile bölgeye geldiklerinde yaptıkları ortalama harcamaları karşılaştırılmıştır. Bölgeye gelen ziyaretçilerin % 90’ı tekrar ziyaret etmeyi düşündükleri yönünde cevap vermişlerdir. Yaptıkları ortalama harcamaya baktığımızda ise ilk sırada 1-200 TL, ikinci sırada ise 601 TL-800 TL aralığında olduğu görülmektedir.

Çizelge 6.78: Ziyaretçilerin Bölgeyi Tekrar Ziyaret Etme Düşünceleri İle Ortalama Harcamalarının Karşılaştırılması

Ortalama Harcama	Tekrar Ziyaret Etmeyi Düşünür Mısınız?		Toplam
	Evet	Hayır	
Harcama yapmıyorum	6	---	6
1-200 TL	46	---	46
201TL -400 TL	33	3	36
401TL-600 TL	12	2	14
601TL-800 TL	40	---	40
800 TL ve üzeri	36	14	50
Toplam	173	19	192

Çizelge 79'da ankete katılan ziyaretçilerin bölgeye ait yemek kültürünü tanımak konusundaki düşünceleri ile bölgeye geldiklerinde yaptıkları ortalama harcamaları karşılaştırılmıştır. Bölgeye gelen ziyaretçilerin % 85'i yemek kültürünü tanımak istediklerini ifade etmişlerdir. Bu cevapları verenlerin yapmış oldukları ortalama harcamalara baktığımızda, % 50'si 601 TL – 800 TL üzeri harcama yaptıkları görülmektedir.

Çizelge 6.79: Ziyaretçilerin Yemek Kültürünü Tanımak İstemeleri İle Ortalama Harcamalarının Karşılaştırılması

Ortalama Harcama	Yemek Kültürünü Tanımak İster Misiniz?		Toplam
	Evet	Hayır	
Harcama yapmıyorum	6	---	6
1-200 TL	36	10	46
201TL -400 TL	34	2	36
401TL-600 TL	8	6	14
601TL-800 TL	36	4	40
800 TL ve üzeri	46	4	50
Toplam	166	26	192

6.10. Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Yargılara İlişkin Cevaplarının Demografik Değişkenlere Göre Farklaşmasına Yönelik Analizler

Ankete katılan ziyaretçilerin ekoturizm ile ilgili yargılarının cinsiyet değişkenine göre aralarında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla t-testi yapılmıştır. Bu testle ilgili sonuçlar Çizelge 80'de bulunmaktadır. Bu testin sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır. Çünkü bütün yargıların p değerleri 0,05'ten büyük çıkmıştır. Bu da gösteriyor ki, ankete katılanların ekoturizm ile ilgili yargıları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemektedir.

Çizelge 6.80: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Yargılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması

Ekoturizm İle İlgili Yargılar	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	T	P
İğneada ekoturizm için uygun bir yer	Bay	84	3,63	1,685	1,423	0,155
	Bayan	108	3,28	1,723		
Milli park olması korumaya katkı sağlamış	Bay	84	3,75	1,430	1,251	0,206
	Bayan	108	3,47	1,597		
Ulaşım imkanları ve altyapı yeterli	Bay	84	3,39	1,537	0,059	0,953
	Bayan	108	3,38	1,539		
Milli park içinde gezi parkurları ve gözlem evleri olmalı	Bay	84	3,81	1,509	0,187	0,852
	Bayan	108	3,77	1,501		
İstanbul'a yakın olması avantaj	Bay	84	3,74	1,522	1,261	0,204
	Bayan	108	3,44	1,659		
İğneada ve çevresine ekoturizme uygun tesis yapılmalı	Bay	84	3,93	1,634	0,967	0,333
	Bayan	108	3,69	1,688		
Turizm İğneada'ya bir şey kazandırmaz	Bay	84	2,75	1,664	-1,068	0,287
	Bayan	108	3,01	1,672		
Ekoturizmin gelişmesi için çevre daha fazla korunmalı	Bay	84	3,80	1,558	-0,198	0,843
	Bayan	108	3,84	1,560		
Burada gelişecek turizm çevre ile uyumlu olmalıdır	Bay	84	4,26	1,345	1,591	0,106
	Bayan	108	3,92	1,595		
Yerli ve yabancı turistlerin İğneada'ya zararlı olabileceğini düşünüyorum	Bay	84	3,40	1,644	0,555	0,578
	Bayan	108	3,27	1,722		
Turizmin gelişmesi olumsuz yönde zarar vermeyecektir	Bay	84	3,50	1,646	0,593	0,556
	Bayan	108	3,36	1,579		

Ankete katılan ziyaretçilerin ekoturizm ile ilgili yargılarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan 2 yargı cümlesi dışında anlamlı bulunmamıştır. Çünkü bütün yargıların p değerleri 0,05'ten büyük çıkmıştır. Sadece “İğneada ve çevresine ekoturizme uygun tesis yapılmalı.” ve “Yerli ve yabancı turistlerin İğneada'ya zararlı olabileceğini düşünüyorum.” yargı cümlelerinin p değerleri (0,006 – 0,044) 0,05'ten küçük çıkmıştır. Böylece, ankete katılanların bu 2 yargı cümlesinde 16-35 yaş arası ile 35 yaş ve üstü yaş grubunda olan kişilerin düşünceleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır.

Çizelge 6.81: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Yargılarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşması

Ekoturizm İle İlgili Yargıları	Yaş Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	T	P
İğneada ekoturizm için uygun bir yer	16-35 yaş arası	83	3,23	1,762	-1,441	0,155
	36 ve üstü yaş	109	3,59	1,662		
Milli park olması korumaya katkı sağlamış	16-35 yaş arası	83	3,39	1,591	-1,654	0,104
	36 ve üstü yaş	109	3,75	1,467		
Ulaşım imkanları ve altyapı yeterli	16-35 yaş arası	83	3,28	1,541	-0,853	0,395
	36 ve üstü yaş	109	3,47	1,531		
Milli park içinde gezi parkurları ve gözlem evleri olmalı	16-35 yaş arası	83	3,66	1,618	-0,997	0,329
	36 ve üstü yaş	109	3,88	1,406		
İstanbul'a yakın olması avantaj	16-35 yaş arası	83	3,31	1,710	-1,973	0,054
	36 ve üstü yaş	109	3,77	1,495		
İğneada ve çevresine ekoturizme uygun tesis yapılmalı	16-35 yaş arası	83	3,41	1,815	-2,866	0,006
	36 ve üstü yaş	109	4,09	1,482		
Turizm İğneada'ya bir şey kazandırmaz	16-35 yaş arası	83	2,77	1,663	-0,903	0,367
	36 ve üstü yaş	109	2,99	1,675		
Ekoturizmin gelişmesi için çevre daha fazla korunmalı	16-35 yaş arası	83	3,65	1,685	-1,342	0,191
	36 ve üstü yaş	109	3,95	1,443		
Burada gelişecek turizm çevre ile uyumlu olmalıdır	16-35 yaş arası	83	3,86	1,654	-1,723	0,096
	36 ve üstü yaş	109	4,23	1,351		
Yerli ve yabancı turistlerin İğneada'ya zararlı olabileceğini düşünüyorum	16-35 yaş arası	83	3,05	1,645	-2,025	0,044
	36 ve üstü yaş	109	3,54	1,692		
Turizmin gelişmesi olumsuz yönde zarar vermeyecektir	16-35 yaş arası	83	3,20	1,560	-1,641	0,101
	36 ve üstü yaş	109	3,59	1,629		

Ankete katılan ziyaretçilerin ekoturizm ile ilgili yargılarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark 1 yargı cümlesi dışında anlamlı bulunamamıştır. Çünkü bütün yargıların p değerleri 0,05'ten büyük çıkmıştır. Sadece “Turizm İğneada'ya bir şey kazandırmaz.” yargı cümlesinin p değeri (0.039) 0,05'ten küçük çıkmıştır.

Böylece, ankete katılanların bu yargı cümlesine verdikleri cevapların lise ve altı ile üniversite ve üstü eğitime sahip kişilerin düşünceleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır.

Çizelge 6.82: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Yargılarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Ekoturizm İle İlgili Yargıları	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	T	P
İğneada ekoturizm için uygun bir yer	Lise ve altı	74	3,36	1,693	-0,432	0,665
	Üniversite ve üzeri	118	3,47	1,728		
Milli park olması korumaya katkı sağlamış	Lise ve altı	74	3,51	1,510	-0,575	0,564
	Üniversite ve üzeri	118	3,64	1,544		
Ulaşım imkanları ve altyapı yeterli	Lise ve altı	74	3,49	1,537	0,722	0,471
	Üniversite ve üzeri	118	3,32	1,535		
Milli park içinde gezi parkurları ve gözlem evleri olmalı	Lise ve altı	74	3,89	1,448	0,770	0,436
	Üniversite ve üzeri	118	3,72	1,535		
İstanbul'a yakın olması avantaj	Lise ve altı	74	3,54	1,615	-0,221	0,826
	Üniversite ve üzeri	118	3,59	1,603		
İğneada ve çevresine ekoturizme uygun tesis yapılmalı	Lise ve altı	74	3,73	1,666	-0,442	0,659
	Üniversite ve üzeri	118	3,84	1,669		
Turizm İğneada'ya bir şey kazandırmaz	Lise ve altı	74	2,58	1,664	-2,088	0,039
	Üniversite ve üzeri	118	3,09	1,649		
Ekoturizmin gelişmesi için çevre daha fazla korunmalı	Lise ve altı	74	4,01	1,476	1,348	0,172
	Üniversite ve üzeri	118	3,70	1,598		
Burada gelişecek turizm çevre ile uyumlu olmalıdır	Lise ve altı	74	4,11	1,486	0,295	0,767
	Üniversite ve üzeri	118	4,04	1,510		
Yerli ve yabancı turistlerin İğneada'ya zararlı olabileceğini düşünüyorum	Lise ve altı	74	3,24	1,719	-0,552	0,584
	Üniversite ve üzeri	118	3,38	1,669		
Turizmin gelişmesi olumsuz yönde zarar vermeyecektir	Lise ve altı	74	3,39	1,560	-0,204	0,837
	Üniversite ve üzeri	118	3,44	1,641		

Ankete katılan ziyaretçilerin ekoturizm ile ilgili yargılarının ortalama gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan sadece 1 yargı cümlesi

dışında anlamlı bulunamamıştır. Çünkü bütün yargıların p değerleri 0,05'ten büyük çıkmıştır. Sadece “Milli park olması korumaya katkı sağlamıştır.” yargı cümlesinin p değeri (0.020) 0,05'ten küçük çıkmıştır. Böylece, ankete katılanların bu yargı cümlesine verdikleri cevapların 0-2000 TL ile 2000 TL ve üzeri ortalama gelire sahip kişilerin düşünceleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır.

Çizelge 6.83: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Yargılarının Ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşması

Ekoturizm İle İlgili Yargıları	Ortalama Gelir	N	Ortalama	Standart Sapma	T	P
İğneada ekoturizm için uygun bir yer	0-2000 TL arası	86	3,43	1,726	0,104	0,917
	2000 TL ve üzeri	99	3,40	1,696		
Milli park olması korumaya katkı sağlamış	0-2000 TL arası	86	3,86	1,440	2,341	0,020
	2000 TL ve üzeri	99	3,34	1,546		
Ulaşım imkanları ve altyapı yeterli	0-2000 TL arası	86	3,60	1,497	1,877	0,061
	2000 TL ve üzeri	99	3,18	1,554		
Milli park içinde gezi parkurları ve gözlem evleri olmalı	0-2000 TL arası	86	3,84	1,478	0,315	0,753
	2000 TL ve üzeri	99	3,77	1,517		
İstanbul'a yakın olması avantaj	0-2000 TL arası	86	3,73	1,552	1,221	0,222
	2000 TL ve üzeri	99	3,44	1,643		
İğneada ve çevresine ekoturizme uygun tesis yapılmalı	0-2000 TL arası	86	3,97	1,537	0,942	0,343
	2000 TL ve üzeri	99	3,74	1,724		
Turizm İğneada'ya bir şey kazandırmaz	0-2000 TL arası	86	2,88	1,641	-0,062	0,951
	2000 TL ve üzeri	99	2,90	1,711		
Ekoturizmin gelişmesi için çevre daha fazla korunmalı	0-2000 TL arası	86	3,86	1,520	0,229	0,819
	2000 TL ve üzeri	99	3,81	1,582		
Burada gelişecek turizm çevre ile uyumlu olmalıdır	0-2000 TL arası	86	4,23	1,386	1,203	0,227
	2000 TL ve üzeri	99	3,97	1,561		
Yerli ve yabancı turistlerin İğneada'ya zararlı olabileceğini düşünüyorum	0-2000 TL arası	86	3,19	1,705	-1,198	0,233
	2000 TL ve üzeri	99	3,48	1,680		
Turizmin gelişmesi olumsuz yönde zarar vermeyecektir	0-2000 TL arası	86	3,36	1,615	-,0352	0,725
	2000 TL ve üzeri	99	3,44	1,624		

*7 kişi bu soruya cevap vermemiştir.

6.11. Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Sorunlara İlişkin Yargılarının Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşmasına Yönelik Analizler

Ankete katılan ziyaretçilerin ekoturizm ile ilgili sorunlara ilişkin yargılarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır. Çünkü bütün yargıların p değerleri 0,05'ten büyük çıkmıştır.

Çizelge 6.84: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Sorunlara İlişkin Yargılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması

Ekoturizm İle İlgili Sorunlara İlişkin Yargılar	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	T	P
Ulaşım	bay	84	3,37	1,581	-0,861	0,392
	bayan	108	3,56	1,548		
Ekolojik konaklama imkanları kısıtlı	bay	84	4,39	0,957	1,159	0,237
	bayan	108	4,21	1,144		
Turistik tesisler yok ya da yetersiz	bay	84	4,21	1,054	0,406	0,681
	bayan	108	4,15	1,167		
Doğa tahribatı ve çevre kirliliği var	bay	84	2,63	1,775	-0,174	0,862
	bayan	108	2,68	1,771		
Dinlenme noktalarında wc gibi tesisler yetersiz ve temiz değil	bay	84	4,44	1,090	-0,026	0,980
	bayan	108	4,44	1,053		
Yol işaretleri ve bilgilendirme levhaları yetersiz	bay	84	3,79	1,599	-0,344	0,735
	bayan	108	3,86	1,430		
Kamu hizmetleri eksik	bay	84	4,18	1,372	-1,382	0,185
	bayan	108	4,42	1,015		
Gezi alanlarının tanıtıcı yayınları ve haritaları yok	bay	84	4,79	0,865	-0,324	0,750
	bayan	108	4,82	0,771		
Rehber sayısı yeterli değil	bay	84	4,75	0,876	0,000	1,000
	bayan	108	4,75	0,822		
Rehber yeterince bilgi sahibi değil	bay	84	4,61	1,030	-0,027	0,979
	bayan	108	4,61	0,994		
Yerli halkın turistlere bakış açısı olumsuz	bay	84	4,21	1,141	0,325	0,743
	bayan	108	4,16	1,247		
Çeşitli el sanatları ve kültürel kimlikleri yansıtan etkinlikler mevcut değil	bay	84	4,74	0,696	-0,111	0,910
	bayan	108	4,75	0,763		
Güvenliğin yetersiz olması	bay	84	3,76	1,518	-1,202	0,239
	bayan	108	4,01	1,329		

Ankete katılan ziyaretçilerin ekoturizm ile ilgili sorunlara ilişkin yargılarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan 3 yargı cümlesi dışında anlamlı bulunamamıştır. Sadece “Ekolojik konaklama imkanları kısıtlı.”, “Turistik tesisler yok ya da yetersiz.” ve “Dinlenme noktalarında wc gibi tesisler yetersiz ve temiz değil.” yargı cümlelerinde p değerleri (0,006 – 0,011 – 0,014) 0,05’ten küçük çıkmıştır. Böylece, ankete katılanların bu 3 yargı cümlesi açısından 16-35 yaş arası ile 36 ve üstü yaş arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır.

Çizelge 6.85: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Sorunlara İlişkin Yargılarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşması

Ekoturizm İle İlgili Sorunlara İlişkin Yargılar	Yaş Dağılımı	N	Ortalama	Standart Sapma	T	P
Ulaşım	16-35 yaş arası	83	3,23	1,762	0,114	0,910
	36 ve üstü yaş	109	3,59	1,662		
Ekolojik konaklama imkanları kısıtlı	16-35 yaş arası	83	3,39	1,591	-2,952	0,006
	36 ve üstü yaş	109	3,75	1,467		
Turistik tesisler yok ya da yetersiz	16-35 yaş arası	83	3,28	1,541	0,000	0,011
	36 ve üstü yaş	109	3,47	1,531		
Doğa tahribatı ve çevre kirliliği var	16-35 yaş arası	83	3,66	1,618	0,260	0,538
	36 ve üstü yaş	109	3,88	1,406		
Dinlenme noktalarında wc gibi tesisler yetersiz ve temiz değil	16-35 yaş arası	83	3,31	1,710	0,004	0,014
	36 ve üstü yaş	109	3,77	1,495		
Yol işaretleri ve bilgilendirme levhaları yetersiz	16-35 yaş arası	83	3,41	1,815	0,081	0,069
	36 ve üstü yaş	109	4,09	1,482		
Kamu hizmetleri eksik	16-35 yaş arası	83	2,77	1,663	0,300	0,117
	36 ve üstü yaş	109	2,99	1,675		
Gezi alanlarının tanıtıcı yayınları ve haritaları yok	16-35 yaş arası	83	3,65	1,685	0,015	0,232
	36 ve üstü yaş	109	3,95	1,443		
Rehber sayısı yeterli değil	16-35 yaş arası	83	3,86	1,654	0,004	0,128
	36 ve üstü yaş	109	4,23	1,351		
Rehber yeterince bilgi sahibi değil	16-35 yaş arası	83	3,05	1,645	0,006	0,104
	36 ve üstü yaş	109	3,54	1,692		
Yerli halkın turistlere bakış açısı olumsuz	16-35 yaş arası	83	3,20	1,560	0,043	0,279
	36 ve üstü yaş	109	3,59	1,629		
Çeşitli el sanatları ve kültürel kimlikleri yansıtan etkinlikler mevcut değil	16-35 yaş arası	83	3,23	1,762	0,012	0,283
	36 ve üstü yaş	109	3,59	1,662		
Güvenliğin yetersiz olması	16-35 yaş arası	83	3,39	1,591	0,759	0,775
	36 ve üstü yaş	109	3,75	1,467		

Ankete katılan ziyaretçilerin ekoturizm ile ilgili sorunlara ilişkin yargılarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan 1 yargı cümlesi dışında anlamlı bulunmamıştır. Çünkü bütün yargıların p değerleri 0,05'ten büyük çıkmıştır. Sadece “Ulaşım” yargı cümlesinde p değeri (0,005) 0,05'ten küçük çıkmıştır. Böylece, ankete katılanların “Ulaşım” yargı cümlesi açısından lise ve altı ile üniversite ve üzeri eğitim durumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır.

Çizelge 6.86: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Sorunlara İlişkin Yargılarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Ekoturizm İle İlgili Sorunlara İlişkin Yargılar	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	T	P
Ulaşım	Lise ve altı	74	3,96	1,399	3,471	0,005
	Üniversite ve üzeri	118	3,18	1,589		
Ekolojik konaklama imkanları kısıtlı	Lise ve altı	74	4,28	1,041	-0,081	0,935
	Üniversite ve üzeri	118	4,30	1,088		
Turistik tesisler yok ya da yetersiz	Lise ve altı	74	4,26	1,086	0,782	0,430
	Üniversite ve üzeri	118	4,13	1,136		
Doğa tahribatı ve çevre kirliliği var	Lise ve altı	74	2,45	1,729	-1,307	0,190
	Üniversite ve üzeri	118	2,79	1,787		
Dinlenme noktalarında wc gibi tesisler yetersiz ve temiz değil	Lise ve altı	74	4,43	1,074	-0,105	0,916
	Üniversite ve üzeri	118	4,45	1,067		
Yol işaretleri ve bilgilendirme levhaları yetersiz	Lise ve altı	74	3,80	1,544	0,225	0,824
	Üniversite ve üzeri	118	3,85	1,483		
Kamu hizmetleri eksik	Lise ve altı	74	4,46	1,023	1,361	0,154
	Üniversite ve üzeri	118	4,22	1,275		
Gezi alanlarının tanıtıcı yayınları ve haritaları yok	Lise ve altı	74	4,85	0,676	0,595	0,528
	Üniversite ve üzeri	118	4,78	0,888		
Rehber sayısı yeterli değil	Lise ve altı	74	4,77	0,732	0,263	0,783
	Üniversite ve üzeri	118	4,74	0,910		
Rehber yeterince bilgi sahibi değil	Lise ve altı	74	4,65	0,898	0,427	0,657
	Üniversite ve üzeri	118	4,58	1,073		
Yerli halkın turistlere bakış açısı olumsuz	Lise ve altı	74	4,04	1,318	-1,300	0,213
	Üniversite ve üzeri	118	4,27	1,114		
Çeşitli el sanatları ve kültürel kimlikleri yansıtan etkinlikler mevcut değil	Lise ve altı	74	4,76	0,718	0,179	0,857
	Üniversite ve üzeri	118	4,74	0,745		
Güvenliğin yetersiz olması	Lise ve altı	74	4,01	1,298	0,871	0,370
	Üniversite ve üzeri	118	3,83	1,487		

Ankete katılan ziyaretçilerin ekoturizm ile ilgili sorunlara ilişkin yargılarının ortalama gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan 1 yargı cümlesi dışında anlamlı bulunmamıştır. Sadece “Ulaşım” yargı cümlesinde p değeri (0.030) 0,05’ten küçük çıkmıştır. Böylece, ankete katılanların “Ulaşım” yargı cümlesi açısından 0-2000 TL arası ile 2000 TL ve üzeri ortalama gelire ait kişilerin düşünceleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır.

Çizelge 6.87: Ankete Katılanların Ekoturizm İle İlgili Sorunlara İlişkin Yargılarının Ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşması

Ekoturizm İle İlgili Sorunlara İlişkin Yargılar	Ortalama Gelir	N	Ortalama	Standart Sapma	T	P
Ulaşım	0-2000 TL arası	86	3,77	1,444	2,172	0,030
	2000 TL ve üzeri	99	3,27	1,628		
Ekolojik konaklama imkanları kısıtlı	0-2000 TL arası	86	4,30	1,096	0,122	0,903
	2000 TL ve üzeri	99	4,28	1,079		
Turistik tesisler yok ya da yetersiz	0-2000 TL arası	86	4,30	1,030	1,183	0,235
	2000 TL ve üzeri	99	4,11	1,151		
Doğa tahribatı ve çevre kirliliği var	0-2000 TL arası	86	2,52	1,807	-0,783	0,436
	2000 TL ve üzeri	99	2,73	1,731		
Dinlenme noktalarında wc gibi tesisler yetersiz ve temiz değil	0-2000 TL arası	86	4,50	0,942	0,667	0,499
	2000 TL ve üzeri	99	4,39	1,185		
Yol işaretleri ve Bilgilendirme levhaları Yetersiz	0-2000 TL arası	86	3,74	1,558	-0,695	0,490
	2000 TL ve üzeri	99	3,90	1,467		
Kamu hizmetleri eksik	0-2000 TL arası	86	4,49	0,991	1,832	0,063
	2000 TL ve üzeri	99	4,17	1,310		
Gezi alanlarının tanıtıcı yayınları ve haritaları yok	0-2000 TL arası	86	4,87	0,629	1,107	0,256
	2000 TL ve üzeri	99	4,74	0,965		
Rehber sayısı yeterli değil	0-2000 TL arası	86	4,81	0,660	1,085	0,266
	2000 TL ve üzeri	99	4,68	0,998		
Rehber yeterince bilgi sahibi değil	0-2000 TL arası	86	4,71	0,824	1,298	0,186
	2000 TL ve üzeri	99	4,52	1,155		
Yerli halkın turistlere bakış açısı olumsuz	0-2000 TL arası	86	4,34	1,113	1,780	0,074
	2000 TL ve üzeri	99	4,02	1,286		
Çeşitli el sanatları ve kültürel kimlikleri yansıtan etkinlikler mevcut değil	0-2000 TL arası	86	4,79	0,616	0,946	0,335
	2000 TL ve üzeri	99	4,69	0,841		
Güvenliğin yetersiz olması	0-2000 TL arası	86	3,97	1,384	0,703	0,481
	2000 TL ve üzeri	99	3,82	1,445		

6.12. Ankete Katılanların İğneada'da Yapılabilecek Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Düşüncelerinin Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşmasına Yönelik Analizler

Ankete katılan ziyaretçilerin İğneada'da yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri ile ilgili düşüncelerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Çünkü bütün yarguların p değerleri 0,05'ten büyük çıkmıştır. Bu da gösteriyor ki, ankete katılanların İğneada'da yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri ile ilgili düşünceleri cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemektedir.

Çizelge 6.88: Ankete Katılanların İğneada'da Yapılabilecek Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Düşüncelerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması

İğneada'da Yapılabilecek Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Düşünceler	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	T	P
Kuş gözlemleme	Bay	84	3,94	1,101	-1,030	0,307
	Bayan	108	4,10	1,058		
Kelebek gözlemleme	Bay	84	3,88	1,155	-0,887	0,378
	Bayan	108	4,03	1,123		
Bisiklet gezisi	Bay	84	4,02	1,172	-1,009	0,315
	Bayan	108	4,19	1,156		
Bitki gözlemleme	Bay	84	4,23	0,961	-0,360	0,718
	Bayan	108	4,28	1,003		
Trekking	Bay	84	4,24	1,168	-0,798	0,428
	Bayan	108	4,37	1,116		
Fotoğrafçılık	Bay	84	3,98	1,439	-1,287	0,205
	Bayan	108	4,23	1,301		
Avcılık	Bay	84	4,02	1,308	-0,472	0,639
	Bayan	108	4,11	1,241		
Mağaracılık	Bay	84	4,13	1,149	0,008	0,993
	Bayan	108	4,13	1,051		
At gezisi	Bay	84	4,04	1,284	-0,262	0,795
	Bayan	108	4,08	1,224		
Yaban hayvanı gözlemleme	Bay	84	4,15	1,114	0,540	0,588
	Bayan	108	4,06	1,170		
Sportif olta balıkçılığı	Bay	84	3,90	1,470	-0,369	0,714
	Bayan	108	3,98	1,394		
Orienteering	Bay	84	3,92	1,373	0,145	0,886
	Bayan	108	3,89	1,278		
Kampçılık	Bay	84	4,14	1,173	-0,559	0,583
	Bayan	108	4,23	1,019		

Ankete katılan ziyaretçilerin İğneada’da yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri ile ilgili düşüncelerinin yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır. Çünkü bütün yargıların p değerleri 0,05’ten büyük çıkmıştır. Bu da gösteriyor ki, ankete katılanların İğneada’da yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri ile ilgili düşünceleri yaş değişkenine göre farklılık göstermemektedir.

Çizelge 6.89: Ankete Katılanların İğneada’da Yapılabilecek Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Düşüncelerinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşması

İğneada’da Yapılabilecek Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Düşünceler	Yaş Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	T	P
Kuş gözlemleme	16-35 yaş arası	83	4,04	1,163	0,055	0,957
	36 ve üstü yaş	109	4,03	1,013		
Kelebek gözlemleme	16-35 yaş arası	83	3,94	1,193	-0,252	0,803
	36 ve üstü yaş	109	3,98	1,097		
Bisiklet gezisi	16-35 yaş arası	83	4,10	1,303	-0,243	0,814
	36 ve üstü yaş	109	4,14	1,049		
Bitki gözlemleme	16-35 yaş arası	83	4,20	1,102	-0,619	0,549
	36 ve üstü yaş	109	4,29	,885		
Trekking	16-35 yaş arası	83	4,20	1,295	-1,145	0,270
	36 ve üstü yaş	109	4,39	1,000		
Fotoğrafçılık	16-35 yaş arası	83	4,10	1,437	-0,207	0,838
	36 ve üstü yaş	109	4,14	1,316		
Avcılık	16-35 yaş arası	83	3,96	1,427	-1,040	0,315
	36 ve üstü yaş	109	4,16	1,132		
Mağaracılık	16-35 yaş arası	83	4,05	1,114	-0,908	0,368
	36 ve üstü yaş	109	4,19	1,076		
At gezisi	16-35 yaş arası	83	3,92	1,372	-1,427	0,166
	36 ve üstü yaş	109	4,17	1,137		
Yaban hayvanı gözlemleme	16-35 yaş arası	83	4,06	1,223	-0,463	0,649
	36 ve üstü yaş	109	4,14	1,084		
Sportif olta balıkçılığı	16-35 yaş arası	83	3,78	1,515	-1,402	0,169
	36 ve üstü yaş	109	4,07	1,345		
Orienteering	16-35 yaş arası	83	3,90	1,265	0,024	0,981
	36 ve üstü yaş	109	3,90	1,360		
Kampçılık	16-35 yaş arası	83	4,19	1,087	0,001	0,999
	36 ve üstü yaş	109	4,19	1,093		

Ankete katılan ziyaretçilerin İğneada’da yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri ile ilgili düşüncelerinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Çünkü bütün yarguların p değerleri 0,05’ten büyük çıkmıştır. Bu da gösteriyor ki, ankete katılanların İğneada’da yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri ile ilgili düşüncelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık göstermemektedir.

Çizelge 6.90: Ankete Katılanların İğneada’da Yapılabilecek Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Düşüncelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

İğneada’da Yapılabilecek Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Düşünceler	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	T	P
Kuş gözlemleme	Lise ve altı	74	4,03	0,993	-0,043	0,965
	Üniversite ve üzeri	118	4,03	1,132		
Kelebek gözlemleme	Lise ve altı	74	3,91	1,137	-0,560	0,576
	Üniversite ve üzeri	118	4,00	1,140		
Bisiklet gezisi	Lise ve altı	74	3,99	1,277	-1,260	0,227
	Üniversite ve üzeri	118	4,20	1,083		
Bitki gözlemleme	Lise ve altı	74	4,05	1,133	-2,270	0,350
	Üniversite ve üzeri	118	4,38	0,857		
Trekking	Lise ve altı	74	4,16	1,293	-1,454	0,170
	Üniversite ve üzeri	118	4,41	1,023		
Fotoğrafçılık	Lise ve altı	74	4,01	1,466	-0,853	0,408
	Üniversite ve üzeri	118	4,19	1,301		
Avcılık	Lise ve altı	74	4,09	1,326	0,187	0,854
	Üniversite ve üzeri	118	4,06	1,235		
Mağaracılık	Lise ve altı	74	4,14	1,089	0,049	0,961
	Üniversite ve üzeri	118	4,13	1,098		
At gezisi	Lise ve altı	74	3,93	1,307	-1,145	0,263
	Üniversite ve üzeri	118	4,14	1,207		
Yaban hayvanı gözlemleme	Lise ve altı	74	3,97	1,193	-1,260	0,217
	Üniversite ve üzeri	118	4,19	1,109		
Sportif olta balıkçılığı	Lise ve altı	74	3,92	1,352	-0,223	0,821
	Üniversite ve üzeri	118	3,97	1,473		
Orienteering	Lise ve altı	74	3,89	1,211	-0,076	0,938
	Üniversite ve üzeri	118	3,91	1,384		
Kampçılık	Lise ve altı	74	4,14	1,114	-0,580	0,566
	Üniversite ve üzeri	118	4,23	1,073		

Ankete katılan ziyaretçilerin İğneada’da yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri ile ilgili düşüncelerinin ortalama gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Çünkü bütün yargıların p değerleri 0,05’ten büyük çıkmıştır.

Çizelge 6.91: Ankete Katılanların İğneada’da Yapılabilecek Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Düşüncelerinin Ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşması

İğneada’da Yapılabilecek Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Düşünceler	Ortalama Gelir	N	Ortalama	Standart Sapma	T	P
Kuş gözlemleme	0-2000 TL arası	86	3,93	1,115	-1,339	0,185
	2000 TL ve üzeri	99	4,14	1,030		
Kelebek gözlemleme	0-2000 TL arası	86	4,01	1,023	0,380	0,702
	2000 TL ve üzeri	99	3,95	1,181		
Bisiklet gezisi	0-2000 TL arası	86	4,01	1,241	-1,353	0,182
	2000 TL ve üzeri	99	4,24	1,079		
Bitki gözlemleme	0-2000 TL arası	86	4,16	1,061	-1,025	0,311
	2000 TL ve üzeri	99	4,31	0,933		
Trekking	0-2000 TL arası	86	4,26	1,129	-0,573	0,566
	2000 TL ve üzeri	99	4,35	1,181		
Fotoğrafçılık	0-2000 TL arası	86	4,12	1,367	-0,328	0,743
	2000 TL ve üzeri	99	4,18	1,343		
Avcılık	0-2000 TL arası	86	3,99	1,376	-0,980	0,334
	2000 TL ve üzeri	99	4,17	1,170		
Mağaracılık	0-2000 TL arası	86	4,26	0,935	1,187	0,230
	2000 TL ve üzeri	99	4,07	1,154		
At gezisi	0-2000 TL arası	86	3,95	1,301	-1,189	0,239
	2000 TL ve üzeri	99	4,17	1,196		
Yaban hayvanı gözlemleme	0-2000 TL arası	86	4,12	1,132	0,266	0,790
	2000 TL ve üzeri	99	4,07	1,189		
Sportif olta balıkçılığı	0-2000 TL arası	86	3,98	1,328	-0,015	0,988
	2000 TL ve üzeri	99	3,98	1,457		
Orienteering	0-2000 TL arası	86	4,01	1,183	0,810	0,415
	2000 TL ve üzeri	99	3,86	1,363		
Kampçılık	0-2000 TL arası	86	4,13	1,166	-0,848	0,403
	2000 TL ve üzeri	99	4,26	0,996		

* 7 kişi bu soruya cevap vermemiştir.

7. SONUÇ ve ÖNERİLER

Ekoturizmin temelini doğal çekim kaynakları oluşturmaktadır. Bu doğal çekim kaynakları olmadan ve korunmadan bu alanlarda ekoturizmin canlanması ve gelişmesi beklenemez. Bu nedenle İğneada ve çevresinde ekoturizm altyapısı oluşturulurken ekolojik yapının korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanarak koruma-kullanma ilkesinin gözetilmesi gerekmektedir.

İğneada ve çevresinde yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri olarak belirtilmiş olan kuş gözlemciliği, kelebek gözlemciliği, av turizmi, mağara turizmi, ekogastronomi, su sporları turizmi, bisiklet turizmi, kamp turizmi, orienteering, trekking, sportif olta balıkçılığı, doğa fotoğrafçılığı, yaban hayatı gözleme, botanik turizmi, mantar toplama turizmi bölgede büyük yatırımlar gerektirmeden kısa vadede uygulanacak düzenlemelerle hayata geçirilebilir.

İğneada ve çevresi trekking için uygun şartları bünyesinde barındırmaktadır. Fakat bugüne kadar alanda trekking rotaları belirlenmemiş, zorluk derecelerine göre işaretlemeler yapılmamış ve yön levhaları konulmamıştır. Alanda en kısa zamanda trekking rotaları belirlenmeli, işaretlemeler yapılmalı ve yön levhaları konulmalıdır.

Kırklareli Valiliği, İlçe Kaymakamlıkları, Belediyeler, Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Kırklareli Üniversitesi Turizm Fakültesi ve Pınarhisar Meslek Yüksekokulu, Trakya Kalkınma Ajansı gibi kamu kurumları ve sivil toplum örgütleri arasında koordinasyon eksikliği bulunmaktadır. Her kurum kendi başına diğer kurumlardan habersiz bölgede ekoturizm ile ilgili çalışmalar yürütmektedir. Fakat ortaya konulan çalışmaların hiçbiri bölgenin ekoturizm potansiyelini yeterli düzeyde yansıtmamaktadır. Ayrıca bu potansiyeli faaliyete geçirebilecek yeterlilikte değildir. Unutulmamalıdır ki, bölgede öncelikli olarak ele alınması gereken konu, ekoturizm altyapısının oluşturulmasıdır. Ekoturizm altyapısının oluşturulabilmesi için de, yukarıda belirtilen kamu kurumları ve sivil toplum örgütleri arasında koordinasyonun ve işbirliğinin sağlanması gerekmektedir.

Bölgede ekoturizm alt yapısı oluşturulurken yöre halkının da görüş ve önerileri dikkate alınmalıdır. Bu doğrultuda, bir anket çalışması yapılabilir.

İğneada ve çevresi orienteering sporu için Kırklareli'nde en uygun arazi yapısına sahip alanlardan biridir. Fakat bu potansiyel haritalama işlemi gerçekleştirilmediği için kullanılamamaktadır. Bölgede en kısa zamanda haritalamanın yapılması ve ekoturizm faaliyeti olarak hayata geçirilmesi gerekmektedir.

İğneada ve çevresindeki sulak alanlar kuş türleri için önemli bir beslenme, üreme ve barınma yeridir. Kuş türleri için en büyük tehlike bilinçsiz yapılan avcılıktır. Bilinçsiz yapılan

avcılığın önüne geçmek için cezalar arttırılmalı ve denetimler sıklaştırılmalıdır. Ayrıca av tezkeresi almak için kursa giden avcı adaylarına bu konuda daha yoğun eğitimler verilebilir. Av tezkeresi yenilenirken avcılara doğal çekim kaynaklarını koruma ile ilgili eğitimler de verilebilir.

Kuş gözlemciliği turizmini faaliyete geçirebilmek için Mert ve Erikli göllerinde doğaseverlerin kullanımına sunulmak üzere kuş gözlem merkezleri ve kuş gözlem kuleleri inşa edilebilir.

Özellikle Mert gölü ve çevresi, hem ziyaretçiler hem de çevresindeki yerleşim alanlarında oturanlar tarafından kirletilmektedir. Bu kirlenmenin önüne geçebilmek için İğneada Belediyesi'nin çevre temizliğini özellikle yaz ve bahar aylarında sıklaştırması gerekmektedir.

İğneada ve çevresindeki düzensiz ve plansız yapılaşma doğal kaynakların bozulmasına neden olmaktadır. Bu yapılaşmanın durdurulması gerekmektedir. Eskiden alınan imar izni ile yapılmış olan yapılar ise kamulaştırılarak yıkılmalı ve bu alanlar doğal hallerine dönüştürülmelidir.

İğneada ve çevresinde yapılacak olan ekoturizm faaliyetleri için bölgesel rehberler yetiştirilmelidir. Bu rehberler ekoturizm konusunda uzmanlaşmış olmalıdır.

İğneada ve çevresi daha çok Türkiye'nin çeşitli yerlerindeki doğa sporları ile ilgilenen kulüpler ve fotoğraf dernekleri tarafından ziyaret edilmektedir. Bu dernek ve kulüpler ile iletişime geçilerek alanda yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri hakkında bilgilendirici, tanıtıcı ve eğitici broşürler verilebilir.

Ekoturizm kapsamında bölgede tesisler yapılırken doğaya ve çevreye uyumlu olmasına özen gösterilmelidir. Bu doğrultuda yenilenebilir alternatif enerji kaynakları tercih edilebilir.

Bölgede ekoturizme yönelik faaliyette bulunmak isteyen yöre halkına devlet tarafından düşük faizli ve uzun vadeli kredi kolaylığı sağlanmalıdır. Bu sayede bölgede yeni istihdam olanakları sağlanabilir.

Bölgede nitelikli, standartlara uygun, iyi bir alt yapıya sahip kamp alanlarının kurulması halinde kamp turizminin bölgede gelişmesi sağlanabilir. Kamp alanları kurulurken Resmi Gazetede 21.06.2005 tarihli 25852 sayılı yayımlanan turizm tesislerinin belgelendirilmesine ve niteliklerine ilişkin yönetmelikteki tanımlara göre düzenlemeler yapılmalıdır.

Bölgeye gelen ziyaretçiler % 87 gibi büyük bir oranla yöresel yemek kültürünü tanımak istediklerini ve yine % 87'lik bir oranla aynı grup İğneada'da yöresel yemek

kültürünü yansıtan yiyecek-içecek işletmelerinin yeterli olmadığını belirtmiştir. Gelen ziyaretçilerin bu talebine cevap verebilmek için yiyecek-içecek işletmelerinin menülerinde yöresel yemeklere yer verilmesi sağlanmalıdır. Bunun için de ilgili meslek örgütü tarafından yiyecek-içecek işletmelerine yöre mutfağı ile ilgili eğitimler verilebilir.

Gelen ziyaretçilere İğneada'da geceleme yapmak isteginizde nerede kalmak istersiniz diye sorulmuştur. Verilen cevaplarda ilk tercih % 55 ile otel olmuştur. Pansiyon tercihi % 9,4 ile ancak dördüncü sırada yer almıştır. İğneada'da pansiyon işletmeciliğinin yaygın olduğu düşünüldüğünde bu sonuçlardan ziyaretçilerin pansiyonlarda konaklamayla ilgili bir takım sıkıntılarının olduğunu çıkarabiliriz. Bu nedenle pansiyonların hizmet kalitesini arttırmak için pansiyon işletmelerine Kırklareli Üniversitesi ve İşkur ortaklaşa eğitimler verebilir. Ayrıca devlet tarafından pansiyon sahiplerine işletmelerini yenilemeleri için düşük faizli ve uzun vadeli krediler verilebilir.

Ankete katılan ziyaretçilere İğneada'dan ayrılırken yanlarında ne götürmek istedikleri sorulmuştur. İlk sırada % 34,9 ile bölgeyi simgeleyen hediyelik biblo, eşya cevabı yer almıştır. Turistik bir bölgeyi ziyaret eden insanlar ikamet ettikleri yerlere geri dönerken yanlarında yaptıkları tatili ve bölgeyi hatırlatıcı hediyelik eşyalar almak, ayrıca bunları çevrelerindeki eş, dost ve akrabalarına hediye etmek isterler. Bu noktada İğneada'da bölgeyi hatırlatıcı ve tanıtıcı hediyelik eşya satışının yapılmadığı görülmektedir. Bölge esnafına örnek ve teşvik edici olması açısından turizm ve doğa dernekleri tarafından hediyelik eşya bastırılması ve satışı yapılabilir. Hediyelik eşya olarak üzerinde İğneada ve çevresinde yapılabilecek ekoturizm faaliyetleriyle, doğal güzelliklerin yer aldığı kupa, anahtarlık, t-shirt, havlu, kültablası, biblo, tablo vb. ürünler satılabilir.

Ankete katılan ziyaretçilere İğneada'dan ayrılırken yanlarında ne götürmek istedikleri sorulmuştur. Verilen cevapların 2. sırasında % 28,6 ile köy ürünleri götürmek istediklerini belirtmişlerdir. Bu talebe cevap verebilmek için yöre halkına İğneada'da ve yol güzergahı üzerinde yöresel ürünleri satabilecekleri satış noktaları oluşturulmalıdır. Hizmet kalitesiyle standardının sağlanabilmesi için bu satış noktalarının denetimi ve kontrolü ilçe ve belde belediyelerine verilmelidir. Bu sayede gelen ziyaretçilerin aldıkları yöresel ürünlerden memnuniyet düzeyleri en üst noktaya çıkarılmış olacaktır. Ayrıca gelen ziyaretçilerin yöresel ürünlere kolayca ulaşabilmesi sağlanacaktır.

Ankete katılan ziyaretçilere İğneada'dan ayrılırken yanlarında ne götürmek istedikleri sorulmuştur. Verilen cevapların 3. sırasında % 17,7 ile yöresel el sanatlarını götürmek istediklerini belirtmişlerdir. Bu talebe cevap verebilmek için İşkur ve Halk Eğitim Merkezi tarafından bölgede el sanatları kursları açılabilir. Yöre halkı açılan bu kurslarda öğrendiklerini

ve ürettiklerini gelen ziyaretçilere satabilirler. Bu amaçla bölgede geleneksel el sanatları üretim atölyeleri kurulabilir. Böylece hem el sanatlarını yapanlar gelir elde edecek hem de bölge ekonomisine katkı sağlanmış olacaktır.

Yöresel ürünleri pazarlamada önemli unsurlardan biri, sunumdur. Yöre halkına sunum, iletişim ve ambalajlama konularında eğitimler verilebilir. Bunun sonucunda yöresel ürünlerin satışında önemli bir artış olacaktır. Bu da insanların gelir düzeylerini arttıracaktır.

Seyahat acentaları ile görüşmeler yapılarak sadece haftasonu gününbirlik turlar yanında konaklamalı tur programları da yapılması sağlanabilir. Bunun için alternatif paket turlar oluşturulmalıdır. Örneğin gastronomi turları düzenlenebilir.

Ankete katılanların oturdukları yere bakıldığında ilk sırada %42,7 ile İstanbul gelmektedir. 2. sırada % 33,3 ile Kırklareli, 3. sırada % 7,3 ile Edirne ve 4. sırada ise % 5,7 ile Tekirdağ yer almaktadır. Bu sonuçlar doğrultusunda, bölgeye gelen ziyaretçilerin yarısına yakınının yoğun ve stresli metropol yaşantısından kaçan İstanbulluların olduğu görülmüştür. Bölge bazında incelediğimizde ise, İğneada ve çevresine %89,5 ile en çok Trakya Bölgesi'nde yaşayan insanların geldiği görülmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere İğneada ve çevresinin turist profili Trakya Bölgesi'ne sıkışmış bir durumdadır. İyi bir tanıtım faaliyeti ile bu durum değiştirilebilir. Tanıtım faaliyetlerinde hedef kitle olarak diğer coğrafi bölgeler ele alınmalıdır. Burada en büyük görev başta kamu kurumları olmak üzere sivil toplum örgütlerine ve özel müteşebbüslere düşmektedir.

Ankete katılan ziyaretçilere ne olması durumunda İğneada'ya gelmekten vazgeçersiniz diye sorulmuştur. % 56,8'lik bir oranla çevresel sorunlar ve doğal kaynaklar tüketildiği takdirde bölgeye gelmekten vazgeçecekleri cevabını vermişler. Verilen cevaptan da anlaşılacağı gibi bölgenin turistik çekim merkezi olmasının en büyük sebebi doğal çekim kaynaklarının varlığı ve doğal çevre koşullarıdır. Bunların tüketilmesi ve yok olması durumunda İğneada ve çevresi turizm cazibesini yitirecektir. Ekoturizmin yapılabilmesinin ve varlığının en önemli sebebi doğal kaynaklar ve çevredir. Bu nedenle bölgede ekoturizm alt yapısı oluşturulurken sürdürülebilir turizm kavramı temel olarak ele alınmalıdır.

Ankete katılanlar, İğneada ve çevresinde yapılan ekoturizm faaliyetleri içerisinde devlet tarafından yapılan düzenlemelerin kesinlikle yetersiz (ortalamalar, kuş gözlemleme 1,41; kelebek gözlemleme 1,34; bisiklet gezisi 1,32; bitki gözlemleme 1,22; trekking 1,34; fotoğrafçılık 1,28; avcılık 1,42, mağaracılık 1,36, at gezisi 1,18, yaban hayatı gözlemleme 1,26; sportif olta balıkçılığı 1,26; orienteering 1,21 ve kampçılık 1,32) olduğunu düşünmektedirler. Bu da gösteriyor ki, devlet bölgede daha fazla yatırımlar ve düzenlemeler yaparak, bölgenin ekoturizm alanında gelişmesini sağlamalıdır. Böylece hem bölgeye gelecek

olan turist sayısının artması, hem de bölgede yaşayan yerel halkın da ekonomik kazanç elde etmesi mümkün olacaktır.

Ankete katılanların, İğneada ve çevresinde yapılan ekoturizm faaliyetleri içerisinde yöre halkı tarafından yapılan kuş gözlemleme (2,03); kelebek gözlemleme (2,27); at gezisi (2,49), yaban hayatı gözlemleme (2,51); fotoğrafçılık (2,51); orienteering (2,48) ile ilgili düzenlemeleri kısmen yetersiz bulmaktadır. Bisiklet gezisi (2,80), bitki gözlemleme (2,59), trekking (2,79); avcılık (3,19), mağaracılık (2,88), sportif olta balıkçılığı (2,95) ve kampçılık (2,69) ile ilgili düzenlemelerde ise, kararsız yönde cevap verdikleri görülmektedir. Bu da gösteriyor ki, yöre halkı bölgede yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri için yeterli düzeyde çaba harcamamaktadır. Yöre halkının ekoturizm faaliyetleri ile ilgili düzenlemelere katılımını sağlamak amacıyla ekoturizmin bölgeye ve kendilerine sağlayacağı katkıların neler olacağı anlatılmalıdır.

Ankete katılanlar, İğneada ve çevresinde yapılan ekoturizm faaliyetleri içerisinde özel teşebbüs tarafından yapılan kelebek gözlemleme (1,49); bitki gözlemleme (1,50); fotoğrafçılık (1,55); at gezisi (1,65), yaban hayatı gözlemleme (1,37) ve orienteering (1,30) ile ilgili düzenlemeleri kesinlikle yetersiz bulmaktadır. Avcılık (2,01); sportif olta balıkçılığı (1,73); trekking (1,78); mağaracılık (1,71); kuş gözlemleme (1,77); bisiklet gezisi (1,72); kampçılık (1,76) ile ilgili düzenlemelerde ise, kararsız oldukları yönde cevap verdikleri görülmektedir. Bu da gösteriyor ki, bölgede ekoturizmin geliştirilebilmesi için sadece devletten değil, özel teşebbüsten de gerekli düzenlemelerin yapılması beklenmektedir. Bu yüzden de bölgede gelişebilecek ekoturizm faaliyetlerine yönelik gerekli olan tesisler, düzenlemeler için özel teşebbüse teşvikler verilmeli, böylece bölgeye daha fazla özel teşebbüsün gelmesi sağlanmalıdır.

İğneada ve çevresi, sosyo-ekonomik anlamda Kırklareli merkez ilçe ve Lüleburgaz ilçesine oranla daha geri sıralarda yer almaktadır. Bunun başlıca nedenleri olarak; arazinin yapısına bağlı olarak tarım olanaklarının sınırlı olmasını, coğrafi konum itibarıyla sanayileşmenin yetersiz olmasını gösterebiliriz. İğneada merkezde insanların başlıca geçim kaynağı ev pansiyonculuğu ve balıkçılıktır. Çevresindeki köylerde ise daha çok hayvancılık ön plandadır. Eskiden orman köylerinde ormancılık önemli bir geçim kaynağı iken son yıllarda devletin uyguladığı politikalara bağlı olarak ormancılık önemini yitirmiştir. Tarım olanakları ise arazinin yapısına bağlı olarak sınırlı düzeydedir. Kırsal alanlardan başta Lüleburgaz, Çorlu olmak üzere Çerkezköy ve Saray gibi sanayinin yoğun olduğu bölgelere göç yaşanmaktadır. Bu göçte en büyük neden genç nüfusun İğneada ve çevresinde istihdam olanakları bulamamasıdır. Bu noktadan hareketle İğneada ve çevresinde kırsal alanda yaşayan

insanların refah düzeyinin artması için başka bir ifade ile kırsal kalkınmayı destekleyici bir unsur olarak ekoturizm potansiyelinin değerlendirilebilir. Yukarıda sıralanan öneriler gerçekleştirildiğinde İğneada ve çevresindeki kırsal alanların kalkınmasında ekoturizm destekleyici önemli bir unsur olacaktır.

İğneada ve çevresinde yapılacak olan ekoturizm planlaması yöre halkına istihdam olanakları yaratacak, bölgenin ekonomik refahını yükseltecek, tanıtımını artıracak ve aynı zamanda doğal kaynaklarının korunmasını ve sürdürülebilirliğini de sağlayacaktır.

8. KAYNAKLAR

- Açıksöz S, Topay M ve Aydın H (2006). Bartın-Arıt Beldesi Trekking Potansiyelinin Belirlenmesi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Bartın Orman Fakültesi Dergisi, C: 8, Sayı:10, s.80-89, Zonguldak.
- Ahipaşaoğlu S, Çeltek E (2006) Sürdürülebilir Kırsal Turizm. Gazi Kitabevi, 173s, Ankara.
- Akat Ö (1997). Pazarlama Ağırlıklı Turizm İşletmeciliği, Ekin Kitabevi, 304s, Bursa.
- Akesen A (2009). Türkiye Ekoturizm Potansiyelinde GAP Bölgesi'nin Yeri ve Önemi. Orman ve Av Dergisi. Sayı:6, Kasım-Aralık, s.16-20, Çankırı.
- Akıllı H. (2004). Ekoturizmin Sosyo-Kültürel, Ekonomik, Yönetmel ve Çevresel Etkiler Bakımından İrdelenmesi; Antalya Köprülü Kanyon Milli Parkı Örneği. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 194s, Antalya.
- Akın, H. M. (2006). Türkiye'de Ekoturizmin Sürdürülebilir Gelişimi: Kaçkar Dağları Milli Parkı Örneği. Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans tezi, 147s, Hatay.
- Akkaya M, Macit F ve Kurtulmuş Z (2010). Istranca Dağları ve Dupnisa Mağarası. Kırklareli Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kırklareli.
- Akpınar E, Bulut Y (2010). Ülkemizde Alternatif Turizm Bir Dalı Olan Ekoturizm Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı Ve Uygulama Alanları. III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Çoruh Üniversitesi, 20-22 Mayıs 2010, Cilt: IV s: 1575-1594, Artvin.
- Akpınar Sibel (2005). Türkiye'nin Turizm Merkezlerinde Ekoturizm Yaklaşımları. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yatırımlar Genel Müdürlüğü Planlama Dairesi, Ankara.
<http://www.kentli.org/makale/sibel.htm> (Erişim Tarihi, 21.01.2011).
- Akşit S (2007). Doğal Ortam Duyarlılığı Açısından Sürdürülebilir Turizm, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı:23, s:441-460.
- Albayrak F F (2010). Korunan Alanların Ekoturizm Gelişimine Etkileri: Camili Biyosfer Rezervi Örneği. Artvin Çoruh Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s:192 , Artvin.
- Altan Ş. (2008). Türkiye'de Ekoturizm Uygulamaları ve Ekonomiye Katkıları. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 181s, Niğde.
- Altanlar A, Akıncı Kesim G (2009). Akçakoca İlçesinin Ekoturizm Olanaklarının Değerlendirilmesi. Düzce Üniversitesi Ormancılık Dergisi, 2009, Sayı:1, s: 25-41, Düzce.
http://www.duzce.edu.tr/of/dergi/Dergi_Tr/Dergi_Pdf_Tam/2009_sayi_1.pdf (Erişim Tarihi, 20.06.2010).

- Anonim (2011a). <http://igneada.tripod.com/ulasim.htm> (Erişim Tarihi, 20.02.2011).
- Anonim (2011b). <http://www.neredenereye.com/tatil-cennetleri/igneada/nasil-gidilir/> (Erişim Tarihi, 02.02.2011)
- Anonim (2011c). TCDD Trakya Ana Sayfası <http://www.tcddtrakya.tr.gg/> (Erişim Tarihi, 12.01.2011).
- Anonim (2011d). http://www.vize.com.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=100 (Erişim Tarihi, 01.03.2011).
- Anonim (2011e). <http://www.kiyikoy.gen.tr/tag/kiyikoy-magarasi-2>. (Erişim Tarihi, 11.01.2011).
- Anonim (2011f). İğneada Belediyesi. <http://www.igneada.bel.tr/i4.html>. (Erişim Tarihi, 08.03.2011).
- Anonim (2011g). Istranca Ekoturizm Derneği, http://www.istrancaekoturizm.org/?page_id=57&album=3&photo=35&cover=0&occur=1 (Erişim Tarihi, 21.02.2011).
- Anonim (2011h). Karayolları Genel Müdürlüğü. <http://www.kgm.gov.tr/SiteCollectionImages/KGMimages/Haritalar/b1.jpg>. (Erişim Tarihi, 12.02.2011).
- Anonim (2011i). Kırklareli Valiliği. <http://www.kirklareli.gov.tr/altyapi.asp> (Erişim Tarihi, 03.02.2011).
- Anonim (2011j). Trakya Doğa Eğitimi Projesi. <http://www.trakyadogaegitimi.com/kat/igneada/> (Erişim Tarihi, 30.03.2011).
- Anonim (2011k). Trakya Gezi Rehberi. <http://www.trakyagezi.com/dosya/50-dosya/201-hardaliye.html> (Erişim Tarihi, 03.02.2011).
- Anonim (2011l). Türkiye İstatistik Kurumu . <http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tbid=39&ustid=11>. (Erişim Tarihi, 20.03.2011).
- Anonim (2011m). Coğrafi Özellikler. Vize Belediyesi. <http://www.vize.bel.tr/CografikOzellikler.html> (Erişim Tarihi, 10.01.2011).
- Anonim (2011n). Kırklareli İl Tarım Müdürlüğü. <http://www.kirklarelitarim.gov.tr/> (Erişim Tarihi, 11.02.2011).
- Anonim (2010a). http://harita.sitesi.web.tr/b_39.jpg (Erişim Tarihi, 25.11.2010).
- Anonim (2010b). Yıldız Dağları'ndaki Mağaralar ve Faunaları, Yıldız Dağları Biyosfer Projesi Raporlar Serisi No:5, Boğaziçi Uluslararası Mağara Araştırma Derneği, 65s, Kırklareli. <http://www.bumad.org/site/images/stories/pdf/5CaveSurveysReporttr.pdf> (Erişim Tarihi, 11.01.2011).

- Anonim (2010c). Yıldız Dağları Biyosfer Projesi ve 22 Mayıs Biyolojik Çeşitlilik Günü Etkinlikleri Bilgi Notu, Çevre ve Orman Bakanlığı, Kırklareli. <http://www.milliparklar.gov.tr/DKMP/Files/bilgiNotu.pdf> (Erişim Tarihi, 14.02.2011).
- Anonim (2010d). Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. <http://www.kirklarelikulturturizm.gov.tr/belge/1-33925/coğrafya.html> (Erişim Tarihi, 04.10.2010)
- Anonim (2010e). Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. <http://www.kirklarelikulturturizm.gov.tr/belge/1-33926/tarihce.html>. (Erişim Tarihi, 04.10.2010)
- Anonim (2010f). Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. <http://www.kirklarelikulturturizm.gov.tr/belge/1-20931/kirklareli---saka-golutabiati-koruma-alani.html> (Erişim Tarihi, 25.09.2010).
- Anonim (2010g). Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. <http://www.kirklarelikulturturizm.gov.tr/belge/1-20930/kirklareli---kasatura-korfezi-tabiatikoruma-alani.html> (Erişim Tarihi, 25.09.2010).
- Anonim (2010h). Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. <http://www.kirklarelikulturturizm.gov.tr/belge/1-59759/kamp-ve-karavanturizmi.html> (Erişim Tarihi, 25.09.2010).
- Anonim (2010i). Kırklareli Valiliği. <http://www.kirklareli.gov.tr/genel.asp> (Erişim Tarihi, 04.09.2010).
- Anonim (2010j). Kırklareli Valiliği. <http://www.kirklareli.gov.tr/egitim.asp> (Erişim Tarihi, 04.09.2010).
- Anonim (2010k). Kırklareli Valiliği. <http://www.kirklareli.gov.tr/saglik.asp>. (Erişim Tarihi, 04.09.2010).
- Anonim (2010l). Kırklareli Valiliği. <http://www.kirklarelikulturturizm.gov.tr/belge/1-59761/bitki-inceleme.html>. (Erişim Tarihi, 04.09.2010).
- Anonim (2010m). Kırklareli Mağaraları. Kültür ve Turizm Bakanlığı <http://www.kultur.gov.tr/TR/belge/1-19562/kirklareli-magaralari.html> (Erişim Tarihi, 12.12.2010).
- Anonim (2010n). Kırklareli Valiliği. <http://www.kirklareli.gov.tr/tarim.asp> (Erişim Tarihi, 04.09.2010).
- Anonim (2010o). Kırklareli Valiliği. <http://www.kirklareli.gov.tr/sanayi.asp> (Erişim Tarihi, 04.09.2010).

- Anonim (2010p). Kırklareli Valiliği. <http://www.kirklareli.gov.tr/hizmet.asp> (Erişim Tarihi, 04.09.2010).
- Anonim (2010r). Korunan Alanlar. Orman Genel Müdürlüğü. www.ogm.gov.tr/ormistatistik/DKMP/korunan_alanlar.xls. (Erişim Tarihi, 09.07.2010).
- Anonim (2010s). Orman Genel Müdürlüğü. http://www2.ogm.gov.tr/orm_varligi/kirklareli.html. (Erişim Tarihi, 09.07.2010).
- Anonim (2010t). Trakya Gezi Rehberi. <http://www.trakya gezi.com/sehir-rehberi/kirklareli/295-igneada-gezi-rehberi.html> (Erişim Tarihi, 02.08.2010).
- Anonim (2009a). Yıldız Dağları'nın Kelebekleri Poster. Yıldız Dağları Biyosfer Projesi. <http://yildizdaglari.cevreorman.gov.tr/medialibrary/2010/07/kelebekposteribaski.pdf>, (Erişim Tarihi, 29.01.2011).
- Anonim (2009b). Yıldız Dağları'nın Bilinen Mantarları Poster. Yıldız Dağları Biyosfer Projesi. <http://yildizdaglari.cevreorman.gov.tr/medialibrary/2010/07/mantarposteribaski.pdf> (Erişim Tarihi, 29.01.2011).
- Anonim (2009c). Yıldız Dağları'nın Tatlı Su Balıkları Poster. Yıldız Dağları Biyosfer Projesi. <http://yildizdaglari.cevreorman.gov.tr/medialibrary/2010/07/balikposterleribaski.pdf> (Erişim Tarihi, 29.01.2011).
- Anonim (2009d). İğneada Longoz Ormanları Fauna. Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi Projesi. Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, s.20, Kırklareli.
- Anonim (2009e). İğneada Longoz Ormanları Flora. Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi Projesi. Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, s.16, Kırklareli.
- Anonim (2009f). Büyüleyici Kelebek Çeşitliliği İle Türkiye. Doğa Koruma Merkezi. http://www.dkm.org.tr/docs/kelebek_brosur_pdf/kelebekbrosur.pdf (Erişim Tarihi, 21.02.2011).
- Anonim (2009g). Kırklareli İl Çevre Durum Raporu, Kırklareli İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, www.Cedgm.Gov.Tr/Ced/Files/Icd_Raporlari/Kirklareliicd2009.Pdf. (Erişim Tarihi, 05.11.2010).
- Anonim (2009h). 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı - Plan Analitik Raporu, Trakya Kalkınma Ajansı. s.585, http://www.trakyaka.org.tr/uploads/pdf/cevre_plan.pdf (Erişim Tarihi, 05.03.2011).

- Anonim (2008). Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi ve Eylem Planı. Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Doğa Koruma Dairesi Başkanlığı Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Ulusal Odak Noktası, 176s, Ankara.
- Anonim (2005). Kırklareli Rehberi. Kırklareli Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü, s. 95, Kırklareli.
- Anonim (2006). Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi. DPT <http://mevzuat.dpt.gov.tr/ypk/2006/20060204-9-2.pdf>. (Erişim Tarihi, 05.11.2010).
- Anonim (2000a). Kırklareli İl Yıllığı. Kırklareli Valiliği, s.348, Kırklareli.
- Anonim (2000b). Kırklareli 2000. Editör Zülküf Yılmaz, Kırklareli Valiliği, Mega Basım Yayın San. Tic. A.Ş, s.235, Kırklareli.
- Anonim (1982). Yurt Ansiklopedisi. Türkiye İl İl; Dünyü, Bugünü, Yarını, Anadolu Yayıncılık, Cilt:7, İstanbul.
- Arslan, Y (2005). Erdek ve Çevresinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 13, s.29-53, Balıkesir. <http://sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c8s13/makale/c8s13m12.pdf> (Erişim Tarihi, 08.07.2010).
- Aslan S (2011). Kırklareli Trekking Rotaları. Yerel Rehber. Istanca Gençlik ve **Doğa** Sporları Kulübü, Kırklareli (görüşme tarihi, 08.04.2011).
- Aydın İ Z ve Türker M F (2010). Artvin-Borçka Biyosfer Alanındaki Ekoturizm Potansiyelinin Orman Köylüleri Üzerindeki Sosyo-Ekonomik Etkilerinin İrdelenmesi. Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Sayı: 11, s.43-51, Artvin. <http://edergi.artvin.edu.tr/index.php/orman/article/download/148/149>.(Erişim Tarihi, 20.01.2011).
- Bakırcı M (2002). Eko turizm. II. Turizm Şurası Bildirileri, 12-14 Nisan 2002, II. Cilt, s. 243-252, Ankara.
- Başgelen N (2006). Tarihi ve Doğal Değerleriyle Kırklareli. Arkeoloji ve Sanat Yayınları, s.64, İstanbul.
- Batman O, Eraslan İ H (2007). Spor Turizmi. Rekabet Avantajı Elde Etmede Turizm Sektörü Sektörel Stratejiler ve Uygulamalar, URAK Derneği Yayınları, s.197-220, İstanbul.
- Çakar Y M (2007). Türkiye’de 1980 Sonrası Kırsal kalkınma Uygulamaları ve Çorum Örneği. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s.209, Ankara.
- Çakır A (2010). Kırklareli Mutfağı. Kırklareli Valiliği, 118s, Ankara.
- Çakılcıoğlu, M. (2011). Sürdürülebilir Turizm İçin Örnek Bir Bölge; “Bozcaada”. <http://www.kentli.org/makale/bozcaada.htm> (Erişim Tarihi, 04.02.2011).

- Çakılcıoğlu M. (2002). Sürdürülebilir Bir Kalkınma İçin; Sürdürülebilir Turizm. 10. Ulusal Bölge Bilimi/ Bölge Planlama Kongresi, 17-18 Ekim 2002, <http://www.kentli.org/makale/kalkinma.htm> (Erişim Tarihi, 03.11.2010).
- Çeken, H. 2008. “Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi Üzerine Teorik Bir İnceleme” . Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi (C.X ,S II, 2008) s:293-306. Afyon. http://akuiibf.aku.edu.tr/pdf/10_2/15.pdf
- Çevirgen, A (2004). Edremit Yöresinde Ekoturizme Yönelik Bir Talep Araştırması, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:7, Sayı: 12, s.45-67, Balıkesir. <http://sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c7s12/makale/c7s12m3.pdf> (Erişim Tarihi, 08.09.2010).
- Demir C ve Çevirgen A (2006a). Turizm ve Çevre Yönetimi. Gazi Kitabevi, s. 188, Ankara.
- Demir, C. ve Çevirgen, A. (2006b). *Ekoturizm Yönetimi*. Nobel Yayın Dağıtım, s222, Ankara.
- Dilek E F ve Kubaş A (2009). Ekoturizm Girişimciliğinde Doğal Kaynakların Koruma-Kullanma Dengesi. I. Trakya Bölgesi Kalkınma ve Girişimcilik Stratejileri Sempozyumu, 16-18 Ekim 2009, s.247-254, Edirne.
- Dönmez, S (2008). Akdağ Tabiat Parkı’nda Ekoturizm, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s. 103, Afyon.
- Dönmezer A. (2004). Ekoturizm: Sürdürülebilir Turizm İçin Bir Araç. The Management Centre. <http://www.mc-med.eu/Private/Research-Conferences/Eco-Tourism/Presentations/SurdurulebilirTurizm.pdf> (Erişim Tarihi, 06.06.2010).
- Dulupçu M A (2010). Sürdürülebilir Kalkınma Politikasına Yönelik Gelişmeler. Dış Ticaret Müsteşarlığı, www.dtm.gov.tr/dtmadmin/upload/EAD/.../politika.doc (Erişim Tarihi, 09.09.2010)
- Erdoğan, N (2003). Çevre ve (Eko) Turizm. Erk Yayınları, s. 317, Ankara.
- Esengün K, Akça H ve Sayılı M. (2010). Dağlık ve Ormanlık Alanlarda Kırsal Turizm Faaliyeti ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma. Türkiye Ormancılık Kooperatifleri Merkez Birliği www.orkoop.org.tr/uploads/files/12.doc (Erişim Tarihi, 07.08.2010)
- Girgin İ (2000). Kırsal Sanayi ve Kalkınma İlişkileri. Tarım ve Köy Dergisi, TKB Yay. Dairesi Başkanlığı Matbaası, Sayı: 131, s: 47-48, Ankara.
- Gökdeniz A, Çeken H ve Erdem B (2003). “Turistlerin Değişen Seyahat Eğilimleri ve Sürdürülebilir Turizm Politikaları Çerçevesinde Eko Turizminin Pazarlama Olanakları “, Türkiye’nin Alternatif Turizm Potansiyeli Konferansı, Ankara Üniversitesi, 3-4- Mayıs 2003, Çankırı.

- Gül A ve Özalın O (2008a). Ekoturizm ve Isparta II. Gülçevrem Dergisi, Isparta İl Çevre ve Orman Müdürlüğü. 2008/1, Sayı:3, s.18-21, Isparta. http://isparta.cevreorman.gov.tr/isparta/Files/Yay%C4%B1nlar/gulcevrem_sayi3.pdf. (Erişim Tarihi, 23.09.2010).
- Gül A ve Özalın O (2008b). Isparta ve Orienteering, Gülçevrem Dergisi, Isparta İl Çevre ve Orman Müdürlüğü. 2008/2 Sayı:3, s. 22-23, Isparta. http://isparta.cevreorman.gov.tr/isparta/Files/Yay%C4%B1nlar/gulcevrem_sayi4.pdf. (Erişim Tarihi, 23.09.2010).
- Gül A ve Özalın O (2007a). Türkiye'deki Korunan Doğal Alanlarda Ekoturizm Amaçlı Ekolojik Planlama Yaklaşımı. Ekolojik Mimarlık ve Planlama Ulusal Sempozyumu, 27-28 Nisan 2007, s:194-203, Antalya.
- Gül A ve Özalın O (2007b). Ekoturizm ve Isparta. Gülçevrem Dergisi, Isparta İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Sayı:2, s.20-23, Isparta. http://isparta.cevreorman.gov.tr/isparta/Files/Yay%C4%B1nlar/gulcevrem_sayi2.pdf (Erişim Tarihi, 23.09.2010).
- Güler N (2007). İğneada Longoz Ormanları Bitkileri Resimli Tanıma Kılavuzu. Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma Ve Milli Parklar Genel Müd., s. 242, İstanbul.
- Güneş G (2008). Sürdürülebilir Turizm ve Türkiye. İz Atılım Üniversitesi Dergisi, Sayı:6, s. 16-19, Ankara. <http://www.atilim.edu.tr/publ/iz-sayi6.pdf> (Erişim Tarihi, 19.07.2010).
- Gür M, Yavuzyiğit M H ve Ekici B (2003). Türkiye Sorunlarına Çözüm Konferansı V, Türkiye'nin Geleceği 2004. 19-22 Aralık 2003, TODAİE, 740s, Ankara.
- Işık A ve Kılınç İ (2010). Akçakoca' daki Kamp Ve Karavan Turizminin İncelenmesine Yönelik Nitel Bir Araştırma: Tezel Camping Örneği. 11. Ulusal Turizm Kongresi, 2 - 5 Aralık 2010, Kuşadası, Detay Yayıncılık, s.437-444, Ankara.
- İçöz O ve Yılmaz B S (2006). Organik Tarım ve Turizme Etkisi: Ekoturizm. Sürdürülebilir Rekabet Avantajı Elde Etmede Organik Tarım Sektörü Sektörel Stratejiler ve Uygulamalar, URAK Derneği Yayınları, s.603-637, İstanbul.
- İnce C ve Duman T (2007). Geleneksel (Deniz, Kum ve Güneş) Turizm. Rekabet Avantajı Elde Etmede Turizm Sektörü Sektörel Stratejiler ve Uygulamalar, URAK Derneği Yayınları, s.79-93, İstanbul.
- Kahraman N ve Türkay O (2006). Turizm ve Çevre. Detay Yayıncılık, 197s, Ankara.
- Kalaycı, Ş (2009). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti, 426s, Ankara.

- Karaçam N (1995). Efsaneden Gerçeğe Kırklareli. Özyılmaz Matbaası, Kırklareli.
- Kaya M (1998). Mert Ve Erikli Göllerinin (Kırklareli/İğneada) Kuş Faunası Açısından Önemi Ve Ekolojik Sorunları. Ekoloji Çevre Dergisi. Cilt:7, Sayı:27, s.15-18. <http://www.ekolojidergisi.com.tr/resimler/27-4.pdf> (Erişim Tarihi, 02.08.2010).
- Kiper T (2009). Kırsal Kalkınmada Turizmin Rolü ve Şarköy'de Uygulanabilirliği. I. Trakya Bölgesi Kalkınma ve Girişimcilik Stratejileri Sempozyumu, 16-18 Ekim 2009, s.309-316, Edirne.
- Koçan N (2011). Mudurnu (Bolu) ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Kapsamında İrdelenmesi. Gümüşhane Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, Cilt:1, Sayı:1, s.87-98, Gümüşhane.
- Kozak M ve Bahçe S (2009). Özel İlgi Turizmi. Detay Yayıncılık, 298s, Ankara.
- Kozak N ve Kayar Ç H (2007). Genel Olarak Turizm Kavramı. Rekabet Avantajı Elde Etmede Turizm Sektörü Sektörel Stratejiler ve Uygulamalar, URAK Derneği Yayınları, s.63-77, İstanbul.
- Kubaş, A ve İnan Ç (2006). Trakya Bölgesinde Ekoturizm ve Kırsal Kalkınmada Yararlanma Olanakları, VII. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi, s: 960-964, Antalya.
- Kuter N ve Ünal H E (2009). Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri. Kastamonu Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi, 2009, 9 (2), s: 146-156, Kastamonu.
- Moran D, Tarisse A ve Kamiloğlu M Y (2010). Yıldız Dağları'ndaki Köylerin Sosyal Profili. Yıldız Dağları Projesi Raporlar Serisi No:10, s.60, Ankara.
- Nayir O, (2009). Isparta Yöresi Korunan Doğal Alanlarında Ekoturizm Talep Ve Eğilimlerinin Belirlenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s. 128, Isparta.
- Nayir O, Özaltın O ve Gül A (2008). Türkiye'de Ekoturizm Kavramı ve SWOT Analizi. IV. Lisansüstü Turizm öğrencileri Araştırma Kongresi Bildiri Kitabı, 23-27 Nisan 2008, s. 547-564, Antalya.
- Neyişçi T (1998). Batı Akdeniz Kıyıları Tasıma Kapasitesi ve Ekoturizm. Türkiye Kıyıları 98, Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları II. Ulusal Konferans Bildiriler Kitabı, s.317, Ankara.
- Orhan T (2008). Uzundere İlçesi ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Sınıflandırılması. Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s.173, Erzurum.

- Önder S ve Poat A T (2004). Konya İli Karapınar İlçesi'nin Ekoturizm Yönünden Görsel Kalite Değerlendirilmesi ve SWOT Analizi. Selçuk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Dergisi, Cilt: 18, Sayı:33, s:80-86. http://uvf.ulakbim.gov.tr/uvf/index.php?cwid=9&vtadi=TPRJ%2CTTAR%2CTTIP%2CTMUH%2CTSOS%2CTHUK&c=google&ano=4445_e46eec926014a6d4e743d55f2cfbaa91 (Erişim Tarihi, 10.09.2010).
- Özdamar K (2004). Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi Cilt:1, Kaan Kitabevi, 649s, Eskişehir.
- Özkök, F G (2008). Az Gelişmiş Ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Turizmin Ekonomik Etkileri. Ekin Basım yayın Dağıtım, s.120, Bursa.
- Öztürk S (2005). Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı'nın Rekreatif Kaynak Değerlerinin İrdelenmesi.
- Özyavuz M ve Şişman E E (2009). İğneada'nın Ekoturizm Potansiyeli ve Bölge Halkının Yararlanma Olanakları. I. Trakya Bölgesi Kalkınma ve Girişimcilik Stratejileri Sempozyumu, 16-18 Ekim 2009, s.123-129, Edirne.
- Özyavuz M (2008). Yıldız Dağları'nın İğneada-Demirköy Arasında Yer Alan Bölümünün Biyosfer Rezervi Olarak Planlaması, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, s187, Ankara.
- Polat A P (2006). Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, s. 307, Konya.
- Sağlamtimur B (2011). Doğa Fotoğrafçılığının Tanımı ve Etik Değerler. Türkiye Anonim Kuşları Sitesi. http://www.trakus.org/kods_bird/pdf/24156.pdf (Erişim Tarihi, 21.02.2011).
- Saydan R ve Küçükaslan N (2007). Doğa Turizmi. Rekabet Avantajı Elde Etmede Turizm Sektörü Sektörel Stratejiler ve Uygulamalar, URAK Derneği Yayınları, s.107-122, İstanbul.
- Selimoğlu Ö (2004). Dünya'da ve Türkiye'de Ekoturizm. İstanbul Ticaret Odası Etüt ve Araştırma Şubesi, 21s, İstanbul. <http://www.ito.org.tr/Dokuman/Sektor/1-31.pdf> (Erişim Tarihi, 10.05.2010).
- Sezgin O M (1995). Genel Turizm (Turistik Kavramlar-Ekonomi-Pazarlama-Turizm Mevzuat), Tütübay Yayınları, 326s, Ankara.

- Şafak İ (2003). Türkiye'deki Av Turizmi Uygulamalarının Özel Avlak İşletmelerine Etkileri. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, s: 133-148, Isparta.
- Şahin İ F (2009). Erzincan İli'nin Turizm Potansiyeli ve İldeki Ekoturizm Uygulamaları. Doğu Coğrafya Dergisi. Sayı: 22, s:69-89. http://uvf.ulakbim.gov.tr/uvf/index.php?cwid=9&vtadi=TPRJ%2CTTAR%2CTTI%2CTMUH%2CTSOS%2CTHUK&c=google&ano=98962_613e00942e9bed9dee675f5d3c0c9305. (Erişim Tarihi, 02.01.2011).
- Şekercioğlu Ç (2005). Kuş Gözlem Turizmi. Yeşil Atlas Dergisi, Sayı:8, Aralık Sayısı, s.91-93. http://www.stanford.edu/~cagan/2005_12%20Yesil%20Atlas%20Kus%20Turizmi.pdf. (Erişim Tarihi, 23.10.2010).
- Şekercioğlu Ç (2002). Kuş Gözlemciliğinin İnsanlar ve Kuşlar İçin Önemi, s:282-289. <http://www.stanford.edu/~cagan/TurkceKusculuk.pdf> (Erişim Tarihi, 23.10.2010).
- Şenoğlu F (2008). Türkiye Turizm Coğrafyası. Detay Yayıncılık, s.445, Ankara.
- Yağcı İ Ö (2000). Ekoturizm. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s. 97, Ankara.
- Yalçın G. (2007). Çiftlik İlçesi (Niğde) Doğal Kültürel Coğrafya Araştırmaları ve Ekoturizm Potansiyeli. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 212s, Niğde.
- Yıldırak N (1991). Kırsal Kalkınma. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, s. 88, Ankara.
- Yılmaz H (2010). Artvin Kenti ve Çevresinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. Artvin Üniversitesi, III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, 20-22 Mayıs 2010. Cilt:4, s:1595-1605. [http://www.artvin.edu.tr/karok3/IV.Cilt/\(1595-1605\).pdf](http://www.artvin.edu.tr/karok3/IV.Cilt/(1595-1605).pdf) (Erişim Tarihi, 20.02.1011).
- Yılmaz, H (2008). Turizm Çeşitlendirmesi Kapsamında Ekoturizmin Ürünü Olarak Tatil Çiftlikleri: Türkiye'deki Tatil Çiftliklerine Yönelik Swot Analizi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 242s, Afyon.
- Yurtseven H R, Kaya O (2010). Eko-Gastronomi Ve Sürdürülebilirlik. 11. Ulusal Turizm Kongresi, 2 - 5 Aralık 2010, Kuşadası, Detay Yayıncılık, s.57- 65, Ankara.
- Yücel C (2002). Turizmde Yükselen Değer: Ekoturizm. TÜRSAB Ar-Ge Departmanı, Nisan 2002. http://www.tursab.org.tr/dosya/1023/02nieko_1023_1889046.pdf (Erişim Tarihi, 20.06.2010).

Yürük E Ö (2010). Turizmin Geleceği: Ekoturizm <http://www.ekoturist.com/ekoturizm-makaleler-bilgi/12-ekoturizm-turizm.html> . (Erişim Tarihi, 16.09.2010).

EKLER

EK 1 Anket Soruları

Değerli Katılımcı,

Aşağıda Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Bölümü yüksek lisans çalışması için hazırlanmış anket formu yer almaktadır. “İğneada ve Çevresinde Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde sonuçların incelenmesi amaçlanmaktadır.

Değerli vaktinizi ayırıp araştırmaya katkıda bulunduğunuz için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla.

Gülay ÇAKIR

Yüksek Lisans Öğrencisi

1. İğneada'ya geliş sebebiniz nedir?
 Denize Girmek Piknik Yapmak
 Doğa Yürüyüşü (Trekking) Fotoğrafçılık
 Kuş Gözlemleme Kelebek Gözlemleme
 Kampçılık Bisiklet
 Eğlence Balıkçılık
 Geleneksel ve Doğal Köy Yaşamını Gözlemlemek Avcılık
 Sağlık Nedenleri (Temiz hava, su kaynakları vb. sebepler) Yeme-İçme
 Boş Zamanı Değerlendirme Diğer.....
2. İğneada'ya kaçınıcı gelişiniz? .....
3. İğneada'da kalış süreniz nedir? Günübürlük Diğer .....
4. Sizce İğneada'nın sahip olduğu en önemli doğal güzellik nedir?
 Bitki Türleri Kuş Türleri Longoz Ormanları
 Su Kaynakları Deniz Yeryüzü Şekilleri
5. İğneada'nın 2007 yılında Milli Park ilan edildiğini biliyor musunuz? Evet Hayır
6. Genel olarak nasıl bir çevre ve mekanda hizmet almak istersiniz?
 Geleneksel (yöreye uygun) mekanlar Modern mekanlar
7. İğneada'da geceleme söz konusu olduğunda nerede kalmak istersiniz?
 Pansiyonculuk yapan bir ailenin yanında Köy evinde
 Kamp alanında, çadır-uyku tulumunda/karavanda Otelde
 Akrafa / Arkadaş yanında Diğer.....
8. İğneada'da kaldığınız süre boyunca ortalama ne kadar harcama yapıyorsunuz?
 Harcama yapmıyorum 201-400 TL 601-800 TL
 1-200 TL 401-600 TL 800 TL ve üzeri
9. İğneada'nın yöresel yemek kültürünü tanımak ister misiniz? Evet Hayır
10. İğneada'da yöresel yemek kültürünü yansıtan yiyecek-içecek işletmelerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Evet Hayır
11. İğneada'yı tekrar ziyaret etmeyi düşünüyor musunuz? Evet Hayır

12. İğneada'dan ayrılırken yanınızda hediyelik eşya götürüyor musunuz? ( ) Evet ( ) Hayır

13. İğneada'dan ayrılırken yanınızda ne götürmek istersiniz?

- ( ) Yöresel el sanatları ( ) Bölgeyi simgeleyen hediyelik biblolar, süs eşyaları
( ) Yöresel el dokumaları ( ) Köy ürünleri (bal, tereyağ, yumurta, süt, sebze, meyve vb.)
( ) Yöreyle ait yemekler ( ) Yöreyle ilgili kitap, broşür vb.
( ) Diğer.....

14. Ne olması durumunda İğneada'ya gelmekten vazgeçersiniz?

- ( ) Çevresel sorunlar, doğal kaynakların tüketilmesi / tahribi ( ) Geleneksel mimarinin dışına çıkılması
( ) Kalabalığın artması, sessizliğin bozulması ( ) Çarpık yapılaşma
( ) Ulaşımın daha rahat ve konforlu hale getirilmemesi ( ) Kaliteli hizmet sunulmaması

Doğal ortamı bozmayan turizm türü olan “**Eko turizm**” ile ilgili olarak, aşağıdaki ifadelerden size en doğru olan seçeneği işaretleyiniz.

YARGILAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum.	Kesinlikle Katılıyorum
15. Doğal değerleriyle İğneada ve çevresi, ekoturizm için uygun bir yerdir.					
16. İğneada'nın Milli Park olması alanın doğal yapısını korumaya katkı sağlamıştır.					
17. İğneada ve çevresinin ulaşım imkanları ve mevcut tesisleri (altyapı) ekoturizm için uygun ve yeterlidir.					
18. Milli park içinde gezi parkurları ve yaban hayatı gözlem evleri olmalıdır.					
19. İğneada ve çevresinin İstanbul'a yakın olması bir avantajdır.					
20. İğneada ve çevresine ekoturizm için uygun tesisler yapılmalıdır.					
21. Turizmin getirisinden çok götürüsü vardır, bu nedenle Turizm İğneada ve çevresine bir şey kazandırmaz.					
22. Bu yörede ekoturizmin gelişmesi için çevre daha fazla korunmalı ve geliştirilmelidir.					
23. Bu yörede gelişecek turizm çevre ile uyumlu olmalıdır.					
24. İğneada'ya gelen yerli ve yabancı turistlerin İğneada'ya herhangi bir zararları olabileceğini düşünüyorum.					
25. Burada turizmin gelişmesi çevreye olumsuz yönde zarar vermeyecektir					

26. Aşağıda yer alan ekoturizm faaliyetlerinde hangileri sizce İğneada'da yapılabilir?

ETKİNLİKLER	Kesinlikle Olmamalı	Olmamalı	Kararsızım	Kısmen Olmalı.	Kesinlikle Olmalı
Kuş Gözlemleme					
Kelebek Gözlemleme					
Bisiklet gezisi					
Bitki Gözlemleme					
Doğa yürüyüşleri (Trekking)					
Fotoğrafçılık					
Avcılık					
Mağaracılık					
At gezisi					
Yaban hayvanı gözlemleme					
Sportif Olta Balıkçılığı					
Orienteering (Yön bulma)					
Kampçılık					

İğneada ve çevresinde yapılan ekoturizm etkinliklerinde karşılaşılan sorunlar veya olumsuz konular nelerdir?

YARGILAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum.	Kesinlikle Katılıyorum
İLGİLİ SEÇENEĞİ “X” İLE İŞARETLEYİNİZ					
27. Ulaşım (Bozuk, plansız ve yetersiz yollar vb.)					
28. Ekolojik konaklama imkanları çok kısıtlı					
29. Turistik tesisler yetersiz ya da yok					
30. Doğa tahribatı ve çevre kirliliği var					
31. Yol işaretleri ve bilgilendirme levhaları yetersiz.					
32. Kamu hizmetleri eksik. (Sağlık, haberleşme, sosyal hizmetler vb.)					
33. Gezi alanlarının tanıtıcı yayınları ve haritaları yok.					
34. Rehber sayısı yeterli değil					
35. Rehberler yeterince bilgi sahibi değil.					
36. Yerel halkın turistlere bakış açısı olumsuz.					
37. Çeşitli el sanatları ve kültürel kimlikleri yansıtan etkinlikler mevcut değil.					
38. Güvenliğin yetersiz olması.					
39. Dinlenme noktalarında wc, restaurant gibi hizmet tesisleri yetersiz ve temiz değil.					

40. Aşağıda yer alan eko-turizm faaliyetlerinde hangileri için devlet, yöre halkı ve özel teşebbüs tarafından gerekli düzenlemelerin yeteri kadar yapıldığını düşünüyor musunuz?

ETKİNLİKLER	DEVLET					YÖRE HALKI					ÖZEL TEŞEBBÜS				
	Kesinlikle yetersiz	Kısmen yetersiz	Kararsızım	Kısmen yeterli	Kesinlikle yeterli	Kesinlikle yetersiz	Kısmen yetersiz	Kararsızım	Kısmen yeterli	Kesinlikle yeterli	Kesinlikle yetersiz	Kısmen yetersiz	Kararsızım	Kısmen yeterli	Kesinlikle yeterli
Kuş Gözlemleme															
Kelebek Gözlemleme															
Bisiklet gezisi															
Bitki Gözlemleme															
Doğa yürüyüşleri (Trekking)															
Fotoğrafçılık															
Avcılık															
Mağaracılık															
At gezisi															
Yaban hayvanı gözlemleme															
Sportif Olta Balıkçılığı															
Orienteering (Yön bulma)															
Kampçılık															

DEMOGRAFİK BİLGİLER

Cinsiyet: ( ) Bay ( ) Bayan

Yaş: .....

Eğitim durumu: ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Lisans üstü

Meslek: .....

Oturduğunuz Yer: .....

Hane halkının aylık geliri: .....

ÖZGEÇMİŞ

1982 yılında Rize’de doğdu. İlkokulu İstanbul Muallim Cevdet İlkokulu’nda, ortaokulu İstanbul Beyoğlu Fındıklı Lisesi’nde, liseyi ise İstanbul Mehmet İhsan Mermerci Anadolu Turizm ve Otelcilik Meslek Lisesi’nde tamamladı.

2004 yılında Ankara Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Öğretmenliği bölümünden mezun oldu.

2008 yılında Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tarım Ekonomisi Anabilim Dalı’nda başladığı yüksek lisans eğitimini “İğneada Ve Çevresinde Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi Ve Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi” konusunda sürdürdü.

2007 – 2008 yılları arasında Namık Kemal Üniversitesi Marmara Ereğlisi Meslek Yüksekokulu’nda Serbest Öğretim Elemanı olarak görev yaptı. 2009 yılında Kırklareli Üniversitesi Pınarhisar Meslek Yüksekokulu’nda Öğretim Görevlisi olarak göreve başladı. Halen aynı yerde görevini sürdürmekte olup, evli ve De fne Naz adında bir kızı vardır.